

Polis ve Toplum:

Türkiye’de Polise Güven Araştırması

Yazan
Nur Kırmızıdağ

TESEV
DEMOKRATİKLEŞME
PROGRAMI

Polis ve Toplum: Türkiye’de Polise Güven Araştırması

Nur Kırmızıdağ

TESEV
YAYINLARI

Polis ve Toplum: Türkiye’de Polise Güven Araştırması

TESEV

Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı

Demokratikleşme Programı

Mecidiye Mah. Dereboyu Cad.
No.41 Kat.2-3-4 34347
Ortaköy-Beşiktaş/İstanbul
Tel: +90 212 292 89 03 PBX
Fax: +90 212 292 90 46
info@tese.org.tr
www.tese.org.tr

Yazar

Nur Kırmızıdağ

Yayına Hazırlayan:

Berkay Mandıracı

Dil düzeltisi:

Özlem Dağ

Berkay Mandıracı

Kapak Tasarımı:

Evrin Şahin

Kapak Fotoğrafı:

A. Deniz Uğurlu

Yayın Kimliği Tasarımı: Rauf Kösemen, Myra

Sayfa Düzeni: Gülderen Rençber Erbaş, Myra

Koordinasyon: Damla Ezer, Myra

Basım Yeri: UZMAN DİJİTAL BASKI VE BÜRO
MAKİNELERİ LTD.ŞTİ.

Fahrettin Kerimgökay Cad. No:13/B Hasanpaşa - KADIKÖY
Tel: 0 216 700 10 77 (pbx)

Basım adedi: 500

TESEV YAYINLARI

ISBN 978-605-5332-66-2

Copyright © Ocak 2015

Tüm hakları saklıdır. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın (TESEV) izni olmadan bu yayının hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla (fotokopi, kayıtların ya da bilgilerin arşivlenmesi, vs.) çoğaltılamaz.

Bu yayında belirtilen görüşlerin tümü yazarlara aittir ve TESEV'in kurumsal görüşleri ile kısmen ya da tamamen örtüşmeyebilir.

TESEV Demokratikleşme Programı, bu yayının hazırlanmasındaki katkılarından ötürü İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı'na (Sida), CHREST Vakfı'na ve TESEV Yüksek Danışma Kurulu'na teşekkür eder.

İçindekiler

SUNUŞ, 7

YÖNETİCİ ÖZETİ, 11

1. GİRİŞ, 19

- 1.1 Çalışmanın Arka Planı, 19
- 1.2 Türkiye’de Polis Çalışmaları, 22
- 1.3 Çalışmanın Kapsamı, 23

2. KURAMSAL OLARAK POLİS ALGISI, 24

- 2.1 Polise Güven, 24
- 2.2 Polisin Etkinliği, 25
- 2.3 Polisin Meşruiyeti, 26

3. DÜNYADA POLİS ALGISI, 29

- 3.1 Polis Algısı Anketleri, 29
 - 3.1.1 Birinci Nesil Polis Anketleri, 29
 - 3.1.2 İkinci Nesil Polis Anketleri, 30
 - 3.1.3 Üçüncü Nesil Polis Anketleri, 31
- 3.2 Demografik Faktörler, 32
 - 3.2.1 Yaş ve Cinsiyet, 32
 - 3.2.2 Gelir ve Eğitim Durumu, 34
 - 3.2.3 İrk ve Etnik Geçmiş, 35
- 3.3 Bölgesel Faktörler, 30
 - 3.3.1 Güvenlik ve Suç Oranları, 36
 - 3.3.2 Yerleşim Yerinin Büyüklüğü, 37
 - 3.3.3 Toplumsal Bağlar, 38
- 3.4 Polisin Etkinliğine Bağlı Faktörler, 38
- 3.5 Meşruiyete Bağlı Faktörler, 40
 - 3.5.1 Polis Gücünün Yasallığı, 41
 - 3.5.2 Prosedürel Adalet, 42
 - 3.5.3 Sonuç Odaklı Adalet, 43
- 3.6 Polisle Etkileşim Tecrübesi, 45
- 3.7. Yüksek Güven Algısının Sonuçları, 46
 - 3.7.1 Polisle İşbirliği ve Polise İtaat, 46
 - 3.7.2 Polisin Görevini Kötüye Kullanmasına Gösterilen Tolerans, 48

4. METODOLOJİ,	51
4.1 Sosyal Bilimlerde Niceliksel Analiz,	52
4.2 Mevcut Çalışmanın Aşamaları,	54
4.2.1 Türkiye’de Polis Algısı Modelinin Tasarlanması ve Ölçeklerin Oluşturulması,	54
4.2.2 Kurgu Geçerliliği (Construct Validity),	57
4.2.3 OLS Regresyon Analizi,	60
4.2.4 Önemlilik Testi,	60
4.3 Örneklem,	62
4.3.1 Örneklemin Seçilmesi,	62
4.3.2 Örneklemin Demografik Özellikleri,	64
5. BULGULAR,	65
5.1 Kamuoyunda Polisin Meşruiyeti,	66
5.1.1 Türkiye’de Meşruiyet Algısının Boyutları,	66
5.1.2 Meşruiyet Algısını Etkileyen Demografik Faktörler,	69
5.2 Toplumun Gözünde Polisin Etkinliği,	76
5.2.1 Polisin Etkinliği Algısının Boyutları,	76
5.2.2 Polisin Etkinliği Algısını Etkileyen Demografik Faktörler,	76
5.3 Katılımcıların Beyan Ettiği Güven,	84
5.3.1 Demografik Faktörlere Göre Polise Olan Güven,	84
5.3.2 Meşruiyet ve Güven,	88
5.3.3 Polisin Etkinliği ve Güven,	90
5.4 Polisle İşbirliği ve İtaat,	91
5.4.1 Polisle İşbirliği ve İtaati Etkileyen Demografik Faktörler,	92
5.4.2 Meşruiyet, İtaat ve İşbirliği İlişkisi,	95
5.4.3 Polisin Etkinliği ve İtaat ve İşbirliği İlişkisi,	97
5.5 Tolerans Gösterdikleri Faktörler,	98
5.5.1 Toleransın Boyutları,	98
5.5.2 Toleransı Etkileyen Demografik Faktörler,	99
5.5.3 Meşruiyet ve Tolerans İlişkisi,	101
5.5.4 Polis Etkinliği ve Tolerans İlişkisi,	102
5.6 Polisle Etkileşim,	104
YAZAR VE KATKIDA BULUNANLAR HAKKINDA,	105
BİBLİYOGRAFYA,	106

ŞEKİLLER

- Şekil 1 Polis Algısını Oluşturan Faktörlerin Kuramsal Haritası, 21
- Şekil 2 Dünya Değerler Araştırmasında Polise Güven (Türkiye), 22
- Şekil 3 Dünya Değer Araştırması Polise Güven Ortalaması (Türkiye), 22
- Şekil 4 Ölçülen Değerlerin Ortalamaları, 65
- Şekil 5 Meşruiyet Algısı Boyutlarının Ortalama Değerleri, 66
- Şekil 6 Ko66 Frekans Dağılımı, 68
- Şekil 7 Bölgelere Göre Meşruiyet Algısı, 70
- Şekil 8 Bölgelere Göre Meşruiyet Algısı Boyutlarının Dağılımı, 70
- Şekil 9 Dini Kimliğe Göre Meşruiyet Algısı, 71
- Şekil 10 Dini Kimliğe Göre Meşruiyet Algısının Boyutları, 72
- Şekil 11 Siyasi Kimliğe Göre Meşruiyet Algısı, 73
- Şekil 12 Siyasi Kimliğe Göre Meşruiyet Algısının Boyutları, 74
- Şekil 13 Etnik Kimliğe Göre Meşruiyet Algısı, 75
- Şekil 14 Etnik Kimliğe Göre Meşruiyet Algısı Boyutları, 75
- Şekil 15 Polisin Etkinliğinin Boyutları, 78
- Şekil 16 Bölgelere Göre Etkinlik, 78
- Şekil 17 Bölgelere Göre Polis Etkinliği Boyutları, 79
- Şekil 18 Bölgelere Göre Etkinlik ve Meşruiyet Algısı, 80
- Şekil 19 Dini Kimliğe Göre Polisin Etkinliği Algısı, 80
- Şekil 20 Dini Kimliğe Göre Polisin Etkinliği Algısının Boyutları, 81
- Şekil 21 Siyasi Kimliğe Göre Polisin Etkinliği, 81
- Şekil 22 Siyasi Kimliğe Göre Etkinlik Boyutları, 82
- Şekil 23 Etnik Kimliğe Göre Polisin Etkinliği Algısı, 83
- Şekil 24 Etnik Kimliğe Göre Etkinlik Algısının Boyutları, 83
- Şekil 25 Coğrafi Bölgelere Göre Güven, 84
- Şekil 26 Bölgelere Göre Güven, Etkinlik ve Meşruiyet, 85
- Şekil 27 Dini Kimliğe Göre Güven, Etkinlik ve Meşruiyet, 86
- Şekil 28 Siyasi Kimliğe Göre Güven, Etkinlik ve Meşruiyet, 87
- Şekil 29 Etnik Kimliğe Göre Güven, Etkinlik ve Meşruiyet, 88
- Şekil 30 Bölgelere Göre İtaat ve İşbirliği, 92
- Şekil 31 Bölgelere Göre Güven İtaat ve İşbirliği, 93
- Şekil 32 Dini Kimliğe Göre Güven, İtaat ve İşbirliği, 93
- Şekil 33 Siyasi Kimliğe Göre İtaat ve İşbirliği, 94
- Şekil 34 Gelir Düzeyine Göre İtaat ve İşbirliği, 95
- Şekil 35 Bölgelere Göre Tolerans, 99
- Şekil 36 Dini Kimliğe Göre Tolerans, 100
- Şekil 37 Siyasi Kimliğe Göre Tolerans, 100
- Şekil 38 Polisle Etkileşime Göre Meşruiyet, Etkinlik, İşbirliği, Tolerans ve Güven, 104

TABLolar

Tablo 1	Katılımcıların Beyan Ettiği Güven Ölçeği, 56
Tablo 2	KMO Değerleri, 58
Tablo 3	Meşruiyet Faktör Yüklemeleri ve Varyansı, 59
Tablo 4	Etkinlik Faktör Yüklemeleri ve Varyansı, 59
Tablo 5	Ölçeklerin İçsel Tutarlılığı, 59
Tablo 6	Model Uygunluğu Testi, 60
Tablo 7	Ölçekler için Önemlilik Testi, 61
Tablo 8	Meşruiyet ve Etkinlik Ölçekleri MANOVA Değerleri, 61
Tablo 9	Tolerans Ölçeği ANOVA Değerleri, 62
Tablo 10	Güven Ölçeği ANOVA Değerleri, 62
Tablo 11	Anket Sayılarının Bölge Nüfusuna Göre Dağılımı, 63
Tablo 12	Anket Sayılarının Bölgelere Göre Dağılımı, 64
Tablo 13	Meşruiyet Algısının Faktörleri, 67
Tablo 14	Bölgelere Göre Meşruiyetin Boyutları, 71
Tablo 15	Dini Kimliğe Göre Meşruiyet Algısının Boyutları, 73
Tablo 16	Siyasi Kimliğe Göre Meşruiyet Algısının Boyutları, 74
Tablo 17	Etnik Kimliğe Göre Meşruiyet Algısının Dağılımı, 75
Tablo 18	Polisin Etkinliği Ölçeğinin Faktör Yüklemeleri, 77
Tablo 19	Bölgelere Göre Polisin Etkinliği Algısının Boyutları, 79
Tablo 20	Siyasi Kimliğe Göre Etkinlik Algısı Boyutları, 82
Tablo 21	Beyan Edilen Güven Önergeleri, 84
Tablo 22	Bölgelere Göre Güven, Etkinlik ve Meşruiyet, 86
Tablo 23	Siyasi Kimliğe Göre Güven, Etkinlik ve Meşruiyet, 87
Tablo 24	Meşruiyet ve Güven Çoklu Sabit Etki Regresyon, 89
Tablo 25	Meşruiyet ve Etkinlik Çoklu Sabit Etki Regresyon, 90
Tablo 26	Polis Etkinliği Çoklu Sabit Etken Regresyonu, 91
Tablo 27	Bölgelere Göre İtaat ve İşbirliği, 92
Tablo 28	Siyasi Kimliğe Göre Güven, İtaat ve İşbirliği, 94
Tablo 29	Meşruiyet, İtaat ve İşbirliği İlişkisi Çoklu Sabit Etken Regresyonu, 96
Tablo 30	Meşruiyet ve Etkinlik Regresyon, 97
Tablo 31	Polis Etkinliği ve Meşruiyet Çoklu Sabit Etken Regresyonu, 98
Tablo 32	Tolerans Faktör Yüklemeleri, 99
Tablo 33	Meşruiyet ve Tolerans Çoklu Sabit Etken Regresyonu, 101
Tablo 34	Meşruiyet, Etkinlik ve Tolerans Regresyon, 102
Tablo 35	Polis Etkinliği-Tolerans Çoklu Sabit Etken Regresyonu, 103

Sunuş

Özge Genç / Berkay Mandıracı

TESEV Demokratikleşme Programı

Türkiye'nin içinden geçmekte olduğu demokratikleşme ve sivilleşme süreçleri, kronikleşmiş toplumsal sorunları tartışılır hale getirirken, demokrasinin kurumsal ve hukuki altyapısının güçlendirilmesini de zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte, kamusal alanın meşru kıldığı ve vatandaşların hizmetinde olan bir devlet anlayışı talebi toplumun farklı kesimleri tarafından artan bir sıklıkla dile getirilmektedir. Bu talepler arasında, Türkiye'de geleneksel olarak otoriter ve anti-demokratik uygulamalara daha yatkın olan güvenlik bürokrasisinin yeniden yapılandırılması ve bu yapıya hakim olan zihniyetin değişmesi öncelikli olarak yer almaktadır. Güvenlik bürokrasisi içerisinde gündelik hayatta toplumla en yakın ilişki içerisinde bulunan polis gücünün bu değişim ve dönüşüme adapte olması demokratikleşme sürecinde tartışılmaz bir gerekliliktir.

Geleneksel olarak vatandaşların güvenliğini sağlamanın yanı sıra, Türkiye'de devletin köklü değerler bütünü ve devlet adına toplumsal düzeni korumakla görevli olan polis gücü, farklı kesimlerden vatandaşların devlete/ sisteme karşı tutumunu belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. TESEV, 2013 yılında yayınladığı *Polis Yasalarının Ruhü: Mevzuatta Söylemler, Araçlar ve Zihniyet* raporunda devletin polis yoluyla nasıl bir düzen tesis etmeye çalıştığını ve vatandaşlarla nasıl bir ilişki kurduğunu irdelemiştir. Bu raporda, mevzuat ve uygulamalardan yola çıkarak hem yasalarda hem de uygulamalarda vatandaşların güvenliğinin devletin güvenliğinden sonra geldiği tespiti öne çıkmıştır.

Türkiye'nin içinden geçmekte olduğu reform süreçlerinde, özellikle de Kürt meselesinde silahların bırakılması, hak ve özgürlüklerin tanınması ve toplumsal barışın tesis edilmesini amaçlayan Çözüm Süreci gibi kritik bir eşikte, reform ve demokratikleşme anlayışının güvenlik bürokrasına de yansıtılması elzemdir. Bu doğrultuda, gerçekleştirilen reformların ve sistemdeki değişikliklerin görünür kılınması ve toplumda yaygınlaştırılması açısından polis gücüne önemli bir görev düşmektedir.

Son yıllarda polis reformu kapsamında 'güvenlikçi' polislik anlayışından, 'demokratik' ve 'sivil' polislik anlayışına geçmeye yönelik bir iradenin oluşmaya başladığını söyleyebiliriz. Öte yandan, özellikle muhalif kesimlere karşı polisin sergilediği tutum ve tavır bu gidişatın aksine bir duruma da işaret etmektedir. Polis ihlallerinin cezasız kaldığı olaylar, polisin barışçıl gösteri yürüyüşleri ve protestolarda aşırı güç kullanması, belli başlı siyasi veya ideolojik grupların poliste etkin hale gelip yetki ve görevlerini kötüye kullanmasına uygun bir yapının varlığı ile kanun ve kuralların farklı toplumsal kesimlere eşit ve adil şekilde uygulanmaması kamuoyunda sıklıkla dile getirilen eleştiriler arasında yer almaktadır.

Demokratikleşme sürecindeki ülkelerde, polis güçlerinin korku, tehdit politikaları ve zor kullanarak görevlerini yerine getirmesi olası olmadığından, bu toplumlarda vatandaşların polis gücüne güvenebilmesi ve polisle işbirliği yapabilmesi için poliste görmek istediği davranış ve tutumların bilinmesi önemlidir. Polis kurumunun uzun vadede 'demokratik' ve 'vatandaş odaklı' bir yapıya kavuşturulabilmesi için toplumun farklı kesimlerinin polise dair güveni başta olmak üzere, beklentileri ve algıları sistematik bir şekilde araştırılmalıdır. Türkiye'de polise güvenin unsurlarını detaylarıyla inceleyen çalışmalar oldukça azdır. TESEV, *Türkiye'de Polise Güven Araştırması*

raporu ile bu eksikliği gidererek, çalışmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda polise güvenin artmasını sağlayacak demokratik polisliğe ilişkin reform adımlarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Elinizdeki rapor, Türkiye'deki farklı toplumsal kesimlerin polise dair güven, meşruiyet ve etkinlik algısını derinlikli niceliksel araştırma metotları kullanarak ortaya koymaktadır. Türkiye'de ilk kez uluslararası polis algısı modelleri baz alınarak yapılan analizde, geniş çaplı anket araştırmasından elde edilen veriler ışığında, Türkiye'de toplumun polise güvenini şekillendiren unsurların ve polisle işbirliği yapmasına önyak olan etkenlerin anlaşılması sağlanmaktadır. Dünyada yapılan polis çalışmaları ile Türkiye'deki sonuçları karşılaştırmalı olarak ele alan rapor, farklı toplumsal kesimlerin polise dair **'güven'**, **'meşruiyet'** ve **'etkinlik ve performans'** algısını ölçerek, algıdaki farklılıkların polis ile işbirliğini, polise itaat etmeyi ve polis ihlallerine tolerans göstermeyi nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bu özelliğiyle, toplumun polis kurumundan ve polislikten beklentilerine ışık tutan rapor, demokratik polislik anlayış ve yaklaşımlarının polis algısında nasıl olumlu değişimler sağlayabileceğine dair öneriler geliştirilmesini de olanaklı hale getirmektedir. Farklı demografik özelliklere sahip grupların polis gücüne atfettiği 'güven', 'meşruiyet' ve 'etkinlik' boyutları demokratik bir devlet düzenin tesisi için önemli kıstaslara dönüşmektedir. Polisin kanun ve kurallara bağlı kalması, farklılık gözetmeden tüm toplumsal kesimlere eşit hizmet sunması ve bunu yaparken adil davranması da özellikle 'güven' ve 'meşruiyet' algılarının oluşumunda önemli rol oynamaktadır. Bu açıdan rapor, toplumun polisi ve polis kurumunu nasıl algıladığını ortaya koymanın ötesinde, Türkiye'deki farklı kesimlerin devlete ve kanunlara karşı tutumuna dair de ipuçları vermektedir.

Raporda ilk başta kuramsal olarak 'güven', 'meşruiyet' ve 'etkinlik' kavramları ele alınmakta ve çalışmanın kuramsal haritası sunulmaktadır. Daha sonraki bölümlerde karşılaştırmalı olarak uluslararası polis algısı çalışmaları literatürüne yer verilmektedir. Dünya örnekleri Türkiye'den çıkan sonuçları anlamlandırmayı kolaylaştırmaktadır. Son bölümde ise kapsamlı ve derinlikli veri analizinden çıkan bulgular yer almaktadır.

TESEV Demokratikleşme Programı, güvenlik sektörü reformundaki gelişmeleri uzun zamandır takip etmektedir. Bu alandaki reformların Türkiye'nin demokratikleşmesi için öncelikli olduğu varsayımından hareketle daha önce güvenlik kurumlarının ele alındığı *Almanak Türkiye 2005* ve *Almanak Türkiye 2008* başlıklı geniş kapsamlı raporlar yayımlanmıştır. Daha sonra bu alandaki çalışmalarına daha kısa siyasa analizleri ile devam eden TESEV, 2013 yılının başında *Türkiye'de Ordu, Polis ve İstihbarat Teşkilatları: Yakın Dönem Gelişmeler ve Reform İhtiyaçları* isimli raporu çıkarmıştır. Güvenlik sektörü reformu alanındaki en son çalışma ise *Polis Yasalarının Ruhu: Mevzuatta Söylemler, Araçlar ve Zihniyet* isimli rapordur.

Polis reformu çalışmalarında toplumun polis hakkında ne düşündüğünün ölçülmesi ihtiyacı da bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar, polisin toplum tarafından kendisine güvenildiğini algıladığında, daha olumlu davrandığını ortaya koymuştur. Polis, bireylerin veya toplumun kendisine güvenip güvenmediği konusunda şüpheyle hareket ettiğinde daha olumsuz davranış ve tutumlar sergileyebilmektedir. Karar alıcıların polisle vatandaş arasındaki güven ilişkisini olumlu yönde şekillendirme amacı doğrultusunda, bu güvenin boyutlarını ve etkilerini anlamaya yönelik çalışmalar polis reformunda temel alınmalıdır.

Bugün gündemi meşgul eden meselelerden biri polis kurumunun, eğitiminin, teşkilat yapısının ve zihniyetinin yeniden yapılandırılması sürecidir. Bu çalışmanın, söz konusu süreçte, vatandaşlar için daha iyi bir güvenlik hizmetine erişiminin sağlanması; toplum ve polis arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi; toplantı/gösteri yürüyüşlerinde şiddet içermeyen müdahale tekniklerinin benimsenmesi; polisin ve polisin içinde bulunduğu yapının toplum nezdinde meşruluğunun arttırılması ve polis ihlallerinin cezasızlık ile sonuçlanmaması; polisin bölgelere ve

kimliklere göre ayırım yapmadan hizmet vermesi ile demokratik yönetime uygun polislik ve farklılıklara saygının polis eğitiminde parçası haline gelmesi konularında siyasa yapıcılar, karar alıcılar ve sivil toplum için yol gösterici olmasını diliyoruz.

Raporun niceliksel analiz kısmına Sulaiman Malik, Onur Yavuz, Cevdet Akçay ve Eren Ocakverdi; başta Cenap Nuhurat, Yağmur Nuhurat, Nesrin Ertürk ve Fıratcan Kahyaođlu olmak üzere Sosyal Araştırma Merkezi (SAM) araştırma ekibi; rapordaki değerlendirme, analiz ve yorumlara ise Ferhat Kentel, Etyen Mađupyan, Koray zdil, zge Genç, Berkay Mandıracı ve Ahmet Selim Tekeliođlu katkıda bulunmuştur.

TESEV Demokratikleşme Programı olarak raporun yazarı Nur Kırmızıdağ'a ve raporun dil dzeltilerine katkıda bulunan Burcu Grsel, Ceylan İnan ve Cansu Gürkan'a teşekkür ederiz.

Yönetici Özeti

ÇALIŞMANIN ANA SORULARI:

TESEV'in *Türkiye'de Polise Güven Araştırması*, (1) polise güven ya da güvensizliğin sebepleri nelerdir; (2) polise güven ya da güvensizlik algısı gerçek verilerle örtüşmekte midir, ne ölçüde gerçek olgular ile orantılı veya bunlardan bağımsızdır; ve (3) polise güven veya güvensizliğin sonuçları nelerdir sorularına yanıt aramaktadır.

- Polise güven: Türkiye'de toplum polise ne kadar güveniyor? Vatandaşlar güvenlik ve asayişe ihtiyaç duyduklarında polisi arayacaklarına ve başvurdukları konudaki sorunları çözeceğine inanıyor mu? Vatandaşlar polise başvurmak için karakola gitmek konusunda istekli mi? Toplum polise ihtiyaç duyduğunda ona etnik, dini, siyasi kimliğini, cinsiyetini ve medeni halini gözetmeden eşit hizmet vereceğine inanıyor mu?
- Demografik ve bölgesel faktörler: Dini ve etnik kimlik, yaş, cinsiyet, gelir, eğitim durumu gibi demografik faktörler ve yerleşim yeri (bölge) toplumun polise güven algısını ne kadar etkiliyor?
- Polisin Meşruiyeti: Toplum polisin eşit, saygılı ve adil davrandığını ve bu doğrultuda adaletli sonuçlar ürettiğini düşünüyor mu? Türkiye'de toplum polis kurumuna otoritesini veren sistemi meşru olarak algılıyor mu? Polisin kanunlar çerçevesinde hareket ettiğini, uyguladığı kurallar ve işlemlerin herkes için adaletli olduğunu, adaletsiz kararların düzeltilmesi için vatandaşa imkan tanındığını ve gücünü suiistimal etmekten imtina ettiğini düşünüyor mu? Polisin uygulamalarında ne kadar adil davrandığı (prosedürel adalet), polisin uygulamalarının sonuçlarının toplum tarafından adil olarak kabul edilip edilmediği (sonuç odaklı adalet) ve kanuna uygunluk kıstasları polisin meşruiyetine ilişkin inancı nasıl etkiliyor? Polisin meşruiyetine ilişkin olumlu ya da olumsuz algı polise güveni ve polis-toplum ilişkilerini nasıl etkiliyor? (Polisin Meşruiyeti)
- Polisin Etkinliği: Polisin ne ölçüde iyi eğitilmiş, ehil ve etkin olduğu, suç önleme, suç oranlarını düşürme ve failleri yakalamadaki gerçek performansı ile toplum algısında bu konulardaki soyut inançlar arasında ne gibi farklar bulunmaktadır ve bu farklar polise güven hakkında neler göstermektedir?
- Polisle işbirliği: Polise güven, vatandaşların polisle işbirliği yapmasını, polise gönüllü olarak yardımcı olmasını, bilgi vermesini ve ihtiyacı olduğu zaman polisi aramasını ne şekilde etkiler?
- Polise itaat: Polise güven, vatandaşların polisin kararlarını ve otoritesini kabul etme, ihtarlarına uyma ve talimatlarına itaat etme eğilimini nasıl etkiler?
- Polis ihlallerine tolerans gösterme: Polise güven, vatandaşların polisin ihlallerine ve kanun dışı uygulamalarına tahammül ve tolerans gösterip göstermemesini etkiler mi? Polisin görevini suiistimal etmesi, aşırı güç kullanması, işkence yapması, izinsiz dinleme ve takip yöntemlerine başvurması, kanunlara karşı hareket etmesi gibi ihlal ve kanun dışı uygulamalarda, toplumun farklı kesimleri ne ölçüde ve hangi koşullarda tolerans gösterir?

- Polisle etkileşim: Türkiye’de vatandaşların polisle gündelik hayatta, suç mahallinde, karakolda, gösteride, spor müsabakalarında vb. karşı karşıya gelmesi ve deneyimi polise duydukları güveni nasıl etkiliyor?

Bu çalışmada, yukarıdaki sorulara cevap verilmesi amacıyla, katılımcıların doğrudan polise güvenini ölçen sorular bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. Toplumun beyan ettiği güven algısı (ort. 3,89) ile polise güveni etkileyen meşruiyet ve etkinlik algılarının boyutları anlaşılmaya çalışılmıştır, bu algı ve güvenin polisle işbirliği ve polise itaat ile polisin ihlallerine gösterilen tahammülü nasıl etkilediği incelenmiştir.

Çalışmanın örneklemi:

Araştırma, Türkiye çapında 3207 kişilik bir örnek kitleye uygulanmıştır. Kentsel alanlarda ikamet eden 18 yaş ve üzeri nüfusu temsil etmek üzere çok aşamalı, tabakalandırılmış rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ana kitlenin bölgesel dağılımında TÜİK 2011 Genel Seçim verileri temel alınmıştır. Bölgesel temsil için TÜİK’in Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemi’yle (NUTS) uyumlu olarak benimsediği yeni İstatistiksel Bölge Birimleri Sınıflandırması’nın 12 bölgeden oluşan 1. düzeyi kullanılmıştır. Mahallelerde anket uygulanacak sokaklar, binalar ve haneler ise saha uygulaması aşamasında rassal örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

ÇALIŞMANIN BULGU VE SONUÇLARI

1. Polise Güven

Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlar genel olarak toplumun beyan ettiği polis algısının olumlu olduğunu göstermektedir (ort. 3,89, ss. 0,86, cronbach 0,66). 5 puan üzerinden 3,89 değeri yüksek görünmekle birlikte, polis çalışmalarında bu algının genellikle olumlu çıktığının altını çizmek gerekir. Uluslararası çalışmalarda polise güvenin yüksek olduğu ülkelerdeki değerler 4 ve 4’ün üzerindedir. (Güvenin düşük olduğu –istikrarsız- ülkelerde ise ortalamalar 2,5 civarındadır.)

Bu noktada, polise güveni etkileyen faktörler arasında yer alan polisin meşruiyetine ve etkinliğine (performansına) ilişkin algının değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Türkiye’de polise güvenin, polisin meşruiyeti ve etkinliğine (performansına) ilişkin olumlu ve olumsuz toplumsal algılardan etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Polisle ilgili toplumun beyan ettiği güveni ölçmek için 9 önerme kullanılmıştır. Bunlar arasında güvenlik ve asayişe ihtiyaç duyulduğunda polisin aranması, polisin başvurduğunda sorunları çözmesi, kişinin polise başvurmak istediğinde şahsen karakola gitmekten çekinmeyeceği ve polisin hizmet verirken etnik, dini ve siyasi kimlik, medeni hal ve cinsiyet gözetmeden eşit hizmet vereceğine dair inanç yer almaktadır.

Görüşmecilere, doğrudan polise güvenip güvenmedikleri sorulduğunda, ideolojik, sosyokültürel, duygusal veya siyasi bağlılıklar üzerinden cevap verebildikleri gözlenmiştir. Sahip olunan değerler ya da siyasal görüş polisin temsil ettiği varsayılan ideoloji ve değerlerle örtüştüğünde (örneğin Sünniler, Türkler, AK Partililer’liler, MHP’liler) polise duyulan güven artmaktadır. Kendilerini polisin ait olduğu sistemin parçası olarak görmeyenlerin polise karşı daha az güven duymaları beklenebilecek bir sonuçtur. Kürtler (daha ziyade BDP/HDP çizgisindeki Kürtler) ve Aleviler gibi kendini sistemin dışında hissedenlerin polise güveni düşüktür. Aynı zamanda, somut ya da gerçek “insan” olarak polis, örneğin statta, trafikte, gösteride vs. her zaman güven telkin etmese de, kurgusal ya da ideal olarak daha güvenilir olarak değerlendirilmekte ve polisle işbirliği imkanı normalleşmektedir.

Polise güvene ilişkin sorulara verilen cevaplarda polise güvenin en yüksek olduğu grup AK Parti seçmenleri, en düşük olduğu grup BDP seçmenleri çıkmıştır. Kürtler ve ‘diğer’ olarak tanımlanan gruplar arasında beyan edilen güven Türkler ve Araplara oranla oldukça düşüktür.

Toplumun, kendi beyanıyla polise ne kadar güvendiğine dair sorulara verdiği cevaplardan çıkan görece yüksek değer, güveni oluşturan etkinlik ve meşruiyet algıları ve demografik faktörlere (etnik ve dini aidiyet, siyasi parti, bölgesel farklar vb.) derinlemesine bakıldığında daha düşüktür. Buradan hareketle, polise güveni artırmada toplumun gözünde polisin etkinliği (performans) ve meşruiyeti algısını olumsuz hale getiren (eşitsiz ve adaletsiz muamele, vb. gibi) sorunların önlenmesi gerekir.

2. Polise Güven Algısını Etkileyen Unsurlar: Toplumun Polis Meşruiyeti ve Etkinliği Algıları

Polise güven algısı için en etkili olan meşruiyet algısındaki değişimlerdir.

Meşruiyet algısı değiştiğinde küçük adımlarla daha çabuk sonuç alınırken, etkinlik algısıyla güveni değiştirmek için daha büyük ve istikrarlı adımlar atmak gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu ilişki olumlu etki yaratma da olumsuz etki yaratma için de geçerlidir. Meşruiyet algısındaki küçük çaplı olumsuz bir değişim güvene daha büyük ölçüde olumsuz etki edebilir.

Türkiye’de polisin meşruiyeti algısını etkileyen polisin tutum ve davranışları, toplumun polis ihlallerine tahammülünü ve polisle işbirliğini etkilemektedir. Meşruiyet ve etkinlik algısı bireylerin kritik zamanlarda polise nasıl davranacağını şekillendirebilir. Polisle ilgili meşruiyet ve etkinlik algısının değişimi toplumda polise, kanun ve kurallara karşı hoşgörü, işbirliği ve itaati olumsuz yönde etkileyebilir. Meşruiyet ve etkinlik algısındaki olumlu gelişmelerin etkileri ise ülkedeki demokrasi ve istikrar atmosferine katkıda bulunabilir. Özellikle çoğunluğu oluşturan dini, etnik ve siyasi kimliğe ait olmayan demografik gruplarda güveni artırmada meşruiyet ve etkinliğe ilişkin algıyı iyileştirecek küçük adımların büyük etkisi olduğu saptanmıştır.

3. Polis Meşruiyeti Algısı

Türkiye’de polis meşruiyeti, toplumun polise olan güveninin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Türkiye’de polise olan güveni artırmada sadece polisin etkinliğine dair suç önleme, suç oranlarını düşürme ve failleri yakalamadaki performansı yükseltici adımlar değil, meşruiyetine yönelik adımlar da atılmalıdır.

Toplumun gözünde, polis gücünün meşruiyetini ölçmeyi amaçlayan kıstaslar (kriterler) şunlardır:

- **Prosedürel adalet** ya da **polis tavrı** kıstası: Toplum algısına göre polisin uygulama ve tutumlarında ne kadar adil davrandığını anlamak için kullanılan kıstas.
- **Sonuç odaklı adalet** ya da **hizmetlerin dağılımı** kıstası: Polisin topluma karşı tavır ve tutumlarından bağımsız olarak elde ettiği sonuçların toplum tarafından adil olarak kabul edilip edilmediğini ya da polisin işlevine uygun olarak ne kadar somut hizmet verdiğinin düşünüldüğünü anlamak için kullanılan kıstas.
- **Kanuna uygunluk** kıstası: Toplumun gözünde polisin, toplumun ortak değerlerini ve kanunları temsil edip etmediğini anlamak için kullanılan kıstas ya da genel olarak polisin parçası olduğu yasal/kurumsal/idari **sistem** boyutu.
- **Paylaşılan ortak değerler** kıstası: Türkiye’de başka ülkelerdeki araştırmalardan farklı olarak ve polisin yasallığından ayrı tutulan kıstaslardan biri.

Tüm demografik dağılımlarda, polisin tavrına ilişkin algı diğer boyutlardan daha düşük çıkmıştır. Bu, Türkiye’de kamuoyunun polisin vatandaşların ihtiyaçlarına duyarlı ve adil bir şekilde cevap verdiğine dair algısının, hizmetlerin dağılımı ve polis gücünün yasallığı algısına nazaran daha olumsuz olduğunu göstermektedir. Polisin tavrı

algısı en düşük algı olduğu için en çok gelişmeye ihtiyaç duyulan unsurdur. Polisin daha adaletli davranmasını sağlamak güveni artırmada önemli bir adımdır. Güveni en çok etkileyen adım ise polisin yasallığı ve sisteme ilişkin adımlardır.

Değerlendirmelerde en düşük algı polisin tavrına dair olsa da, polise güvende en belirleyici olan unsur polisin yasallığı ve sisteme ilişkin algılardır. Ancak somut olarak polisin tavrı ve vatandaşların ihtiyaçlarına duyarlı ve adil bir şekilde cevap verdiği olan inancı görece olarak daha olumsuzdur. Buradan hareketle toplumun polisin içinde işlevsellik kazandığı sistemle, polisler arasında fark gözetildiği görülmektedir. Toplum, sistemin polisi nasıl davranmaya yönelttiğinden memnun değildir. Sonuçlar, polisin kanunlar çerçevesinde uygun davrandığını, ama bu kanunların ya da bu kanunları oluşturan sistemin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Türkiye’de toplumun polise güvenini belirleyen etkenler arasındaki en önemli etken polisin kanunlara uygunluğu ya da sistem boyutudur. (Bkz. Tablo 24 – Meşruiyet ve Güven Çoklu Sabit Etki Regresyonu). Bu çalışmada, polisin yasallığının, toplumun tanımladığı şekliyle, polis güçlerinin uyguladığı kural ve işlemlerin herkes için adaletli olması, adaletsiz kararların düzeltilmesi için imkan tanınması, polis memurlarının verdiği kararları kişisel görüşlerine değil gerçeklere dayandırması, kanunları ihlal eden memurların cezalandırılması ve tüm polis hizmetlerinin tutarlı dağılımına dayandığı göz önünde bulundurulduğunda, polisin yasallığı algısının güçlendirilmesi için atılacak adımlar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Buradan hareketle, sistemsiz değişikliklerde atılacak küçük adımların algıyı kolaylıkla değiştirebileceği ortaya çıkmaktadır. Toplum, sistemin sorunlu olduğunu zaten kabul etmektedir. Polisin tavrıyla ilgili algının değişmesi için ise tavrı değiştirmek konusunda daha büyük adımlar atılması gerekmektedir. Polisin adil davranmasını sağlamak, bütün demografik veya bölgesel gruplarda olmasa da genelde güveni artırıcı bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra, **kanunları ihlal eden polis memurlarının cezalandırılması ve bunun bu bölgelerdeki kamuoyu ile paylaşılması polisin yasallığına olan inancı güçlendirecektir.**

Bu kıstaslardan hareketle, toplumun gözünde polisin meşruiyet düzeyinin ne kadar artıp azaldığı incelendiğinde farklı etnik, siyasi ve dini gruplar arasında polisin eşitlik gözetip gözetmediği meşruiyet inancının önemli bir parçası haline gelmektedir. Siyasi merkeze daha yakın olan gruplarda meşruiyet düzeyi daha yüksekken merkezden uzaklaştıkça meşruiyet de azalmaktadır.

Uluslararası çalışmalardan hareketle, homojen toplumlarda polisin tavrı ve adil tutumu ile somut olarak hizmetlerin dağılımı konusundaki algı farkı daha azken, heterojen toplumlarda bu fark daha fazladır. Heterojen bir topluma sahip Türkiye’de de farklı gruplar (özellikle merkeze yakın olmayan) ayrımcılık konusunda endişelidir.

Alevilerde polisin meşruiyet algısı, Sünnilere göre çok düşüktür. Alevilerde meşruiyetin yükselmesi için polisin tavrı ve hizmetlerin verilmesinde iyileştirmeler yapılması önemlidir. Seçimlerde AK Parti’ye oy vereceğini bildiren katılımcıların polisin meşruiyetine ilişkin algısının diğer partilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu polis algısı çalışmalarında rastlanan genel bir eğilime işaret etmektedir. İdeolojik ya da etnik olarak çoğunluk olan kesimlerde polisin meşruiyetine olan inanç her zaman daha güçlü çıkmaktadır. CHP seçmenlerinde meşruiyet algısı, AK Parti seçmenlerine göre daha olumsuz, BDP seçmenlerinden ise daha olumludur. Türklere nazaran Kürtler arasında polisin kanunları temsil ettiği ve sistemin bir parçası olduğuna ilişkin algı yüksek çıkmaktadır. Bu sonucu değerlendirirken sistemin, Kürtlerin çoğunluğu tarafından olumlu bir şekilde algılanmadığını akılda tutmak gerekir.

Meşruiyet algısında yapılan değişikliklerin, genel olarak polise güveni değiştirdiği göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye’de polis ve toplum arasında ilişkilerin güçlendirilmesi, polise olan güvenin artırılması için öncelikle polis gücünün atması gereken üç adım olduğu söylenebilir:

1. Meşruiyet boyutları arasında polise güveni en çabuk etkileyen boyutun polisin yasallığı olması nedeniyle, polis gücünün kısa vadede atması gereken ilk adım toplumun **polis memurlarının mevcut yasalar içinde hareket ettiği algısının güçlendirilmesidir**. Örneğin, polisin yasallığı algısını etkileyen en önemli önermelerden birisi polis memurlarının adaletsiz kararları düzeltebilmesi için vatandaşlara imkan tanınmasıdır. Ancak, katılımcıların sadece %53’ünün polis memurlarının bunu her zaman ya da çoğunlukla yerine getirdiğini düşündüğü görülmektedir.

Polis gücünün yasallığı algısını olumlu yönde değiştirecek bir diğer adım da şudur: **Vatandaşların adil olmadığını düşündükleri kararlar hakkında müracaat edebilecekleri ve kullanabilecekleri mekanizma ve kurumların oluşturulması ve bu kurumların bağımsız bir şekilde işlemesi gerekmektedir**. Örneğin, vatandaşlar bir trafik cezasına itiraz edebilmeli; bir kamu denetçisine ya da bağımsız bir şikayet kurumuna müracaat edebilmelidir. Aynı zamanda, **vatandaşlar olay yerinde polisle konuşabilmeli ve polise derdini anlatabilmelidir**. Polisin bu konudaki istekliliğini artırmak için, polis eğitimi içeriğinde gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

2. Meşruiyet ve güven algısını iyileştirme üzere, sonuç odaklı (hizmetlerin dağılımı) ve prosedürel adalet (polisin tavrı) algısının olumlu yönde değiştirilmesi ikinci adımdır. Türkiye bağlamında polis nazik davranmak kadar, **temelde adil davranmaya özen göstermelidir**.
3. Polisin meşruiyetine ilişkin algıyı değiştirmede atılması gereken üçüncü adım siyasi aidiyet bildirmeyen ya da siyasi merkeze yakın olmayan partilere aidiyet bildiren grupların fikirlerini değiştirmektir. Güçlü siyasi bağları olan grupların polise güveni meşruiyet algısından bağımsız olarak devam ettiğinden, meşruiyet algısının olumlu yönde değiştirilmesi diğer gruplarda daha fazla önem kazanır. Bu yönde atılacak önemli adımlardan birisi polis gücünün şeffaflık kuralları çerçevesinde şekillendirilmesi olabilir. **Polise güveni düşük olan bu gruplar arasında yer alan vatandaşların ve sivil toplum kuruluşlarının bilgi isteklerine ivedilik ve şeffaflıkla cevap verilmesi** polisin meşruiyet algısını değiştirmede etkili olacaktır.

4. Polisin Etkinliği Algısı

Bu çalışmada ortaya çıkan, toplumun gözünde polisin etkinliğini ölçmeyi amaçlayan kıstaslar (kriterler) şunlardır:

1. Polisin kendisinden beklenenleri hakkıyla yerine getirdiğine, taraf tutmadığına, toplumsal gösterilerde vatandaşların haklarına saygılı davrandığına, iyi eğitimli ve ehil olduğuna dair inancını belirlemek için kullanılan soyut fikir ve **normatif kıstas**;
2. Trafik suçları, uyuşturucu ve kaçakçılık, ekonomik ve finans suçları ile mücadele ve futbol gibi spor müsabakalarında düzeni sağlamaya ilişkin performans algısını anlamak için kullanılan suç önleme, suç oranlarını düşürme konularındaki algıyı ölçmek için kullanılan **suçla mücadele kıstası**;
3. Hırsızlık, kapkaççılık, adi suçlar, cinsel taciz, tecavüz ve cinayet gibi suçların faillerini yakalamaya ilişkin performans algısını anlamak için kullanılan **faileri yakalama kıstası**.

Çalışmaya göre toplumun gözünde polisin en etkin olduğu alan suçla mücadele boyutudur. Faillerin yakalanmadığındaki performans ve normatif olarak polis etkinliğine ilişkin algı daha düşük seviyededir.

Analize göre, polise olan güveni en çok etkileyen “normatif” kıstastır. Özellikle Kürt ve Alevi kesimlerde polise dair soyut olarak inançların güvene etkisi oldukça fazladır. Toplum gözünde polisin etkin ve başarılı olduğuna ilişkin algıyı yükseltmek, örneğin polisin taraf tutmayacağına ilişkin güvence vermek, polise güveni artırır.

Polis etkinliği algısının en yüksek olduğu kesim Sünni kesimdir. Etkinlik algısı, Alevi ve dine inanmayan kesimler arasında en düşüktür. Bu kesimler arasında somut durumlara ilgili performans kriterleri dışında, normatif olarak polisin etkin ve başarılı olduğuna dair inanç da düşüktür. Saha çalışmasının yapıldığı dönemde, AK Parti’ye oy vereceğini bildiren katılımcıların polisin etkinliği algısının diğer partilere oy vereceğini belirten kesimlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ege Bölgesi’nde polisin soyut olarak ya da her zaman etkin ve yetkin davranacağına dair inanç, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nden düşüktür. Kürtler arasında en düşük etkinlik algısı “faillerin yakalanması” boyutuna ilişkindir.

Çalışmaya göre, herhangi bir siyasi aidiyet hissetmeyen gruplarda polisin etkinlik algısındaki küçük bir değişim polise duyulan güveni önemli ölçüde etkilemektedir. Bu gruplar arasında polise olan güveni arttırmada, polis etkinliğine ilişkin algıyı olumlu yönde değiştiren adımlar atılmalıdır.

Polis etkinliğinin toplumun polise olan güvenini dönüştürmedeki etkisinden hareketle, Türkiye’de polis ve toplum arasında ilişkilerin güçlendirilmesi, polise olan güvenin artırılması için polisin halkla etkileşim halinde olduğu futbol maçları ya da toplumsal gösteriler gibi durumlarda daha başarılı olması önem kazanmaktadır. Polis topluma karşı karşıya geldiği bu alanlarda eşit ve adaletli davranmanın yanısıra düzeni tesis etme konusunda başarı sağlamalıdır. Bu doğrultuda, **kalabalığı kontrol etme politikalarında şiddete başvurmadan müdahale ve idare etme politikaları geliştirilmeli ve polis memurlarının bu konuda eğitim almaları sağlanmalıdır.**

5. Polisle İşbirliği Yapma ve Polisin İhtar ve Kararlarına Uyma Eğilimi

Çalışmada incelenen güven, etkinlik ve meşruiyet algıları, vatandaşların polisle işbirliği yapmasını, polisin ihtarlarına uyma ve talimatlarına itaat etmesini ve polisin ihlallerine karşı hoşgörü ve tahammül göstermesini ne kadar etkiliyor? Polise güven yüksek olunca tüm bu alanlarda polise karşı yaklaşımın daha olumlu olması beklenirken, Türkiye’de durum böyle mi?

Çalışmaya göre, herhangi bir mağduriyet durumunda polisi arama ya da tanıklık edilen durumu polise bildirme gibi tutumları içeren toplumun polisle işbirliği yapma eğilimi, beyan edilen güvenden daha yüksektir. Toplum, sorunlarına çözüm için polise az güvence de polisle işbirliğine daha açıktır. Bazı ülkelerde (örneğin İskandinavya) vatandaşların polise güvenmediği durumlarda polisle işbirliği de olmazken, Türkiye’deki genel eğilim polise güvenilse de güvenilmesede işbirliği yapma yönündedir.

Türkiye’de polisle işbirliği yapma eğilimi, polisin kararlarını veya ihtarlarını doğru kabul ederek polise itaat etme eğiliminden daha yüksektir. Polisle işbirliği yapmak; gönüllü olarak polise yardımcı olmak, bilgi vermek yahut ihtiyaç olduğu zaman polisi aramaktan eylemler polise itaat etmek ve polisin otoritesini ve kararlarını kabul etmek anlamına gelmektedir.

Meşruiyet algısını oluşturan polisin tavrı boyutu toplumun polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu en çok etkileyen boyuttur. Toplumun polisle işbirliği yapması isteniyorsa, **polisin vatandaşlara daha adil ve tarafsız olduğunu ispat etmesi gerekir. Bu hususa polis eğitiminde daha fazla dikkat edilmesi önemlidir.** Eğitimin yeniden düzenlenmesi ile birlikte, bu eğitimin verilmekte olduğu ve içeriği hakkında **kamuoyuna bilgi verilmesi** algıyı güçlendirir.

Azınlık da olsa, güçlü parti aidiyeti hisseden kesimlerin polisle işbirliği yapma ihtimali polisin performansından çok siyasi aidiyetle ilişkilidir. Siyasi aidiyet bildirmeyen kesimlerin polisle işbirliği yapma kararı polisin performansına bağlıdır. Bu doğrultuda polis gücünün takip etmesi gereken farklı politikalar olduğunu söylemek mümkündür. BDP/HDP'ye oy vereceğini bildiren kesimlerin yoğunlaştığı coğrafi bölgelerde polisin meşruiyet algısını arttırması daha önemli olacaktır. Özellikle, yoğun göç alan Akdeniz Bölgesi'nde polisin meşruiyet algısındaki ufak bir değişim polisle işbirliği yapma eğiliminde önemli bir artış sağlayacaktır.

6. Polisin İhlallerine Tolerans Gösterme Eğilimi

Polisin meşruiyetine olan inancın ve polise güvenin yüksek olduğu ülkelerde, bireyler polisin ihlallerine daha çok tolerans ve tahammül gösterme eğilimine sahiptir. Polis ihlallerine gösterilen toleransın polise güvenle doğru orantılı olduğu görülmektedir. Bu, dünya çapında yapılan çalışmaların bulgularını da doğrulamaktadır.

Türkiye toplumundaki genel eğilime göre tolerans, a) sistemin kendisini temsil ettiğine inanan kesimlerde, b) polisin kanunları uygulamadaki etkinliği arttığı ölçüde artmaktadır.

Polise olan güvenle ihlallere gösterilen toleransın, çoğunluğu oluşturan kesimlerde ve polise güvenin yüksek olduğu bölgelerde birbiriyle doğru orantılı olduğu görülmektedir. Çevre ve azınlık kesimlerde ise polise güvenmek, ihlallere ve kanun dışı uygulamalara tolerans göstermek anlamına gelmemektedir. Bu bölgelerde polise güvenin artması ile illa ki de polis ihlallerine karşı tolerans ve tahammülü arttırmaz. Polise güveni düşük olan kesim ve bölgelerde, polisle kurulmuş olan sorunlu ilişki, polis konusundaki beklentilerin çok daha fazla olmasına yol açmaktadır.

Örneğin, Akdeniz ve Güneydoğu bölgelerinde ve Kürtler arasında güvenin meşruiyet boyutunun artması, ihlallere toleransı arttırmamaktadır. Bu kesimlerde polis meşruiyeti algısı yükseldiğinde, ihlallere tolerans azalmaktadır. Yani polis daha meşru olarak değerlendirildiğinde, ondan daha az ihlal yapması beklenmektedir.

Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgelere toplumsal dinamiklere daha duyarlı polislerin atanması gibi önlemler, geçmişte yaşanan yoğun ihlaller ve cezasızlık nedeniyle toleransı arttırmayabilir. Bu bölgelerde yaşayan vatandaşlar arasında ancak kanunların kendilerini temsil ettiğine inançla doğru orantılı olarak meşruiyet ve tolerans algısı artabilir.

Orta Anadolu'da veya Ak Parti seçmenlerinde ise polisin meşru ve etkin olduğuna ilişkin inanç, polisin ufak tefek ihlallerini hoş görme eğilimine işaret etmektedir.

Polis ve toplum arasındaki ilişkilerin zayıf olduğu bölgelerde polis ihlalleri daha ciddi sonuçlar doğurmakta, ve polis ihlallerine tolerans azalmaktadır. Hatta rutin uygulamalarda ihlal şüpheleri artmaktadır. Polise olan güveninin yüksek olduğu kesimlerde ise, ciddi ihlallerin bile daha fazla tolerans ile karşılandığı ortaya çıkmaktadır. İhlal şüphelerinin toplum ve polis güçleri arasındaki uçurumu gittikçe daha **da derinleştirdiği göz önünde bulundurulduğunda, polis ve toplum arasındaki güven ilişkisinin güçlendirilmesi gerekliliği** daha da önemli hale gelmektedir.

Geçmişteki ciddi ihlaller nedeniyle **polise güvenin düşük olduğu kesimlerde güveni arttırmada, bu kesimlerin polis reformu süreçlerine dahil edilmeleri da başarılı sonuçlar verecektir.** İrlanda'da bu başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Oradaki uygulamanın daha yakından incelenmesi faydalı olabilir.

7- Etkileşim ve Tecrübe

Araştırmaya göre, dünya örneklerine paralel olarak, herhangi bir sebeple polisle karşı karşıya gelenler ve polisle muhatap olanlar arasında 'polise duyulan güven' daha düşük çıkmaktadır.

Ancak aynı kitle içinde ilginç bir şekilde polisin meşruiyeti algısı, işbirliği yapma eğilimi ve polisin yaptığı veya yapabileceği gayri meşru eylemlere ilişkin tolerans düzeyi polisle etkileşim ile birlikte yükselmektedir. Yani polis fikri, polisin kendisinden (gerçekliğinden) daha olumsuzdur.

1. Giriş

Demokratik bir yönetim için, vatandaşların polisle işbirliği yapması ve yasalara uymaya rıza göstermesi önemlidir. Yasaların ve kültürel normların özgürlükleri ve kişisel gizliliği koruduğu demokratik toplumlarda, yasal otorite kamu işbirliği ve rızasına dayanır. İnsanların polisi nasıl kavramsallaştırdığı ve değerlendirdiği; polise karşı gösterilen tepkinin şeklini, polise yönelik siyasi desteklerini, polis ile yapacakları işbirliğini, yasalara uymaya yönelik istekliliklerini ve suçla mücadele çabalarına katılmalarını şekillendirir. Toplumun polise güvenmemesi ve akabinde ortaya çıkacak itaat etmeme durumu, çok ciddi siyasi sonuçlara yol açabilir. Kurumlara yönelik güven ve yasal otoritelerin meşruiyeti, sosyal ve siyasi kurumların ve düzenlemelerin sürdürülebilmesine ve meşruiyetlerinin sağlanmasına yardım eder. Güven ve meşruiyet kavramları, vatandaşlar ve toplumsal sistemler arasındaki ahlaki ve pratik bağı vurgular. Demokratik bir toplumda bireyler; hukukun üstünlüğünü içeren, etkili ve adil bir şekilde davrandığı yaygın olarak kabul gören ve kendine ve vatandaşlarına yasal olarak iktidar sahibi olduğunu gösterebilen bir sistem içerisinde yaşama hakkına sahiptir. Kurumlar, vatandaşlarına güvenilir olduklarını ve yasal otoriteye sahip olduklarını gösterebildiklerinde gelişirler.

Geçiş sürecinde olan toplumlarda, polise yönelik güven çok daha önemli bir mesele haline gelmiştir. Çünkü, devletin ve yasal mercilerin meşruiyeti ve hesap verebilirliği polisin toplum ile ilişkisi üzerinden tanımlanmaktadır. Vatandaşların polise olan güveni polis performansının bir göstergesi olarak görülürken, bu aynı zamanda önemli bir siyasi güven boyutu oluşturmakta ve genel olarak bir ülkenin daha geniş ekonomik, politik ve kültürel çevresini yansıtmaktadır. Polis gücü, gelişmiş liberal demokratik ülkelerdeki zorlayıcı devlet otoritesinin en görünür ve sembolik yerel temsilcisidir. Son derece etkili olan bu kurumun hukukun üstünlüğünü korumak, sosyal düzeni sürdürmek ve tüm vatandaşların refahını arttırmak amacıyla güvenliği ve adaleti sağlamasına izin verilmiştir. Devletin bu temel sorumlulukları yerine getirebilmesi, ancak vatandaşların onu meşru bir aktör olarak algılamasıyla mümkün olur. Bu sorumlulukları yerine getirmede başarısız olması, devletin meşruiyetini ortadan kaldırabilir ve varlığını tehlikeye atabilir. Toplumun, polis hakkında ne düşündüğü, ne hissettiği ve vatandaşların polis karşısındaki tutumu; aynı zamanda polisin vatandaşlara yönelik tutumu, birçok bakımdan liberal demokratik devletlerin toplumsal sözleşme ile vatandaşlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmede bir güven göstergesi olarak okunabilir.

Tam da bu nedenle polise güvenin, 'polisliğin meşruiyeti' ve ceza yargılaması süreçlerinin adilliği açısından günümüzde en önemli göstergelerden biri olduğu kanaati genel kabul görmektedir. (Tyler 2007)

1.1 ÇALIŞMANIN ARKA PLANI

Toplum ve polis güçleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi, toplumun polise olan güven ve itimadının çeşitli mekanizmalar aracılığıyla ölçülmesi ve bu doğrultuda polis gücünün yapısına ve prosedürlerine ilişkin değişiklikler yapılması, ulus devletlerde polis işlevinin kurumsallaşmasından bu yana mevcut bir uygulama olmasına rağmen (Bellman 1935), sadece son yirmi beş yılda tüm dünyada hızlı bir çeşitlilik ve artış göstermiştir (Brown ve Benedict 2002).

Kamuoyunun polis algısını şekillendiren faktörlerin tespit edilmesi ve polise olan güvenin ölçülmesine ilişkin çalışmalarda en yaygın olarak kullanılan mekanizma kamuoyu anketleri olmuştur. Bu uygulamanın ilk örneklerinde toplumun polise güveni, genel olarak devlet hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek üzere düzenlenen anketlere eklenen tek bir soruya ('Polis gücüne ne kadar güvenirsiniz?') verilen cevaplar üzerinden değerlendirilmiştir. Son zamanlarda yapılan çalışmalar, güven kavramının karmaşık yapısını ve tek bir soru üzerinden değerlendirilmesine dayanan zorlukları göz önünde bulundurarak, toplumun polise güvenini doğrudan sorulan tek bir soruyla ölçmek yerine, toplumun polise güvenini motive eden olguların tespit edilmesi ve bu olguların güveni ne derece etkilediğinin ölçülmesi gerektiğini öne sürmüştür.

Kamuoyunda polis algısı alanında yapılan çalışmalar toplumun polise olan güveninin üç farklı unsurdan oluştuğunu ortaya koymuştur. Bunlar demografik faktörler, toplumun gözünde polisin görevlerini yerine getirmesinde gösterdiği performans ve polisin meşruiyetine olan inançtır. Demografik faktörlerin (yaş, siyasi ve etnik kimlik, yaşanılan bölge, eğitim ve gelir durumu gibi faktörler) polise olan güveni önemli bir oranda etkilediği kabul edilmektedir. Tek sorulu anketlerde polise olan güven bu faktörlerle karşılaştırılarak ölçülmüştür. İkinci nesil polis algısı çalışmaları polis gücüne güvenin en iyi polisin etkinliğine bakılarak ölçülebileceğini öne sürmüştür. Diğer bir deyişle, bu araştırmalar toplumun polise vatandaşları koruyabildiği, kamu düzenini sağlayabildiği ve suçları önleyebildiği ölçüde güvendiğini varsaymıştır.

Üçüncü nesil polis algısı çalışmaları ise demografik faktörlerin ve polis algısı faktörünün, insanları polise güvenmeye neyin motive ettiğini açıklamak için yeterli olmadığı sonucuna varmıştır. Bu yüzden, bu dönemde polis algısı çalışmaları yürüten araştırmacılar polise yönelik toplumsal güvenin polis memurlarından ziyade genel olarak kanunların ne kadar adaletli uygulandığına bağlı olarak, yani daha soyut kavramlar üzerinden şekillendiğini ileri sürmüşlerdir. Toplumun polise yönelik güveninin bu üçüncü boyutu 'polis meşruiyeti' olarak tanımlanmıştır. Ne var ki, meşruiyet de yüzyıllardır sosyal bilimcilerin tartışageldiği kesin olarak tanımlanamayan bir kavram olduğu için, araştırmacılar bu kavramı daha küçük, ölçülebilir bileşenlerine ayırarak ele almayı tercih etmiştir. Bu bileşenler polis çalışmaları bağlamında prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve yasallık olarak adlandırılmıştır. Günümüzde polise yönelik güven algısını irdelemeyi amaçlayan çalışmalar üç değişken grubunu dikkate almaktadır: demografik faktörler, polis etkinliği ve polis meşruiyeti.

Bu üç grup değişkenin toplumun polise güvenini tanımlamanın yanı sıra, vatandaşların polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu da belirlediği kabul edilmektedir. Bir başka deyişle, toplumun polis meşruiyeti ve etkinliği konusundaki algısı ne kadar olumluysa, güveni de o kadar yüksek olmaktadır. Polise güven arttıkça da, vatandaşlar polisle işbirliğine ve polise itaat etmeye daha açık olmaktadır. Ayrıca toplumun polise güveni arttıkça, vatandaşlar polis ihlallerini ve yasadışı polis uygulamalarını hem meşrulaştırmaya hem de reddetmeye daha meyilli olmaktadır. Devam eden bölümlerde polisin meşruiyeti, etkinliği ve toplumun farklı kesimlerinde bu boyutların nasıl algılandığına dair kuramsal tartışmalara yer verilmiştir.

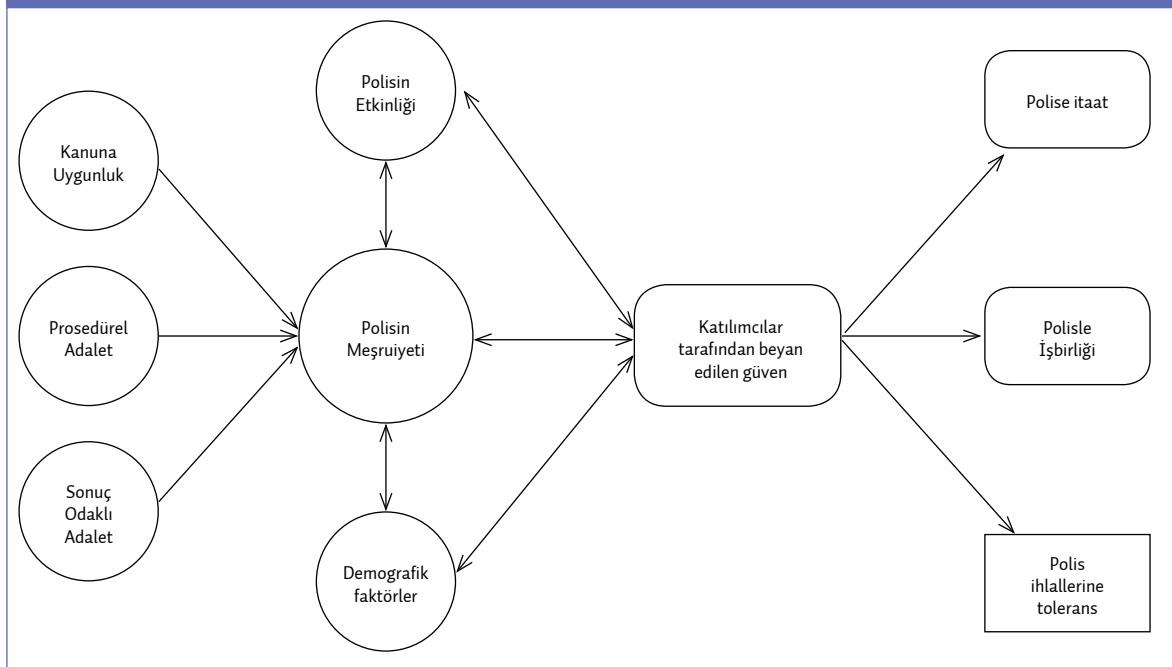
Yukarıda sözü geçen gelişmeler ışığında polis algısı çalışmalarında iki ana yaklaşımın olduğunu söylemek mümkündür. Birinci yaklaşıma göre toplumun polis algısı ve polise güveni polisin performansı ile doğru orantılıdır. İkinci yaklaşıma göre ise polisin etkinliği bir toplumun polise güvenini ve polisle ne kadar işbirliği yaptığını kısmen açıklasa da, polise güveni şekillendiren daha önemli faktörler vardır. Meşruiyet Modeli olarak bilinen bu modele göre, toplumun polisin meşru bir güç olduğuna dair inancı hem polise güveni hem de polisle işbirliği yapma eğilimini anlamada ve açıklamada önemli bir belirleyicidir. Çünkü polisin etkin bir şekilde suç çözmesi ve düzeni sağlaması, toplumun polise güvenmesi için yeterli değildir. Polisin görevini yerine getirirken sergilediği tutum ve davranışlar topluma önemli mesajlar verir. Saygılı ve adaletli tutum ve tavır sergileyen polis

memurları, vatandaşlara toplumun önemli bir parçası oldukları ve onlarla ortak değerler paylaştıkları mesajını verir. (K. Murphy, Tyler ve Curtis 2009) Vatandaşların toplumun bir parçası olduklarını hissetmeleri, o toplumu temsil eden kurumlara ilişkin tavır ve tutumlarını önemli ölçüde belirlemektedir. (Giddens 1994; Tilly 2005)

Yapılan çalışmalar birinci yaklaşımın, yani polisin etkinliğinin toplumun polis algısını oluşturduğu iddiasının, sadece belli durumlarda geçerli olduğunu göstermiştir. Polisin görevlerini yerine getirmediği, suç ve düzensizlik karşısında normal yaşam akışını engelleyecek derecede yetersiz kaldığı durumlarda, polisin etkinliğinin toplumun polis algısını oluşturmada önemli bir rol oynadığı araştırmalarda ortaya konmuştur (Tankebe 2007, 2008, 2009). Ancak, düzenli ve istikrarlı toplumlarda polisin etkinliğinin hem toplumun polise olan güvenine hem de polisle işbirliği yapma eğilimine daha az şekilde etki ettiği görülmüştür (Bradford ve ark. 2011). Daha da önemlisi, istikrarlı toplumlarda polisin etkinliği ve meşruiyeti algılarının birbiri içine geçtiği, ayırt edilecek kadar belirgin olmadığı da bilinmektedir. Bu toplumlarda polisin meşruiyetine olan inanç ile polise duyulan güven arasındaki ilişki güçlenmiş ve etkinlik, meşruiyet algısı içinde kaybolmuştur. Bunun şöyle bir anlamı vardır: Bu toplumlarda polisin etkinliği toplumun polise güvenmesini sağlayacak ve işbirliği yapmasını gerektirecek kadar önemli bir faktör olmaktan çıkmış; genel polis algısının bir boyutu haline gelmiştir.

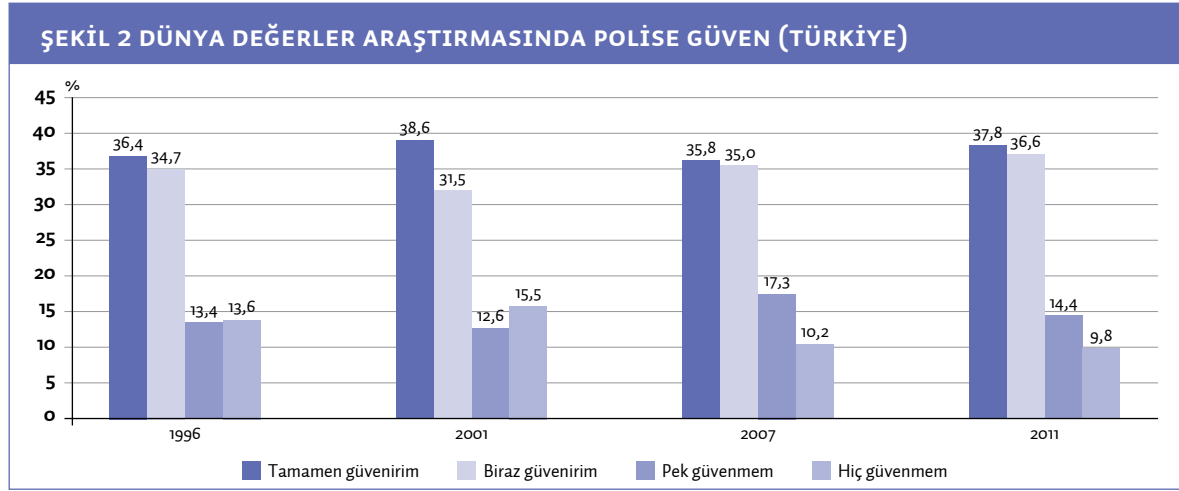
Aşağıda daha detaylı ele alınmakla beraber, bugün polis çalışmalarının arka planını oluşturan kurguyu şu şekilde özetlemek mümkündür: Toplumun polise olan güvenine etki eden üç faktör bulunmaktadır. Bunlar demografik faktörler, polisin toplum gözündeki etkinliği ve polisin meşruiyetine olan inançtır. Toplumun polisin meşruiyetine olan inancını oluşturan unsurlar ise toplum gözünde polisin kanunlara uygunluğu, sonuç odaklı adalet ve prosedürel adalettir. Bu unsurlar toplumun polise olan güvenini doğrudan şekillendirmektedir. Polise olan güven de, toplumun polisle işbirliği yapma eğilimini ve polis ihlallerine gösterdiği tahammülü doğrudan etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsi ele alınmıştır (bkz. Şekil 1).

ŞEKİL 1 POLİS ALGISINI OLUŞTURAN FAKTÖRLERİN KURAMSAL HARİTASI

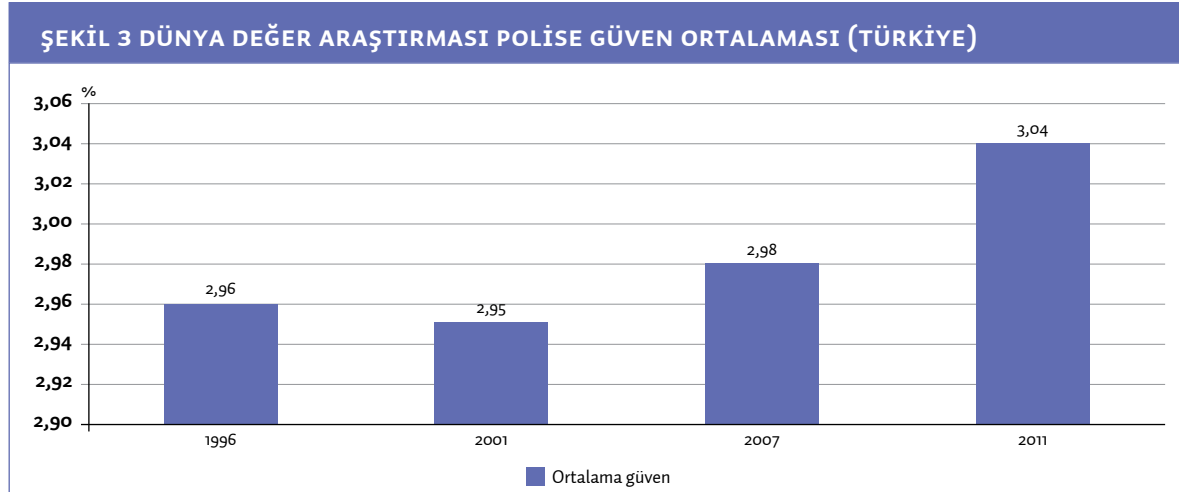
1.2 TÜRKİYE'DE POLİS ÇALIŞMALARI

Dünyada polis-toplum ilişkisi ve polis algısı çalışmalarında son yıllarda önemli bir artış olmasına rağmen, Türkiye'de polis algısına dair çalışmalar oldukça sınırlıdır ve tek soru düzeyinde kalmıştır. Bu konudaki en tutarlı veri 1990 yılından bu yana Dünya Değerler Araştırması kapsamında toplanmaktadır. Ne var ki, bu veri tek gösterge güven sorusuna dayanmaktadır. Polise güvene ilişkin soru "Aşağıda sayacağım kurumlardan her birine ne kadar güvenirsiniz?" şeklinde sorularak katılımcılardan polis, mahkemeler, meclis, eğitim sistemi gibi kurumlara ne kadar güvendiklerini "tamamen güvenirim", "biraz güvenirim", "pek güvenmem", "hiç güvenmem" şeklinde belirtmeleri beklenir. (WVS 2014) Türkiye'de bu araştırma 1990, 1996, 2001, 2007 ve 2011 yıllarında yapılmıştır.

1990 yılında yapılan çalışmada toplumun %29.7'si polise tamamen güvendiğini, %14.5'i ise hiç güvenmediğini bildirmiştir. Polise hiç güvenmediğini bildiren katılımcıların en çok olduğu yıl 2001; en az olduğu yıl ise 2011'dir. (bkz. Şekil 2 ve 3)

Karşılaştırma yapacak olursak, 4. dalga Dünya Değerler Araştırması'nda (2000-2004) Türkiye'de ortalama güven **dörtlü ölçek üzerinden** 2.95 iken; Kanada'da 3, A.B.D. ve Çin'de 2.81, İspanya ve İsveç'te 2.6 düzeyinde çıkmıştır. Sonraki yıllarda Türkiye'de polise olan güvenin arttığı gözlemlenmiştir.

1.3 ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Türkiye’de toplumun polis algısını ve polise güvenini anlama girişimlerinin tek soru boyutunda kalması, bugün polis algısı çalışmalarının temelini oluşturan işlevsel ve prosedürel polis algısı modellerinin Türkiye’de hiç uygulanmamış olmasının getirdiği açıklığın giderilmesi bu çalışmanın temel motivasyonudur. Toplumun bir polis gücünde görmek istediği özelliklerin ve polise güveni oluşturan faktörlerin anlaşılması, demokratikleşme süreçlerinde olan toplumlarda büyük değer taşır. Demokratik toplumlarda polis güçlerinin korku, tehdit politikaları ve zor kullanarak görevlerini yerine getirmesi olası olmadığından, bu toplumlarda vatandaşların polis gücüne güvenebilmesi ve polisle işbirliği yapabilmesi için polis gücünde önem verdiği davranış ve tutumların bilinmesi hayati önem taşır.

Bu doğrultuda, bu çalışma Türkiye’de toplumun polise güvenini şekillendiren ve polisle işbirliği yapmasını sağlayan etkenlerin anlaşılması amacıyla kamuoyunda polisin meşruiyetine ve etkinliğine olan inancı değerlendirmeye olanak sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Polis algısı çalışmaları alanındaki bu gelişmeler doğrultusunda, bu araştırma Türkiye’de toplumun polis algısına ilişkin şu hususları açıklamayı amaçlamaktadır:

- i. Türkiye’de kamuoyunun polise olan güvenini oluşturan unsurlar nelerdir? Literatürde yaygın olarak kabul edilen meşruiyet ve etkinlik unsurları Türkiye’de kamuoyunun polise güvenini şekillendirmede ne denli etkilidir?
- ii. Türkiye’de kamuoyunun polis meşruiyeti algısını etkileyen faktörler nelerdir?
- iii. Türkiye’de kamuoyunun polisin etkinliği algısını etkileyen faktörler nelerdir?
- iv. Türkiye’de kamuoyunun polisin meşruiyetine ve etkinliğine olan inancı, polisle işbirliği yapmasını ve polise itaat etmesini nasıl etkiler?
- v. Türkiye’de toplumun polisin meşruiyetine ve etkinliğine inancı, polis ihlallerine gösterdiği tahammülü ne yönde etkiler?

Bu sorulara cevap verilmesi amacıyla bu çalışmada, katılımcıların doğrudan polise güvenini bildiren beyanları bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. Daha sonra sırasıyla şu adımlar izlenmiştir:

1. Türkiye’de polis meşruiyetinin toplumsal algı boyutlarının anlaşılması,
2. Polisin etkinliğinin bu boyutlardan biri olup olmadığının tespit edilmesi,
3. Polisin meşruiyet algısının polise güven, polisle işbirliği ve polisin ihlallerine gösterilen tahammülü nasıl etkilediğinin ortaya konması.

2. Kuramsal Olarak Polis Algısı

Toplum ile polis güçleri arasındaki ilişkiyi değerlendiren çalışmalar toplumun polis algısını, polise karşı tavır ve tutumlarını değişik şekillerde adlandırmaktadır. Bu çalışmalarda “polise güven” (*trust*), “polisine etkinliğine güven” (*confidence*) ve “polisine meşruiyetine olan inanç” (*legitimacy*) gibi değişik kavramlar ölçülmeye çalışılmış ve çoğu zaman bu soyut olguların birbirinin yerine de kullanıldığı görülmüştür. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalarda farklı bir durum ortaya konmaktadır. Bu çalışmalara göre toplum bu kavramları ayrı tutmakta ve polise olan güvenle polisine meşruiyetine olan inanç her zaman örtüşmemektedir. Elinizdeki bu çalışmada da ‘güven’, ‘etkinliğine güven’ ve ‘meşruiyet’ gibi kavramların ne anlama geldiği ve polis çalışmalarına ne denli uyduğu teorik ve pratik olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda, toplumun bu olgulara bakış açısını ölçmeyi amaçlayan farklı sorular geliştirilmiştir.

2.1 POLİSE GÜVEN

Toplumsal kuramcı Charles Tilly, güven kavramını “bir kişinin, karşısındaki insanın davranışlarına dair beklentilerinin gerçekleşmesine olan inancı” şeklinde tanımlamış ve güvenin bütün toplumsal ilişkilerin temelinde yattığını belirtmiştir. (Tilly 2004) Polise duyulan güven bağlamında ise bu kavram toplumun, polisine davranış şekillerine dair beklentisi ve inancı anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle polise güven, polis memurlarının rastgele davranmamasına ve belli sosyal normlara uygun hareket etmesine dair beklenti geliştirmektir. (Giddens 1994) Bu beklenti olumlu ya da olumsuz olabilir. Örneğin Latin Amerika diktatörlükleri döneminde yapılan çalışmalar, toplumun polise olan güveninin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Diktatörlükler altında yaşayan toplum, polisine nasıl davranacağını tahmin etmektedir. Polisine davranışları şiddet içerebilir ya da suçları çözmekten çok toplumu bastırmaya yönelik olabilir. Ancak güven kapsamında yapılan tanım doğrultusunda söz konusu toplum bu davranışları polisten bekliyorsa, polise olan güveni yüksek olacaktır. Bu nedenle toplumun polise olan güveninin oranlarının, rejimlerin doğasından bağımsız olarak istikrarlı rejimlerde daha yüksek çıktığı; geçiş dönemlerinde olan rejimlerde ise daha düşük çıktığı gözlemlenmiştir. (Cao, Lai, ve Zhao 2012)

Bu durumu farklı bir şekilde şöyle ifade edilebilir: Toplumun, polise olan güveninin büyük bir kısmı polisine davranışlarında gördüğü tutarlılıkla yakından ilişkilidir. Ancak insan ilişkilerinde güven olgusunun bir boyutu da iletişim kurulan kişi ya da kurumun beklenen davranışları yerine getirebilme becerisinin olmasıdır. Bu bağlamda polise güven, polisine tavır ve tutumlarının sosyal düzen ve normlara uygun olması beklentisinin ötesinde mevcut sosyal düzen ve normları koruması, bu normlar doğrultusunda toplumun güvenliğini sağlaması beklentisini de içerir. (Goldsmith 2005)

Toplumun polise olan güven eksikliğinin ortaya çıkarabileceği sonuçlar için sıklıkla Nijerya örneğine referans verilmektedir. Nijerya polisi yolsuzlukları, topluma uyguladığı şiddet ve memurlarının eğitim eksikliği ile bilinmektedir. (Hills 2008) Polisine güç kullanımı ve toplumun polis algısı konularında yapılan çalışmalar, toplumun hem polisine davranışlarının tutarlılığına güvenmediğini hem de herhangi bir durumda polisine kamu

güvenliğini sağlayacağına inancı olmadığını göstermektedir. Polis memurlarının, halkı silahlı çetelerden korumakta yetersiz kaldığı birçok vaka kayıtlara geçmiştir. (Okereke 1993) Bu nedenle 2005'te gerçekleşen polis reformundan önce Nijerya'da vatandaşlar herhangi bir suçtan mağdur olduklarında çok nadir olarak polisi arıyorlardı. Ayrıca vatandaşların polisin direktiflerine uymaması durumlarına ve polis ile vatandaşlar arasında yaşanan şiddetli çatışmalara da sıklıkla rastlanıyordu. Toplumun polisin yetkinliğine olan güven eksikliği, polisi hiçbir şekilde ciddiye almamasına neden olmuş ve bu durum da ülkedeki istikrarı bozarak, çatışma ortamını daha da arttırmıştır. (Alemika ve Chukwuma 2000)

İstikrarlı otoriter rejimler altında polise olan güvenin yüksek olmasının nedeni, polisin hem tutarlı davranması hem de kamu düzenini koruyabilmesinden kaynaklanmaktadır. Kutuplaşmış veya otoriter rejim sonrasında demokratik istikrarı sağlayamamış toplumlarda polis güveninin düşük çıkması da bu duruma dayanır. (Mishler ve Rose 1998) Ancak, son yıllarda yapılan çalışmalar, polise olan güvenin daha geniş kapsamlı olduğunu ve yukarıda verilen tanımdan daha farklı bir boyut içerdiğini göstermiştir. Bu boyut toplumun, polisin kamu düzenini sağlarken tutarlı ve adaletli davranmasını beklemesidir. İstikrarlı otoriter rejimler altında polisin adaletli olması, günlük hayatta karşılaşılan bir durum olmadığı için toplumun polisin istikrarlı davranacağına güveni yüksek olsa da, polise tam olarak güven duyması da beklenmemektedir.

Demokratik rejimlerde, başka bir deyişle hukuk düzeninin üstünlüğünün kabul edildiği rejimlerde, polise güven kavramı polisin tutarlı davranması ve yetkin olmasının yanı sıra kanunlar çerçevesinde adaletli davranması beklentisini de içermektedir. Polisin adaletine olan inanç, polis algısını oluşturan unsurlar arasında tanımlanması ve ölçülmesi en zor olanıdır. (Jackson ve Bradford 2009) Polisin adaletine olan inanç, bir toplumun adalet tanımı ve ülke yöneticilerinin meşruluğuna olan inancı ile orantılı olarak farklılık göstermektedir. Yapılan çalışmalara göre polisin adaletli davranıp davranmadığının değerlendirilmesindeki en önemli etken, polisin söz konusu toplumun değerlerini temsil edip etmediğidir. (Jackson ve Sunshine 2007) Bir başka deyişle vatandaşlar, polisin toplumun menfaatleri doğrultusunda hareket ettiğini görmek istemektedirler.

Bu tartışmadan da anlaşıldığı üzere toplumun polise olan güveni; istikrar, tutarlılık, yetkinlik, adaletli davranış ve ortak değerlerin paylaşımı gibi birçok boyutu kapsamaktadır. Ancak katılımcıların polise olan güveni sorgulandığında bütün bu boyutlar değerlendirilmez. Katılımcıların, "polise ne kadar güvenirsiniz?" sorusu karşısında verdikleri cevap, tüm bu boyutların da içinde bulunduğu içgüdüsel bir cevaptır. (Bradford, Jackson ve Stanko 2009) Ne var ki, toplumun polise olan güveni, politik görüşlere göre de değişmektedir. Bu yüzden, toplumun polis algısını oluşturan bu değişik boyutları anlamak amacıyla son yıllarda yapılan polis çalışmaları çeşitli soru grupları içermektedir.

2.2 POLİSİN ETKİNLİĞİ

Güven kavramının tanımlanması ve ölçülmesine ilişkin zorluklar, araştırmacıları güven kavramını oluşturan unsurları tanımlama ve ölçmeye yönlendirmiştir. Polis çalışmalarında yakın zamana kadar yaygın olan bir yaklaşım, modern toplumlarda polisin ne kadar yetkin ve etkili olduğu algısının halkın polise olan güveninin en önemli unsuru olduğunu öne sürmekteydi. Bu yaklaşımda görevi kamu düzenini korumak, vatandaşların emniyetini sağlamak ve suç oranlarını azaltmak olan polis güçlerine olan güvenin, polisin bu görevleri yerine getirdiği ölçüde artacağı düşünülmekteydi. Polisin görevlerini yerine getirmedeki başarısı, toplumun polis algısını şekillendiren en önemli hatta tek etken olarak kabul ediliyordu. (Skogan 2009)

Bu yaklaşım, son birkaç yıla kadar özellikle İngiltere ve Amerika'da yaygın olarak kullanılmaktaydı. İngiltere'de halkın polise olan güveni, İngiltere Suç Araştırması (*British Crime Survey*) kapsamında doğrudan sorgulanmakta

ve bu araştırmadan elde edilen veriler, polis güçlerinin etkinliği ile karşılaştırılmaktaydı. Polis güçlerinin etkinliği ise şu şekilde belirleniyordu: Polis güçlerinin kendi bölgelerindeki cinayetleri çözme, suçluları bulma, genel olarak bölgenin güvenliğini sağlamadaki başarısını bildiren polis kayıtları ile karşılaştırılıyor, güven ve etkinlik arasındaki ilişki anlaşılmaya çalışılıyor, bölgesel polis güçlerinin bütçesi, kullanacakları yöntem ve uygulayacakları prosedürler de bu doğrultuda belirleniyordu. (Bradford ve Jackson 2010) Yine de 2008 yılında, bu verinin toplumun polise güveni için doğru bir ölçüt olmadığı kabul edilerek toplumun polis algısını ölçmek için farklı metotlar geliştirilmeye başlanmıştır. (Home Office 2008)

Benzer şekilde, Amerika'da polisin etkinliğini ölçmek için yıllık adli vakaların sayısı, kolluk kuvveti harcamaları, bölgedeki hırsızlık ve cinayet oranları, bunların çözülme oranı gibi birçok veri, kamuoyuna doğrudan sorulan güven anketlerinin bulguları ile karşılaştırılmaktadır. Ancak çoğu zaman bu veriler arasında bir ilişki saptanamamaktadır. (Swindell ve Kelly 2000; Kelly 2003) Ne var ki, suç oranlarının ciddi derecede yüksek olduğu bölgelerde yapılan çalışmalar, polisin etkin olmadığı algısının polise olan güveni de etkilediğini göstermiştir. Cinayet oranlarının yüksek olduğu Washington D.C. şehrinin sıklıkla suç işlenen bir mahallesinde yapılan çalışmada, toplumun polise olan güveninin ulusal ortalamadan oldukça düşük olduğu görülmüş ve bu güvensizlik yüksek suç oranları ile ilişkilendirilmiştir. (Weitzer ve Tuch 2008) Benzer şekilde, uluslararası karşılaştırmalı polis algısı çalışması, bir ülkenin suç oranları ile o ülkede polise olan güven arasında doğru orantı olduğunu ortaya koymuştur (Jang, Joo ve Zhao 2010)

Özet olarak polisin etkin olduğu ve işini yapabildiği algısı, toplumun polise olan güvenini etkilemektedir. Ancak etkinlik, güven algısının yegane boyutu değildir. Özellikle suç oranlarının günlük yaşamı etkileyecek kadar yüksek olmadığı bölgelerde polisin etkinliğinin, halkın polise olan güveninde daha az etkili olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle polisin etkinliği, önemli ölçüde yetersiz olduğunda toplumun polise olan güveni olumsuz etkilenmektedir. Fakat toplumun, polis algısını şekillendiren başka önemli unsurlar da bulunmaktadır.

2.3 POLİSİN MEŞRUIYETİ

Polis güçlerinin etkinliğinin toplumun polise olan güvenini açıklamada yetersiz kalması, araştırmacıların siyaset teorilerinden “meşruiyet” teorilerine başvurmasına neden olmuştur. Bu alanda ileri gelen araştırmacılardan biri olan Tom Tyler’in 1990’da yayımlanan kitabı, polis çalışmalarında ve toplum ile polis arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesinde bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. (Tyler 1990) Polisin yukarıda sözü geçen “caydırıcılık” metotlarını ele alan Tyler, halkla polisin ilişkisini anlamak için sorulan soruların yanlış olduğunu ortaya koymuştur. Polisin sıklıkla başvurduğu caydırıcı yaklaşımın, vatandaşların neden kanunları ihlal ettiğini anlamaya yönelik olduğunun altını çizen Tyler, toplum ve polis arasındaki ilişkinin anlaşılması için toplumun neden kanunları ihlal ettiğinin değil, kanunlara neden uyduğu ya da polisle neden işbirliği yaptığının araştırılması gerektiğini ileri sürmüştür. (Tankebe 2013) Bir başka deyişle, 90’lı yıllara kadar vatandaşların neden kanunları ihlal ettiğini anlamaya çalışan araştırmalar, 90’lı yıllardan sonra yerini vatandaşların neden polisle işbirliği yaptığını ve neden kanunlara uyduğunu anlamaya yönelik çalışmalara bırakmıştır.

Vatandaşların neden kanunlara uyduğu, neden polise itaat ettiği ve polisle işbirliği yaptığını anlamaya çalışan araştırmalar, toplumun polise duyduğu güveni, polisin etkinliği ve kendi beyan ettikleri güven ile açıklamaya çalışmıştır. Bunun ötesinde polisin toplumun ortak değerlerini temsil etmesi, toplumla aynı inançları paylaşması ve daha da önemlisi toplumun rızası ile iktidara gelen bir yönetimin temsilcisi olması da toplumun polise duyduğu güvenin önemli bir parçasıdır. Bunu, ‘polisin toplum gözünde meşruiyeti’ olarak adlandıran araştırmacılar, meşruiyetin boyutlarını ve bu boyutların polise itaat ve polisle işbirliğine olan etkilerini ölçmeye yönelmiştir. (Sunshine ve Tyler 2003)

Siyaset biliminde yaygın olarak çalışılan meşruiyet olgusunun polis bağlamına uyarlanmaya başlanması, toplumun polise güven algısı ile ilgili açıklayıcı bilgiler sunmuştur. Siyaset teorisinde en yaygın olarak bilinen meşruiyet çalışması Max Weber'e aittir. Weber (1978), 'meşru gücün' (*legitimate power*) üç çeşidi olduğunu öne sürmüştür: Geleneksel otorite, karizmatik otorite ve yasal-rasyonel otorite. Geleneksel otorite, gücünü örf ve adetlerden alırken, karizmatik otoritenin gücü liderin kişisel özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Yasal ve rasyonel otorite ise temelini, "yürürlüğe girmiş kuralların meşruiyetinden ve bu kuralların yönlendirdiği otoritenin gücünden" almaktadır. (Weber 1978, 215) Weber'e (1978, 37) göre modern devletlerde yasallık, meşruiyetin en önemli temel taşıdır. Ancak Weber, bunu bir adım daha ileri götürerek meşruiyet ile kanunların yasallığını birbirine eş tutmuştur. (Lassman 2000, 88)

Weber'in bu eşleştirmesine karşı çıkan Beetham (1991), Weber'in meşruiyet kavramının insanların inançları ile meşruiyet olgusu arasındaki ilişkiyi yanlış temsil ettiğini öne sürmüş ve meşruiyet olgusunun toplumdan topluma değişen farklı inançlara dayandığını belirtmiştir. Beetham'a göre meşruiyetin üç koşulu bulunmaktadır. Bunlar yasallık, ortak değerler ve rızadır. (Beetham 1991, 22) Beetham'ın çalışmasını polis bağlamında ele alan araştırmacılar, Suudi Arabistan, Amerika ve Nijerya'da meşruiyet kavramına birbirinden çok farklı anlamlar yüklediğini ve polis gücünün meşruiyetinin genel geçer olarak kabul edilen üç koşula göre değerlendirilemeyeceğini öne sürmüşlerdir. Suudi Arabistan'da polis güçleri toplum tarafından meşru olarak algılanırken, Amerika'da polis gücü siyahi vatandaşlar tarafından meşru olarak algılanmamaktadır. Benzer şekilde Nijerya'da halk polisin yasal olduğuna inansa bile ortak değerleri temsil ettiğine ve halkın rızası ile topluma hizmet verdiğine inanmamaktadır. (Bottoms ve Tankebe 2012)

Bu doğrultuda, anket gibi bir aracın polis ile toplum arasındaki ilişkinin anlaşılmasında başarılı olması için meşruiyet kavramının bu üç boyutunu da ele alması gerekmektedir. Bu boyutların anketlerde ne şekilde uygulandığını anlayabilmek için kısaca ne anlama geldiklerinin tartışılması gerekmektedir. Birinci boyut olan yasallık, iktidardakilerin gücü nasıl ele geçirdikleri ile ilişkilidir. Bu boyut iktidarın, gücü toplumun mevcut ve kabul edilen normları doğrultusunda mı yoksa başka yollarla mı ele geçirdiğini sorgulamaktadır. (Beetham 1991, 16) Bir toplumda alışlagelmiş iktidar krallıkla ve iktidar gücü zorla ele geçirmemişse, yasal sayılır. Ancak modern devletlerde bu, gücün hukuk düzeni doğrultusunda ele geçirilmesi anlamına gelir. Bunun polis bağlamında anlamı, polisin otoritesini nereden aldığıdır. Örneğin polis, hangi güce dayanarak vatandaşları durdurur ve arama yapar veya suçluları hapseder? Yasallığın polis bağlamındaki bir diğer unsur ise polisin otoritesini nasıl kullandığıdır. Polisin yasallığından aldığı gücün sınırları nelerdir? Örneğin, polis neden şüphelilere haklarını bildirmek ya da yasal temsil sağlamak zorundadır? Polis şüphelileri rastgele tutuklayabilir mi, yoksa belli prosedürlere uymalı mıdır? Özetle toplumun gözünde polis meşruiyetinin bir boyutu olan yasallık, toplumun polisin güç kullanma otoritesi ve bu gücü kullanma yollarına dair algısıdır.

Polis algısı çalışmalarında polisin yasallığı iki farklı teorik kurguyla ölçülmektedir. Polis gücünün yasallığını sorgulayan "kanuna uygunluk" (*lawfulness*) kurgusu, polisin otoritesini nereden aldığına ilişkin sorular içermektedir. Bu kurguda katılımcılardan polisin kanuna uygun olup olmadığı, polisin kanunlar hakkında bilgisi olup olmadığı gibi konularda fikir beyanında bulunmaları istenmektedir. İkinci kurgu ise polisin otoritesini nasıl kullandığı ile ilişkilidir. Meşruiyetin prosedürel adalet boyutu, Tyler ve Sunshine tarafından kurgulanmış ve sonuç odaklı adaletten ayırt edilmiştir. Prosedürel adalet, toplumun gözünde polisin ulaştığı sonuçlardan bağımsız olarak tüm vatandaşlara eşit ve adaletli davranıp davranmadığının ölçüsüdür.

Meşruiyetin ikinci boyutu için topluma polis memurlarının kendi menfaatlerini koruyup korumadığına ve toplumla ortak değerler paylaşıp paylaşmadıklarına dair fikirleri sorulur. Beetham, kanunların sadece kanun

olarak yazıldıkları için kanun olarak kabul edilmediğini; aksine, yazılı kuralların kanun olarak kabul edilmesinin nedeninin toplumun bu kanunların kendi ahlak anlayışı ve değerlerini temsil ettiğine inanması olduğunu öne sürmektedir (Beetham 1991, 69). Polis algısı bağlamında bu, toplumun polis memurlarının kendi değerlerini temsil ettiği inancının ötesinde polisin görevlerini yerine getirmesi sonucunda ortaya çıkan durumun adaletli bir sonuç olduğuna olan inancıdır. Bir başka deyişle, polisin görevlerini yerine getirdiğinde elde ettiği sonuçların toplumun ortak değerlerini temsil eden bir sonuç olduğuna dair vatandaşların inancıdır. Polis algısının ölçülmesi bağlamında bu boyut “sonuç odaklı adalet” olarak nitelendirilmektedir.

Meşruiyet olgusunun üçüncü boyutu olan rıza kavramı, polis çalışmalarında ele alınmaz. Bunun nedeni, toplumun polis gücüne olan rızasının, iktidardaki rejime olan rızasının bir uzantısı olmasıdır. Bu nedenle toplumun gözünde polisin meşruiyeti üç kurgu ile ölçülür: sonuç odaklı adalet, prosedürel adalet ve kanuna uygunluk. Ne var ki son zamanlarda yapılan çalışmalar, toplumun gözünde polisin meşruiyetinin polise olan güveni tam olarak açıklamadığını göstermektedir. Bu nedenle, toplumun gözünde polise olan güvende başka etkenlerin de rolü olduğu açıktır. Bu faktörler toplumdan topluma değişmektedir. Örneğin yukarıda sözü geçtiği gibi Amerika ve İngiltere’de polisin etkinliği tek başına polise olan güveni açıklayamamıştır. Fakat yapılan çalışmalar, toplumun polise olan güveninde; ayrı bir unsur olarak polisin etkinliğinin, polisin meşruiyeti ile birlikte değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Fakat Çin, Tayvan, Kore, Brezilya gibi ülkelerde yapılan çalışmalar, polis etkinliğinin Amerika ve İngiltere’deki kadar etkili olmadığını göstermektedir.

Polisin toplum gözünde meşru olmasının önemi, toplumun meşruiyetine inandığı polis güçleri ile işbirliği yapmaya ve polisin kararlarını kabul etmeye daha meyilli olmasından gelmektedir. Demokratik rejimlerde polis, toplumun işbirliğini sağlayabildiği ve kriz anlarında kararlarını topluma kabul ettirebildiği ölçüde başarılı kabul edilmektedir. Korku ve caydırıcılık politikalarının, toplumun işbirliğini sağlamaya yetmediğinin anlaşılmasıyla birlikte polisin toplumun gözündeki meşruiyeti en önemli unsur haline gelmiştir. Toplumun polise olan güvenini ölçmek için yapılan ilk çalışmalar, polisin meşruiyeti ile toplumun polise olan güveninin eşit değerler olduğunu varsaymıştır. Ancak toplumun polisin meşruiyetini kabul ettiği durumlarda bile polise güvenin düşük olduğu; ya da tam aksine toplumun polise güvendiği fakat polisin meşruluğunu kabul etmediği örnekler, bu teorinin yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır.

Aşağıdaki bölümde, değişik toplumlarda polis algısını şekillendiren faktörler örneklerle ele alınmıştır. Polis algısını oluşturan faktörlerin kuramsal haritası, Şekil 1’de gösterilmektedir.

3. Dünyada Polis Algısı

Toplumun polise olan güveninin demokrasi göstergeleri açısından önemli bir faktör olduğunun anlaşılmasıyla birlikte, toplumun polis algısının en doğru şekilde ölçülebilmesi için mekanizmalar geliştirilmeye çalışılmıştır. Güven ve algı gibi soyut kavramların tanımlanmasına ve ölçülmesine ilişkin zorluklar, birçok farklı yöntem ve mekanizmanın gelişmesine ön ayak olmuştur. Toplumun polis algısının ne tür kavramları içerdiği, güveni ölçen göstergelerin tam olarak ne olduğu ve bunların ne şekilde ölçüleceğine ilişkin tartışmalar halen devam etmektedir. Günümüzde toplumun polis algısının polise olan güven, polisin meşruiyetine inanç, polisin etkinliği ve polisle işbirliği motivasyonları gibi birçok unsurdan oluştuğu düşünülmekte ve bu unsurların ölçülmesi için değişik anket mekanizmaları kullanılmaktadır.

Anketler aracılığıyla vatandaşlara bu kavramlara yönelik doğrudan ya da dolaylı sorular sorulmakta ve bu sorulara verilen cevaplar, istatistiki analize tabi tutularak toplumun polise olan güven ve itimadı ölçülmeye çalışılmaktadır. Polis güçlerinin etkinliğinin ve toplumun polis algısının ölçülmesinde anketlerden elde edilen verilerin yanı sıra bölgedeki suç oranlarındaki artış ya da azalış, çözüme ulaştırılan dava sayısı, polis memurları hakkında yapılan şikayetler ve açılan soruşturmalar gibi verilerin de anket cevaplarıyla karşılaştırılarak kullanılması da tercih edilen yollardandır. Bu bölümde toplumun polis algısını ölçme amacıyla geliştirilen anketler ve ölçülmeye çalışılan değerler ele alınmıştır.

3.1 POLİS ALGISI ANKETLERİ

Güven kavramı, kendi içinde karmaşık ve ölçülmesi zor bir değer olduğundan bu kavramın tanımlanması polis çalışmaları bağlamında da oldukça zor olmuştur. Bu yüzden araştırmacılar, ilk etapta güvenin ne olduğunu tanımlamak yerine güvene etki eden faktörleri tespit etme yoluna gitmişlerdir.

3.1.1 Birinci Nesil Polis Anketleri

Bu doğrultuda ilk nesil araştırmalar tek sorudan oluşmuştur. Tek soruya verilen cevaplar ise demografik faktörlerle karşılaştırılmış, vatandaşların yaşadığı bölge, bölgedeki suç oranları, vatandaşların mağduriyet durumları gibi faktörler ele alınmıştır. Ancak değişik bölgelerde yapılan çalışmalar, demografik faktörlerin toplumun polis algısını tutarlı bir şekilde etkilemediğini, dahası polise olan güveni etkileyen diğer faktörlerin yanında çok da etkili olmadığını göstermiştir.

Polis algısının ölçülmesi konusunda öncülük eden İngiltere’de toplumun polise olan güveni, 1930’lardan bu yana anketlerle ölçülmektedir. İlk başlarda, toplumun genel olarak devlet hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek üzere düzenlenen anketlere polise güven ile ilgili tek bir soru eklenmiş ve toplumun güveni, bu soruya verilen cevap üzerinden değerlendirilmiştir. Amerika’da benzer bir yöntem, 1950’lerden bu yana kullanılmasına rağmen 1990’lı yıllara kadar bu anketlerin sonuçları kullanılmamıştır. (Bradford ve Jackson 2009) Bu sorular, değişik ülkelerde değişik şekiller almıştır. Örneğin Amerika’da nüfus sayımı anketine eklenen bu soru, “Aşağıda adı geçen kurumlara ne kadar güvendiğinizi belirtiniz?” şeklinde sorulmuş ve katılımcıların, “çok güvenirim”den “çok az güvenirim”e doğru dört cevap arasından birisini seçmesi beklenmiştir. (Bureau of Justice Statistics (BJS) 2007) İngiltere’de her sene düzenlenen İngiltere Suç Anketi’nde (*British Crime Survey*) bu soru, “Polis gücünün işlerini iyi bir şekilde yerine getirdiğine inanıyor musunuz?” şeklinde sorulmuş ve cevaplar, polis güçlerinin yıllık bütçe ve görev dağılımlarının belirlenmesinde kullanılmıştır. (Bradford ve ark. 2009)

1981'den bu yana her dört senede bir yapılan Dünya Değerler Araştırması da halkın polise olan güvenini tek bir soruyla ölçmektedir. Amerika nüfus sayım anketine benzer şekilde Dünya Değerler Araştırması'nda, polis birçok kurumla birlikte sıralanarak katılımcılara bu kurumlara ne kadar güvendikleri sorulmaktadır. Katılımcılar, "tamamen güvenirim", "biraz güvenirim", "pek güvenmem", "hiç güvenmem" cevaplarından birini seçmektedir. (WVS 2014) Ne şekilde ifade edilirse edilsin tek sorulu algı ölçümünün, halkın polis algısının ölçülmesinde güvenilir bir temel yarattığı düşünülmektedir. (K. Brown ve Coulter 1983) Akademik çalışmalarda bu soru, polis algısının diğer unsurlarını ölçmek için geliştirilen sorularla karşılaştırılmak üzere bağımlı değişken olarak kullanılmaktadır. Bunun nedeni, güven kavramının tüm soyut kavramlar gibi karmaşık olması ve birçok değişik faktörü içermesidir. Güven oluşumunu açıklayan tüm unsurlar, hiçbir zaman bilimsel olarak tanımlanamayacağından toplumun polis algısını açıkladığı varsayılan diğer kavramlarla karşılaştırılır. (Jackson ve ark. 2011)

3.1.2 İkinci Nesil Polis Anketleri

Herhangi bir konudaki algının birçok boyutu ve seviyesi olduğu göz önünde bulundurulduğunda, anlamlı analizlerin yapılabilmesi için tek sorunun yeterli olmadığı kısa sürede ortaya çıkmıştır. Toplumun polis algısının birçok seviyesi ve değişik boyutu olduğundan ikinci nesil polis algısı çalışmalarında, birkaç sorudan oluşan ölçekler geliştirilmeye başlanmıştır. (Bradford ve Jackson 2009) Bu çalışmalar demografik faktörlere önem vermeye devam etmiş, polis algısını şekillendiren en önemli etkenlerin; vatandaşların yaşadıkları bölgede ne denli güvende hissettikleri, bölgelerindeki suç oranları konusundaki hisleri, polisle birebir etkileşimleri, sosyo-ekonomik durumları ve polisten beklentileri gibi unsurlar olduğunu öne sürmüştür. Bölgesel faktörlere yoğunlaşan çalışmalar, ırk ve etnik geçmiş faktörlerinin daha önce düşünüldüğü kadar önemli olmadığını, etnik gruplar arasındaki algı farklılıklarının kısmen de olsa bölgesel faktörlerle açıklanabileceğini göstermiştir.

Örneğin bu yöntemle yapılan ilk çalışmalardan birinde, toplumun polis hizmetlerinden ne kadar memnun olduğunu soran beş soru geliştirilmiştir. Katılımcılara; polisin bölgede işlenen suçlara gösterdiği duyarlılık, komşular arasında çıkan sorunları yatıştırmadaki başarısı, suç işlenmesini önlemedeki başarısı ve mağdurlara karşı tavırlardan ne kadar memnun olduklarının sorulduğu bu ankette sorulara verilen cevaplar tek bir ölçek altında toplanmış ve bu ölçeğe, "toplumun polis memnuniyeti" adı verilmiştir. (Sampson ve Bartusch 1998) Bu ölçekten elde edilen sonuçlar, demografik ve bölgesel faktörlerle karşılaştırıldığında, bu faktörlerin ne toplumun polis algısını ne de toplumun polisle işbirliği yapma motivasyonunu açıklayamadığı ortaya çıkmıştır.

İkinci nesil çalışmalar bağlamında geliştirilen bir başka yaklaşım ise toplumun polise olan güveninin polisin suç oranlarını azaltma, kamu düzenini koruma, vatandaşların ihtiyacı olduğu durumlarda yardım edebilme gibi performans faktörleri ile açıklanabileceğini öne sürmüştür. Amerika'da başlayan bu akım, polis algısını ölçen *işlevsel model* olarak tanımlanmıştır. Ancak yukarıda da değinildiği gibi, bu konuda yapılan çalışmalar, polis güçlerinin etkinliğinin toplumun polise olan güvenini tam olarak açıklayamadığına, polisin oldukça etkin olduğu bölgelerde güvenin düşük, daha az etkin olduğu bölgelerde ise güvenin yüksek olduğuna dikkat çekmektedir.

İşlevsel modelin de polise olan güveni tam açıklayamaması, bu konuda çalışan araştırmacıları ikinci bir model geliştirmeye yöneltmiştir. *Meşruiyet modeli* olarak bilinen bu modele göre toplumun polise olan güvenini oluşturan en önemli faktör, polisin toplumun gözünde ne denli meşru olduğudur. Meşruluk anlayışının, toplumun gözünde polisin ne kadar usule uygun hareket ettiği ve topluma ne kadar adaletli davrandığıyla ilgili olduğunu savunan bu yaklaşım, meşruluk anlayışının kültürlere göre değiştiğine dikkat çekmiştir.

1 Bu çalışmada da bu metot uygulanmıştır.

3.1.3 Üçüncü Nesil Polis Anketleri

Polis algısı ölçeklerinin kullanıldığı çalışmalarda tam olarak hangi kavramın ölçülmeye çalışıldığına dair yaşanan karışıklıklar, araştırmacıları toplumun polis algısını “güven”, “memnuniyet”, “tatmin” ve “meşruiyet” şeklinde ele almaya yönlendirmiştir. Bunu yaparak araştırmacılar, hem bu kavramları ölçmeye hem de bunların toplumu ne derece polise itaat ve işbirliğine yönelttiğini anlamaya çalışmışlardır. Bu doğrultuda da bu kavramları ölçen ve bu kavramların birbirleriyle ilişkilerini anlamaya çalışan enstrümanlar geliştirilmeye başlanmıştır. Bu yöntemi kullanan ilk çalışmalar, toplumun polis algısındaki en önemli etkenin polisin suç oranlarını azaltmadaki başarısı olduğu hipotezini geliştirmiş ve bu doğrultuda polisin etkinliği ile toplumun polise olan güveni arasındaki ilişkiyi ölçmeye çalışmıştır.

Özellikle Amerika, Avusturalya ve Batı Avrupa ülkelerinde yaygın olan bu yöntem, polis hizmetlerini ticari bir ürün olarak kabul etmiş ve tüketici memnuniyetini ölçmeyi amaçlamıştır. Ancak toplumun polis algısının, verilen hizmetlerden duyulan memnuniyetten çok daha karmaşık bir kavram olduğunu savunan İngiliz araştırmacılar, polisin toplumun gözünde meşruiyetini ölçmek amacıyla farklı kurgular geliştirmiş ve bu çalışmalardan elde edilen veriler ile, toplumun polisle işbirliği yapmasına etkisini ölçmeye çalışmıştır. (Sunshine ve Tyler 2003) Bu doğrultuda İşlevsel ve Prosedürel Polis Algısı Modelleri olarak bilinen iki model, günümüzdeki polis algısını ölçmeyi amaçlayan çalışmaların temelini oluşturur.

Toplumun polis algısını ölçek oluşturarak anlamaya çalışan bu çalışmaların avantajı, toplumun polis algısının değişik boyutları olduğunu ve toplumun, polisten bir alanda memnuniyet duyarken başka bir alanda polisi yetersiz bulabileceğini göz önünde bulundurmalarıdır. Ancak ölçek oluşturulmasının dezavantajları da bulunmaktadır. Ölçekle elde edilen verilerin anlamlı analizlere dönüştürülebilmesi için aynı ölçek altında toplanan soruların, gerçekten toplumun polis algısının değişik boyutlarını ölçmesi gerekir. Birbirinden alakasız soruların bir araya getirilmesinden oluşan ölçekler, toplumun gerçek polis algısını yansıtmadığından, yanlış sonuçlar doğurabilir.

Amerika, İngiltere ve Avusturalya dışındaki ülkelerde polis algısı çalışmaları, henüz aynı boyutlara ulaşmamıştır. Ancak bu konuda birçok girişim bulunmaktadır. Özellikle demokratik geçişler bağlamında, demokratik yönetim biçimlerinin uygulanabilmesi için bu anketler norm haline gelmeye başlamıştır. Özellikle Ukrayna (A. Beck ve Chistyakova 2002), Rusya (Reynolds, Semukhina ve Demidov 2008), Gana (Tankebe 2008; Tankebe 2010), Çin (Wu ve Sun 2009), Latin Amerika (Malone 2010), Finlandiya (J. Kääriäinen 2008; J. Kääriäinen ve Sirén 2011) ve Belçika’da (Van Craen ve Ackaert 2006) yapılan çalışmalar, literatüre önemli katkılarda bulunmuştur. Bugüne kadar Türkiye’de toplumun polis algısının oluşumunu ölçmeye yönelik çalışma (muhtemel basılmamış doktora tezleri dışında) bulunmamaktadır. Uluslararası literatürde Türkiye’de polis algısının oluşumuna ilişkin makaleler, Dünya Değerler Anketi’ndeki polise ilişkin tek soruya dayanarak yazılmıştır. (Cao ve Burton 2006; Karakus, McGarrell, ve Basibuyuk 2011)

Polis algısının ölçülmesinin zorluğunun yanı sıra demografik ve bölgesel faktörlerin ülkeler arasında farklılıklar göstermesi, karşılaştırmalı çalışmaların yapılmasını oldukça zorlaştırmıştır. Ancak, bu alanda polis algısının oluşumuna ışık tutan önemli çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin Japonya (Cao, Stack, ve Sun 1998), Çin (Cao ve Hou 2001) Almanya (Cao 2001) ve dokuz Latin Amerika (Cao ve Solomon Zhao 2005) ülkesinde yapılan Amerika ile karşılaştırmalı çalışmalar, bu ülkelerde polise güvenin Amerika’dan daha düşük olduğunu göstermiştir. Kanada, Nijerya ve Bangladeş’te de polise güvenin, Amerika’ya göre daha düşük olduğu görülmüştür. (Lambert ve ark. 2010) Asya’da yapılan karşılaştırmalar da Çin’de polise güvenin, Tayvan’a göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. (Lai, Cao, ve Zhao 2010) Avrupa’da 16 ülke arasında yapılan karşılaştırmalı çalışma ise polise güvenin, İskandinav ülkelerinde yüksek, Doğu Avrupa ülkelerinde ise düşük olduğunu göstermiştir. (J. T. Kääriäinen 2007) Yine Avrupa’da 28 ülke arasında yapılan karşılaştırma, bu bulguları doğrulamıştır. (Ivković 2008)

3.2 DEMOGRAFİK FAKTÖRLER

Toplumun polise güvenini etkileyen faktörler arasında ilk akla gelen demografik etkenler olmuştur. Bu doğrultuda ırk, etnik geçmiş, yaş, cinsiyet, gelir ve eğitim durumu gibi faktörlerin toplumun polis algısını ne yönde ve ne derece etkilediğini ölçmek amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda yalnızca ırk ve etnik geçmişin, polis algısını tutarlı şekilde etkileyen faktörler olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer demografik faktörler, toplumlar arası tutarlılık göstermemiş ve tek başlarına, toplumun polise olan güvenini açıklayamamışlardır.

3.2.1 Yaş ve Cinsiyet

Birinci nesil polis algısı çalışmaları, yaş ve cinsiyetin toplumun polis algısının oluşmasında önemli etkenler olduğunu öne sürmüştür. Amerika, İngiltere, Avustralya, Yeni Zelanda gibi Batı ülkelerinde yapılan ilk çalışmalar, yaş arttıkça polise olan güvenin de arttığını göstermiştir. (K. Brown ve Coulter 1983; Jesilow ve Meyer 1995; Cao, Frank, ve Cullen 1996; Reisig ve Correia 1997) Kadınların, erkeklere oranla polise daha çok ve çabuk güvendiği de sıklıkla tekrar edilen sonuçlar arasındadır. (Reisig ve Correia 1997; Cao, Frank, ve Cullen 1996) Ancak, değişik bağlamlarda yapılan çalışmalar, yaş ve cinsiyet faktörlerinin polise olan güveni anlamlı şekilde etkilemediğini ortaya koymuştur.

Toplumun polise olan güveninde demografik faktörlerin etkisini araştıran çalışmalara göre, yaş arttıkça polise olan güvenin arttığı ortaya konmuştur. Bu durum üç nedenle açıklanmıştır: i) ileri yaştaki vatandaşların sisteme daha çok entegre olması, ii) daha muhafazakar olmaları ve iii) kaybedecek daha fazla şeylerinin olması. (Bayley 1990) Yapılan sınırlı sayıda uluslararası karşılaştırmalar da bu bulguyu desteklemiştir. Örneğin Dünya Değerleri Araştırması sonuçlarına göre 15 ülke (Jang, Joo ve Zhao 2010) ve 50 ülke arasında yapılan karşılaştırma, yaş ile güven arasında doğru orantı olduğunu göstermiştir. (Cao, Lai ve Zhao 2012) Benzer şekilde 16 ülke arasında yapılan karşılaştırma, bu eğilimin Avrupa ülkelerinde de mevcut olduğunu ortaya koymuştur. Ancak bu genel eğilimin kültürlere göre değiştiği ve polise güveni etkileyen daha güçlü faktörler bulunduğu zaman yaşın önemini yitirdiği de görülmüştür.

Örneğin Amerika'nın çeşitli eyaletlerinde yapılan çalışmalar, yaşın toplumun polise olan güveniyle doğru orantılı olduğunu göstermiştir. Amerika'nın Kuzey Carolina gibi polise olan güvenin ulusal ortalamaya göre düşük olduğu ve Afrika kökenli siyahi Amerikalıların ağırlıklı olarak yaşadığı bölgelerde bile vatandaşların yaşı arttıkça polise olan güvenin de arttığı gözlemlenmiştir. (Priest ve Carter 1999) Ancak Amerika'nın Harrisburg şehrinde yapılan uzun dönemli çalışmada, yaşın polise olan güvenle ters orantılı olduğu gözlemlenmiştir. (Sims, Hooper, ve Peterson 2002) Bu şehirde, polis ve vatandaş arasındaki olumsuz deneyimlerin diğer şehirlere göre daha fazla olmasının yaş eğiliminin değişmesine neden olduğunu öne süren bir başka çalışma, polisle etkileşim deneyiminin demografik faktörlerden daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. (Gau 2010) Benzer şekilde Amerika'da polis ve vatandaş arasındaki gerilimi ile bilinen Cincinnati şehrinde, toplumun polise olan güveninde yaşın önemli bir faktör olmadığı görülmüştür. (Cao, Frank ve Cullen 1996)

İngiltere ve Galler'de son zamanlarda yapılan çalışmalar, önceki çalışmaların aksine, yaş ile polis arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Katılımcıların yaşı arttıkça beyan ettikleri güven oranı düşmüştür. (Myhill ve Bradford 2012) Bu sonuç, önceki yıllarda yapılan benzer çalışmalardan oldukça farklı olduğu için araştırmacılar, bunu değiştiren faktörleri incelemeye yönelmiştir. Bu bölgelerde de polisle etkileşimin, yaştan daha etkili bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. (Bradford, Jackson ve Stanko 2009)

Tayvan, Çin ve Japonya gibi Asya ülkelerinde ve Latin Amerika'da yapılan çalışmalarda araştırmacılar, önce bu ülkelerdeki yakın otoriter geçmiş hafızasının bu dönemi yaşayan vatandaşlarda daha olumsuz bir polis algısına neden olacağını düşünmüştür. Ancak araştırmadan çıkan sonuçlar bu varsayımın yanlış olduğunu ortaya koymuştur. Bu ülkelerde, otoriter geçmişe rağmen, yaş arttıkça polise olan güven ve olumlu algı artış göstermiştir. Dahası ortaya çıkan sonuçlar, bu ülkelerdeki polis algısı üzerinde yaşın, istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğunu göstermiştir. (Cao ve Solomon Zhao 2005; Cao, Stack ve Sun 1998; Wu 2009; Wu 2012) Yaş ile birlikte polise olan güvenin artma eğiliminin, en azından Çin'de son yıllarda farklılık gösterdiği, araştırma bulguları ile doğrulanmıştır. 2001 yılında Çin'de aynı şehirde ve benzer bir demografik grupta yapılan çalışma, yaşın polise güvende istatistiksel bir anlamı olmadığını gösterirken, (Cao ve Hou 2001) 2012'de yapılan başka bir çalışma, yaş ile güven arasında doğru orantı olduğu sonucuna varmıştır.

Ancak Meksika'da yapılan çalışmalar bu eğilimin tersini göstermiştir. Latin Amerika ülkelerinde ortaya çıkan sonuçlara dayanarak Meksika'da da yaşla birlikte polise olan güvenin artacağı düşünülmüştür. Ancak değişik zamanlarda, değişik örneklerle yapılan çalışmalarda Meksika'da polise güvenin yaşla birlikte azaldığı görülmüştür. (Morris ve Klesner 2010; Kwak, San Miguel ve Carreon 2012) Meksika'da polis gücündeki yolsuzluğun toplum tarafından yaygın olarak bilinmesi, bu eğilimi açıklayan bir faktör olabilir. (Davis 2006)

Benzer şekilde cinsiyet, polise olan güveni tahmin etmekte tutarlı bir faktör olmamıştır. 1980'li ve 1990'lı yıllarda Batı ülkelerinde yapılan çalışmalar, erkeklere oranla kadınların polise daha çok güvendiğini ortaya koymuştur. (B. Brown ve Benedict 2002) Uluslararası karşılaştırmalı çalışmalarda elde edilen sonuçlar da bu genel eğilimi doğrulamış fakat cinsiyetin, polise olan güvene etkisinin zayıf olduğunu ortaya koymuştur. (Jang, Joo ve Zhao 2010; Cao, Lai ve Zhao 2012) Fakat Yeni Zelanda'da yapılan bir çalışma, kadınların erkeklere oranla polise daha fazla güvendiğini ve iki kesim arasındaki oransal farkın oldukça yüksek olduğunu ortaya koymuştur. (Jonas ve Whitfield 1986) Amerika'da yapılan bazı çalışmalar, bu eğilimin tersi sonuçlar göstermiştir. Washington eyaletinde yapılan bir çalışma, kadınların polise erkeklerden daha az güvendiğini ortaya koymuştur. (Correia, Reisig ve Lovrich 1996) Daha sonra dört değişik şehirde tekrarlanan çalışma, Amerika'da kadınların polise güveninin daha az olduğunu ortaya koymuştur ancak bu sonuçların, yalnızca beyaz kadınların polise güven algısını yansıttığı görülmüştür. (Reisig ve Giacomazzi 1998) Amerika'da kadınların polise güveninin neden genel eğilimin tersine olduğunu anlamak için yapılan başka bir çalışma, bu sonuçların yerleşke büyüklüğüne göre değiştiğini ortaya koymuştur. Bir başka deyişle küçük şehirlerde kadınlar, polise erkeklerden daha çok güvenirken, büyük şehir ve metropollerde kadınların polise güveninin erkeklere oranla daha düşük olduğu görülmüştür. (Nofziger ve Williams 2005)

Kanada'da yapılan çalışmalar kadınların erkeklere göre polise daha çok güvendiğini fakat bu farkın minimal olduğunu ortaya koyarken, Almanya'da yapılan uzun süreli polis algısı çalışması, cinsiyetin toplumun polise olan güveni üzerinde bir etkisi olmadığını göstermiştir. (Cao 2001) Çin'de ise kadınların polise güveninin erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. (Wu 2012) Kadınların erkeklere oranla daha sıklıkla suç mağduru oldukları toplumlarda, kadınların polise güveninin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Özetle yaş ve cinsiyetin belli koşullar altında toplumun polise olan güvenine etkisi olmaktadır. Ancak, bu bölümde sözü geçen çalışmalardan da anlaşılacağı üzere, bu faktörlerin kültürlere göre farklılık gösterdiğini, ve dahası polis algısını önemli bir oranda etkilemediğini, daha güçlü etkenlerin bulunduğu koşullarda ise etkilerinin iyice azaldığını söylemek mümkündür.

3.2.2 Gelir ve Eğitim Durumu

Birinci nesil polis algısı çalışmaları, gelir ve eğitim durumunun polis algısı üzerinde önemli bir faktör olacağı tahminlerinde bulunmuştur ancak yapılan çalışmalar, bu iki unsurun da polis algısına tutarlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. Yukarıda da tartışıldığı üzere, yaş ve cinsiyetin polise olan güvene etkisinde farklılıklar görülmesine rağmen, anlamlı etki yapan faktörler olmadıklarına dair genel bir eğilimin olduğu da söylenebilir. Gelir ve eğitim düzeyi için ise böyle bir genel eğilimden bahsetmek mümkün değildir. Bunun bir nedeni, polis algısı çalışmalarına öncülük eden Batı ülkelerinde, eğitim düzeyi ve gelir arasında güçlü bir bağ olduğunun varsayılması, eğitim düzeyi arttıkça sosyo-ekonomik düzeyin de arttığının ve polise olan güvenin azaldığının düşünülmesidir. (B. Brown ve Benedict 2002) Bu nedenle bu ülkelerde gelir ve eğitim düzeyinin bağımsız etkilerinin ölçülmesi oldukça güç olmuştur. Yapılan ilk çalışmalar, eğitim düzeyi arttıkça polise olan güvenin düştüğünü göstermiştir. (D. W. Murphy ve Worrall 1999; Jesilow ve Meyer 2001) Eğitim düzeyi ile güven arasındaki ters ilişkinin bir nedeninin, gelir seviyesinden bağımsız olarak eğitilmiş kimselerin sivil hak ve özgürlüklere daha çok önem vermesi ve bu nedenle polise daha az güvenmesi olduğu öne sürülmüştür. (Carlan 1999)

Ancak Chicago’da yapılan bir çalışma, bu görüşten farklı sonuçlar ortaya koymuştur. Bu bölgede, daha eğitilmiş grupların polise daha fazla güvendiği ortaya çıkmıştır. (Frank, Smith ve Novak 2005) Kanada’da yapılan çalışmalar da benzer sonuçlar göstermiştir. (O’Connor 2008) Bunların aksine, Almanya’da yapılan bir çalışmada ise düşük eğitim seviyesinin polise güveni arttırdığı görülmüştür. (Cao 2001) Benzer şekilde Japonya’da (Cao, Stack, ve Sun 1998) ve Meksika’da eğitim seviyesi arttıkça polise olan güven azalmıştır.

Uluslararası karşılaştırmalı çalışmalar ise eğitim düzeyinin, polise olan güvene etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığını göstermiştir. Örneğin, Hindistan (Nalla ve Madan 2012), Çin (Wu 2009) ve Pakistan’da (Akhtar ve ark. 2012) eğitim düzeyinin polise olan güvene anlamlı bir şekilde etki etmediği görülmüştür. Bu durum, bu ülkelerde eğitim ve gelir düzeylerinin ters orantılı olması ve gelir düzeyinin eğitimden bağımsız olarak yüksek olması gibi nedenlerle açıklanmıştır. (Brown ve Benedict 2002)

Gelir düzeyindeki farklılıkların polise olan güvene etkisi, eğitim düzeyine göre daha tutarlı görünmekle beraber genelde istatistiksel bir anlam taşımamaktadır. Amerika’da yapılan birinci nesil çalışmalar, düşük gelirli kesimlerde polise olan güvenin daha az olduğunu ortaya koymuştur. (Hindelang 1974; K. Brown ve Coulter 1983) Ancak sonraki yıllarda yapılan çalışmalardan tam tersi sonuçlar çıkmıştır. (Cao, Frank ve Cullen 1996; Correia, Reisig ve Lovrich 1996) Avrupa’da yapılan karşılaştırmalı çalışma, gelir düzeyinin polise olan güveni arttırdığını göstermiştir. (J. T. Kääräinen 2007) Latin Amerika’da ise gelirin polise güvenle ters orantılı olduğu görülmüş, (Cao ve Solomon Zhao 2005) fakat İngiltere ve Galler’de gelir düzeylerinin önemli bir istatistiksel etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. (Myhill ve Bradford 2012)

Gelir düzeyi, polise olan güvene belli koşullar altında etki etmektedir. Örneğin, yine Amerika’da yapılan bir çalışma, gelirle polise olan güven arasındaki ilişkinin sadece polise dair medya haberlerinin çok olduğu ve polisin yolsuzluğunun medyada duyurulduğu durumlarda anlamlı olduğunu öne sürmüştür. Bu durumlarda gelir ve polise güven arasında ters orantı olduğu görülmüştür. (Dowler 2002) Çin ve Tayvan’da yapılan çalışmalar, gelir düzeyinin polise olan güvene; güven, sadece siyasi güç anlamına geliyorsa, etki ettiğini göstermiştir. Bir başka deyişle, eğer gelir düzeyi beraberinde siyasi bir güç getiriyorsa polise olan güvene de etkisi olmamaktadır. (Sun ve ark. 2014) Amerika’da yapılan bir başka çalışma, gelir düzeyinin Afrika kökenli siyahi Amerikalı vatandaşlar arasında polise güveni arttırdığına fakat beyaz vatandaşlar arasında azalttığına dikkat çekmiştir. (Hagan, Shedd ve Payne 2005) Son zamanlarda yapılan çalışmalar, bölgesel faktörlerin gelir düzeyinin etkisindeki tutarsızlığı açıkladığını göstermiştir.

3.2.3 Irk ve Etnik Geçmiş

Toplumun polis algısını ölçmeye yönelik ilk demografik çalışmalar, daha çok ırk ve etnik geçmişe yoğunlaşmıştır. Genel olarak etnik ve azınlık gruplar arasında polise olan güvenin, çoğunluk gruplara göre çok daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. (Brown ve Benedict 2002) Özellikle Amerika'da yapılan çalışmalar, siyahi vatandaşlar arasında polise güvenin, beyaz vatandaşlara oranla önemli ölçüde daha az olduğunu göstermiştir. (Murty, Roebuck ve Armstrong 1994; Sampson ve Bartusch 1998; Weitzer ve Tuch 2002; Weitzer ve Tuch 2005b) Benzer şekilde İngiltere'de yapılan çalışmalar da Karayipli ve Güney Asyalı vatandaşların polis algılarının, çoğunluk gruplara oranla daha olumsuz olduğunu göstermiştir. (Smith, Graham ve Adams 1991; MacDonald 2007; Bradford, Jackson ve Stanko 2009)

Amerika'da diğer etnik gruplar arasında yapılan çalışmalarda, genel olarak etnik grupların polise karşı güveninin düşük olduğu ve polisle işbirliği yapmaktan çekindikleri ortaya çıkmıştır. Örneğin, Latin Amerika asıllı vatandaşların polise karşı güveni düşüktür; ancak, siyahi vatandaşlardaki kadar düşük değildir. Dahası, Latin Amerika asıllı vatandaşların polis güçlerine güvenmediklerini, beyazlara oranla daha kolay dile getirdikleri gözlemlenmiştir. (Weitzer ve Tuch 2005a; Weitzer ve Tuch 2004; Weitzer ve Tuch 2006)

Genel olarak ırk ve etnik geçmişin, toplumun polise olan güvenini büyük ölçüde etkilediği kabul edilmesine rağmen, yapılan bazı çalışmalar, etnik gruplar arasında görülen büyük güven farklarının sadece ırk ve etnik geçmişten değil aynı zamanda bölgesel faktörlerden de kaynaklandığını göstermiştir. Örneğin Amerika'da siyahi vatandaşların polise güveninin az olmasının nedenleri arasında, yaşadıkları bölgelerdeki suç oranlarının yüksek olması ya da polisin, bu bölgelerde yaşayan vatandaşların mağduriyetini gidermek için yeterli çaba göstermemesi sayılmış, bu hususların da polis algısını etkilediği ortaya konmuştur. (Weitzer ve Tuch 2005b; Weitzer ve Tuch 2005a) Irk ve etnik grupların polise olan güveni üzerinde yoğunlaşan çalışmalar, genelde şehirleşmiş ve suç oranları yüksek olan bölgelerde yapılmıştır. Ancak, bu faktörlerin eşit olduğu bölgelerde yapılan çalışmalar, etnik grupların polise olan güveni arasında çok ciddi bir fark olmadığını göstermiştir. (Halim ve Stiles 2001).

Amerika'nın Detroit şehrinde yapılan bir çalışma, bu şehirde siyahi vatandaşların polise, beyaz vatandaşlardan daha çok güvendiğini ortaya koymuştur. Siyahi vatandaşların çoğunluk, beyaz vatandaşların ise azınlık olduğu bu şehirde yapılan çalışma, güveni etkileyen unsurlar arasında, ırk ve etnik geçmiş dışında, vatandaşların yaşadıkları bölgelerde kendilerini, siyasi ve sosyal olarak yabancı ve dışlanmış hissetmemelerinin bulunduğunu doğrulamıştır. (Frank ve ark. 1996) Bir başka çalışma, siyahi olan polis memurlarının bile polise güveninin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmaya göre beyaz polis memurlarında en çok stres yaratan etken, görevdeyken birini öldürme ihtimaliyken siyahi polis memurlarında en çok strese neden olan unsur, meslek arkadaşlarından destek görmemektir. Siyahi vatandaşlar arasında polis olanların dahi, meslektaşlarının tutum ve tavırlarından dolayı polise güven algısı düşük çıkmıştır. (Violanti ve Aron 1995)

Göçmen gruplar arasında yapılan çalışmalar da bu grupların yaşadıkları ülkenin polis güçlerine güvenlerinin, çoğunluk gruptan daha düşük olduğunu göstermiştir. Ancak polise olan güven, göçmen gruplar arasında da oldukça farklılık göstermiştir. Örneğin Avustralya'da yapılan çalışmalar, göçmen grupların yerli halka göre polise daha az güvendiklerini ortaya koymuştur ancak Vietnam'dan gelen göçmen grupların, Çin'den gelen göçmen gruplara oranla polise daha çok güvendiği ve dolayısıyla bu grupların polisle daha çok işbirliği yaptığı ortaya konmuştur. Bu nedenle araştırmacılar, göçmen azınlık grupların polise olan güven algılarının, geldikleri ülkenin yaşam koşullarından ve buldukları ülkede uğradıkları ayrımcı politikalarından etkilendiğini ileri sürmüştür. (K. Murphy ve Cherney 2011) Çalışmalar, Avustralya'da bulunan azınlık gruplar arasında polise en az güvenen grubun Aborijinler olduğunu, bunu sırasıyla Arap ülkelerinden ve Doğu Asya ülkelerinden gelen göçmenlerin takip

ettiğini ortaya koymuştur. Avustralya’da polise en çok güvenen grupların ise Avrupa’dan ve Amerika’dan gelen gruplar olduğu belirlenmiştir. (Sivasubramaniam ve Goodman-Delahunty 2008) Avrupa ülkelerindeki azınlık ve göçmen grupların polis algısına dair çalışmalar, Amerika ve Avustralya’da olduğu kadar yaygın değildir. Fransa’da 2005 yılında çıkan isyanlar, bu ülkedeki etnik grupların kurumsal meşruiyet algısı üzerine yapılan çalışmaları arttırmıştır; ancak çalışmalar, özellikle polis algısına yoğunlaşmamıştır. (Mucchielli 2009; Duprez 2009) Yine de mevcut sınırlı çalışmalar, Avrupa ülkelerinde de azınlık ve göçmen grupların polise olan güveninin ülke ortalamalarının altında kaldığını göstermektedir.

Azınlık grupların polis algısının oluşumunda önemli rol oynayan faktörlerin, genel nüfusu etkileyen faktörlerden farklılık göstermesi, polis algısının oluşumuna dair önemli ipuçları vermektedir. Bu farklılıklardan bir çıkarım yapmadan önce, göçmen grupların geldikleri ülkelerdeki polis algılarının, göç ettikleri ülkelerdeki polis algısına etki edebileceğinin altını çizmek gerekir. (Menjívar ve Bejarano 2004) Örneğin, San Francisco bölgesinde Çinli göçmenler arasında yapılan çalışmalar, göçmenlerin Çin polisi hakkındaki algılarını, Amerikan polisine aynen aktardıklarını göstermiştir. (Chu ve Hung 2010) Benzer şekilde Amerika’nın Missouri şehrindeki Latin Amerikalı göçmenler arasında yapılan çalışmalar, göçmenlerin geldikleri bölgelerdeki polise duydukları güvensizliği Amerikan polisine yansıttığını ve dil bariyerinin negatif algıyı güçlendirdiğini ortaya koymuştur. (Culver 2004) Bununla birlikte bu etkinin, istatistiksel olarak çok güçlü olmadığını da söylemek gerekir.

Bu konuda yapılan çalışmalardan çıkarılan en önemli sonuç, etnik azınlık ve göçmen grupların polise güvenini en çok etkileyen faktör, buldukları toplumlara ne kadar dahil edildiklerine ilişkindir. Yine Latin Amerikalı göçmenler arasında yapılan bir çalışma, göçmenlerin kiliseye düzenli olarak gitmelerinin polise olan güveni arttırdığını ortaya koymuştur. (Correia 2010) Bu bulgu, göçmen grupların polis algısına dair çalışmalarda önemli bir noktadır. Kiliseye düzenli olarak giden göçmenlerin, bu sayede Amerikan kültürüne daha çabuk alıştıklarını ve kilise aracılığıyla sosyal bağlar kurduklarını öne süren araştırmacılar, bu grubun polise olan güvenindeki artışı kendilerini toplumun bir parçası olarak görmeye başlamalarına bağlamıştır.

Özetle, azınlık grupların yaşadıkları bölgenin şartlarının, geldikleri ülkelerdeki polis toplum ilişkisinin ve buldukları ülkelerdeki devletle olan ilişkilerinin polise olan güvenlerini önemli derecede etkilediğini söylemek mümkündür. Ancak polis algısının oluşumundaki en önemli etken, azınlık grubun kendisini ne denli toplumun ve sosyal dokunun bir parçası olarak gördüğüdür. Prosedürel adalet algısına dair yapılan çalışmalar, bunu daha açık bir şekilde göstermiştir.

3.3 BÖLGESEL FAKTÖRLER

Demografik faktörler, hem toplumun polis algısını açıklamakta hem de polis ve toplum arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi amacıyla politikalar geliştirilmesinde yetersiz kalmıştır. Toplumun polis algısını değiştirmek ve güçlendirmek amacıyla kontrol edilebilir etkenleri sorgulayan araştırmacılar; bir bölgedeki suç oranı, toplumun güvenlik algısı, yerleşkenin büyüklüğü gibi faktörlerin toplumun polis algısına etkisini ölçmeye çalışmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar, toplumun polis algısının oluşumunda bölgesel faktörlerin etkisine yoğunlaşmıştır. Ancak bölgesel faktörler tek başına, toplumun polis algısının oluşumunu açıklamada yetersiz kalmıştır.

3.3.1 Güvenlik ve Suç Oranları

Özellikle Amerika’da yapılan çalışmalarda ırk ve etnik geçmişin polis algısına olan güçlü etkisinin nedenlerini açıklamak isteyen araştırmacılar, etnik geçmişin polis algısına etkisinde bölgesel faktörlerin rolü olduğunu saptamıştır. Yerleşim bölgelerindeki suç oranlarının ve mahalle sakinlerinin kendilerini güvende hissetmemelerinin, toplumun polise olan güvenine ciddi şekilde etki ettiğini gören araştırmacılar, bölgesel faktörlerin zaman zaman

etnik faktörler olarak yorumlanabildiğine dikkat çekmişlerdir. (Jesilow ve Meyer 1995) Amerika ve Avustralya’da etnik nüfusların belli bölgelerde yoğunlaşması ve sosyoekonomik durumları, beyaz vatandaşların yerleşim yerlerine göre daha düşük olan bu bölgelerde hem suç oranlarının yüksek olması hem de polisin varlığının yeteri kadar hissedilmemesi, bu bölgede polise olan güveni oldukça etkilemiştir. (Reisig ve Correia 1997)

Daha yakın zamanda yapılan çalışmalar ise vatandaşların kendilerini güvende hissetmelerinin, bölgedeki gerçek suç oranlarına ya da gerçek bir tehdide dayanmadığını ortaya koymuştur. Gerçek olsun veya olmasın, vatandaşların güvenliklerinin tehdit altında olduğunu düşünmesi, polise karşı güveni etkilemektedir. (Bridenball ve Jesilow 2008; Weitzer ve Tuch 2005a) Dahası, sadece güvenliğe tehditlerin değil, bir mahalledeki düzensizliğin de polise duyulan güveni etkileyebileceği söylenebilir. Örneğin, gençlerin sokaklarda toplanmaları ve yüksek sesle sosyalleşmeleri, grafitti çizilmesi, sokakların temizliği gibi unsurların toplumun polis algısını etkilediği görülmüştür. Bu sonuçlar, Wilson ve Kelling adlı suçbilimcilerin, “Kırık Pencere Polisliği (*Broken Window Policing*)” olarak bilinen teorisini doğrulamaktadır. Bu teoriye göre bir mahallede kırık pencere ya da bakımsız yapılar varsa, o bölgede suç işleme olasılığı daha fazladır. (Kelling ve Wilson 1982) Kentel bozulma nedeniyle suç oranlarının artmasından toplum polisi sorumlu tutmaktadır. Bu da suç oranlarının yüksek olduğu bölgelerde polise olan güvenin düşmesine neden olmaktadır. (Skogan 2005)

Değişik bölgelerde yapılan çalışmalar, suç oranlarının fark edilecek kadar yüksek olduğu bölgelerde toplumun polise olan güveninin oldukça düşük olduğunu göstermiştir. Örneğin Kanada’da yapılan bir çalışmada, diğer değişkenler kontrol edildiğinde hem gençlerin hem de azınlıkların, bölgelerindeki suç oranlarını yüksek olarak algılamaları ile polise güvenleri arasında ters orantı olduğu saptanmıştır. (O’Connor 2008) Amerika’da Afrika kökenli siyahi Amerikalıların ve İspanyolların (*hispanic*) yaşadığı mahallelerde yapılan çalışmalar, bu bölgelerde yoğunlaşmış dezavantajların olduğunu ve bunun olumsuz polis algısına yol açtığını göstermiştir. (Schuck, Rosenbaum ve Hawkins 2008) Yoğunlaşmış sosyo-ekonomik faktörlerin, ırk ve etnik geçmişin polise olan güven üzerindeki etkisini de büyük ölçüde açıkladığı görülmektedir. (Weitzer ve Tuch 2005a) Uluslararası karşılaştırma yapan bazı çalışmalar, katılımcıların güvenlik algısı yerine ülkedeki cinayet oranları ile toplumun polise olan güvenini makro düzeyde karşılaştırmış ve cinayet oranlarının yüksek olduğu ülkelerde polise olan güvenin daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. (Jang, Joo ve Zhao 2010)

3.3.2 Yerleşim Yerinin Büyüklüğü

Polise olan güvene, katılımcıların yaşadığı bölgedeki suç oranları ve güvenlik algısı kadar yerleşim yerinin büyüklüğünün ve bir metropole yakınlığının da etkisi olduğu görülmektedir. Toplumun güven algısını etkileyen düzensizlik faktörlerinin, örneğin yüksek sesle müzik dinlenmesi, gençlerin sokak köşelerinde grup halinde bulunması, grafitti gibi sıradan ihlallerin küçük yerleşkelerde halkın polise olan güvenine daha ciddi etki ettiği görülmüştür. (B. Brown ve Benedict 2002) Bir başka deyişle kırsal bölgelerdeki sıradan ihlaller, toplumun polis algısına olumsuz etki ederken, şehirleşmiş bölgelerde bu etkinin daha az olduğu görülmektedir. (Taylor ve Lawton 2012) Buna mukabil, kırsal kesim ve küçük yerleşim bölgelerinde yaşayan vatandaşların polise güveninin ve polisin meşruiyetine inancının daha yüksek olduğu görülmektedir. (Weitzer ve Tuch, 2005a; Weitzer ve Tuch, 2005b)

Özellikle Amerika ve Avustralya’da yapılan çalışmalar, toplumun polise olan güveninde kırsal kesim ile şehirlerin arasındaki farklılıkların çok büyük olduğunu göstermiştir. Bu ülkelerde küçük ve tarımsal yerleşim yerlerinin bulunması ve bu yerleşim yerleriyle şehirlerin arasındaki mesafelerin fazla olması bu farkı açıklayabilir. Bu mesafelerin çok daha kısa olduğu ve kırsal kesim ile şehirlerin arasındaki sınırların çok keskin olmadığı İngiltere’de yapılan çalışmalar, yerleşim yeri büyüklüğünün, polise olan güvene istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. (Jackson ve Bradford 2009)

3.3.3 Toplumsal Bağlar

Bölgesel faktörlerin polis algısına olan etkisini araştıran çalışmaların ortaya çıkardığı bir başka husus ise katılımcıların buldukları bölgelerdeki toplumsal bağlar olmuştur. Vatandaşların yaşadıkları bölgelerdeki sosyal ağları, bölgenin yönetimi ile ne kadar ilişkili oldukları, sivil toplumun bir parçası olup olmadıkları gibi faktörlerin polise olan güveni önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. (Reisig ve Correia 1997) Toplumsal bağları güçlü olan kimselerin, polise daha çok güvendiği saptanmıştır. (Macdonald ve Stokes 2006) Örneğin, Hindistan'da polis algısı üzerine yapılan çalışmalarda, bölgedeki fiziksel yıpranma ya da yüksek suç oranlarının, toplumun polise olan güvenini anlamlı bir şekilde etkilemediği ortaya çıkmıştır. Bunun yerine katılımcıların buldukları bölgelerdeki sosyal sermayesi, bağlantıları ve yerel polis gücünün halkla tanışıklığı gibi faktörlerin polise olan güveni önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. (Nalla ve Madan 2012) Benzer şekilde Tayvan'da yapılan bir çalışma, bölgesel bozulmanın ya da düzensizliğin polis algısına etki etmediğini ortaya koymuştur. Buna karşın aynı çalışmada düzensizliğin, sosyal bütünlüğü bozan bir faktör olarak algılandığı durumlarda polise olan güveni düşürdüğü ortaya çıkmıştır. (Sun ve ark. 2014)

Başka şekilde ifade etmek gerekirse vatandaşların, aynı bölgede yaşayan insanları akraba ya da komşu olarak değerlendirmesi, bölgesel düzlemde sosyalleşme imkanlarının bulunması, kendilerini o bölgedeki sosyal dokunun bir parçası saymaları gibi faktörler polise güveni arttırmaktadır. Eğer polis memurları da aynı sosyal ağın bir parçasıysa ya da bu sosyal ağın parçası olmaya özen gösteriyorlarsa, duydukları güven daha da artmaktadır. (Crank ve Giacomazzi 2007) Küçük yerleşelerde polise olan güvenin ulusal ortalamalara göre daha yüksek çıkmasının bir nedenin de bu tür sosyal ağlar olduğunu söylemek mümkündür. (Correia 2000) Büyük şehirlerde ise bölgelerde gerçekleştirilen sosyal aktivitelerin, toplumun polise olan güvenini arttırdığı görülmüştür. Örneğin, Amerika'nın Idaho eyaletinde yerel polis güçlerinin, senede bir kere hafta sonu mahalle sakinleri ile piknik organize etmesinin bile toplumun polise olan güvenine olumlu etki yaptığını göstermiştir. (Crank ve Giacomazzi 2007) Bir başka deyişle vatandaşlar, eğer kendilerini yaşadıkları bölgelere ait hissediyorlarsa ve daha da önemlisi polis memurlarının da bu sosyal dokunun bir parçası olduğuna inanıyorlarsa, polise daha çok güveniyorlar. Bu bulgu, göçmen ve etnik azınlık grupların polise güveninin dünya çapında yapılan tüm çalışmalarda, ulusal ortalamalardan daha düşük olmasını da kısmen açıklayabilmektedir. (Menjivar ve Bejarano 2004)

Polise güvenin oluşumunda toplumsal bağların önemini araştıran çalışmalar, anne- babaların çocuklarına polis memurları hakkında verdikleri bilginin çocukların ileride vatandaş olarak polise güvenmelerinde önemli bir rol oynadığını göstermiştir. (Wu, Lake, ve Cao 2013) Hatta aile, akraba ve sosyal bağlardan edinilen polis algısının, etnik geçmiş ve diğer demografik faktörlerden daha önemli bir rol oynadığı görülmüştür. (Sargeant ve Bond 2013) Yapılan çalışmalarda, toplumun polise olan güveninin oluşmasında demografik ve bölgesel faktörlerin etkisi tutarlılık göstermediğinden, polis algısı araştırmacıları, bu iki unsurun da polise güvenin oluşmasında ikinci planda kaldığı kanısına varmıştır. Toplumun polise olan güveninde daha etkili olan unsurlar, işlevsel ve prosedürel yaklaşımlarla ölçülmeye çalışılmıştır.

3.4 POLİSİN ETKİNLİĞİNE BAĞLI FAKTÖRLER

Demokratikleşme sonrasında polisin toplumdaki işlevinin değişmesiyle birlikte polis güçlerinin görevlerinin de değiştiğine yukarıda değinmiştik. Yeni polislik anlayışı polis güçlerini suç çözmeye, yardım çağrılarına daha hızlı cevap vermek için yöntem geliştirmeye ve daha da önemlisi suç oranlarını düşürmek için önleyici stratejiler uygulamaya yönlendirmiştir. Geleneksel polis prosedürleri olan devriye gezmeye odaklanma, zayıf komşuluk

ilişkilerinin olduğu yerlerdeki yoksul gruplara daha fazla baskı uygulama gibi korku politikaları yeni polislik anlayışına uymamış, toplum ve polis ilişkilerine zarar vermiş ve polisin etkinliğini oldukça düşürmüştür. (Thurman, Zhao ve Giacomazzi 2001) Devletin topluma karşı hesap verebilirliğinin yüksek olduğu demokratik rejimlerde polisin başarılı görünmemesi ciddi sorunlara neden olmuş, özellikle Amerika ve Avustralya'da polis güçlerinin başarısı, yerel seçimleri belirleyen bir faktör haline gelmiştir. (Oettmeier ve Wycoff 1999)

Ancak polisin suç önlemede ve suç oranlarını düşürmedeki başarısı, her zaman polise olan güveni beraberinde getirmemiş hatta Amerika'da uzun dönem yapılan testler, polisin suç oranlarını azaltmada başarısı arttıkça, toplumun memnuniyetinin azaldığını göstermiştir. (Cao ve ark. 2010) Burada altı çizilmesi gereken önemli husus şudur: Polisin suç oranlarını azaltmada ve işlenen suçları çözmedeki başarısı, toplumun polise daha çok güvenmesini sağlamamaktadır. Aynı ilişki, polisin işlenen suçları çözmedeki başarısızlığı ve toplumun polise olan güveni arasında da mevcuttur. Bir başka deyişle polisin etkinliği göze çarpacak kadar düştüğünde bu, toplumun polise olan güveninin ciddi boyutlarda azalmasına neden olmaktadır. İngiltere'de 1960'lı ve 70'li yıllarda toplumun polise olan güveninin, tarihteki en düşük noktaya varmasının arkasında polisin bu dönemde ciddi şekilde artan suç oranlarıyla baş edememesi yatmaktadır. (Reiner 2010) Benzer şekilde New York sakinleri arasında yapılan uzun dönemli bir çalışma, toplumun 1980'li yıllarda New York'ta suç oranlarının artmasından polisi sorumlu tuttuğunu göstermiştir. (Sunshine ve Tyler 2003)

Güney Amerika ülkeleri arasında yapılan karşılaştırmalı polis algısı çalışması (Cao ve Solomon Zhao 2005) ve iki uluslararası karşılaştırma çalışması da benzer sonuçlara işaret etmektedir. (Cao, Lai ve Zhao 2012; Jang, Joo ve Zhao 2010) Suç oranlarının artması ve toplumun güvenlik algısının azalması, polise olan güveni önemli ölçüde düşürmüştür. Ancak, polisin istikrarlı bir şekilde suç oranlarını kontrol altında tutması, toplumun polise olan güvenini arttırmada aynı ölçüde etkili olmamıştır. Daha da önemlisi, Avustralya'da yapılan geniş çaplı bir araştırma, toplumun polisin etkinliğine olan inancının, polisin meşruiyetine olan inancına olumlu etki ettiğini göstermiştir. (Hinds ve Murphy 2007) Yani toplum, polisin etkinliğini doğrudan polisin meşruiyetinin bir parçası olarak kabul etmese de polisin etkin olması, meşru olduğu inancını arttırmıştır.

Özetlemek gerekirse polisin kendisinden bekleneni yerine getirmesi, toplumun polis algısının önemli bir parçasıdır. Ancak polis performansının toplumun polise olan güvenine etkisi, toplumun koşullarına göre değişmektedir. İstikrarlı toplumlarda yapılan çalışmalar, toplumun polisin etkinliğine atfettiği önemin diğer unsurlara göre daha az olduğunu göstermektedir. Örneğin, İsviçre, Almanya, Amerika ve İngiltere'de yapılan çalışmalarda polisin etkinliğinin, toplumun polise olan güvenini daha az etkilediği ortaya çıkmıştır. Ancak geçiş dönemlerinde olan ya da uzun süreli istikarsızlık yaşayan toplumlarda polisin etkinliği daha çok önem kazanmaktadır. New York'ta 11 Eylül saldırıları öncesinde ve sonrasında yapılan polis algısı çalışmaları, olaydan önce polisin etkinliğinin daha az etkili olduğunu gösterirken olaydan sonra polisin etkinliğinin, toplumun güveninde önemli bir rol oynadığını göstermiştir. (Tyler ve Fagan 2008)

Polis etkinliğinin toplumun güvenindeki rolünü anlamak için Gana Cumhuriyeti iyi bir örnektir. Gana'da cinayet ve silahlı soygun gibi şiddet içeren suçlar 1999'a kadar çok düşük oranlarda kalmış, polis ve toplum arasındaki ilişki oldukça istikrarlı bir şekilde devam etmiştir. Ancak 2000'li yılların başlarından itibaren çeşitli nedenlerle cinayet, silahlı soygun ve hırsızlık gibi suçlar üç katına çıkmıştır. (Tankebe 2008b; Tankebe 2008a) Bu durum, ülkenin istikrarını ciddi bir şekilde sarsmış ve demokrasiyi tehdit etmeye başlamıştır. Bu da uzmanların demokrasinin çökmesinde polis gücünün başarısızlığını neden olarak göstermesine kadar varmıştır. (Karikari 2002) Gana'da suçun artmasından önce ve sonra yapılan çalışmalar, polisin etkinliğinin toplumun güveninin oluşumunda daha güçlü bir faktör haline geldiğini göstermiştir. (Tankebe 2009)

Toplumun polisi hangi koşullarda etkin, hangi koşullarda başarısız olarak yargıladığını anlamak amacıyla yapılan çalışmalar, toplumun gözünde polisin etkinliğini şekillendiren üç unsur olduğuna dikkat çekmişlerdir. Birincisi, suç oranlarının resmi olarak düşmesinden ziyade vatandaşların, bir bölgede kendini ne kadar güvende hissettiğidir. Bölgesel faktörler bölümünde de değinildiği üzere, mahalledeki yıpranmışlık ve adi suç ihlallerinin görünür olması, bu algıyı önemli ölçüde etkilemektedir. İkincisi, medyanın rolüdür. Medyanın gittikçe artan bir şekilde polisin başarısızlığını göz önüne sermesi, toplumda polisin başarısız olduğu algısını yaratmıştır. (Weitzer ve Tuch 1999) Üçüncü ve en önemli faktör ise polis memurlarının suç mahallindeki ve olay esnasındaki etkinliğidir. (Hawdon ve Ryan 2003; Skogan 2009; Larsen ve Blair 2009)

Toplumun polisin etkin olduğunu düşünmesinin önemi, toplumun polisle işbirliği yapmasında yatmaktadır. (Macdonald ve Stokes 2006; Skogan 2009) Bir başka deyişle eğer toplum, polisin suç çözmekte etkin olduğunu düşünürse mağdur olduğunda polisi arayacak ve bir suça şahitlik ettiğinde polise bilgi vermekten çekinmeyecektir. Polis performansının, toplumun işbirliği ve itaatini sağlayacağını öne süren işlevsel yaklaşım, vatandaşları rasyonel karar vericiler olarak görür. Bu yaklaşıma göre toplumun polisle işbirliği yapması ve kanunlara uygun davranması kendi menfaatinidir. Dolayısıyla polisin etkinliğinin aynı zamanda caydırıcı bir işlevi de vardır. (Nagin 1998)

Ancak, yapılan ampirik çalışmalar, bunun tersinin mevcut olduğu durumlarda polisin etkinliği ve işbirliği arasında bağlantı olduğunu göstermiştir. Bir başka deyişle, polisin etkinliğine olan inanç olumlu olsa da, bu, vatandaşların polisle işbirliği yapacağı ya da mağduriyetlerini bildireceği anlamına gelmemektedir. Ancak, polisin etkin olmadığı toplumlarda, polisin etkinliğine dair olumsuz algı ile toplumun polisle işbirliği yapması veya mağduriyet bildirmesi arasında bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. (Sunshine and Tyler 2003; Tyler and Fagan 2008) Örneğin, Slovenya'da yapılan bir çalışma, polis gücünün suçları çözmeye ve faileri yakalamada son derece etkisiz olduğunu düşünen toplumun, yasa dışı kanun infazcılarının adaletine sığınma stratejilerine başvurmasına neden olduğunu ve toplumun çoğunluğunun mağduriyetlerini polis güçlerine bildirmekten vazgeçtiğini göstermiştir. (Reisig, Tankebe ve Mesko 2014)

Polisin performansına ilişkin faktörlerin, toplumun gözünde polisin güvenine etkisinin tutarsız olması ve toplumun polisle işbirliği yapması için gerçek bir motivasyon oluşturmaması, araştırmacıları toplumun polisle işbirliği yapmasındaki önemli unsurların ne olduğunu araştırmaya yönlendirmiştir.

3.5 MEŞRUIYETE BAĞLI FAKTÖRLER

Demografik ve bölgesel faktörler ile polisin etkinliği, toplumun polise olan güvenini ve işbirliği yapma motivasyonunu tam olarak açıklamıyorsa demokratik rejimlerde toplumun polisle işbirliğini açıklayan unsurlar nelerdir? Yukarıda da değinildiği üzere siyaset teorisi alanında yapılan çalışmalar, toplumların yasal, siyasi ve idari otoriteyi kabul etmelerinin arkasında kurumun meşruiyetine olan inançlarının olduğunu göstermiştir. Meşruiyet teorileri toplumların yasal, siyasi ya da idari otoriteyi kabul etmelerinin altında yatan önemli nedenlerden birinin otoritelerin, kendilerine verilen gücü kullanırken adil davrandıklarına inanmaları olduğunu öne sürmüştür. (Tyler 2001)

Bu doğrultuda meşruiyet çalışmalarını polis bağlamında uygulayan araştırmacılar, toplumu polise güvenmeye ve polisle işbirliği yapmaya yönlendiren unsurun, polisin performansından öte toplumun gözünde polisin topluma adil davranıp davranmadığı olduğunu öne sürmüştür. (Thibaut ve Walker 1975) Dahası, toplumların polis güçlerinin davranışlarının adil olup olmadığına, diğer kurumlardan daha çok önem verdiği öne sürülmektedir. (Edwards 1999) Bir başka deyişle polis memurlarının topluma davranışları, tutum ve tavırları, görev esnasında

verdikleri kararlar toplumun gözünde polisin meşruiyetinin oluşumunda diğer kurumlara göre çok daha etkilidir. (Edwards 1999, 148)

Polis algısını ölçmeye yönelik çalışmalar, sadece polisin tavır ve tutumlarının adil olarak algılanmasının yetmediğini, ayrıca toplumların sonuç odaklı (ya da dağılımcı) adalet ile prosedürel adalet arasında ayrım yaptığını göstermiştir. Yani vatandaşlar, polis memurlarının hem adil sonuçlar üretmesini hem de bu sonuçları üretirken topluma saygılı ve eşit davranmasını beklemektedir. (Tyler 2000; Tyler 2005) Toplumun polise olan güvenini ve polisle işbirliği yapma motivasyonunu bu açıdan değerlendiren araştırmacılar, toplumun gözünde polisin meşruiyetinin üç boyutu olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar polis gücünün yasallığı, sonuç odaklı adalet ve prosedürel adalettir.

3.5.1 Polis Gücünün Yasallığı

Toplumun gözünde kurumların meşruiyetinin en önemli unsuru, kurumlara otoritesini veren kaynağın meşru olarak algılanmasıdır. Polis güçleri, toplumun gözünde ancak takip ettikleri ve uyguladıkları kanunlar kadar meşrudur. (K. Murphy ve Cherney 2012) Bir başka deyişle kanunları göz ardı eden, gücünü suistimal eden polis memurları kamuoyunun gözünde meşruluğunu yitirir. Bunun en iyi örneği, 90'lı yıllarda iki Afrika kökenli siyahi Amerikalı gencin (Rodney King ve Malice Green) polis nezaretinde, polisin güç kullanması sonucunda ölmesidir. Bu olay, hem Los Angeles hem de Detroit şehirlerinde polisin meşruiyetini büyük ölçüde yitirmesine neden olmuş ve polis güçlerine karşı şiddet içeren isyanlar başlatmıştır. (Sigelman ve ark. 1997) Örneğin, Rusya, toplumun polise olan güvenin en az olduğu ülkelerden biri olarak bilinmektedir. Burada polis algısını ölçmek üzere yapılan çalışmalarda, toplumun gözünde Rus polisinin meşruiyetini yitirmesinin en önemli nedeninin polisin kanunlar çerçevesinde hareket etmemesi olduğu gözlenmiştir. (T. P. Gerber ve Mendelson 2008) Benzer şekilde Norveç hapishanelerinde yapılan bir araştırmada, gardiyanların kanunlara uygun hareket ettiği algısının, tutukluların gözünde gardiyanların meşruiyetini artırdığı ve daha meşru olduğu düşünülen gardiyanlarla tutukluların işbirliği yapmaktan çekinmediği ortaya konmuştur. (Mathiesen 2012)

Polis gücünün yasallığının, toplumun gözünde meşruiyet algısına katkısında altı çizilmesi gereken bir nokta da bu durumun aslında çelişkili olduğudur. Polisin yasallığı yani kanunlara uygun davranması, bazı koşullar altında toplumun gözünde polisin meşruiyetini arttırmak yerine, azaltabilir. Bunun en iyi örneğini 1981'de, İngiltere'nin Brixton bölgesinde çıkan isyanlardan sonra bu isyanların temel nedenini anlamak için yapılan bir araştırmanın sonuçlarında görmek mümkündür. Bu araştırmaya göre bölgede, polis ile vatandaşlar arasında çıkan çatışmanın temelinde polisin bölgede uyguladığı "Bataklık Operasyonu" (*Operation Swamp*) bulunmaktadır. Bölgede suç oranlarının artması üzerine yerel polis, "durdur ve ara" (*stop and search*) operasyonu başlatmıştır. Ancak, çoğunlukla Afrikalı göçmenlerin yaşadığı bölgede durdurulup aranan vatandaşların siyahi gençler olması, bölgede isyanların çıkmasına neden olmuştur. (Williams 1982) Lord Scarman hazırladığı raporda, bazen polisin, kanunları harfiyen uygulamanın düzen değil, düzensizlik getireceğini öngörebilmesi gerektiğini ve dolayısıyla polis gücünün diğer kurumlara göre daha hassas davranması gerektiğini belirtmiştir. (Lord Scarman 1982)

Özetle polis gücünün yasallığı, toplumun gözündeki polis meşruiyetinin bir parçasıdır. Dolayısıyla polis gücü kanunları uygularken adil davranmazsa, kendi meşruiyetini azaltır ve topluma ilişkilerini zedeler. Scarman raporunun önemli bir sonucu da polis güçlerinin, kanunu uygulamakla kamu düzenini sağlamak arasında kaldığında toplumun isteklerini göz önünde bulundurması gerektiğidir. Rapor aynı zamanda polisin, her zaman kamu düzenini önlemesi gerektiğine, bu nedenle de gerekirse toplumun gözünde meşruiyetini korumak adına kanunları uygulamayı reddetmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

3.5.2 Prosedürel Adalet

Toplumun gözünde polisin meşruiyet algısının önemli bir boyutunun polisin adaletli davranması olduğu açıktır. Ancak bu konuda yapılan çalışmalar, toplumların polisin görev esnasında verdiği kararların yani prosedürel kararların adaleti ile, eriştiği sonuçların adaleti arasında bir ayrım yaptığını göstermiştir. Polis memurlarının bir olay ya da soruşturma esnasında vatandaşların kimliğinden ve demografik özelliklerinden bağımsız bir şekilde nötr ve tarafsız davranması, görevini yerine getirirken ilgili herkese aynı saygıyla davranması, tüm tarafları dinlemesi ve tarafların fikirlerini değerlendirdiğini bildirmesi prosedürel adalet kapsamına girmektedir. (Tyler ve Fagan 2008) Polisin nötr olması, polis memurlarının “kuralları ve kanunları tutarlı bir biçimde tüm vatandaşlara” uygulaması anlamına gelmektedir. (Tyler 2005, 329) Vatandaşlara göre tavır ve tutumlarını değiştiren polis memurları, toplumun gözünde meşruiyetini büyük ölçüde kaybetmektedir.

Polis algısı ölçümüne dair prosedürel yaklaşım, toplumun gözünde polisin prosedürel olarak adil olduğu algısının vatandaşları, polisle işbirliği yapmaları ve polisin kararlarına itaat etmeleri yönünde teşvik ettiğini ortaya koymuştur. (Sunshine ve Tyler 2003) Bunun için iki neden gösterilmiştir. İlk neden, vatandaşların bazı kanunlarla aynı fikirde olmasalar bile eğer kanunu uygulayan kurum ve temsilcilerin meşruiyetini kabul ediyorlarsa kanuna uymaya devam etmeleridir. İkinci neden ise toplumun, polisin ortak ahlaki ve toplumsal değerleri paylaşmadığını düşünmesinin, sadece polis gücünün değil kanunların da meşruiyetini sorgulamasına yol açmasıdır. (Hough ve ark. 2010) Bir başka deyişle toplumlar, polis memurlarının sosyal norm ve değerleri ihlal etmelerinin sıradan vatandaşların da bu değerleri ihlal etmeleri için bir yol açtığını düşündükleri için polise olan güvenlerini kaybetmektedirler.

Prosedürel adalet algısını etkileyen iki unsur vardır. Birincisi, polisin verdiği kararların adaletidir. Bu, polisin olay mahallinde verdiği kararların dürüstlüğü, vatandaşın fikrine yer vermesi ve kişilere saygı göstermesi, kararın yanlış olması ihtimali karşısında düzeltilmesi için fırsat tanımamasını içermektedir. İkincisi ise davranış ve tutumların adaletidir. Bu da vatandaşların kimliğinden bağımsız olarak saygılı, kibar ve eşit davranış ve tutumu kapsamaktadır. Örneğin, üçüncü dalga demokratikleşme sonrası geçiş dönemlerinde bulunan ülkelerde, polisin durdurduğu vatandaşların siyasi ya da sosyo-ekonomik durumuna göre farklı prosedürler takip etmesi, polisin toplumun gözünde meşruiyetini yitirmesine neden olmuştur. Polis, söz konusu meşruiyetini daha ayrıcalıklı davrandığı kesimlerin gözünde bile kaybetmektedir. (Tyler 1990)

Prosedürel adaletin, toplumun gözünde polisin meşruiyetini ve toplumun polise olan güvenini arttırmasının en önemli nedeni, prosedürel olarak adil tutum ve davranış gören vatandaşların, kendilerini o toplumun bir parçası olarak hissetmeleridir. Prosedürel adaletsizliğin vatandaşlara verdiği mesaj, toplumun değer gören bir parçası olmadıklarıdır. Yukarıda da tartışıldığı üzere, vatandaşların kendilerini toplumun bir parçası olarak kabul etmeleri ve polis memurlarını da bu toplumun temsilcileri olarak görmeleri, polise olan güvenlerini arttırdığı gibi polisle işbirliği yapmalarını da garanti etmektedir. Toplumun prosedürel adalete verdiği önem, Amerika’da yapılan çalışmalarda ortaya çıkmış olmasına rağmen benzer çalışmalar; Avustralya (Hinds ve Murphy 2007; Cherney ve Murphy 2013), İsrail (Jonathan-Zamir ve Weisburd 2013), Trinidad ve Tobago (Kochel, Parks ve Mastrofski 2013), İngiltere ve Galler’de (Jackson ve ark. 2012) tekrar edilmiş ve aynı sonuçlar elde edilmiştir.

Belçika’da yapılan üç aşamalı bir çalışma, prosedürel algının polise olan güvenin oluşumundaki etkisini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Belçika’da önce genel nüfusta, daha sonra ise Türk, Faslı ve Polonyalı göçmen gruplar arasında yapılan bu çalışma, vatandaşların polise güveninin kendilerini ne denli ayrımcılığa uğramış hissettikleri ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermiştir. Belçika’da polise güven, 1990’lı yıllarda ülkenin ilk seri katilinin yakalanamaması, siyasi parti liderlerinin arabalarına yerleştirilen bomba ile öldürülmesi ve helikopter

dahil olmak üzere polis güçlerine birçok teçhizat alınması için açılan ihalede yolsuzluk yapılması ve bu olayların medyada açıklanarak sansasyon yaratması gibi etkenler toplumun polise olan güvenini temelden sarsmıştır. (Parmentier ve Vervaeke 2011) Bunun üzerine Belçika polis gücü, 1998’de büyük bir reformdan geçmiş ve toplumun polise güveni düzenli bir şekilde ölçülmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalar, toplumun polise güveninin zaman içinde artmış olmasına rağmen, Batı Avrupa standartlarına göre oldukça düşük olduğunu göstermiştir.

Ülkede en büyük azınlık gruplar olan Türk ve Faslı göçmenler arasında yapılan çalışmalar, iki grubun da polise olan güveninin ulusal ortalamanın altında olduğunu göstermiştir. Fakat bu çalışmalar, Türk göçmenlerin, Faslı göçmenlere oranla Belçika polisine daha çok güvendiğini göstermiştir. İki göçmen grup da polis algısının oluşumunda polisin etkinliği, katılımcıların toplumsal bağları ve prosedürel adalet algısının etkili olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacılar, iki grubun toplumsal bağlarının ve polis etkinliği algılarının benzer olduğunu saptamış, güven farkının prosedürel adalet algısındaki farklılıklardan kaynaklanabileceği üzerinde durmuşlardır. (Van Craen 2012)

İki grup da ciddi bir ayrımcılığa maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Türklere oranla Faslı göçmenlerin daha büyük çoğunluğu, Belçika polisinin ayrımcılık yaptığını inandıklarını bildirmişlerdir. Polisle iletişimde bulunmuş katılımcılar, hem belirli bir olay esnasında ayrımcılığa uğradıklarını bildirmişler hem de genel olarak Belçika polisinin farklı görünen kimselere karşı ayrımcı davrandığına inandıklarını belirtmişlerdir. Polisle iletişimi olmayan katılımcılar ise genel olarak Belçika polisinin, kendi etnik gruplarına ayrımcı davranışlar sergilediğinin altını çizmişlerdir. Türk katılımcıların yalnızca küçük bir kesimi Belçika polisinin ayrımcı politikalar takip ettiğini iddia etmiştir. Yani Türk göçmenlerin prosedürel adalet algısının, Faslı göçmenlere oranla daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. (Van Craen 2013)

Aynı çalışma, daha sonra Belçika’da bulunan Polonyalı göçmenler arasında tekrar edilmiştir. Polonyalı göçmenlerin, Belçika’da daha yeni olmalarına ve dolayısıyla toplumsal bağlarının, diğer iki gruba göre daha düşük olmasına rağmen polise güvenleri, ulusal ortalamaya yakın çıkmıştır. Polonyalı katılımcıların küçük bir kesimi, Belçika polisinden ayrımcılık gördüğüne inandığını bildirmiştir. Polonyalı göçmenlerin polise ilişkin prosedürel adalet algısının, Türklere ve Faslılara oranla daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle, Belçika’da göçmen grupların polise güveninin düşüklüğünü, prosedürel adalet algısının olumsuzluğu ile açıklamak mümkündür. (Van Craen ve Skogan 2014)

3.5.3 Sonuç Odaklı Adalet

Sonuç odaklı (ya da dağılımcı) adalet (*distributive or outcome-based justice*), toplumun polisten elde ettiği sonuçların adaletine dair algılarını içermektedir. Sonuç odaklı adaletin iki boyutu vardır. Birincisi, polisin görev ve hizmetlerinin dağılımını ilgilendirir. Trafikte durdurmaları veya tutuklama kararları gibi polis işlevlerinin tüm sosyoekonomik ve etnik gruplar arasındaki eşit dağılımı sonuç odaklı adaletin bir parçasıdır. Örneğin Amerika’da siyahi vatandaşların azınlıkta olmalarına rağmen beyaz vatandaşlardan daha yüksek oranla trafik ihlalleri için durdurulmaları sonuç odaklı adaletin eksiliğine işaret etmektedir. Harvard’da profesör olan Henry Gates’in anahtarını unuttuğu için kapısını zorla açmaya çalışırken yerel polis memuru tarafından tutuklanması, Amerika’da ırksal ayrımcılık tartışmalarını canlandırmış ve birçok akademisyenin, polisin şüpheli olarak fişlediği kimselerin demografik özelliklerini sorgulamasına neden olmuştur. (Thompson 2010) Polisin belli özelliklerdeki vatandaşların ihlallerine ve belli bölgelerdeki suç oranlarına yoğunlaşması da bunun bir parçasıdır. Yukarıda verilen Brixton örneğinde olduğu gibi belli bölgelerde, belli özelliklerdeki vatandaşlara aşırı baskı uygulanması da sonuç odaklı adalet kapsamında değerlendirilmelidir.

Polis hizmetlerinin dağılımındaki eşitsizliğin tersi de mümkündür. Örneğin, polisin, farklı bölgelerden gelen çağrılara cevap verdiği zaman diliminin farklılık göstermesi, polis hizmetlerinin eşitsiz dağılımın bir işaretidir. New York'ta yapılan çalışmalar, polis güçlerinin Harlem'den gelen çağrılara 12 dakikada cevap verirken Yukarı Doğu Yakası'ndan (*Upper East Side*) gelen çağrılara 3 dakika içinde cevap verdiğini göstermiş ve bunun adaletsiz sonuçlar doğurduğu ortaya çıkarılmıştır. (Loader ve Walker 2001) Farklı yoksul bölgelerde polis devriyelerinin diğer bölgelere oranla daha az olması, polisin bu bölgelerdeki vatandaşları korumadaki yetersizliği gibi durumlar da polis hizmetlerinin dağılımındaki eşitsizliğin örnekleri arasında sayılabilir. (Natapoff 2006)

Sonuç odaklı adalet algısının ikinci boyutu, toplumun polisten beklentilerini kapsamaktadır. Toplumların, polis gücünden suç oranlarını azaltma ve güvenliği sağlamanın ötesinde toplumsal değerleri temsil etmesini beklediği yukarıda belirtilmişti. Toplumun polise güveninin oluşumunda, polisin kendisinden beklenenleri yerine getirip getirmediği algısı önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle mağduriyet tecrübesi, vatandaşların polisten beklentilerini değiştirebilmektedir. Çalışmalar, vatandaşların mağduriyet sonrası polisten beklentisinin tüm demografik ve etnik gruplar arasında tutarlılık gösterdiğini doğrulamıştır. (Vancluysen, Van ve Ackaert 2011) Herhangi bir suç mağduru olduktan sonra güvenlik algısı değişen vatandaşların polis algısında sonuç odaklı adalet daha önemli olmaktadır. Bu durumda, polisin nasıl davrandığından öte ne tür sonuçlar ortaya koyduğu daha çok anlam kazanmaktadır. Yukarıda verilen Gana örneğinde görüldüğü gibi toplum, yaşam koşullarını tehdit altında gördüğünde polisten en çok etkin bir şekilde suçla savaşmasını ve düzeni sağlamasını beklemektedir.

Avrupa'da polisin meşruiyet algısını oluşturan unsurların belirlenmesi için Batı Avrupa ve İskandinavya ülkelerinde yapılan bir çalışmada Danimarka, Finlandiya ve İsveç'te sonuç odaklı adalet ve polis gücünün yasallığı algılarının, toplumun polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonuna (prosedürel adalet göre) daha çok etki ettiği görülmüştür. (Hough, Jackson ve Bradford 2013) Bu sonucun bir açıklaması, bu toplumların diğer Avrupa ülkelerine nazaran daha homojen olmaları olabilir. Siyasi rejimin uzun süredir istikrarlı olduğu ve sosyal mesafe algısının olmadığı rejimlerde, prosedürel adalet algısı ikinci plana düşmektedir.

Özetle bağlamsal faktörler, toplumun polise olan güveninin oluşumunda prosedürel adalet ya da sonuç odaklı adalet algısının etkisini değiştirebilmektedir. İstikrarlı rejimlerde, suç mağduru olma tehdidinin düşük olduğu dönemlerde prosedürel adalet algısı, toplumun güvenine sonuç odaklı adalet ya da polisin yasallığından daha fazla etki edebilmektedir. Bu farklılıklara rağmen prosedürel yaklaşımı değerlendirmek adına yapılan çalışmaların tamamı, toplumun polise olan güveninin, polis güçlerinin meşruiyetine olan inancı ile ilişkili olduğunu doğrulamıştır. Daha da önemlisi çalışmaların önemli bir çoğunluğu, farklılıklara rağmen polis gücünün yasallığının, prosedürel ve sonuç odaklı adalet algılarının polisin meşruiyet algısının bir parçası olduğunu göstermiştir. Polisin etkinliğinin ise polisin meşruiyet algısı ile korelasyon göstererek polise olan güvenin oluşmasında bağlamsal bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

Prosedürel ve sonuç odaklı adalet algılarının ayrı örtük kurgu olarak test edildiği çalışmaların çoğunluğunda toplumların, prosedürel adalet ile sonuç odaklı adalet arasında ayırım yaptığı ortaya konmuştur. Avustralya, Amerika ve İngiltere'de yapılan çalışmaların hepsinde prosedürel adalet algısının, polise olan güvene etkisinin daha güçlü olduğu görülmüştür. Yukarıda sözü geçen Belçika çalışmasında aslında katılımcılar, prosedürel adalet algısı (polisin farklı kesimlere farklı davrandığı inancı) ve sonuç odaklı adalet algısı (polisin etnik gruplara daha sıkı politikalar uyguladığı inancı) arasında bir ayırım yapmışlardır, ancak bu iki ölçeğin güvene olan etkisi ayrıca analize tabi tutulmamıştır. Öte yandan Tayvan ve Çin'de yapılan çalışmalar, toplumun prosedürel adalet ile sonuç odaklı adalet arasında bir ayırım yapmadığını göstermiştir. Bu toplumların, göreceli olarak daha homojen olmaları bu sonucu kısmen açıklamaktadır.

3.6 POLİSLE ETKİLEŞİM TECRÜBESİ

Birinci nesil polis algısı çalışmaları, demografik faktörlerin yanı sıra vatandaşların polisle etkileşiminin polise olan güvenin oluşumunda önemli bir rolü olduğunu varsaymaktaydı. Bu yaklaşımda vatandaşların polisle etkileşim tecrübesi olumlu ise polise olan güvenin artacağı, negatif ise azalacağı ileri sürülmekteydi. (Brown ve Benedict 2002) Örneğin, 1991 Dünya Değerler Araştırması verileri ile yapılan karşılaştırmalı bir çalışmada, Çin’de yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan polis algısının, Amerika’ya oranla çok daha düşük olmasının bir nedeni olarak 1990’da Tiananmen Meydanı’nda gerçekleşen olayların hafızalarda taze olması ileri sürülmüştü. (Cao ve Hou 2001) Benzer şekilde Nijerya’da, toplumun polise olan güveninin en önde gelen nedeninin, polisin toplumla etkileşimlerinde aşırı şiddet uygulaması olduğu belirtilmişti. (Alemika ve Chukwuma 2000)

Son zamanlarda yapılan çalışmalar ise vatandaşların polisle etkileşiminin güvene olan etkisine dair iki önemli bulgu ortaya çıkarmıştır. Birinci bulgu, vatandaşların çok küçük bir kısmının polisle doğrudan deneyimi olmadığı için, toplumun polisle etkileşiminin, genel polis algısı üzerindeki etkisinin ihmal edilebilecek kadar az olduğudur. (Maguire ve Johnson 2010) Özellikle toplumun polisle etkileşimi üzerine yapılan bir çalışma, tanıdıklar ve medya aracılığı ile edinilen bilgilerin, polis algısı üzerinde daha güçlü bir etkisi olduğunu öne sürmüştür. (Rosenbaum ve ark. 2005) Benzer şekilde Amerika’da sosyal ağların güçlü olduğu bölgelerde yapılan çalışmalar, vatandaşların polis algısının polisle birebir etkileşimden ziyade vatandaşların ait oldukları sosyal ağlardaki egemen polis algısını taşıdığını göstermiştir. (Brunson ve Weitzer 2011)

İkinci bulgu ise polisle etkileşimin olumsuz bir deneyim olması, polis algısını önemli bir şekilde etkilemesine rağmen polisle etkileşimin olumlu olmasının, polis algısını aynı derecede arttırmadığıdır. (Jackson ve ark. 2013) Sadece son bir yıl içinde polisle muhatap olan ve olumsuz tecrübe yaşayanlar arasında yapılan çalışmalar, vatandaşların deneyimlerini çevreleriyle paylaştıklarını ve bu deneyimlerin sosyal gruplar arasında yankılanarak benimsendiğini göstermiştir. (Hough ve ark. 2010)

Bu genel eğilimlerin yanı sıra polisle etkileşimin, polise olan güveni farklı toplumlarda farklı şekillerde etkilediği söylenebilir. Örneğin, Hindistan’da yapılan çalışmalar, toplumun polis algısının, birebir yerel polis memurlarıyla olan ilişkilerinden kaynaklandığını ortaya koymuştur. (Kumar 2012; Nalla ve Madan 2012) Hindistan’da özellikle polis gücündeki yolsuzluk haberleri nedeniyle genel olarak polise duyulan güven oldukça düşük çıktığı halde, “toplum kökenli polis hizmeti” stratejilerinin uygulandığı bölgelerde polis memurları ile muhatap olan sakinlerin polise olan güveni ulusal ortalamanın oldukça üstündedir. Bu da polisle etkileşimin, bu toplumdaki önemini ortaya koymaktadır. Anket çalışmasında katılımcıların, kendi mahallelerine atanmış polis memurunu tanımadıkları zaman polise güvenin daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. (Kumar 2012) Öte yandan Kanada’da yapılan çalışmalar, polisle olumlu ya da olumsuz etkileşimin, toplumun genel polis algısına istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını göstermiştir. (Roberts 2007; O’Connor 2008)

Amerika’da polis algısı çalışmalarının erken dönem ürünleri, polisle etkileşimin Amerikalıların polis algısını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştu. (Jesilow ve Meyer 1995) Daha sonra yapılan çalışmalar ise etkileşimin çeşitlerine göre algının etkisinin değiştiğini göstermiştir. Etkileşimi polisin mi yoksa vatandaşın mı başlattığına göre bu algının değiştiği öne sürülmüştür. Polisin başlattığı karşılaşmalar genel olarak olumsuzken vatandaşların yardım istemesiyle başlattığı karşılaşmaların olumlu olduğu ortaya konmuştur. (Cheurprakobkit 2000; Wells 2007)

Ancak daha yakın zamanda Amerika’nın New York ve Los Angeles gibi büyük şehirlerinde yapılan çalışmalar, polisle karşılaşmanın polis algısına etkisinin, karşılaşmanın ne şekilde başladığından ya da vatandaşın lehine

sonuçlanıp sonuçlanmadığından bağımsız olduğunu ortaya koymuştur. (Tyler ve Wakslak 2004) İngiltere’de yapılan çalışmalarla da polisle etkileşimin vatandaşların polis algısını olumlu yönde etkilemesinin en belirleyici unsurunun, polisin etkileşim sırasında vatandaşlara nasıl davrandığına ilişkin olduğu doğrulanmıştır. (Bradford, Stanko ve Jackson 2009; Jackson 2012; Jackson ve ark. 2012) Bir başka deyişle polis memurlarının etkileşim esnasında kibar ve saygılı davranması, polis gücünün kurallarını takip etmesi, etnik ya da demografik özelliklere göre ayrımcılık yapmaması gibi davranış şekilleri, katılımcıların polise olan güveninin artmasına yol açmaktadır.

3.7. YÜKSEK GÜVEN ALGISININ SONUÇLARI

Toplumun gözünde polisin meşruiyetinin yüksek olmasının ve toplumun polise güvenmesinin en önemli sonucu, toplumun polisle işbirliği yapmaya eğilimli olması, polisin kararlarını kabul etmesi ve talimatlara itaat etmesi anlamına gelmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, demokratikleşme sonucunda polis faaliyetleri anlayışı değişmeden önce, polisin, vatandaşları şiddet kullanmakla ve cezalandırmakla tehdit etmesinin, toplumun polisle işbirliği yapmasını ve polise itaat etmesini sağlayacağı düşünülmekteydi. Ancak yakın zamanda yapılan çalışmalar, toplumun polisle işbirliği yapması ile polise itaat etmesi arasında önemli bir fark olduğunu göstermiştir. (Tankebe 2012) Korku politikaları ve zor kullanımın toplumu itaat etmeye zorlasa da polisle işbirliği yapmaya motive etmediği ortaya çıkmıştır. (Jackson ve Bradford 2010; Murphy ve ark. 2008; Sunshine ve Tyler 2003) Polisle işbirliği yapmak; gönüllü olarak polise yardımcı olmak, bilgi vermek, ihtiyaç olduğu zaman polisi çağırarak tanımlanırken polise itaat etmek, polisin otoritesini ve kararlarını kabul etmek anlamına gelmektedir. Günümüz polis çalışmaları literatüründe toplumun polisle işbirliği yapma motivasyonunun ve itaat etme eğiliminin polisin meşruiyeti algısıyla ilişkili olduğu yaygın bir şekilde kabul görmektedir.

Yakın zamanda yapılan çalışmalar, toplumun olumlu polis algısının başka bir sonucu üzerinde durmaya başlamıştır. Bu yeni yaklaşıma göre toplumun polise olan güveni ve polisin meşruiyetine olan inancı, polisin görevini kötüye kullanmasına ne kadar tolerans gösterdiğini de etkilemektedir. Bir başka deyişle polise olan güvenin yüksek olduğu toplumlarda polisin aşırı güç kullanımına, yolsuzluğu ya da diğer görevi kötüye kullanma vakalarına göre daha çok tolerans gösterilmektedir. Bu bölümde, toplumun polise güven algısının bu iki sonucu ele alınacaktır.

3.7.1 Polisle İşbirliği ve Polise İtaat

İhtiyaç olduğu zaman polisi arama, polisle işbirliği yapma veya polisin talimatlarına uyma eğilimi polis algısını şekillendiren bir unsur olmaktan daha çok toplumun polise olan güveninin bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmanın önceki bölümlerinde, toplumun polise olan güveninin yüksek olmasının toplumu polisle işbirliği yapmaya yönlendirdiğinin altı sıklıkla çizilmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar, SEM (nedensel analiz) analizi uygulayarak polisin toplumun gözündeki meşruiyetinin toplumun işbirliği ve itaatine neden olduğunu göstermiştir. (Jackson ve Bradford 2010; Murphy ve ark. 2008; Sunshine ve Tyler 2003)

Korku ve baskı ile toplumu işbirliğine ve itaate zorlama politikalarının toplum kökenli polislik anlayışı çerçevesinde toplumun güvenini kazanma çabasına dönüşmesinde dönüm noktası olarak kabul edilen bir çalışma, 1990 yılında Chicago’da polisle etkileşimde bulunmuş 1575 kişi ile yapılmıştır. (Tyler 1990) Bu çalışma, toplumun gözünde polisin meşruiyeti ile polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonu arasında doğrudan ilişkisel bir bağın kurulmasını sağlamıştır. (Tyler 2006)

2003 yılında New York'ta tekrar edilen başka bir çalışma, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme arasındaki farkı ortaya çıkarmış ve polisin meşruiyet algısının bu iki olguyla da doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. (Sunshine ve Tyler 2003) Aynı bağlamda Los Angeles'da yapılan bir çalışma ise cezalandırma tehdidi ve korku politikalarının vatandaşları itaat etmeye zorlasa da polisle işbirliği yapmaya zorlayamadığını göstermiştir. (Tyler ve Huo 2002) Vatandaşların polise gönüllü olarak bilgi vermesi, görevlerinde yardımcı olması ya da herhangi bir sorunda polisi aramayı tercih etmesindeki en belirleyici unsurun polisin meşruiyeti olduğu ortaya çıkmıştır. (Tyler 2006) Başka bir şekilde ifade edecek olursak polise güvenmeyen ve polisi meşru kabul etmeyen bir toplum, polise itaat etse bile, gönüllü olarak polise bilgi vermez ve mağduriyet durumunda polise bildirimde bulunmaz.

Bunun en iyi bilinen örneği, Kuzey İrlanda'daki "Sıkıntı Yılları" (*The Troubles*) döneminde karşımıza çıkmaktadır. O dönemde Katolik asıllı halk, Protestan asıllı polis gücüne güvenmediği için polisle muhatap olmayı reddetmiştir. Bunun sonucunda IRA örgüt üyeleri, toplumda polis işlevini gören bir birlik oluşturmuş ve bu birlik üyeleri mahallelerde, Katolikler ve İrlandalılar arasındaki düzeni sağlamakla sorumlu tutulmuştur. (Weitzer 1995) Polisin meşruiyetine inanan toplumlarda polise gerekli bilgilerin verilmemesi, yanlış bilgi verilmesi gibi sorunlar öne çıkmaktadır. Ukrayna ve Rusya'da yapılan çalışmalar, toplumun failerin yakalanması ve suçların çözülmesi kendi menfaatlerine olsa bile polise bilgi vermeyi reddettiğini göstermiştir. (A. Beck ve Chistyakova 2002; T. P. Gerber ve Mendelson 2008; Reynolds, Semukhina ve Demidov 2008)

Toplumun polisle hem işbirliği yapması hem de polise itaat etmesini sağlayan meşruiyet algısının olumlu olması için toplumun polisin yasal olduğuna, prosedürel olarak adil olduğuna ve ürettiği sonuçların adil olarak dağıldığına inanması gerekmektedir. Polisin meşruiyetini oluşturan bu üç boyuttan hangisinin polisle işbirliğine daha çok etkisi olduğu bağlama göre değişmektedir. Yapılan araştırmalara göre çok kültürlü toplumlarda, polisle işbirliği yapma motivasyonunda en belirleyici unsur prosedürel adalet algısıdır. Özellikle Amerika'daki farklı etnik gruplar arasında yapılan çalışmalar, toplumun gözünde prosedürel adaletin, polise güven ve polisle işbirliği ile doğru orantılı olduğunu göstermiştir. (Reisig, Bratton ve Gertz 2007)

Bu alana önemli bir katkı, Tyler ve ekibinin New York'ta Müslüman mahallelerde yaptığı polis çalışmasından gelmiştir. Bu çalışma, 11 Eylül olaylarından sonra polis ayrımcılığına maruz kalan vatandaşların polisle işbirliği yapmasındaki belirleyici tek unsurun olumlu bir prosedürel adalet algısı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Polisin meşruiyet algısının yüksek olduğu Müslüman bölgelerinde polisle işbirliği yapma eğiliminin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak sonuç odaklı adalet algısının olumlu olmasının, polisle işbirliği yapma motivasyonuna anlamlı bir etkisi olmadığı da görülmüştür. (Tyler, Schulhofer ve Huq 2010) Benzer şekilde İngiltere'de yapılan kapsamlı bir araştırma, özellikle etnik azınlık ve göçmen grupların polisle işbirliği yapmasındaki en belirleyici unsurun polis gücünün meşruiyetine olan inançları olduğunu göstermiştir. (Bradford ve Jackson 2010)

Prosedürel adalet algısının polisle işbirliğine en çok etki eden olgu olmasının temel nedeni prosedürel adaletin "sosyal uzaklık" (*social distancing*) teorisi ile ilişkili olmasıdır. Lind ve Tyler'ın (1988) bu modeli, prosedürel adaletin vatandaşa o toplumun değer verilen bir parçası olduğu mesajını verdiğini öne sürmektedir. Toplumsal bağlar ile polise olan güven arasındaki ilişki de bu yaklaşımla açıklanmaktadır. Sosyal bağları daha çok olan kimseler, o sosyal oluşumun değerlerini temsil eden polise daha çok güvenmektedir. Sosyal uzaklık, bireylerin kendilerini sosyal ağlar içinde nerede gördükleri ile ilişkilidir. Kendini topluma daha yakın, daha entegre hisseden gruplar, o toplumu temsil eden kurumlara daha fazla güvenmektedir. (K. Murphy ve Cherney 2012)

Eşit olmayan tavır ve tutumlar, vatandaşları ortak değerlerden uzaklaştırmaktadır. Örneğin kaba ya da ters tavırlarla başlayan polis etkileşimleri vatandaşları direniş pozisyonuna itmektedir. Ancak kibar ve eşitlikçi davranışlar, vatandaşlarla ortak değerler arasındaki uzaklığı azaltmaktadır. (Braithwaite 2004; Braithwaite, Murphy, ve Reinhart 2007) Polisin prosedürel adaleti bu doğrultuda önem kazanmaktadır. Toplumla bağlar güçlendikçe toplumun polisle işbirliği yapma eğilimi de artmaktadır. (Skogan 2006) Ancak kendini toplumdan dışlanmış hisseden gruplarda prosedürel adaletin olumlu bir etkisi görülmeyebilir. (Braithwaite 2009) Yukarıda sözü geçen Belçika’da Türk ve Faslı göçmenler arasında yapılan çalışma bunun iyi bir örneğidir. Faslılara oranla Türklerin kendilerini Belçika toplumuna daha yakın görmesi, polise daha çok güvenmelerini kısmen de olsa açıklayabilir.

Özetle prosedürel adalet algısı, marjinal gruplarla toplum arasındaki mesafeyi kısalttığından dolayı toplumun polise güveninde önemli bir rol oynamaktadır. Avustralya, İngiltere ve Amerika gibi çok kültürlü ülkelerde yapılan çalışmalarda polisle işbirliği yapma motivasyonunda sonuç odaklı adalet algısının, prosedürel adalet kadar etkili olmadığı gözlemlenmiştir. (Cherney ve Murphy 2013; K. Murphy ve Cherney 2012; K. Murphy ve Cherney 2011; Reising, Bratton ve Gertz 2007)

Öte yandan polisin yetersizliğinin normal hayatı engelleyici bir unsur olduğu toplumlarda, polisin etkinliği algısı ve polisle işbirliği yapma motivasyonu arasında güçlü bir bağ olduğu görülmüştür. Örneğin, yukarıda da sözü geçtiği gibi Gana’da polisle işbirliği yapma motivasyonunda en belirleyici faktörün polisin etkinliği algısı olduğu ortaya çıkmıştır. (Tankebe 2009) Kanada’da Çinli göçmenler arasında yapılan çalışmada, bu kesimin polis algısını en çok etkileyen unsurun polisin yardım çağrısındaki davranışı olduğu ortaya çıkmıştır. (Chu ve Song 2008) Bu, hem prosedürel adaleti hem de sahada etkinlik faktörlerini kapsamaktadır. İngiltere’de sadece gençler arasında yapılan bir çalışma, polisle işbirliği motivasyonunda hem polis etkinliğinin hem de prosedürel adaletin belirleyici olduğunu göstermiştir. (Tankebe 2013; Jackson ve ark. 2012)

Prosedürel adalet ve etkinlik boyutları, polisle işbirliği yapma motivasyonunu şekillendirmektedir. Bunun yanında çalışmalarda ortaya çıkan önemli bir bulgu da şudur: Polise itaat olgusu polisin, toplumun kendisini ve kabul ettiği ortak değerleri ne kadar temsil edebildiği ile yakından ilişkilidir. Bir başka deyişle meşruiyet algısını oluşturan polisin yasallığı boyutunun polise itaat ile ilişkisinin daha güçlü olduğu görülmüştür. İngiltere’de iki yıl süren çalışmada, kendini İngiliz vatandaşı olarak tanımlayan katılımcılar arasında, polis gücünün yasallığı (polisin ortak değerleri temsil ettiği inancı) sadece polisle işbirliği yapmada değil polise itaat etmede de oldukça belirleyici bir faktör olarak öne çıkmıştır. (Bradford 2014) Bunun bir nedeni, sosyal mesafenin toplumsal birliği sağlayacak kadar azalması ile birlikte prosedürel adalet algısının öneminin de azalması olabilir. Toplumun, kamu kurumlarının ve kanunların ortak değerleri temsil ettiğine inanması, o otoriteye itaatini de beraberinde getirir.

Özet olarak toplumun polisle işbirliği yapması ve polise itaat etmesi farklı olgular olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun polisle işbirliği yapmasında en belirleyici unsur, prosedürel adalettir. Polise itaati belirleyen en önemli faktör ise, ortak değerlerin temsili yani polisin yasallığı algısıdır.

3.7.2 Polisin Görevini Kötüye Kullanmasına Gösterilen Tolerans

Son zamanlarda polisin gereksiz güç kullanımı üzerine yoğunlaşan çalışmalar, polisin gücünü kötüye kullanması ve otoritesini suistimal etmesinin toplumun polise olan güvenine ve meşruiyet algısına ne denli etki ettiği sorusunu doğurmuştur. Polis çalışmaları literatürünün erken dönem örnekleri; polisin aşırı güç kullanımı, yolsuzluk ve genel olarak görevini suistimal ettiği algısının toplumun polise olan güvenini azalttığını öne sürmüştür. (Jesilow ve Meyer 2001; Weitzer ve Tuch 2004) Özellikle Amerika’daki Rodney King olayları gibi polisin

görevini kötüye kullandığı yüksek profilli olayların, polise olan güveni düşürdüğü varsayımı oldukça yaygındır. (Weitzer 2002) Ancak bu teorileri test etme amacıyla yapılan çalışmalar, Amerika'da toplumun polise güveninin, yüksek profilli olayların hemen sonrasında düşme gösterse de genelde istikrarlı devam ettiğini göstermiştir. (Chermak, McGarrell ve Gruenewald 2006) Bir başka deyişle medyaya yansıyan polis olayları, kamuoyunun polise olan güvenine geçici bir süre de olsa olumsuz etki edebilmektedir.

İrk ve polise olan güven arasındaki ilişkinin üzerinde duran çalışmalar, toplumun polise olan güveni ve polisin görevini kötüye kullanması algısı arasında önemli bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Polisin görevini kötüye kullandığı vakaların duyulması, polise olan güveni azaltmaktan ziyade zaten güvenin az olduğu bölge ve toplumlarda 'polis kesinlikle görevini kötüye kullanır' algısının yerleşmesine neden olmaktadır. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse polisin aşırı güç kullanımının, toplumun polise olan güvenini azaltmadığı fakat toplumun polise güveninin az olmasının, polisin görevini kötüye kullandığı algısının oluşması ve bu algının yerleşmesi ihtimalini yükselttiği ortaya çıkmıştır. (Weitzer ve Tuch 1999; Weitzer ve Tuch 2002; Weitzer 2002; Weitzer ve Tuch 2004; Weitzer ve Tuch 2005b; Weitzer ve Tuch 2006) Daha çok Amerika'daki etnik azınlık ve göçmen gruplar üzerine yoğunlaşan bu çalışmalarda, polise olan güvenin düşük olduğu bölgelerin sakinlerinin polisin hatalarını otoritelere daha sık bildirdiği görülmüştür. Benzer şekilde Avrupa'da, genel olarak kamu kurumlarına güvenin ve meşruiyet algısının yüksek olduğu toplumlarda, vatandaşların polisin yolsuzluk yapma ihtimalinin daha az olduğunu düşündükleri ortaya konmuştur. (Ivković 2008; J. Kääriäinen ve Sirén 2011; Jackson ve ark. 2011)

Bu sonuçlar, tam olarak nedensel bir ilişki göstermese de polisin görevini suistimal etmesinin güvensizliğe neden olduğu iddiasının sorgulanması için yeterli bir bulgudur. Trinidad ve Tobago'da özellikle polisin görevini kötüye kullandığı algısıyla polise olan güven arasındaki ilişkiyi ölçmeyi amaçlayan bir çalışma, polisin yolsuzluğu vakalarının duyulmasının, polise olan güveni uzun vadede etkilemediğini göstermiştir. (Kochel, Parks ve Mastrofski 2013) Amerika'da her sene yaşanan polisin siyahi vatandaşları nedensiz şekilde öldürmesi ve bunun medyada yarattığı tepkiye rağmen, polise olan güvenin istikrarlı bir şekilde yükselmeye devam etmesini de göz önünde bulundurduğumuzda, polisin yolsuzluğu ya da aşırı güç kullanımı algısının polise olan güveni azalttığı varsayımın her zaman doğru olmadığı söylenebilir. Son yıllarda Norveç'te yapılmaya başlanan çalışmalarda da, polisin tutuklulara kötü muamele gösterdiği olaylar kamuoyunda büyük tepkilere yol açtığı halde, vatandaşların polise olan güveninin uzun vadede azalmadığı görülmüştür. (Thomassen, Strype ve Egge 2014)

Bu gözlemler, toplumun polisin görevini kötüye kullanmasına hangi koşullar altında ve ne derece tolerans gösterdiği sorusunu beraberinde getirmektedir. Bu soruya cevap vermeden önce polisin görevini kötüye kullandığı iddialarının, toplumun güvenini etkilemediği iki farklı durum olduğunun altını çizmek gerekir. İlk durumda polisin yolsuzluğunun yaygın olduğu, polisin güç kullanımının normalleştiği toplumlarda bu vakaların duyulmasının polise olan genel güvene etki etmediği görülmektedir. İkinci durum ise polisin eylemlerinin yanlış olarak algılanmadığı ya da yanlış olarak algılsa bile polisin haklı olduğunun düşünüldüğü durumlardır.

Birinci durumun en iyi örneği, Rusya ve Brezilya'dır. Rusya'da kamuoyu polisin yolsuzluk yapmasını genel olarak kabullenmiştir. (T. P. Gerber ve Mendelson 2008; Reynolds, Semukhina ve Demidov 2008) Brezilya'da yapılan çalışmalar, toplumun polise olan güveninin düşük, fakat polisin güç kullanımına toleransının yüksek olduğunu göstermiştir. Bunun nedeninin, polisin hatalarının hoş görülmesi değil tam aksine polisin her şekilde güç kullanacağı beklentisi olduğu görülmüştür. (Paes Machado 2002; Skogan 2013) Benzer şekilde Nijerya ve Bangladeş'te, polisin alenen silah kaçakçılığı yapması ve şehirlerarası yollarda araçları durdurarak soygun yapması normalleşmiş ve toplumdan tepki görmez olmuştur. (Lambert ve ark. 2010)

İkinci durumun en iyi örneği ise Amerika'dır. Örneğin, ilk olarak Washington D.C.'de yapılan, daha sonra ise polislin siyahi vatandaşlara ayrımcılık yaptığı inancının yaygın olduğu bir bölgede tekrarlanan çalışma, bu bölgedeki katılımcıların polislin fişleme yaptığına yani polislin, vatandaşların ten rengine ve geçmişine dayanarak onlara şüpheli muamelesi yaptığına inancının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Kontrol bölgelerine oranla bu bölge sakinlerinin algılarının, polislin yanlışlarına daha açık olduğu ve yanlışları gerekli mercilere daha sıklıkla bildirdiğini ortaya koymuştur. (Weitzer ve Tuch 2002; Tyler ve Wakslak 2004; Weitzer ve Tuch 2008) Bir başka deyişle polislin görevini kötüye kullanmasının güveni etkilemesi için toplumun, polislin yanlış yapabileceğine dair algısının oluşmuş olması gerekmektedir.

Medyaya yansıyan vakalar, kamuoyunda tepkilere yol açtığı halde, genel olarak toplumda polislin yolsuzluk yapabileceği algısı oluşmadığı için, iki şekilde değerlendirilmektedir. "Çürük elma" (*bad apple*) olarak bilinen ilk yaklaşımda, toplum medyaya yansıyan bir vakayı, genel olarak polis gücünün normal uygulaması değil de, "çürük elma" olan bir polis memurun kuralları ihlal etmesi olarak değerlendirmektedir. Polis gücünün söz konusu polis memurunu görevden alması, polis amirinin istifa etmesi gibi olaylar, polis gücünün sistemdeki bozukluğu tamir ettiği izlenimini yaratmaktadır ve toplumun polise olan güveni devam etmektedir. Bir başka deyişle, polislin meşruiyetine olan inancın yüksek olduğu toplumlarda, polislin medyaya yansıyan yanlışları istisnai bir durum olarak kabul edilmektedir. (Kane ve White 2009; Waddington 2010)

İkincisi ise "asil neden" (*noble cause*) yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre polis, kanunların adaleti yerine getirmekte yetersiz kaldığı yerde adalet adına kuralları ihlal edebilir. Bu yaklaşıma göre polislin görevini kötüye kullanmasının şerefli ve gerekli bir açıklaması vardır. Özellikle polislin meşruiyetine olan güvenin yüksek olduğu küçük yerleşim yerlerinde polis memuru ihlalinin ortaya çıktığı vakalar bu yaklaşımla değerlendirilmektedir. (Caldero ve Crank 2010) Bazı durumlarda tehlikede olan bir kimseyi kurtarmak için polislin sahte delil üretmesi, yalan söylemesi gibi yöntemlere başvurarak kanunları ihlal etmesi hoş görülmektedir. Örneğin, New York'ta yapılan bir çalışmada, polis failin suçunu delillerle ispatlayamazsa, toplumun sahte delil üretilmesini kabul edilebilir bir uygulama olarak değerlendirdiği ortaya çıkmıştır. (Goldschmidt 2008)

Asil neden yaklaşımına iyi bir örnek de İsrail'dir. İsrail, karşılaştırmalı çalışmalarda polise olan güvenin en düşük olduğu ülkelerden biridir. (Jackson ve ark. 2011) Ancak, İsrail'de yaşayan Araplar ve Yahudiler arasında yapılan çalışmalar, gerek Müslüman Arap gerekse Hristiyan Araplarda güvenin az olduğunu, ancak Hristiyan Arapların polise güvenin Müslüman Araplara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermiştir. Dahası aynı çalışmalar, Yahudi vatandaşların güveninin yüksek olmasına rağmen, radikal dindar Ortodoks Yahudi vatandaşların polise olan güveninin Arap vatandaşlar kadar düşük olduğunu ortaya koymuştur. (Hasisi 2007; Weitzer ve Hasisi 2008) İsrail'de yapılan çalışmalarda toplumun prosedürel adalete önem verdiği sonucuna varılmıştır. Buradan toplumun, polislin güç kullanmasını yaşadıkları koşulların bir gereksinimi olarak kabul ettiği anlaşılmaktadır. Örneğin, İsrail'de yapılan bir çalışma, toplumun, polislin havaalanında prosedürel adalet normlarını ihlal etmesini, görevini kötüye kullanma vakası değil güvenlik için gerekli olanı yapması olarak gördüğünü ortaya koymuştur. (Hasisi ve Weisburd 2011) Bu doğrultuda, polise güven düşük olsa da, toplumun gözünde İsrail polislinin meşruiyeti oldukça yüksektir.

Özetle polis çalışmaları alanındaki genel eğilim şudur: Polis görevini kötüye kullandığında, toplumun polise olan güveni azalmaktadır. Bunun yanında, mevcut çalışmalardan elde edilen sonuçlar şunu da göstermektedir: Polise güven algısının yüksek olduğu toplumlarda, polislin görevini kötüye kullandığı vakalar farklı şekillerde açıklanarak göz ardı edilmektedir ve genel güven algısını etkilememektedir. Dolayısıyla toplumun polise olan güveni ve meşruiyet algısı ile polislin kuralları ihlaline tolerans gösterme eğilimi arasında doğru orantı olduğunu söylemek mümkündür.

4. Metodoloji

Bu çalışmanın temel motivasyonu, Türkiye’de toplumun polis algısını ve polise olan güvenini anlama girişimlerinin tek indikatörlü soru boyutunda kalması ve bugün polis algısı çalışmalarının temelini oluşturan işlevsel ve prosedürel polis algısı modellerinin Türkiye’de hiç uygulanmamış olmasının doğurduğu açığın giderilmesidir. Demokratikleşme süreçlerinde bulunan ülkelerde, toplumun polis gücünde görmek istediği özelliklerin ve polise olan güveni oluşturan faktörlerin anlaşılması büyük değer taşır. Demokratik toplumlarda polis güçlerinin korku, tehdit politikaları ve zor kullanarak görevlerini yerine getirmesi olası olmadığından, bu toplumlarda vatandaşların polis gücüne güvenebilmesi ve polisle işbirliği yapabilmesi için toplumun önem verdiği davranış ve tutumların polis gücü tarafından bilinmesi hayati önem taşır. Bu doğrultuda Türkiye’de toplumun polise olan güvenini şekillendiren ve polisle işbirliği yapmasını sağlayan etkenlerin anlaşılması amacıyla işlevsel ve prosedürel polis algısı modellerinin test edilmesi amaçlanmış ve elinizdeki bu çalışma bu doğrultuda tasarlanmıştır.

Yukarıda da üzerinde durulduğu üzere demokratikleşme sonrasında gelişen yeni polislik anlayışında iki ana yaklaşım mevcuttur. Birinci yaklaşıma göre toplumun polis algısı ve polise güveni polisin etkinliği ile doğru orantılıdır. İkinci yaklaşıma göre ise polisin etkinliği, bir toplumun polise olan güvenini ve polisle ne kadar işbirliği yaptığını kısmen açıklasa da polise olan güveni şekillendiren daha önemli faktörler vardır. Meşruiyet modeli olarak bilinen bu modele göre toplumun polisin meşru bir güç olduğuna dair inancı, hem polise olan güvenini hem de polisle işbirliği yapma eğilimini anlamada ve açıklamada önemli bir belirleyicidir. Çünkü polisin etkin bir şekilde suç çözmesi ve düzeni sağlaması, toplumun polise güvenmesi için yeterli değildir. Polisin görevini yerine getirirken sergilediği tutum ve davranışlar topluma önemli mesajlar verir. Saygılı ve adaletli tutum ve tavır sergileyen polis memurları, vatandaşlara toplumun önemli bir parçası oldukları ve ortak değerler paylaştıkları mesajını verirler. (K. Murphy, Tyler ve Curtis 2009) Vatandaşların toplumun bir parçası olduklarını hissetmeleri, o toplumu temsil eden kurumlara ilişkin tavır ve tutumlarını belirleyen en önemli faktördür. (Giddens 1994; Tilly 2005)

Yapılan çalışmalar, birinci yaklaşımın yani polisin etkinliğinin toplumun polis algısını oluşturduğu iddiasının, sadece belli durumlarda geçerli olduğunu göstermiştir. Polisin görevlerini yerine getirmediği, suç ile mücadelede ve düzensizlik karşısında normal yaşam akışını güvence altına alamayacak derecede yetersiz kaldığı durumlarda polisin etkinliğinin, toplumun polis algısını oluşturmada önemli bir rol oynadığı görülmüştür. (Tankebe 2007, 2008, 2009) Ancak, düzenli ve istikrarlı toplumlarda polisin etkinliğinin hem toplumun polise olan güvenine hem de polisle işbirliği yapma eğilimine daha az etki ettiği görülmüştür. (Bradford ve ark. 2011)

Daha da önemlisi, istikrarlı toplumlarda polisin etkinliği, polis meşruiyetinin boyutlarından biri haline gelmiştir. Toplumun, polisin meşruiyetine olan inancı ile polise duyduğu güven arasındaki ilişki güçlenmiş ve etkinlik meşruiyet algısı içinde kaybolmuştur. Bir başka deyişle polisin meşruiyetini oluşturan prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve polis gücünün yasallığı boyutlarına bir de polisin etkinliği boyutu eklenmiştir. Bunun şöyle bir anlamı vardır: Bu toplumlarda polisin etkinliği, toplumun polise güvenmesini sağlayacak ve polisle işbirliği yapmasını gerektirecek kadar önemli bir faktör olmaktan çıkmış, genel polis algısının bir parçası olarak bir ön kabul olmuştur.

4.1 SOSYAL BİLİMLERDE NİCELİKSEL ANALİZ

Sosyal bilimlerde karşılaşılan en büyük zorluklardan birisi toplumsal algı, güven, itimat gibi soyut kavramların ölçülmesi, anlaşılması ve politika geliştirilebilmesi için anlamlı bir şekilde yorumlanmasıdır. Bu tür soyut kavramların sayısal anketlerle ölçülmeye çalışılması ve değerlendirilmesi özünde bir takım sorunlar içerir. Sosyal bilimlerin ölçmeye çalıştığı değerlerin birbirinden ayırt edilebilmesi, bir faktörün bir değer üzerindeki bağımsız etkisinin ölçülebilmesi neredeyse imkansızdır. (A. S. Gerber, Green ve Kaplan 2004) Algı oluşumundaki etkili faktörleri keşfetme amaçlı tasarlanan çalışmalar, kesin ve sınırları belirli ilişkiler kurmaktan çok, değerler ile toplumların tavır, tutum ve davranışları arasında gözlemlenebilecek bir ilişki olup olmadığını araştırır. (Gelman 2009) Zaman içinde sosyal bilimciler, değerler ve davranışlar arasındaki ilişkiye dair daha kararlı yorumlar yapabilmek için çeşitli yöntemler geliştirmiştir. (Gelman ve Hill 2006)

Sosyal bilimlerde data analizi, fen bilimleri analizlerinde karşılaşılmayan bir sorun içerir: Değişkenler ile ölçtükları değerler arasındaki ilişki her zaman açık değildir. Örneğin, bir termometrede bulunan cıvanın sıcaklık ölçtüğüne dair hiçbir şüphe yoktur. Ancak “Polis her zaman yurttaşların sorunlarını dinler” önermesinin toplumdaki meşruiyet algısını ölçtüğünü ispat etmek, bir başka ifadeyle önerme ile ölçtüğü varsayılan değer arasında ilişki kurmak gerekir. Bunun en iyi örneklerinden biri, günümüzde yaygın olarak yapılan müşteri memnuniyeti anketleridir. Bu anketlerde, bir ürünü tekrar kullanma olasılığını ve arkadaşlarına tavsiye edip etmeyeceğini sorgulayan önermelerin, o üründen memnuniyete işaret ettiğı artık yaygın bir şekilde kabul edilmektedir. Benzer şekilde toplumda algı ölçmeyi hedefleyen çalışmalarda analizin birinci aşaması, önermeler ile ölçtüğü varsayılan değerler arasındaki bağın kurulmasıdır.

Ancak, önerme ile ölçtüğü değer arasında bir bağ olduğunu ispat etmek yeterli değildir. Bir değere işaret ettiğı varsayılan önermelerin de birbiri ile tutarlılığının anlaşılması gerekmektedir. Bir ürünü tekrar satın alma ve arkadaşlara tavsiye etme birbiri ile ilişkisi olan önermelerdir. Ancak, üründen memnuniyeti anlamaya çalışan önermelerin içine, “Televizyonda gördüğüm ürünleri satın alırım” önermesini eklemek, önermelerin içsel tutarlılığını değiştirebilir. Bu önermenin, herhangi bir ürün ile ilgili memnuniyete işaret ettiğini söylemek mümkün değildir.

Benzer şekilde mevcut çalışmada her ölçekteki önerme dizinlerinin birbiri ile tutarlı olduğunun test edilmesi gerekir. Bir başka deyişle uyum geçerliliğı (*convergent validity*) olarak bilinen bu kavram, bir dizi önerme ile o önermelerin ölçtüğü varsayılan değer arasındaki ilişkinin tutarlılığına verilen isimdir. Örneğin, “Polisler, yurttaşların sorunlarını dinler” ya da “Polisle iletişim kurmak kolaydır” önermelerinin beklendiğı gibi prosedürel adalet algısına işaret edip etmediğini anlama amaçlı bir test uygulanması gerekir. Bir başka deyişle önermelerle örtük kurgunun arasındaki ilişkinin gücünün ispat edilmesi gerekir. (T. A. Brown 2006)

Önermelerin kendi içindeki tutarlılıkları ve ölçtükları değerle ilişkilerinin güçlü olması, elde edilen verinin güvenilir olması için yine de yeterli değildir. Ayrıca her bir önermenin sadece ölçmeyi amaçladığı değerle ilişkisi olduğunun, çalışmaya dahil edilen diğer değerlerle güçlü bir bağ sergilemediğinin anlaşılması gerekir (*discriminant validity*). Ancak, “Polis, yurttaşları her zaman dinler” önermesinin polisin meşruiyeti ile ilişkili bir önerme olduğu kolaylıkla söylene de, bu önermenin, katılımcının gözünde polisin etkinliğini temsil etmediğini söylemek çok da mümkün değildir. Bunu fen bilimlerinden bir örnekle açıklığa kavuşturmak gerekirse, suyun ısı ile yoğunluğu birbirinden bağımsız değerler olarak ölçülebilir. Ancak bir kimsenin polise duyduğu güven ile hükümete karşı olan hisleri aynı şekilde birbirinden bağımsız değerler olarak ölçülemez. Bu durumda istatistiksel analiz, çevresel ya da ilişkili faktörlerin bir değer üzerindeki etkisinin en az, ölçülmeye çalışılan faktörün etkisinin

ise en çok olduğu koşullarda anlamlı yorumlarda bulunmaya çalışır. Bu çalışma bağlamında, polis meşruiyeti algısına yönelik ayırıcı geçerlilik (*discriminant validity*), önermelerin, meşruiyeti diğer değerlerden nispeten bağımsız, farklı bir kuram olarak ölçülüp ölçülemeyeceğinin test edilmesi anlamına gelmektedir.

Özetle algı çalışmalarının anlamlı istatistiksel analize tabi tutulabilmesi için ilk aşama, bilinçli tahmin yürüterek toplumdaki algıya uyduğu düşünülen modelin geliştirilmesidir. Bu modele ilişkin önermelerin, hem birbiri ile ilişkisinin güçlü olmasına hem de ölçmesi beklenen değerler sadece tek bir boyutu ile ilişkili olmasına dikkat edilmelidir. İki ayrı boyut altında ilişkili çıkan önermeler, algıyı etkileyen faktörlerin ayırt edilmesini zorlaştırır. (Cortina 1993)

Sosyal bilimlerde niceliksel analizin ikinci aşaması, veriler elde edildikten sonra faktör analizi ile anketin uygulandığı toplumda bu önermelerin nasıl algılandığının test edilmesi ve önermeler ile ölçtüğü değerler arasındaki bağların ispat edilmesidir. Veri, önermelerin birbiri ile ilişkisinin güçlü, diğer kavramlarla ilişkisinin zayıf olduğunu gösterdiği derecede sağlıklı kabul edilir. Bu aşamada farklı faktör analizleri uygulanabilir. Bu çalışmada, iki çeşit faktör analizi uygulanmıştır. Keşifsel Faktör Analizi (*Exploratory Factor Analysis - EFA*) meşruiyet, güven ya da etkinlik gibi kavramların boyutlarının anlaşılması amacıyla yapılan keşifsel bir analizdir. EFA'nın hedefi, verideki farklılıkları en kapsayıcı şekilde açıklamaktır. Bu analizde, araştırmacıların model geliştirmesi gerekmez. Analiz sonuçlarında ortaya çıkan boyutların (yani faktörlerin) yorumlanması önem kazanır. EFA bir grup önermenin, algının farklı boyutlarını ölçtüğünü gösterebilir, ancak o boyutların birbiri ile ilişkisini ya da algıya etkisini açıklamaz. EFA aynı zamanda bir modelin istenilen değeri ölçmeye ne kadar uygun olup olmadığını bildirmez.

Önermelerin hem birbiri ile ilişkisinin güçlü hem de diğer kavram ve değerlerle ilişkisinin zayıf olduğundan emin olmak gerektiğinden, sosyal bilimlerde genellikle EFA'nın dışında Doğrulayıcı Faktör Analizi (*Confirmatory Factor Analysis - CFA*) de uygulanır. Bu analiz, araştırmacıların hipotezler geliştirip elde edilen verilerin bu modele uygunluk gösterip göstermediğini anlamasına yardım eder. Bu çalışma bağlamında CFA analizi, oluşturulan meşruiyet, etkinlik ve işbirliği modelinin polis algısını ölçmedeki başarısını test eder. Bir başka deyişle, anketten elde edilen verinin, teorik beklentilere yakınlığını ya da bunlardan farkını gösterir. Bu aşamada analizin sonuçlarına göre araştırmacılar, algının boyutlarını açıklayabilir, ya da beklenen modelin topluma uyup uymadığına dair yorumlarda bulunabilir.

Ancak bu analiz, değerlerin birbiri ile ilişkisini açıklamaz. İki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin açıklanması için, regresyon analizi gerekir. Bu, sosyal bilim çalışmalarının niceliksel analizinde üçüncü aşama olarak kabul edilebilir. Regresyon analizi, değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı ile bunun açıklayıcılığı hakkında bilgi verir. Örneğin, yağmur oranları ile buğday verimi arasındaki ilişki doğrusal (*linear*) bir regresyon analizine tabi tutularak kolaylıkla bulunabilir. Ancak, meşruiyet ve polise olan güven algısının bu şekilde analiz edilmesindeki güçlük, tahmin edileceği gibi bu iki değişkenin birbirinden kesin çizgilerle ayırt edilememesinden kaynaklanır. Bu nedenle sosyal bilimlerde regresyon analizi sonucunda ortaya çıkan değerlerin daha düşük olduğu görülür. Dahası, bu alanda yapılan istatistiksel analizlerin anlamlı ve bilgilendirici metinlere dönüşmesi için araştırmacıların yorumları son derece önemlidir.

Sosyal bilimlerde niceliksel veri analizinin içsel zorluklarına rağmen, özellikle büyük örneklemle yapılan çalışmaların, toplumun herhangi bir konuda algısını oluşturan unsurların keşfi ve algının toplumun davranışsal örneklemelerine ne kadar etki ettiğinin anlaşılması açısından, oldukça faydalı olduğunun altını çizmek gerekir.

4.2 MEVCUT ÇALIŞMANIN AŞAMALARI

Mevcut çalışmanın istatistiksel analizi, yukarıda özetlenen adımları takip etmiştir. Öncelikle bu alanda en yaygın olarak kabul gören ve dünya çapında polis algısı çalışmalarında kullanılan modeller ışığında, Türkiye’de toplumun polise olan güvenini, polisle işbirliği yapma eğilimini ve polisin görevini suistimal etmesine gösterdiği tahammülü açıklayacağı varsayılan bir model geliştirilmiştir. Modelin ölçmeyi amaçladığı değerler, yine bu alandaki gelişmeler değerlendirilerek literatürde var olan teorilerle ve çalışma özelinde var olan amaçlara göre oluşturulan önermelerle işlevselleştirilmiştir.

İkinci aşamada, anket maddelerinin (önermelerin) faktör yapıları faktör analizi ile incelenmiş ve doğrulama (kurgu geçerliliği, *construct validity*) analizi yapılmıştır. Anketten elde edilen veri ikiye bölünerek, iki farklı analize tabi tutulmuştur. Örneklemden parça ayırarak o parçayı EFA analizine, geri kalan kısmını ise CFA analizine tabi tutmak bu alanda kabul gören bir tekniktir. (Schmitt 2011) EFA analizi ile anketten elde edilen verilerin faktör dağılımı incelenmiş, CFA analizi ile ise polis algısı modelinin Türkiye’den elde edilen veriye uygun olup olmadığı ölçülmüştür.

Üçüncü aşamada, faktör analizi neticesinde bulunan yapılara göre oluşturulan değişkenler, literatürde var olan ve çalışmada özel olarak var olup olmadığı araştırılan mantık örgüleri çerçevesinde regresyona tabi tutulmuştur. Daha sonra Türkiye özelinde hangi değişkenin hangi bağımlı değişken üzerinde ne kadar etkili olduğunun ortaya konması amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

Dördüncü olarak ise oluşturulan ölçek değişkenlerinin betimleyici istatistikleri kullanılarak cevapların ortalaması alınmış ve bu ortalamaların demografik faktörlere göre dağılımı incelenmiştir. Bu değerlere en çok etkisi olan betimleyici istatistiklerin tespit edilmesi amacıyla varyans analizi uygulanmıştır.

Yukarıdaki metotlardan betimleyici istatistik ve regresyon kullanılan kısımların metodolojik açıklamaları, raporun akışı için daha uygun olacağı düşüncesiyle ilgili kısımlarda yapılacaktır. Diğer yandan faktör analizi yoluyla yapılan kurgu geçerliliği analizi ise, çalışmaya ve kullanılan veri türüne özel sebeplerle derinlemesine bir metodolojik açıklama gerektirdiğinden ve aynı zamanda çalışmada kullanılan bazı değişkenlerin yapısının geçerliliğini şekillendirerek tüm çalışmayı etkilediğinden dolayı ayrı bir başlık olarak ele alınacaktır.

4.2.1 Türkiye’de Polis Algısı Modelinin Tasarlanması ve Ölçeklerin Oluşturulması

Çalışmanın ilk aşaması olan teorik modelin geliştirilme çalışması, dünya çapında sıklıkla tekrar edilen polis algısı çalışmalarının literatürünün gözden geçirilmesi ile başlamıştır. Önceki bölümlerde detaylı olarak ele alınan literatür taraması sonucunda dört hipotez geliştirilmiştir:

H1: Türkiye’de toplumun gözünde polisin meşruiyeti, polise olan güveni önemli oranda etkiler.

H2: Türkiye’de polisin etkinliği, polisin meşruiyetinin bir boyutudur.

H3: Türkiye’de toplumun gözünde polisin meşruiyeti, toplumun polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme eğilimi ile doğru orantılıdır.

H4: Türkiye’de toplumun gözünde polisin meşruiyeti, polisin kanunları ihlal etmesine gösterilen tolerans ile doğru orantılıdır.

Öncelikle polis algısı çalışmaları alanındaki son on yıllık gelişmeler göz önünde bulundurularak ve farklı ülkelerde yapılan çalışmaların sonuçları dikkate alınarak Türkiye’de polis algısını oluşturması beklenen değerler belirlenmiştir. Türkiye’de meşruiyet algısının en az üç boyut göstermesi beklenmiştir. Bu boyutlar prosedürel

adalet, sonuç odaklı adalet ve polis gücünün yasallığı şeklinde tanımlanmıştır. Polisin meşruiyeti algısının ölçülmesi amacıyla üç ayrı ölçek ve bir bileşik ölçek oluşturulmuştur. İkinci olarak, polisin etkinliğinin ölçülebilmesi için bir etkinlik ölçeği oluşturulmuştur. Üçüncü olarak ise polis meşruiyeti ve etkinliği algısının polise olan güvene, polisle işbirliğine ve polis ihlallerine toleransa olan etkisi ölçülmüştür. Bu ölçümü yapabilmek için ayrıca güven, işbirliği ve tolerans ölçekleri oluşturulmuştur.

Örtük kurgu (*latent construct*) olarak bilinen ölçeklerdeki önermeler, bu alanda en yaygın olarak kabul edilen çalışmalarda önermeler doğrultusunda tasarlanmıştır. Sonuçlara dair beklentilerin mevcut olduğu ilişkilerin ölçülmesinin nedeni çevresel ve ilişkili faktörlerin polise güvenme, polisle işbirliği yapma ve polise tolerans gösterme davranışları üzerindeki etkisini en aza indirebilmektir. (Reisig ve ark. 2007) Benzer şekilde, araştırmacıların çıkarımlarını değiştirecek faktörlerin sonuçlara etkisini en aza indirebilmek amacıyla istatistiksel analiz dört aşamada gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan önermelerin alındığı çalışmalardan birisi, yukarıda sözü geçen işlevsel modelin temelini oluşturan Mastrofski Modeli'dir. Bu model, polisin altı özelliğini temsil eden soru gruplarından oluşmaktadır. Bunlar polisin vatandaşın ihtiyaçlarına duyarlılığı (*attentiveness*), güvenilirlik (*reliability*), adillik (*fairness*), nezaket (*manners*), cevap verebilirlik (*responsiveness*) ve yetkinliktir (*competence*). Bu sorular, toplumun polis algısının birçok yönünü ele almayı amaçlamaktadır. Ancak Amerika dışında yapılan çalışmalar, toplumların polisin etkinliğini yalnızca bu boyutlar çerçevesinde düşünmediğini ortaya koymuştur. Bir başka deyişle bu kurgu, uygulandığı bölgelerde tutarlı sonuçlar üretmesine rağmen, araştırmacıların beklediği altı boyutu karşılamamıştır.

Mastrofski Modeli'nin bu kısıtlamaları göz önünde bulundurularak daha yeni çalışmalarda başarılı olduğu görülen Sunshine ve Tyler Meşruiyet Modeli de kullanılmıştır. Bu modeli oluşturan akademisyenler, toplumun polis algısının müşteri tatminini ölçen kurgularla açıklanamayacağını ve toplumun polis algısını oluşturan birçok unsur olduğunu savunmuşlardır. Yukarıda tartışıldığı gibi bu unsurların prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve polisin yasallığı olduğunu savunan araştırmacılar, toplumun bu üç olguya dair algısını ölçmek için sorular geliştirmişlerdir. Bu çalışmada, Mastrofski Modeli'nin yaygın olarak kullanılan soruları meşruiyet modeli kurgusuna göre dağıtılmıştır. Bu doğrultuda polisin meşruiyeti (bileşik), prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet, polisin yasallığı, polisin etkinliği, halkın beyan ettiği güven, polisle işbirliği, polise itaat ve kuraldışı davranışa tolerans olarak dokuz ölçek geliştirilmiştir.

Polis Gücünün Meşruiyeti

Polis gücünün toplumun gözünde meşruiyetini ölçmeyi amaçlayan bu örtük kurgu, Sunshine ve Tyler Modeli'nde geliştirilen soruların Mastrofski Modeli'ndeki sorulara eklenmesi ile oluşturulmuştur. Sorular, Tankebe (Tankebe 2013) çalışması model alınarak düzenlenmiştir. Meşruiyet ölçeği ($\alpha=0.87$) toplamda 26 önermeden oluşmuştur. Sorulardan 14'ü prosedürel adaleti, 7'si sonuç odaklı adaleti, 5'i ise kanuna uygunluğu sorgulamıştır (bkz. 2.3 Polisin Meşruiyeti). Önermelerde beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada, polisin meşruiyeti örtük kurgusuna ilişkin dört hipotezin test edilmesi amaçlanmıştır.

Prosedürel Adalet

Prosedürel adalet ($\alpha=0.79$) polisin verdiği kararların, topluma karşı tutum ve tavırlarının toplumun gözünde ne derece adil olduğunu anlamak üzere geliştirilmiş bir ölçektir (bkz. 3.5.2 Prosedürel Adalet). Bu, yukarıda da sözü geçtiği üzere, polisin ulaştığı sonuçlardan bağımsız olarak polislerin görevlerini yerine getirme sürecinde vatandaşlara eşit davranıp davranmadıklarına, sonuçlardan bağımsız olarak takip ettikleri prosedürlerin adil olup olmadığına ilişkin algıdır. Ancak mevcut çalışmada sorular yer değiştirdiğinden bu ölçek "polisin tavır" olarak yeniden isimlendirilmiştir.

Sonuç Odaklı Adalet

Sonuç odaklı adalet ölçeği ($\alpha=0.72$), polislin topluma karşı tavır ve tutumlarından bağımsız olarak, elde ettiği sonuçların toplum tarafından adil olarak kabul edilip edilmediği ile ilişkili bir algıdır (bkz. 3.5.3 Sonuç Odaklı Adalet). Bu çalışmada, sonuç odaklı adalet ölçeği Sunshine ve Tyler (2003) ile Mastroski (1999) ve Tankebe (2013) modellerinden alınan yedi sorudan oluşturulmuştur. Bu ölçek, “hizmetlerin dağılımı” olarak yeniden tanımlanmıştır.

Polisin Yasallığı

Polisin yasallığı ($\alpha=0.62$), toplumun gözünde polislin ortak değerleri ve kanunları temsil etmesini ifade etmektedir (bkz. 3.5.1 Polis Gücünün Yasallığı). Bu çalışmada toplumun gözünde polislin yasallığı beş sorudan oluşan bir ölçekle değerlendirilmiştir. Bu ölçek “kanun ve kuralların uygulanması” olarak yeniden tanımlanmıştır.

Polis Gücünün Etkinliği

Polis algısına işlevsel yaklaşım, polislin kibarlığı ve duyarlılığı gibi unsurları polis güçlerinin etkinliğine dahil etmiştir. Ancak polis algısına prosedürel yaklaşım, polislin etkinliğini belli suçlarla mücadele edebilme olarak kabul eder (bkz. 3.4 Polislin Etkinliğine Bağlı Faktörler). Bu çalışmada iki tür soru da polislin etkinliği ölçeğine ($\alpha=0.81$) dahil edilmiştir. Toplamda 12 soruyla değerlendirilen bu ölçeğe ilişkin sonuçlar, bulgular kısmında ele alınmıştır.

Katılımcıların Beyan Ettiği Güven

Polise güven çalışmaları, literatürde yaygın olarak doğrudan polise duyulan güvene ilişkin sorulardan oluşur. Literatürdeki yaygın uygulamayı takiben (bkz. 2.1 Polise Güven), çalışmada bağımlı değişken olarak kullanılmak üzere toplumun polise duyduğu güvene ilişkin sorular, toplumun polise güveni ölçeğini ($\alpha=0.66$) oluşturmuştur.

TABLO 1 KATILIMCILARIN BEYAN ETTİĞİ GÜVEN ÖLÇEĞİ

Güvenlik ve asayişe ihtiyaç duyduğum bir durumda polisi arayacağıma (1) hiç emin değilim...(5) tamamen eminim.
Polisin ona başvurduğum konudaki problemi çözeceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.
Polise başvurmak amacıyla şahsen karakola gitmek konusunda (1) çok çekimserim...(5) çok rahatım.
Polisten gerektiğinde bana memur kimliğini göstermesini istemeye (1) kesinlikle cesaret edemem...(5) rahatlıkla cesaret ederim.
Polisin ona ihtiyaç duyduğumda bana etnik kimliğimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum... (5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin ona ihtiyaç duyduğumda bana dini kimliğimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum... (5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin ona ihtiyaç duyduğumda bana siyasi kimliğimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum... (5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin ona ihtiyaç duyduğumda bana medeni halimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum... (5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin ona ihtiyaç duyduğumda bana cinsiyetimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum... (5) kesinlikle inanıyorum.

Polise İtaat ve Polisle İşbirliği

Polisin meşruiyetinin toplumda polise itaati ve polisle işbirliğini ne şekilde motive ettiğine yukarıda değinilmişti. 21. yüzyılda, toplum itaat etmediği sürece hiçbir ülkenin polis gücü caydırıcı ve önleyici olması beklenen görev ve sorumluluklarını yerine getiremez. Bu nedenle uygulanacak politikalar açısından polisin meşruiyetine olan inancın, daha da önemlisi bu inancın hangi boyutunun vatandaşların polisle işbirliği yapmasına etkisi olduğunun anlaşılması önemli olacaktır.

Mevcut polis algısı çalışmaları literatüründe polisle işbirliği yapma motivasyonu ve polise itaat iki ayrı değişken olarak algılanmış ve çalışmalar, bu iki olgunun polis meşruiyetinin farklı boyutları ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (bkz. 3.7.1 Polisle İşbirliği ve Polise İtaat). Bu çalışmada iki örtük kurgu, toplamda yedi soru ile düzenlenmiştir. Bunun sonucunda polisle işbirliği ($\alpha=0.76$) ve polise itaat ($\alpha=0.58$) ölçekleri elde edilmiştir.

Polisin Görevini Kötüye Kullanmasına Gösterilen Tolerans

Polise güvenin ve polisin meşruiyetine olan inancın yüksek olduğu toplumlarda, polisin kuralları ihlal etmesine daha çok tolerans gösterildiği gözlemlenmiştir (bkz. 3.7.2 Polisin Görevini Kötüye Kullanmasına Gösterilen Tolerans). Bu çalışmada toplumun polisin kural ihlallerine gösterdiği tolerans 12 soru ile işlevselleştirilmiş ve tolerans ölçeği elde edilmiştir ($\alpha=0.67$).

4.2.2 Kurgu Geçerliliği (Construct Validity)

Çalışmanın ikinci aşaması, veriler elde edildikten sonra örtük kurguların güvenilirliğinin ölçülmesi ve verinin modele uyup uymadığının test edilmesidir. Yukarıda da ele alındığı üzere polisin etkinliği, bazı toplumlarda meşruiyet algısının bir parçası olarak görülmüş, bazılarında ise polis etkinliğinin genel meşruiyet algısından ayrı bir olgu olarak polise olan güvene etki ettiği ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda Türkiye'deki polisin etkinliğinin, meşruiyet algısının bir parçası mı yoksa polise güven olgusunu oluşturan bağımsız bir değişken mi olduğunun anlaşılması için iki model geliştirilmiştir. Birinci model, polisin etkinliğini meşruiyetin bir boyutu olarak kabul etmiş, ikinci model ise ayrı bir olgu olduğunu öne sürmüştür. Elde edilen verinin hangi modele uyduğunun anlaşılması, daha da önemlisi bu verinin herhangi bir analize tabi tutulmasının anlamlı sonuçlar üretip üretmeyeceğinin anlaşılması için kendi içinde üç aşamalı test uygulanmıştır. Bunlar, örneklemin data analizi için uygun olup olmadığının ölçülmesi, PCA, Keşifsel Faktör Analizi (EFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi ile modelin uygunluğu testinin yapıldığı aşamalardır.

Örneklem Uygunluğunun Ölçülmesi (Sample Adequacy)

Çalışmada kullanılan örneklem genişliği, literatürde faktör analizi için kabul gören örneklem boyutlarının çok üzerinde olduğundan neticeler için bir soru işareti oluşturmamaktadır. (Guadagnoli 1988) Sağlıklı sonuç alabilmek ve elde edilen faktör yapısının güvenilirliğini artırmak adına literatürde sıkça geçtiği üzere PCA ve EFA analizleri iki farklı örneklem ile yapılmıştır. (MacCallum ve ark. 1999) 3207 katılımcının bulunduğu örneklem, tabakalı örneklem metodu ile ikiye bölünerek var olan demografik grupların iki parçada da bulunması garanti altına alınırken, kendi içlerinde rastlantısal seçim de mümkün kılınmıştır. Örneklemin analize uygunluğu Bartlett'in küresellik testi (*test of sphericity*) ile ölçülmüş ve değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($\alpha, p < 2.20E-16$). Ayrıca Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği (*sampling adequacy*) testi ile ölçülmüş ve tüm ölçekler için KMO değerlerinin 0.6'nın üzerinde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, anket önermelerinin ve örneklemin faktör analizine tabi tutulmasının uygun olduğunu göstermiştir. (Reisig, Bratton ve Gertz 2007)

TABLO 2 KMO DEĞERLERİ	
Ölçekler	KMO Değerleri
Meşruiyet	0.91
Polisin Tavrı	0.84
Hizmetlerin Dağılımı	0.78
Kanunların Uygulanması	0.71
Polisin Etkinliği	0.87
Tolerans	0.72
Polise İtaat	0.60
Polisle İşbirliği	0.74
Güven	0.71

Faktör Analizi

Faktör analizinde ilk aşama olarak Temel Bileşenler Analizi (*Principal Component Analysis - PCA*) ile en ekonomik analizi yapabilmek için soru maddelerinin ortaya koyduğu bilgiyi en etkili şekilde açıklayan en az sayıda maddeler belirlenmiş ve kalan maddeler elenmiştir. Sonraki aşamada ise elde kalan maddeler üzerinden yapılan Keşifsel Faktör Analizi (*Exploratory Factor Analysis - EFA*) ile incelenen bir grup madde içindeki yapı araştırılmıştır.

Faktör analizi yapılırken eldeki veri türüne uygun bir korelasyon matrisi kullanılmıştır. Çoğu çalışmada kullanılan ve birçok sayısal analiz programında varsayılan faktör analizi metodu olan Maksimum Benzerlik (*Maximum Likelihood - ML*) altında Pearson R korelasyonu kullanımı ile sıralama ölçeği (çalışmada kullanılan likert ölçeği gibi) kullanılarak elde edilen verilerin anlamlı sonuçlar çıkarmadığına literatürde sıkça değinilmektedir. (Morata-Ramírez ve Holgado-Tello 2013) Bu konuda yapılan çalışmalar neticesinde likert ölçeğinde alınan veriler için örneklem boyutu gibi diğer faktörlere de bağlı olmak üzere Kendall, Spearman ya da Polychoric korelasyonları, kullanabilecek muhtemel metotlar arasındadır. (Choi, Peters ve Mueller 2010) Yapılan deneme analizlerinden beklendiği üzere Pearson korelasyonunu kullanan ML metodu, mantık örgüsü ve literatürdeki benzer çalışmalara tamamen aykırı olarak, faktör yapısını ortaya koyamamış ve analize giren tüm maddeleri tek faktör altında toplama eğiliminde sonuçlar vermiştir.

Alternatif olarak değerlendirilen yukarıda bahsi geçen diğer korelasyon matrislerini baz alan metotlarla yapılan deneme analizleri neticesinde en etkin ve hesaplama yükü açısından verimli sonuçları Kendall korelasyonu vermiştir. Dolayısıyla da faktör analizinde bu korelasyon kullanılmıştır. Faktörlerin birbirine tam olarak dik olmaması yani ayırt edilebilir olmamasından dolayı, kullanılan verinin ve tahmin edilen faktör davranışının doğasına uygun olan rotasyon metodu olarak sosyal bilimlerde genelde kullanımı daha çok kabul edilen Promax rotasyonu seçilmiştir. (Hetzl 1996)

Keşifsel faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktör yapısı, meşruiyet ölçeğindeki faktörlerin verideki varyansın %57'sini, etkinlik ölçeğini oluşturan faktörlerin verideki varyansın %64'ünü açıkladığı görülmüştür (bkz. Tablo 9, Tablo 10). Fen bilimleri alanında faktörlerin verideki değişikliğin en az %70'ini açıklaması beklense de, sosyal bilimlerde yukarıda ele alınan ayırıcı geçerlilik gibi sorunlardan dolayı bu çalışmada elde edilen kümülatif değişken (*cumulative variance*) değerleri istatistiksel olarak anlamlıdır. (Gau 2011)

TABLO 3 MEŞRUIYET FAKTÖR YÜKLEMELERİ VE VARYANSI			
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
SS Yüklemeleri <i>SS Loadings</i>	3.789	2.939	0.982
Orantılı Değişken <i>Proportion Variance</i>	0.316	0.245	0.082
Kümülatif Değişken <i>Cumulative Variance</i>	0.316	0.561	0.642

TABLO 4 ETKİNLİK FAKTÖR YÜKLEMELERİ VE VARYANSI				
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
SS Yüklemeleri <i>SS Loadings</i>	3.849	3.747	3.506	0.769
Orantılı Değişken <i>Proportion Variance</i>	0.211	0.182	0.141	0.032
Kümülatif Değişken <i>Cumulative Variance</i>	0.211	0.393	0.534	0.566

Faktör analizinin ortaya koyduğu faktör yapısında, meşruiyet ölçeğinin en iyi şekilde dört faktörle, etkinlik ve tolerans ölçeklerinin ise iki faktörle açıklandığı görülmüştür. Bu faktör analizlerinin sonuçları ilgili bölümlerde ele alınmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılığını yani önermelerin birbiri ile ilişkisini test etmek amacıyla 'Cronbach's alpha' ve korelasyon değerleri hesaplanmıştır (bkz. Tablo 9).

TABLO 5 ÖLÇEKLERİN İÇSEL TUTARLILIĞI			
Ölçekler	Cronbach's alpha	Ortalama	Standart Sapma
Meşruiyet	0.87	3.50	0.67
Polisin Tavrı	0.79	3.43	0.70
Hizmetlerin Dağılımı	0.72	3.62	0.88
Kanunların Uygulanması	0.62	3.63	0.72
Polisin Etkinliği	0.81	3.56	0.80
Tolerans	0.67	2.67	0.94
Polise İtaat	0.58	3.77	0.99
Polisle İşbirliği	0.76	4.05	0.84
Güven	0.66	3.89	0.86

Uygun Model Belirlenmesi (Doğrulayıcı Faktör Analizi)

Tasarlanan modelin veriye uygunluğu ki-kare uygunluk iyiliği testi (*chi-square goodness-of-fit test*), karşılaştırmalı uygunluk indeksi (*comparative fit index - CFI*) ve kök ortalama kare yaklaşım hatası (*root mean square error of approximation - RMSEA*) ile ölçülmüştür. Yukarıda üzerinde durulduğu üzere hazırlanan ankete, meşruiyet algısını oluşturduğu tahmin edilen üç ölçeğin yanı sıra polisin etkinliği ölçeğini oluşturan önermeler de eklenmiştir. Verinin etkinlik ölçeğini içeren modele mi yoksa etkinlik ölçeğini ayrı bir olgu olarak kabul eden modele mi daha uygun olduğunu anlamak amacıyla önce etkinlik ve meşruiyet ölçeklerini oluşturan tüm önermeler CFA analizine tabi tutulmuş, daha sonra ise etkinlik önermeleri çıkarılarak meşruiyet önermeleri CFA analizine tabi tutulmuştur. Model uygunluğu testi, verinin etkinlik önermelerini içermeyen modele (RMSEA=0) daha uygun olduğunu göstermiştir (bkz. Tablo 10). Meşruiyet ölçeğinin ise beklendiği gibi üç değil dört faktörle açıklandığı ortaya çıkmıştır. Ancak önermelerin faktörler arası dağılımı, beklenen modele oldukça yakın çıkmış ve dördüncü faktörün ise tek bir önermeyi içerdiği gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda dört faktörlü etkinlik içermeyen meşruiyet modeli seçilmiştir.

TABLO 6 MODEL UYGUNLUĞU TESTİ						
	RMSEA	RMSEA 90% CI	RMSEA p-değeri	Std. Root Mean sq. residual	CFI	TFI
Polisin Etkinliği Verisi ile İki Aşamalı CFA Geçerliliği <i>Two-Stage Legitimacy CFA with Police Effectiveness</i>	0.22	(0.00, 0.045)	0.981	0.49	0.994	0.995
Polisin Etkinliği Verisi Dışında İki Aşamalı CFA Geçerliliği <i>Two-Stage Legitimacy CFA, no Police Effectiveness</i>	0	(0.00, 0.07)	1.00	0.24	1	1.019
Polisin Etkinliği Verisi ile 4 Faktör CFA Geçerliliği <i>4-factor Legitimacy CFA, with Polis Effectiveness</i>	0.14	(0.00, 0.042)	0.992	0.043	0.998	0.998
Polisin Etkinliği Verisi Dışında 4 Faktör CFA Geçerliliği <i>4-factor Legitimacy CFA, no Polis Effectiveness</i>	0	(0.00, 0.00)	1	0.022	1	1.02

4.2.3 OLS Regresyon Analizi

Veri analizinin üçüncü aşamasında, faktör analizi sonucunda netleştirilen meşruiyet ölçeğinin polise güven, polisle işbirliği ve polise itaat ile polisin ihlallerine tolerans ölçekleri ile arasındaki ilişkinin ölçülmesi amacıyla en küçük kareler (*Ordinary Least Squares - OLS*) regresyon analizi uygulanmıştır. Analizin sonuçları, “Bulgular” bölümünde ilişkili başlıklar altında sunulmuştur.

4.2.4 Önemlilik Testi

Analizin dördüncü aşamasında oluşturulan ölçek değişkenlerinin betimleyici istatistikleri kullanılarak cevaplarının ortalaması alınmış ve bu ortalamaların demografik faktörlere göre dağılımı incelenmiştir. Toplumun

polis algısı, yukarıda açıklanan kurgular doğrultusunda dokuz ölçekle analiz edilmiştir. Yapılan analiz, bu çalışma için geliştirilen soruların örtük kurguları anlamlı şekilde ölçtüğünü göstermektedir (bkz. Tablo 13). Bir başka deyişle polisin etkinliğini anlamak amacıyla sorulan sorular, polisin etkinliğini; polise olan güveni anlamak amacıyla hazırlanan önermeler ise, polise güveni ölçmekte başarılı olmuştur. Önermelerin birbiri ile tutarlılığı konusunda diğerlerine oranla kısmen başarısız olan tek kurgu, polise itaat olmuştur.

Ölçeklerin ortalamaları alındıktan sonra demografik değişkenlerin bu ölçeklere etkilerini test etmek amacıyla bu veriler varyans analizine tabi tutulmuştur. Bu doğrultuda meşruiyet ve etkinlik ölçekleri çok değişkenli tek faktör varyans analizine (MANOVA); diğer ölçekler ise ANOVA varyans analizine tabi tutulmuştur.

TABLO 7 ÖLÇEKLER İÇİN ÖNEMLİLİK TESTİ		
Ölçekler	p-val	95% CI
Meşruiyet	< 2.20E-16	(3.480174, 3.526629)
Etkinlik	< 2.20E-16	(3.534093, 3.590100)
Tolerans	< 2.20E-16	(2.641476, 2.706770)
İşbirliği ve İtaat	< 2.20E-16	(4.026406, 4.084743)
Güven	< 2.20E-16	(3.857970, 3.917486)

Bu analizin sonuçlarına göre toplumun meşruiyet ve polisin etkinliği algısına istatistiksel olarak anlamlı etkisi olan demografik değişkenlerin cinsiyet, coğrafi bölge, dini ve etnik aidiyet ile siyasi kimlik olduğu görülmüştür. Gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yaş grubu ve iş durumunun toplumun gözünde polisin meşruiyeti ve etkinliğine anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür.

TABLO 8 MEŞRUIYET VE ETKİNLİK ÖLÇEKLERİ MANOVA DEĞERLERİ			
Değişken	num df	den df	Pr(>F)
Bölge	580	12024	< 2.20E-16
Cinsiyet	4	3003	1.55E-07
Dini Aidiyet	44	12024	< 2.20E-16
Siyasi Kimlik	68	12024	< 2.20E-16
Etnik Kimlik	44	12024	0.02083

Toplumun polisin görevini suistimal etmesine gösterdiği tolerans için oluşturulan ölçek, ANOVA analizine tabi tutulmuş ve bu ölçeğe istatistiksel olarak anlamlı etkisi olan değişkenlerin coğrafi bölge, dini aidiyet ve siyasi kimlik olduğu görülmüştür. Ancak etnik kimliğin de toplumun polis ihlallerine gösterdiği toleransa az da olsa etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

TABLO 9 TOLERANS ÖLÇEĞİ ANOVA DEĞERLERİ					
Değişken	Df	Sum Sq.	Mean Sq.	F Value	Pr(>F)
Coğrafi Bölge	145	1061	7	13.34	< 2.20E-16
Gelir	1	0	0	0.07	0.7919
Cinsiyet	1	2	2	3.301	0.0693
Yaş Grubu	6	3	0	0.835	0.5425
İş Durumu	7	5	1	1.216	0.2898
Dini Aidiyet	11	38	3	6.225	3.19E-10
Siyasi Kimlik	17	80	5	8.561	< 2.20E-16
Etnik Kimlik	11	9	1	1.498	0.125

Benzer şekilde toplumun beyan ettiği güven değerine istatistiksel olarak anlamlı etkisi olan değişkenlerin coğrafi bölge, dini aidiyet ve siyasi kimlik olduğu görülmüştür. Etnik aidiyet, gelir ve cinsiyetin ise toplumun beyan ettiği güven değerlerine az da olsa etkisi olduğu ortaya çıkmıştır.

TABLO 10 GÜVEN ÖLÇEĞİ ANOVA DEĞERLERİ					
Değişken	Df	Sum Sq.	Mean Sq.	F Value	Pr(>F)
Coğrafi Bölge	145	823.6	5.68	11.918	< 2.20E-16
Gelir	1	2.1	2.068	4.339	0.0373
Cinsiyet	1	2.7	2.668	5.598	0.018
Yaş Grubu	6	2.4	0.402	0.844	0.5356
Dini Aidiyet	11	18	1.636	3.432	9.22E-05
Siyasi Kimlik	17	66.8	3.928	8.243	< 2.20E-16
Etnik Kimlik	11	5.3	0.478	1.003	0.4411

4.3 ÖRNEKLEM²

Bu bölümde, örneklemin seçilme metodu ve özellikleri ele alınmıştır.

4.3.1 Örneklemin Seçilmesi

Araştırma, 3207 kişilik bir örnek kitleye uygulanmıştır. Araştırma örneklemini oluşturulurken Türkiye genelinde kentsel alanlarda ikamet eden 18 yaş ve üzeri nüfusu temsil etmek üzere çok aşamalı, tabakalandırılmalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bunun için önce örnek kitlenin, ana kitleyi bölgeler bakımından temsil etmesini sağlayacak bir örnekleme planı oluşturulmuştur. Ana kitlenin bölgesel dağılımında TÜİK 2011 Genel Seçim verileri temel alınmıştır.

Bölgesel temsil için TÜİK'in Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemi'yle (NUTS) uyumlu olarak benimsediği yeni İstatistiksel Bölge Birimleri Sınıflandırması'nın 12 bölgeden oluşan 1. düzeyi kullanılmıştır. Örneklemede birincil örnekleme birimi olarak "ilçe" kullanılmış ve örnek kitlede kapsanacak ilçeler "ana kitle büyüklüğüne orantılı olasılıklı örnekleme" yöntemiyle (*Sampling with Probability Proportional to Size - PPS*) seçilmiştir.

² Bu bölüm anket çalışmasını yürüten Sosyal Araştırma Merkezi (SAM)'in değerlendirme raporundan alınmıştır. Metin, yazara ait değildir.

PPS örnekleme yönteminin ikinci temel ilkesine göre, seçim işlemi tamamlandıktan sonra seçilmiş ilçelerin her birinde eşit sayıda görüşme yapılması gerekmektedir. Aksi durumda, ilçelerin nüfus ağırlıkları ikinci kez hesaba katılmış olacak ve büyük yerleşimlerde daha fazla sayıda görüşme yapılması, bu yerleşimler lehine önemli bir sapmaya yol açacaktır. PPS'nin bu iki temel ögesi, birincil örnekleme birimi olan ilçelerde kaçır görüşme yapılacağına önceden karar verilmesini gerektirir. Bunun için izlenecek yol, her bir ikincil örnekleme biriminde (mahallelerde) yapılması "makul" olacak görüşme sayısını belirlemektir. Bugüne kadarki deneyim ve araştırmanın örnek kitle büyüklüğü dikkate alınarak bu sayılar şöyle belirlenmiştir:

- İkincil örnekleme birimlerinde 10'ar görüşme öngörülmüştür.
- Her ilçeden 2'şer tane ikincil örnekleme birimi seçilmesi öngörülmüştür. Buna göre seçilen her ilçede yapılacak görüşme sayısı 20 olarak hesaplanmıştır. Nüfus büyüklüğü nedeniyle birden çok kez seçilen ilçelerde ise 20'nin o kadar katı kadar görüşme yapılması öngörülmüştür.

Özet olarak örnekleme süreci aşağıdaki basamaklarda gerçekleştirilmiştir:

Birincil örnekleme birimlerinin belirlenmesi için aşağıdaki tablodaki yuvarlama sütununda gösterilen her hücre için PPS yöntemiyle, hücrede yer alan sayının 20'de biri kadar sayıda ilçe seçilmiştir. Hücrelerin her birinde nüfusa orantılı temsil sağlanmıştır. Her hücre içinde ilçeler sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmişlik düzeylerine göre sıralanmış ve PPS yönteminde seçim sistematik olarak yapıldığı için, hücre içinde de farklı gelişme düzeylerinde olan ilçelerin örnek kitle içinde yer alması sağlanmıştır. Sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmişlik sıralamasında Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından ilçe düzeyinde hesaplanan ve 2004 yılında güncellenen "Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi" kullanılmaktadır. Böylece Türkiye nüfusunu, bölge ve sosyo-ekonomik gelişme açılarından temsil eden bir ilçe dağılımı elde edilmiştir.

TABLO 11 ANKET SAYILARININ BÖLGE NÜFUSUNA GÖRE DAĞILIMI			
Bölge	2011 Kentsel 18+ yaş seçmen nüfusu	Orantılı dağılım	Planlanan dağılım
İstanbul	9.296.580	769	560
Batı Marmara	1.445.810	120	220
Ege	5.074.036	420	300
Doğu Marmara	4.096.214	339	240
Batı Anadolu	4.405.040	364	260
Akdeniz	4.471.335	370	280
Orta Anadolu	1.811.100	150	220
Batı Karadeniz	1.892.205	157	220
Doğu Karadeniz	991.811	82	220
Kuzeydoğu Anadolu	718.465	59	220
Ortadoğu Anadolu	1.282.854	106	220
Güneydoğu Anadolu	2.952.155	244	220
Toplam	38.437.605	3.180	3.180

İkincil örnekleme birimlerinin (mahalleler) seçiminde sistematik rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Her ilçede iki adet ikincil örnekleme birimi seçilmiştir. Çalışma sırasında mahalle temelinde veri sağlayan tek kaynak olan TÜİK'in yayımladığı 2011 Milletvekilleri Seçimi'ndeki seçmen sayılarından faydalanılmıştır. Bu nedenle mahalle seçimi için seçmen sayıları kullanılmış ve PPS esasına göre örneklem çekilmiştir.

Mahallelerde anket uygulanacak sokaklar, binalar ve haneler ise saha uygulaması aşamasında rassal örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

Sonuç olarak nüfus dağılımıyla orantılı şekilde hesaplanan anket sayıları ve tüm bölgelerde yeter sayıda anket yapabilmek amacıyla belirlenen sayılar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (orantılı dağılım ve planlanan dağılım sayıları).

TABLO 12 ANKET SAYILARININ BÖLGELERE GÖRE DAĞILIMI		
Bölge	Planlanan dağılım	Gerçekleşen dağılım
İstanbul	560	564
Batı Marmara	220	217
Ege	300	309
Doğu Marmara	240	239
Batı Anadolu	260	259
Akdeniz	280	291
Orta Anadolu	220	220
Batı Karadeniz	220	220
Doğu Karadeniz	220	221
Kuzeydoğu Anadolu	220	220
Ortadoğu Anadolu	220	220
Güneydoğu Anadolu	220	227
Toplam	3.180	3.207

4.3.2 Örneklemin Demografik Özellikleri

Araştırma kapsamında görüşülen kişilerin %49.8'i kadın, %50.2'si erkektir. Görüşülen kişilerin yaş ortalaması 40'tır. 25-34 yaş arasındakiler dörtte birden biraz fazla, 35-44 yaş arasındakiler dörtte birden biraz azdır. En kalabalık kesimi %30'la 45-64 yaş arasındakiler oluşturmaktadır. Katılımcıların dörtte üçü evli, %19'u bekar. Boşanmış olanların ve dulların toplam oranı %5 dolayındadır. Araştırma kapsamında görüşülen kişilerin %5'i okula gitmemiştir. İlk ve ortaokul mezunlarının toplamı %53'tür. Meslek liseleriyle birlikte lise mezunları %30, yüksek lisans yapanlarla birlikte üniversite mezunlarının oranı %8'dir. Katılımcıların %36'sı ev kadınıdır. Tam zamanlı çalışanların oranı %33'tür. Örneklemin %16'sını emekliler, %7'sini öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına giren hanelerin %28'inin toplam aylık geliri 1000 TL'nin altındadır. 1000-1700 TL arasında aylık geliri olan hanelerin oranı %29'dur. Hanelerin %5'inin aylık toplam geliri 3000 TL'nin üzerindedir. Ortalama hane geliri 1668 TL olarak hesaplanmıştır.

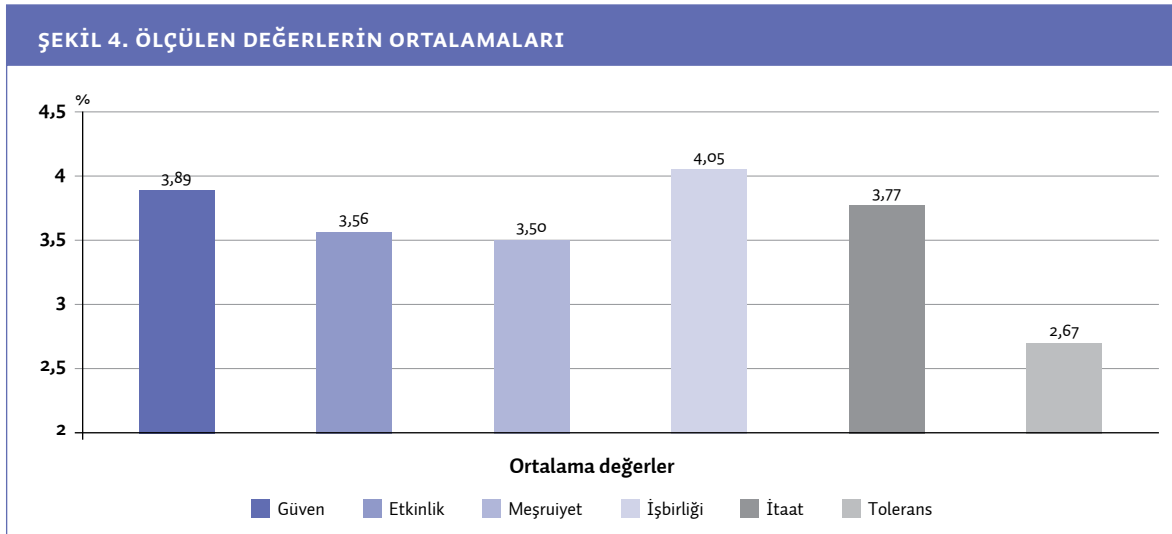
Görüşülen kişilerin %81'i etnik kimliklerine ilişkin soruyu "Türk" olarak yanıtlamıştır. "Kürt" olduğunu belirtenlerin oranı %13'tür. Araştırmaya katılanların %87'si Sünni, %5'i Alevi'dir. %3'lük bir kesim mezhebine ilişkin bilgi vermemiş, soruyu "Müslüman" olarak yanıtlamıştır.

5. Bulgular

Yukarıda sözü geçen literatür ışığında bu çalışmada, Türkiye’de toplumun gözünde polisin meşruiyet ve etkinliği algısı, polise duyulan güven, polisle işbirliği yapma eğilimi ve polisin ihlallerine gösterilen tolerans arasındaki ilişki üzerinde durulmaktadır.

Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlar, genel olarak Türkiye toplumunun polis algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Toplumun polise güveninin (ort. 3.89, ss. 0.86, cronbach 0.66) oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu değer, yüksek görünmekle birlikte polis algısı çalışmalarında bu algının genellikle olumlu olduğunun altını bir kez daha çizmek gerekmektedir. Bu nedenle polise olan güveni etkileyen faktörlerin değerleri ve bu değerlerin birbirleriyle ilişkileri oldukça önem kazanmaktadır. Yapılan istatistiksel analiz, Türkiye’de toplumun polis meşruiyeti algısının polise güvenle doğru orantılı olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de toplumun polisin etkinliği algısı ile meşruiyet algısının orantılı olduğunu ve birbirinden etkilendiğini göstermektedir. Örneğin Kore ve Çin’de toplumun polisin etkinliğine ve meşruiyetine ilişkin algısının birbiri ile ilişkili olmadığı hatta meşruiyet algısının, polise olan güveni çok etkilemediği bilinmektedir. İngiltere ve Amerika örneklerinde ise toplumun polisin etkinliğine ilişkin algısının, genel meşruiyet algısının bir parçası olduğu görülmektedir. Türkiye örneği, bu açıdan farklılık göstermektedir. Hem toplumun, polisin meşruiyeti ve etkinliği arasında ayırım yaptığı hem de meşruiyet ve etkinlik algısının birbiri ile orantılı olduğu ortaya çıkmıştır.

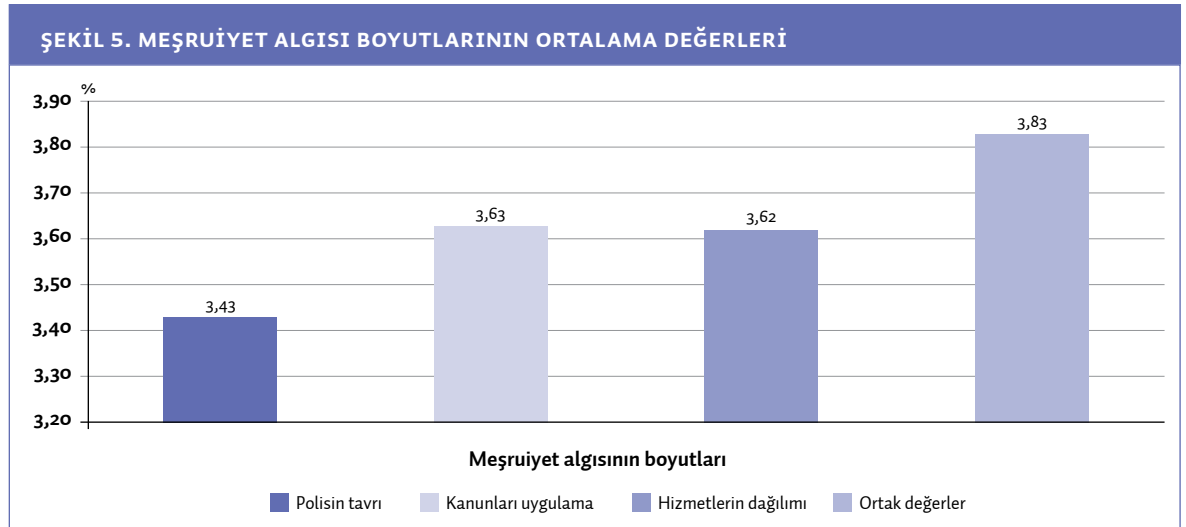
Toplumun beyan ettiği güven algısının (ort. 3.89), göreceli olarak yüksek olduğu görülse de güveni ölçmek için oluşturulan ölçeklere bakıldığında toplumun beyan ettiği güven ile ölçülen güven arasında önemli fark olduğu görülmektedir. Yani Türkiye’de meşruiyet ve etkinlik, toplumun polise güven algısının göstergesi olarak kabul edilebilir. Toplumun beyan ettiği polise güven algısı, aslında var olan polise güven algısından çok daha olumludur.

5.1 KAMUOYUNDA POLİSİN MEŞRUIYETİ

Meşruiyet kurgusu bağlamında üç örtük değişkenin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve kanunlara uygunluk kurgularını ölçmeyi amaçlayan üç önerme grubu, Türkiye’de meşruiyetin oluştuğu faktörleri anlamak amacıyla ortak faktör analizine tabi tutulmuştur. Bu analiz sonucunda, Türkiye’de polisin meşruiyet algısının dört faktöre ayrıştığı görülmüştür. Bu faktörler, uluslararası çalışmalarda görülen prosedürel ve sonuç odaklı adalet ile kanunlara uygunluk faktörlerine benzemekle birlikte bazı önermeler farklı gruplar içinde yer almıştır. Bir sonraki bölümde, Türkiye’de toplumun polisin meşruiyeti algısının boyutları ele alınmaktadır.

5.1.1 Türkiye’de Meşruiyet Algısının Boyutları

Meşruiyet algısını ölçmeye yönelik olarak hazırlanan ölçek, 26 önermeden oluşmaktadır. Bu ölçek, faktör analizine tabi tutulduğunda toplumun meşruiyet algısı temel olarak dört faktör üzerinden açıklanmaktadır. Yukarıda ele alındığı gibi, dünya örnekleri, birçok toplumda meşruiyet algısının üç boyutu olduğunu göstermektedir. Bunlar; prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve kanunlara uygunluk olarak sıralanmaktadır. Türkiye’de, genel olarak bu faktörlerin altına düşen bazı önermeler yer değiştirmiş ve toplumun meşruiyet algısının, kendine has özellikleri olan dört faktörden oluştuğu görülmüştür. Bunlar; “*polisin tavrı*”, “*kanun ve kuralların uygulanması*”, “*polis hizmetlerinin dağılımı*” ve “*ortak değerler*” olarak belirlenmiştir.

Polisin Tavrı: Diğer boyutların altına düşen sorularla karşılaştırıldığında birinci faktör önermelerin, polis memurlarının görevlerini yerine getirirken gösterdikleri tavır ve tutumu yansıttığı görüldüğü için bu faktöre “Polisin Tavrı” başlığı verilmiştir.

Birinci faktör gruplamasını ele aldığımızda Türkiye’de toplumun; polisle iletişim kurabilme kolaylığını, polisin adaletli ve eşit davranışını ve yurttaşların sorunlarına çözüm bulabilme kapasitesini bir boyut olarak kabul ettiği görülmüştür. Bu dağılım, diğer ülkelerdeki prosedürel algı sorularından farklılık göstermektedir. Toplum; polisin vatandaşlara duyarlı davranmasını, şikayetlerini ilgi ile dinlemesini, iletişime açık olmasını ve bu tutumu ayırım gözetmeden devam ettirmesini meşruiyetin bir boyutu olarak görmektedir.

Kanun ve Kuralların Uygulanması: İkinci faktör altına giren önermelerin, polis memurlarının kanun ve kuralları uygulamalarına ilişkin olduğu gözlemlendiğinden bu gruba “Kanun ve Kuralların Uygulanması” ya da kısaca

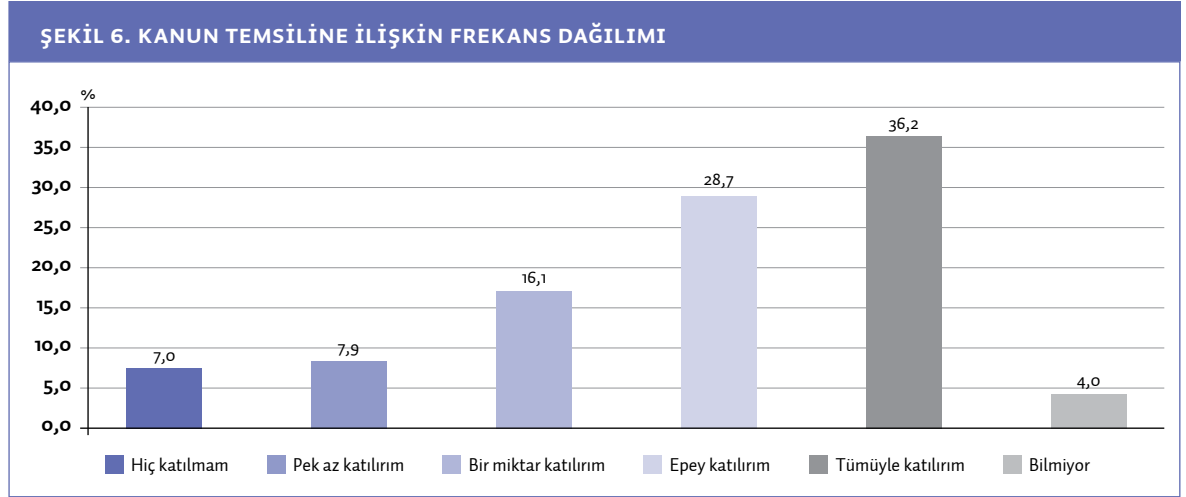
“Uygulama” başlığı verilmiştir. Yukarıda ele alınan çalışmalar ışığında bu, dünya literatüründeki “polis kanuna uygunluğu” faktörü ile benzerlik göstermektedir. Ancak toplumun polis memurları ile polisin parçası olan sistem arasında bir ayırım yapmış olması önemli bir farktır. İkinci faktöre yüklenen önermelerin tamamı, polisin temsil ettiği sistem ve polisin bu sistemi temsil edebilme kapasitesine dayalı önermelerdir.

Polis Hizmetlerinin Dağılımı: Üçüncü faktör gruplamasındaki önermeler yakından incelendiğinde polis hizmetlerinin verilisinin daha çok ortaya çıkan sonuçları değiştirme ve hizmetlerin dağılımına bağlı olduğu gözlemlendiğinden, bu faktör “Polis Hizmetlerinin Dağılımı” olarak adlandırılmıştır. Bu önermelerin gruplanması, katılımcıların polis hizmetlerinin dağılımına ilişkin soruları birbiri ile ilişkili tuttuğunu göstermektedir. Polisin güvenli bir ortam sağlaması ve polis soruşturmalarının herkes için adil sonuçlar yaratması, toplumun polisten beklentileri arasında görülmektedir. Katılımcıların polis nezaketini ve tüm vatandaşların aynı şekilde önemsenmesini, polis hizmetlerinin dağılımının bir parçası olarak görmesi ilginç bir noktadır.

TABLO 13 MEŞRUIYET ALGISININ FAKTÖRLERİ				
	Polisin Tavrı	Kanunları Uygulama	Hizmetlerin Dağılımı	Ortak Değerler
Polis, yurttaşların sorunlarını dinler.	0.805			
Polis, yapılan başvuruları zamanında cevaplandırır.	0.767			
Polisle iletişim kurmak kolaydır.	0.763			
Polis, yurttaşlara adaletli davranır.	0.571			
Polis, insanlara eşit davranır.	0.474			
Polis memurları, kurallar ve kanunlar konusunda bilgilidir.	0.606			
Polis, yurttaşların sorunlarına çözüm bulur.	0.633			
Polisin uyguladığı kurallar ve işlemler herkes için adaletlidir.		0.768		
Polis, adaletsiz kararların düzeltilmesi için vatandaşa imkân tanır.		0.906		
Polis, bir konuda kendi görüşlerine dayanarak değil, olgulara/gerçeklere dayanarak karar verir.		0.814		
Kanunları çiğneyen polis memurları cezalandırılır.		0.673		
Polis hizmetleri tutarlı olarak verilir.		0.738		
Polis, yurttaşlara düzgün bir biçimde hitap eder.			0.532	
Polis, yurttaşları önemser.			0.562	
Hangi sebeple olursa olsun polise işiniz düştüğünde polis size saygılı bir biçimde davranır.			0.605	
Polis, herhangi bir konudaki davranışının nedenini ilgili kişilere açıkça izah eder.			0.546	
Polis, benim oturduğum çevrede insanlara her zaman kanuna uygun bir biçimde davranır.			0.579	
İnsanlar, polise işleri düştüğünde çoğu zaman adaletli sonuçlar alır.			0.553	
İnsanlar, polise işleri düştüğünde genel olarak kanunların kendilerine tanıdığı haklar çerçevesinde sonuç alır.			0.538	
Polis, güvenli bir ortam sağlar.			0.585	
Polis, yurttaşlara karşı görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirir.			0.602	
Polis, halkın taleplerine ve ihtiyaçlarına karşı duyarlıdır.			0.564	
Kanun [Hukuk] benim gibi insanların ahlaki değerlerini temsil eder.				0.48

Ortak Değerler: Türkiye’de toplumun meşruiyet algısının dördüncü bir boyutu vardır. Meşruiyet algısının, bu beklemeden oluştuğu görülmektedir. Katılımcılar, “Kanunlar benim gibi insanların ahlaki değerlerini temsil eder” önermesini, teorik tartışmanın öngördüğü gibi polisin meşruiyet algısının bir parçası olarak görmekle beraber bu önermeyi, polisin yasallığından farklı olarak algılamaktadır. Yani *polis kanunları nasıl temsil ettiği ile kanunların ne denli ortak değerleri temsil ettiği meşruiyetin iki ayrı boyutu olarak görülmektedir.*

Katılımcıların yaklaşık %65’i kanunların kendilerini temsil ettiğine inanmaktadır. Buna rağmen, bu soru faktör analizi altında ayrı bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu önemli bir noktadır; çünkü katılımcıların, “ortak değerler” boyutunu “polis kanunları uygulaması” boyutundan ayrı tuttuğunu göstermektedir. Bir başka ifade ile diğer toplumlardan farklı olarak Türkiye’de, polis gücünün toplumsal değerleri temsili ile kanunların ortak değerleri temsili arasında bir mesafe olduğu düşünülmektedir. Bu, toplumun polis ile olan “sosyal mesafesi (*social distancing*)”nin kanunlara olan sosyal mesafesinden daha az olduğunu düşündüğü anlamına gelebilir. Ancak bu sonucun, araştırmacının çıkarımsal fikri (*informed opinion*) olduğunun ve istatistiksel bir veriye dayanmadığının altını çizmek gerekmektedir. Türkiye’de toplumun kanunlar ve yargı sistemine ilişkin meşruiyet algısının anlaşılması için ayrıca bir araştırmaya ihtiyaç vardır.

Türkiye’deki Meşruiyet Algısının Boyutlarının Dünya Örnekleri ile Karşılaştırılması

Türkiye’de meşruiyet algısı farklılıklar gösterse de polisin tavrı, hizmetlerin dağılımı ve sistemsel uygulama boyutları, dünya örneklerinde görülen prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve kanunlara uygunluk boyutlarına tekabül etmektedir.

Yukarıda sözü geçen meşruiyet modelini değişik toplumlarda test eden araştırmacı Tankebe, toplumların meşruiyet anlayışının temelini oluşturan polis gücünün yasallığının, prosedürel ve sonuç odaklı adalet kurgularının her toplumda farklı şekilde anlaşıldığını vurgulamaktadır. (Tankebe 2010) Ayrıca Tankebe, prosedürel adalet ile sonuç odaklı adaletin ayırımının her zaman kolay olmadığına işaret etmektedir. Ancak London School of Economics’te bu konuda uzmanlaşan bir ekip, dünya çapında polis algısı çalışmalarında kullanılan soruları Avrupa ülkeleri üzerinde test etmiştir. Bu çalışma sonucunda soruların gruplamaları değişse de kültürlerarası meşruiyetin bu üç boyutu koruduğu ortaya çıkmıştır. (Jackson ve ark. 2011) Bu bulgu, Kochel ve Mastrofski’nin Trinidad ve Tobago, Dominik Cumhuriyeti ve Amerika’da yaptığı çalışmalarla doğrulanmıştır. (Kochel, Parks ve Mastrofski 2013)

Meşruyet algısının boyutlara ayrışmasının yanı sıra boyutlar arasındaki ayrımın keskin olması da toplumun meşruyet algısı hakkında önemli bilgiler vermektedir. Amerika, Avusturalya, İngiltere ve Belçika gibi ülkelerde yapılan çalışmalar, toplumun polisin tavrı boyutuyla (prosedürel adalet), hizmetlerin dağılımı boyutu (sonuç odaklı adalet) arasında keskin bir fark olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Öte yandan İskandinav ülkelerinde, toplumun, polisin tavrı ya da polis hizmetlerinin dağılımı gibi konularda herhangi bir ayrım yapmadığı görülmüştür. İskandinav ülkeleri ile Amerika, Avustralya, İngiltere ve Belçika arasındaki en büyük fark, bu ülkelerin demografik yapısıdır. Bu yüzden etnik yapısı itibari ile daha heterojen olan toplumlarda, prosedürel adalet daha önemlidir.

Bu doğrultuda, Türkiye’de toplumun, prosedürel adaleti farklı tanımlamasına rağmen prosedürel adalet ile sonuç odaklı adalet arasında ayrım yapmasının temelinde toplumun heterojen olmasının yattığı söylenebilir. Bir başka deyişle farklı etnik, siyasi ve dini grupların olduğu toplumlarda polisin, gruplar arasında eşitlik gözettiği algısı, meşruyet inancının önemli bir parçası haline gelmektedir.

Dahası Türkiye’de toplum, polisin halka adil ve eşit davranmasını Amerika, İngiltere ve Avustralya’da olduğu gibi prosedürel adaletin bir parçası olarak kabul etmektedir. Ancak, polisin vatandaşlara karşı nezaketli ve saygılı davranmasını, polis hizmetlerinin eşit dağılımının bir parçası olarak görmektedir. Kısacası Türkiye’de toplum, kibarlık ve nezaketi prosedürel adaletin dışında tutmaktadır. *Yani polisin nezaketi ya da nezaketsizliği, polisin etnik ya da siyasi kimliğe dayalı olarak ayrımcılık yapmadan adil davranabilme kapasitesinden ayrı tutulmaktadır.*

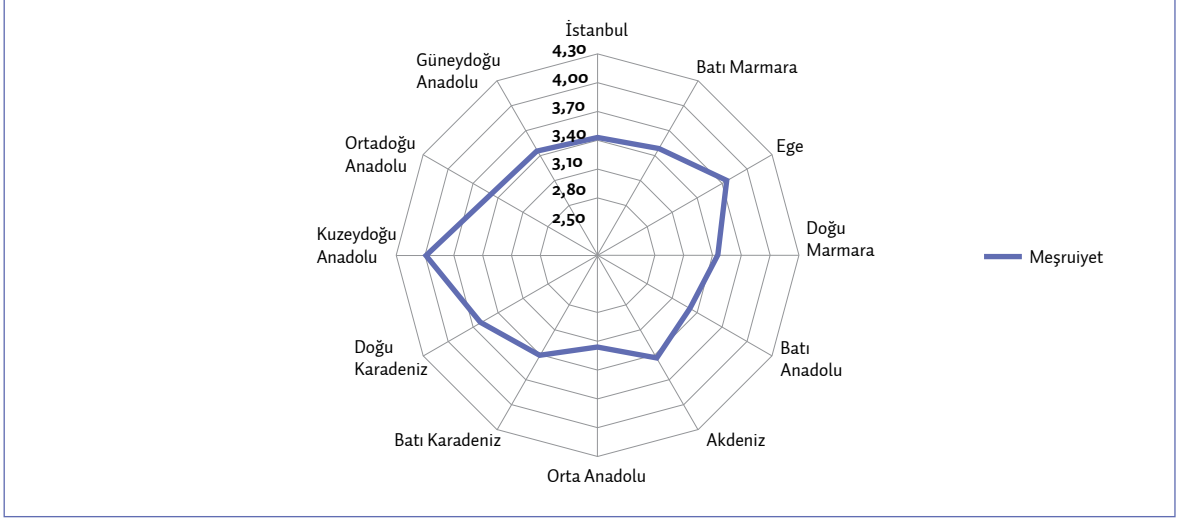
5.1.2 Meşruyet Algısını Etkileyen Demografik Faktörler

Bir önceki bölümde, toplumun meşruyet algısına istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etki eden demografik faktörlerin cinsiyet, coğrafi bölge, dini ve etnik aidiyet ile siyasi kimlik olduğu üzerinde durulmuştu. Bu doğrultuda, toplumun meşruyet algısı demografik faktörlere göre incelendiğinde en yüksek meşruyet algısı Kuzeydoğu Anadolu’da görülmektedir (ort. 3.98). Ege Bölgesi’ndeki meşruyet algısı ikinci sırada gelmektedir (ort. 3.72). Polisin meşruyet algısının en düşük olduğu bölge ise Orta Anadolu Bölgesi’dir (ort. 3.19).

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi’nde polisin meşruyetinin en güçlü boyutunun, kanunların uygulanması olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bölgede polisin tavrı ve hizmetlerin dağılımına ilişkin algı, diğer bölgelere oranla daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca kanunların uygulanmasına ilişkin algı da (ort. 4.26) diğer bölgelerden daha yüksektir.

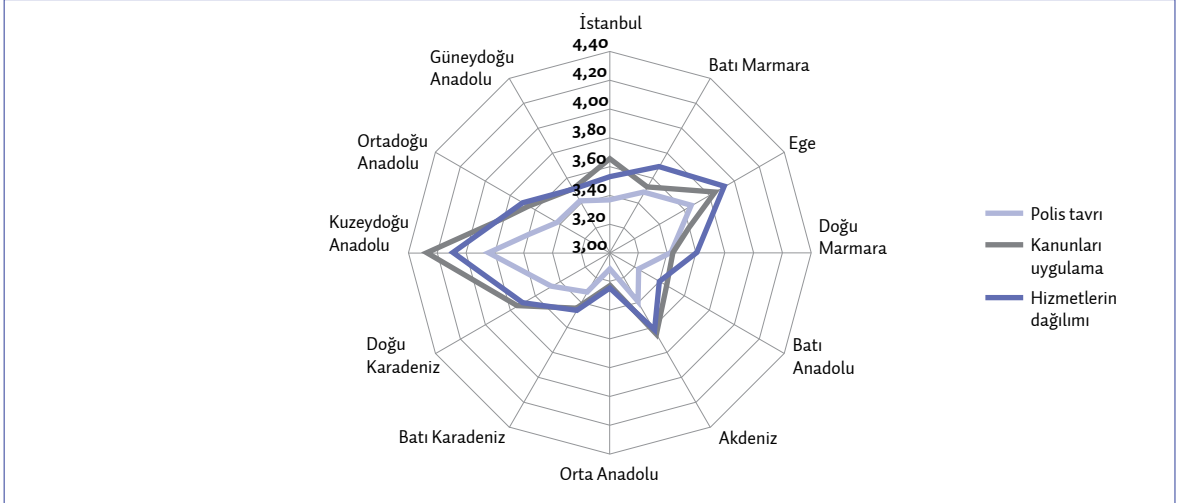
Ege Bölgesi’nde ise polis hizmetlerinin dağılımına ilişkin algı, kanunları uygulamaya ilişkin algıdan daha olumludur.

ŞEKİL 7. BÖLGELERE GÖRE MEŞRUIYET ALGISI

Bölgelerde, meşruiyet algısı boyutlarının genellikle orantılı olduğu ve çok büyük farklılıklar göstermemekle beraber tüm bölgelerde, polisin tavır ve tutumuna ilişkin algının diğer boyutlara oranla daha olumsuz olduğu görülmüştür. Bu boyut altında yer alan sorular göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de toplumun, polisin vatandaşların ihtiyaçlarına duyarlı ve adil bir şekilde cevap verdiğiğine dair algısının, hizmetlerin dağılımı ve kanunların uygulanması algısına nazaran daha negatif olduğu ortaya çıkmaktadır.

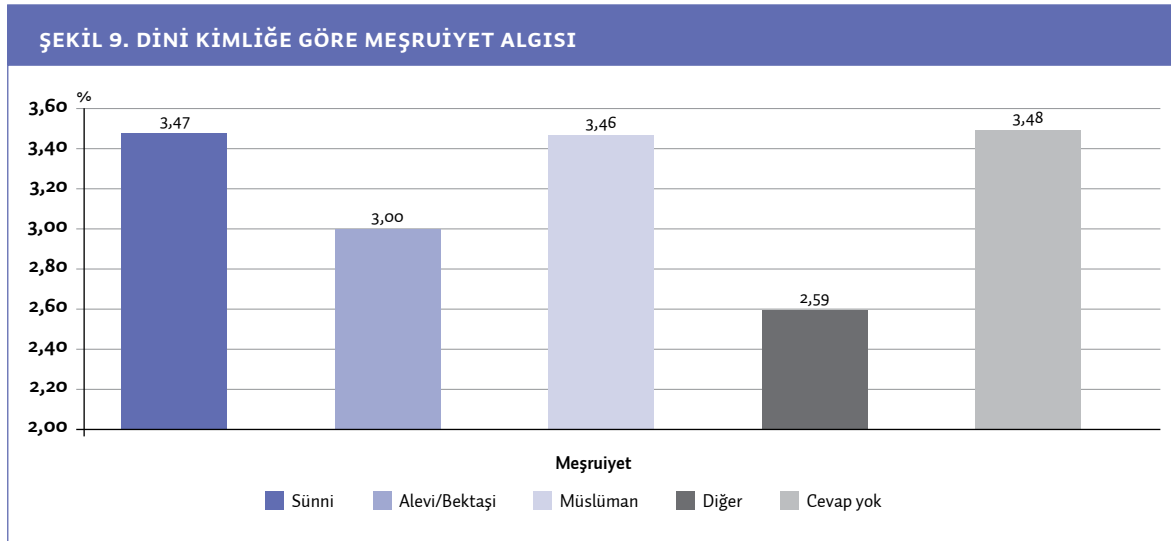
ŞEKİL 8. BÖLGELERE GÖRE MEŞRUIYET ALGISI BOYUTLARININ DAĞILIMI

Bölgelere göre meşruiyet algısı boyutları ortalamasının dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

TABLO 14. BÖLGELERE GÖRE MEŞRUIYETİN BOYUTLARI			
	Polisin Tavrı	Kanunları Uygulama	Hizmetlerin Dağılımı
İstanbul	3.36	3.64	3.52
Batı Marmara	3.48	3.52	3.69
Ege	3.66	3.84	3.91
Doğu Marmara	3.43	3.44	3.61
Batı Anadolu	3.23	3.46	3.41
Akdeniz	3.40	3.66	3.62
Orta Anadolu	3.12	3.24	3.26
Batı Karadeniz	3.33	3.46	3.47
Doğu Karadeniz	3.48	3.75	3.71
Kuzeydoğu Anadolu	3.85	4.26	4.10
Ortadoğu Anadolu	3.41	3.65	3.69
Güneydoğu Anadolu	3.41	3.51	3.51

Türkiye’de, toplumun meşruiyet algısına istatistiksel olarak anlamlı etkisi olan diğer bir faktör de dini kimliktir. Bu çalışmada dini kimlik, katılımcıların, verilen şıklardan kendilerini ait hissettikleri dini seçmeleri yoluyla belirlenmiştir. Kendilerini Hanefi veya Şafi olarak tanımlayan az sayıdaki katılımcının cevapları, Sünni kategorisi altında birleştirilmiştir. Kendisini Şii, Hıristiyan ya da Musevi olarak tanımlayan katılımcılar ile hiçbir dine inanmadığını bildiren katılımcıların sayısı oldukça az olduğundan bunlar, “Diğer” kategorisi altında birleştirilmiştir. Bu soruya, bilmiyorum ya da cevap vermek istemiyorum şeklinde verilen cevaplar ise “Cevap Yok” kategorisi altında toplanmıştır. Bazı katılımcılar (N=96), seçeneklerde olmayan Müslüman kategorisinde ısrar ettiğinden bu kategori tek başına değerlendirilmiştir.

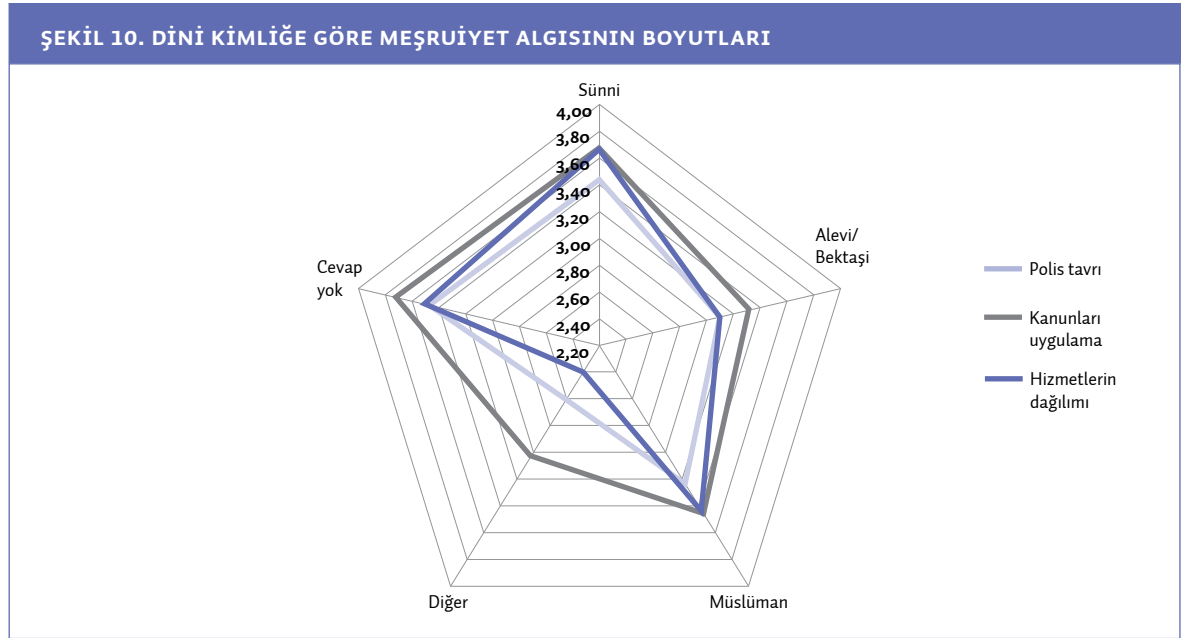

Dini aidiyetini Alevi olarak tanımlayan katılımcılar arasında polis meşruiyeti (ort. 3.0) algısı daha düşüktür. Dini aidiyeti toplumsal çoğunluktan farklılık gösteren grupların polise olan güveninin daha düşük olması, yukarıda İrlanda ve İsrail bağlamında tartışılan sonuçları desteklemektedir. Bir başka deyişle dini kimliğe göre polisin meşruiyetine olan inanç, dini inançtan daha çok dini kimliğin, çoğunluk kimlikten farklılık göstermesine dayanmaktadır. Buna rağmen bu grubun, polisin sisteme uygun hareket ettiğine ilişkin inancının diğer meşruiyet algısı boyutlarından daha güçlü olduğu ortaya çıkmıştır (ort. 3.09). *Bunun bir nedeni, mevcut yasalar içinde, yasalara uygun hareket etseler bile dini aidiyet bildiren grupların, polis hizmetlerinin adil dağılımı ya da polisin adaletli davranması boyutlarının geçerliliğine inanmamaları olabilir.*

Sünni kesimde polisin tavrı algısı, hizmetlerin dağılımı algısından daha düşüktür. Diğer kimliklere göre oran daha yüksek olsa da kendi içinde polisin tavrı ölçeğinin Sünni kesimde en düşük değer olması şunu göstermektedir: Sünni kesim de polisin tavrı bağlamında, polis gücünün eksiklikleri olduğuna inanmaktadır. Polisin tavrı boyutunun tüm kimliklerde en olumsuz algıyı oluşturması da bu sonucu desteklemektedir.

Kanun ve kuralların uygulanması boyutunun genel olarak yüksek olması ilginç sonuçlara işaret etmektedir. Bu ölçeği oluşturan sorular, polis gücü olgusunun soyut bir değerlendirmesidir. *Bir başka deyişle toplumun, soyut olarak polis gücünün yasal bir oluşum olduğuna inancı, somut olarak polis gücünün vatandaşların ihtiyaçlarına duyarlı ve adil bir şekilde cevap verdiği olan inancından daha olumludur.* Dini aidiyetlerini açıklamak istemeyen katılımcıların (ort. 3.48), polisin meşruiyetine ilişkin algısı, Sünni kesime (ort. 3.47) daha yakındır.

Meşruiyet algısının boyutları, dini kimliğe göre temsil edildiğinde polisin meşruiyetine ilişkin en olumsuz algının olduğu gruplar, “Diğer” (ort. 2.59) ve “Alevi-Bektaşî” (ort. 3.00) olarak belirlenen gruplardır. Ancak tüm gruplar arasında, polisin tavrına ilişkin algının, uygulama ve hizmetlerin dağılımı boyutlarına oranla daha düşük olduğu da ortaya çıkmaktadır. Burada karşımıza çıkan ilginç bir sonuç, “Diğer” kategorisi altına düşen katılımcıların polisin meşruiyetine ilişkin algılarında en olumsuz boyutun hizmet dağılımı olmasıdır.

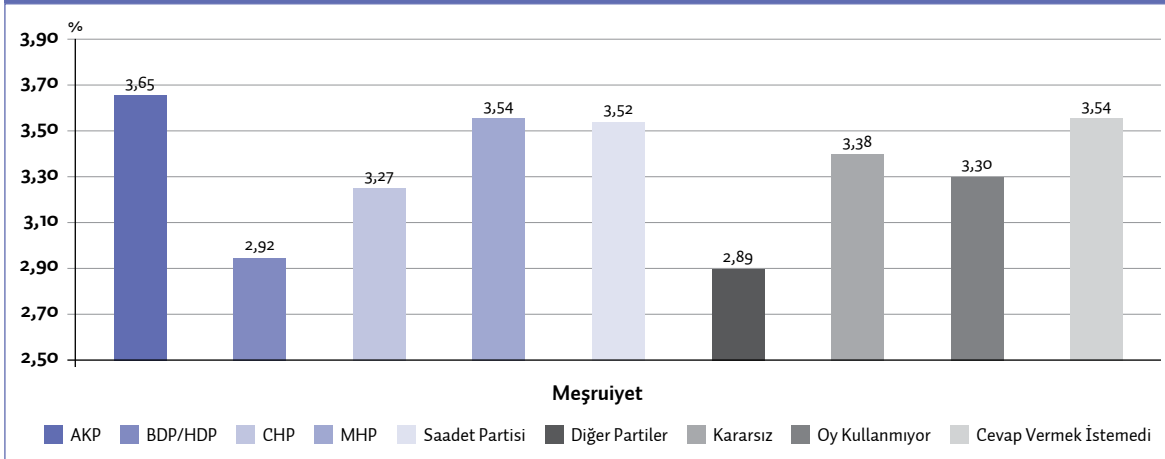
TABLO 15. DİNİ KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISININ BOYUTLARI

	Polisin Tavrı	Kanunları Uygulama	Hizmetlerin Dağılımı
Sünni	3.46	3.67	3.67
Alevi/Bektaşî	2.88	3.09	2.88
Müslüman	3.41	3.62	3.59
Diğer	2.62	3.06	2.37
Cevap Yok	3.48	3.69	3.52

Toplumun meşruiyet algısını etkileyen bir diğer faktör ise siyasi aidiyettir. Bu çalışmada, katılımcıların siyasi aidiyetine ilişkin olarak iki soru sorulmuştur. Bunlar, “12 Haziran 2011 genel seçimlerinde hangi partiye oy verdiniz?” ve “Bugün seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz?” sorularıdır. Aşağıda, katılımcıların ikinci soruya verdikleri cevaba göre dağılımları bulunmaktadır:

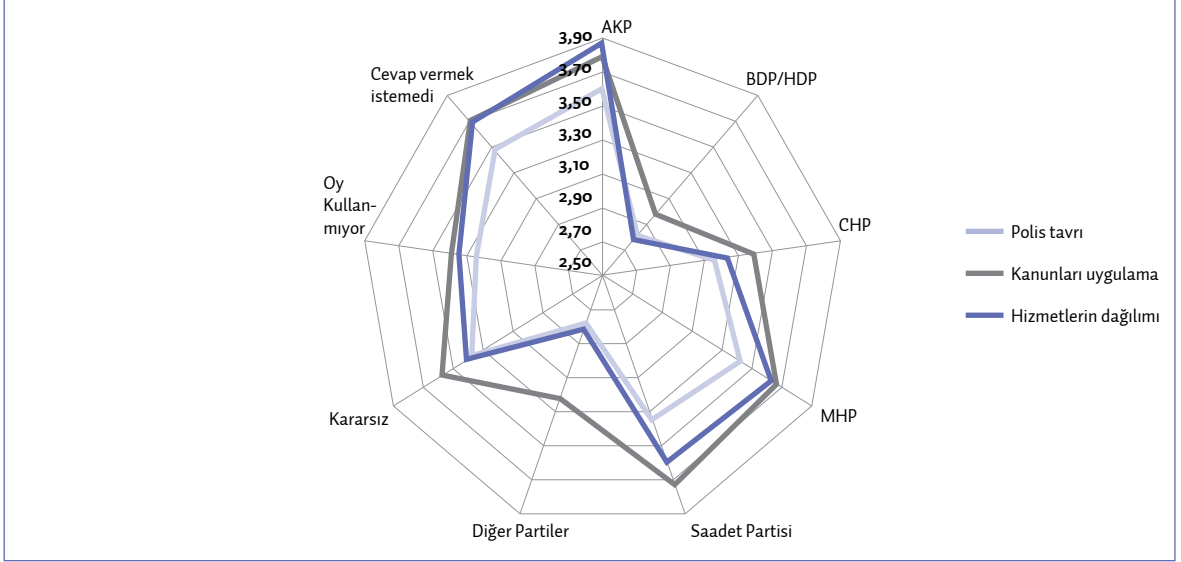
AKP, BDP, CHP ve MHP dışında Saadet Partisi’ne oy vereceğini bildiren 17 katılımcı olduğundan Saadet Partisi ayrı bir kategori olarak kabul edilmiştir. Ancak bu partiler dışındaki partilere (BBP, DP, DSP, İP, ÖDP, HÜDAPAR, TKP ve SDP) oy vereceğini bildiren katılımcıların sayısı beşten az olduğu için bu katılımcılar “Diğer Partiler” kategorisi altında toplanmıştır. Katılımcıların 86’sı bir dahaki seçimlerde oy kullanmayacağını bildirmiş, 506’sı ise bu soruya cevap vermeyi reddetmiştir. Bu, 3207 anketin yapıldığı bir çalışma için oldukça yüksek bir orandır.

Seçimlerde AKP’ye oy vereceğini bildiren katılımcıların, polisin meşruiyetine ilişkin algısı diğer partilere oranla daha yüksektir. Bu, polis algısı çalışmalarında rastlanan genel bir eğilime işaret etmektedir. İdeolojik ya da etnik olarak çoğunluk olan kesimlerde polisin meşruiyetine olan inanç her zaman daha güçlüdür.

ŞEKİL 11. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISI

Şekil 12’de görüldüğü üzere polisin meşruiyetine ilişkin algının tüm boyutlarının en düşük olduğu kesim, BDP’ye oy vereceğini bildiren kesimdir. BDP seçmeni katılımcıların, polisin kanun ve kurallara uymasına ilişkin (ort. 2.97) algıları diğer boyutlara göre daha olumlu olmakla beraber, polisin tavrına (ort. 2.83) ve hizmetlerin dağılımına (ort. 2.78) ilişkin algılarının düşük olduğu görülmektedir. Benzer durum, “Diğer Partiler” grubunda da görülmektedir.

ŞEKİL 12. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISININ BOYUTLARI

Cevap vermeyi reddeden katılımcılar arasında da kanunların uygulanması ve hizmetlerin dağılımına ilişkin algı yüksekken polisin tavrına ilişkin algı düşüktür.

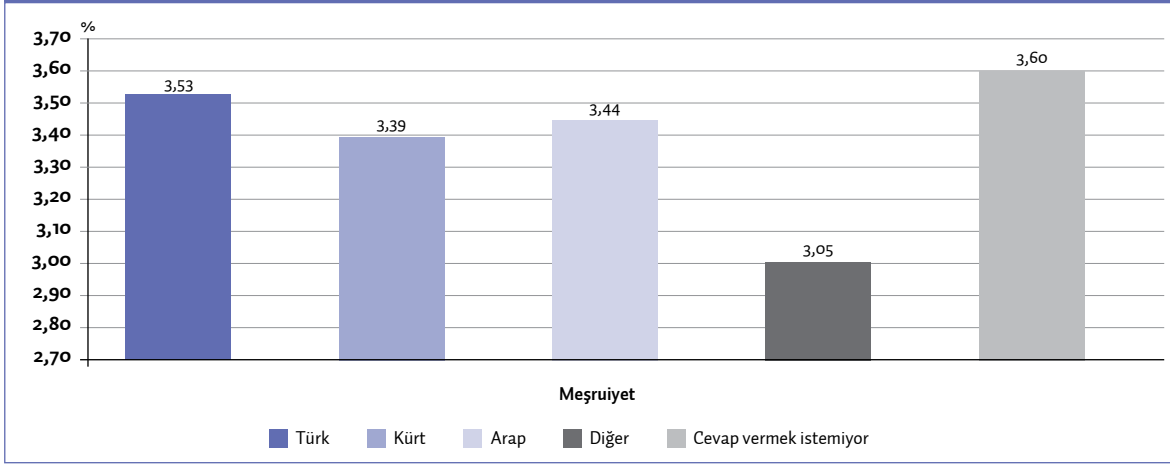
TABLO 16. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISININ BOYUTLARI

	Polisin Tavrı	Kanunları Uygulama	Hizmetlerin Dağılımı
AKP	3.58	3.76	3.84
BDP/HDP	2.83	2.97	2.78
CHP	3.16	3.38	3.25
MHP	3.44	3.67	3.65
Saadet Partisi	3.35	3.75	3.62
Diğer Partiler	2.77	3.22	2.81
Kararsız	3.39	3.58	3.40
Oy Kullanmıyor	3.24	3.40	3.34
Cevap Vermek İstemedi	3.46	3.71	3.67

Etnik kimliğin, polisin meşruiyetine olan inanca etkisi oldukça önemli ($p=0.021$) olduğu için etnik kimliğe göre polis algısı aşağıda gösterilmiştir. Bu noktada hatırlanması gereken en önemli unsur, bölgesel faktörlerin ve toplumsal bağların kontrol edildiği çalışmalarda etnik kesimler arasındaki polis algısı farklılıklarının neredeyse tamamen kaybolduğudur. (Skogan 2005)

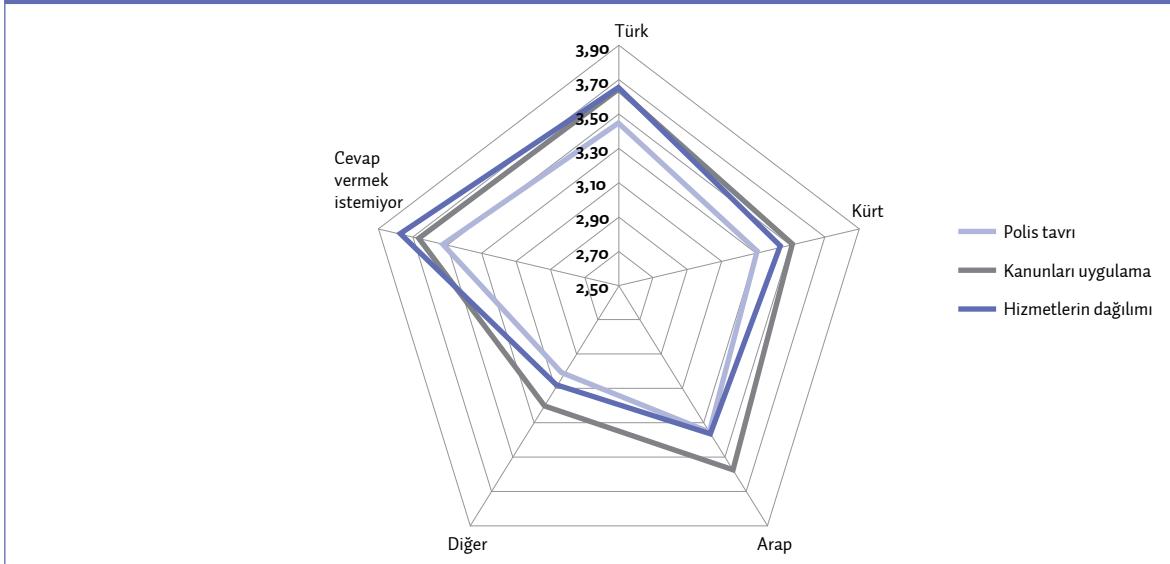
Bu çalışmada, kendini Türk ya da Kürt olarak tanımlayan katılımcıların yanı sıra 43 katılımcı, kendini "Arap" olarak tanımladığı için bu, ayrı bir etnik kategori olarak kabul edilmiştir. Ancak sayıları az olan ve kendini Boşnak, Laz, Çerkes ya da 'diğer' olarak tanımlayan katılımcıların cevapları, "Diğer" kategorisi altında birleştirilmiştir. 25 katılımcı cevap vermek istemediği için, onların cevapları ayrı bir kategori olarak bırakılmıştır.

ŞEKİL 13. ETNİK KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISI

Kendini “Diğer” olarak tanımlayan katılımcılar polise ilişkin en düşük meşruiyet algısına sahip gruptur.

ŞEKİL 14. ETNİK KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISI BOYUTLARI

Polisin tavrına ilişkin algının, tüm gruplarda diğer boyutlardan daha olumsuz olduğu görülmektedir.

TABLO 17. ETNİK KİMLİĞE GÖRE MEŞRUIYET ALGISININ DAĞILIMI

	Polisin Tavrı	Kanunları Uygulama	Hizmetlerin Dağılımı
Türk	3.45	3.66	3.66
Kürt	3.30	3.50	3.44
Arap	3.37	3.60	3.38
Diğer	3.00	3.19	3.07
Cevap Vermek İstemiyor	3.53	3.67	3.78

Tüm gruplarda polisin tavrına ilişkin en olumsuz algı, “Kürt” ve “Diğer” gruplarına aittir. Kanunları uygulama ve hizmetlerin dağılımına dair algı ise “Türk” ve “Cevap Vermek İstemeyen” grupta en yüksektir.

Türkiye’de cinsiyetin de polisin meşruiyeti algısına etkisi ($p=1.55E-07$) vardır. Kadınların polisin meşruiyetine inancı (ort.3.57), erkeklere oranla (ort.3.44) daha yüksektir.

5.2 Toplumun Gözünde Polisin Etkinliği

Yukarıda da ele alındığı üzere son dönem polis algısı çalışmaları, polis etkinliği anlayışının meşruiyet algısının bir parçası mı yoksa kendi başına değerlendirilen bir unsur mu olduğunu anlamak üzerine odaklanmaktadır. Yapılan çalışmalar, bu algının toplumların koşullarına göre değiştiğini ortaya koymaktadır. (bkz. 3.4 Polisin Etkinliğine Bağlı Faktörler)

Bu çalışmada ise polisin etkinliğine dair sorular, polisin meşruiyetine ilişkin sorularla birlikte faktör analizine tabi tutulmuştur. Bunun sonucunda etkinlik sorularının meşruiyet sorularından farklı bir faktör olarak algılandığı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, etkinliğin farklı bir ölçek olarak ele alınmasına karar verilmiştir.

Bunu başka şekilde ifade etmek gerekirse Türkiye’de polisin toplum gözünde etkinliği, İngiltere ya da Amerika’da olduğu gibi meşruiyet algısı altında bir boyut olarak görülmemektedir. Bunun yerine polisle işbirliği, polis ihlallerine gösterilen toleransı ve polise güveni etkileyen ayrı bir faktör olarak düşünülmektedir. Bu bulgu, meşruiyet algısı ile birlikte ele alındığında oldukça ilginç bir sonuca işaret etmektedir. Yukarıda da ele alındığı gibi polis etkinliğinin toplumun polis algısına ayrı bir olgu olarak etki ettiği Tayvan, Kore, Gana ya da Nijerya gibi toplumlarda, katılımcıların prosedürel adalet (*kanunların uygulanması*) ve sonuç odaklı adalet (*hizmetlerin dağılımı*) gibi meşruiyet boyutları arasında ayırım yapmadığı gözlemlenmiştir. Ancak prosedürel adalet, sonuç odaklı adalet ve polis gücünün yasallığı arasında bir ayırım gözeten Amerika, İngiltere, Kanada, Avusturya, Finlandiya, Belçika gibi toplumlarda, polisin etkinliği ayrı bir olgu olarak değil, daha çok genel polis algısı altında bir başlık olarak kabul edilmiştir. Türkiye ise bu iki pozisyonun ortasındadır. Bir yandan toplum, ülkeyi polisin tavrı ve hizmetlerin dağılımı arasında ayırım gözetecek kadar istikrarlı olarak kabul etmektedir. Öte yandan ise ülkeyi polisin etkinliğini ayrı tutacak kadar istikrarsızlığın kenarında algılamaktadır. Bu, toplumun istikrarlı bir demokrasi ile istikrarsızlık beklentisi arasında gidip geldiğine işaret edebilir.

5.2.1 Polisin Etkinliği Algısının Boyutları

Polisin etkinliğine dair bir gruplama yapılmamış olmasına rağmen verilen cevaplardan, toplumun gözünde polisin etkinliğinin değişik boyutları olduğu ortaya çıkmaktadır. Mastrofski kurgusunda polisin etkinliğine denk gelen sorular, kendi içinde bir gruplaşma göstermişlerdir. Bir başka deyişle toplum, polisin genel olarak etkinliğini, belirli kategorilerdeki suçlarla mücadele etme konusundaki başarısından ayrı tutmaktadır. Ancak toplumsal gösterilerde vatandaşların hakkına saygı duymayı, suç sayılacak sorularla değil polisin genel etkinliği ile birleştirmiştir. Bir başka deyişle toplum, polisin toplumsal gösterilerde vatandaşların haklarına saygı göstermesini, polisin kapsayıcı görevlerinden birisi olarak kabul etmektedir.

TABLO 18. POLİSİN ETKİNLİĞİ ÖLÇEĞİNİN FAKTÖR YÜKLEMELERİ

	Normatif Önermeler	Suçla Mücadele	Faillerin Yakalanması
Polis, kendisinden beklenenleri hakkıyla yerine getirir.	0.876		
Polis taraf tutmaz.	0.966		
Polis, sorunları çözmek için gerekli adımları atar.	0.817		
Toplumsal gösterilerde, vatandaşların gösteri hakkına saygı gösterir.	0.772		
Polis memurları iyi eğitim almıştır.	0.825		
Hırsızlık, kapkaççılık gibi adi suç faillerinin yakalanması			0.426
Cinsel taciz ve tecavüz gibi cinsel suçların faillerinin yakalanması			0.639
Cinayetlerin faillerinin yakalanması			0.564
Trafik suçları ile mücadele		0.688	
Uyuşturucu ve kaçakçılık gibi organize suçlarla mücadele		0.891	
Ekonomi ve finans suçları ile mücadele		0.947	
Futbol ve diğer spor müsabakalarındaki düzenin sağlanması		0.613	

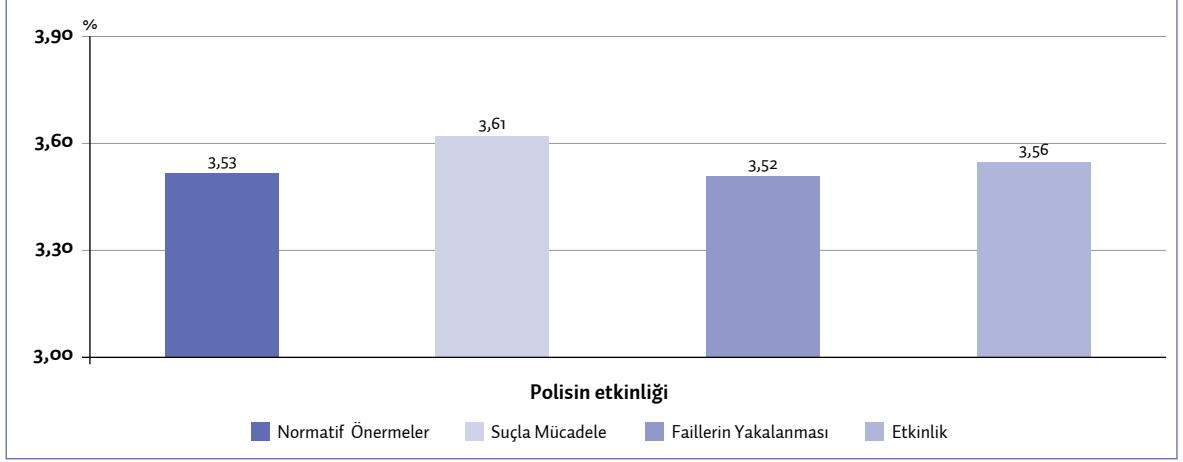
Polisin etkinliğine ilişkin yaklaşımı ölçen sorularda katılımcılar, polisin görevlerine ilişkin önermeleri üç değişik boyut altında toplamıştır. Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan gruplara düşen önermeler incelendiğinde birinci grubun normatif önermelerden oluştuğunu görmekteyiz. Bir başka deyişle normatif önermeler, sınırları belirli suç kategorileri ile ilişkili önermelerden daha farklı algılanmıştır.

Sınırları belirli önermelerde ise trafik suçları, ekonomik suçlar ve finans suçları ile mücadele ve futbol gibi spor müsabakalarında düzeni sağlamaya ilişkin önermelerin birbiri ile yakından ilişkili olarak düşünüldüğü fakat hırsızlık, kapkaççılık, adi suçlar, cinsel taciz, tecavüz ve cinayet gibi suçların faillerini yakalamaya ilişkin önermelerin birbirinden farklı düşünüldüğü görülmüştür.

Faktör analizinde ortaya çıkan gruplar altına düşen sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, aralarında çok önemli bir fark olmamakla beraber katılımcıların, polisin ikinci gruptaki suçlarla mücadele etmede daha etkin olduğunu düşündüğünü görmekteyiz.

Burada altı çizilmesi gereken nokta, toplumun soyut olarak polisin etkin olabileceğine inancının, somut olarak etkin olduğuna olan inancından daha yüksek olduğudur. Bir başka ifade ile toplumda, polis gücünün daha etkin ve başarılı olabileceğine dair inanç olmakla birlikte anketin yapıldığı dönemde, polisin bu potansiyeli gerçekleştirmediği düşünülmektedir. Yani toplum, polisin gerçekten yeterli olabileceğini düşünmektedir ancak günün şartlarında polisin yeterli olduğuna inanmamaktadır.

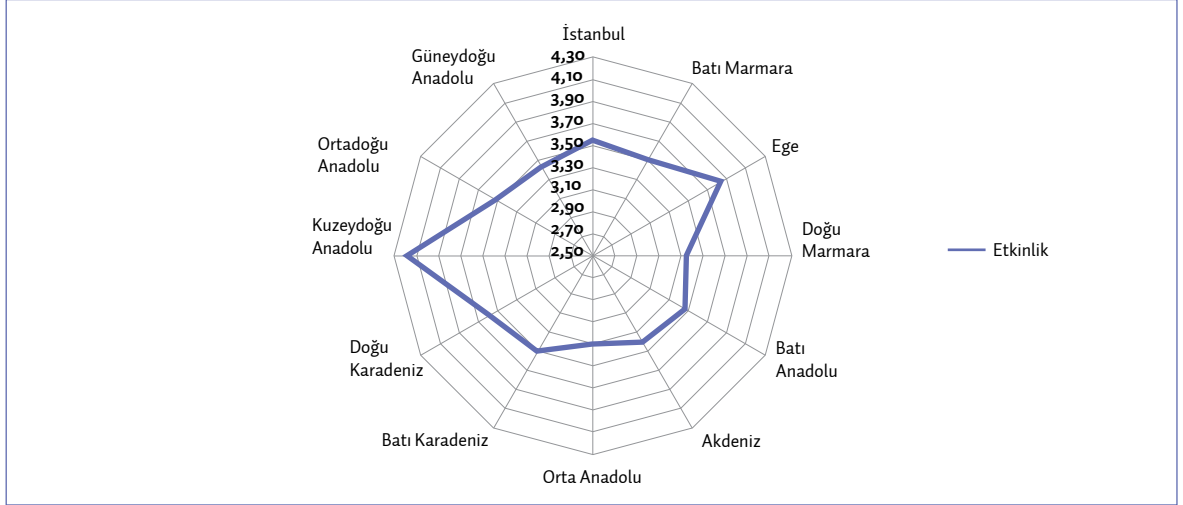
ŞEKİL 15. POLİSİN ETKİNLİĞİNİN BOYUTLARI

5.2.2 Polisin Etkinliği Algısını Etkileyen Demografik Faktörler

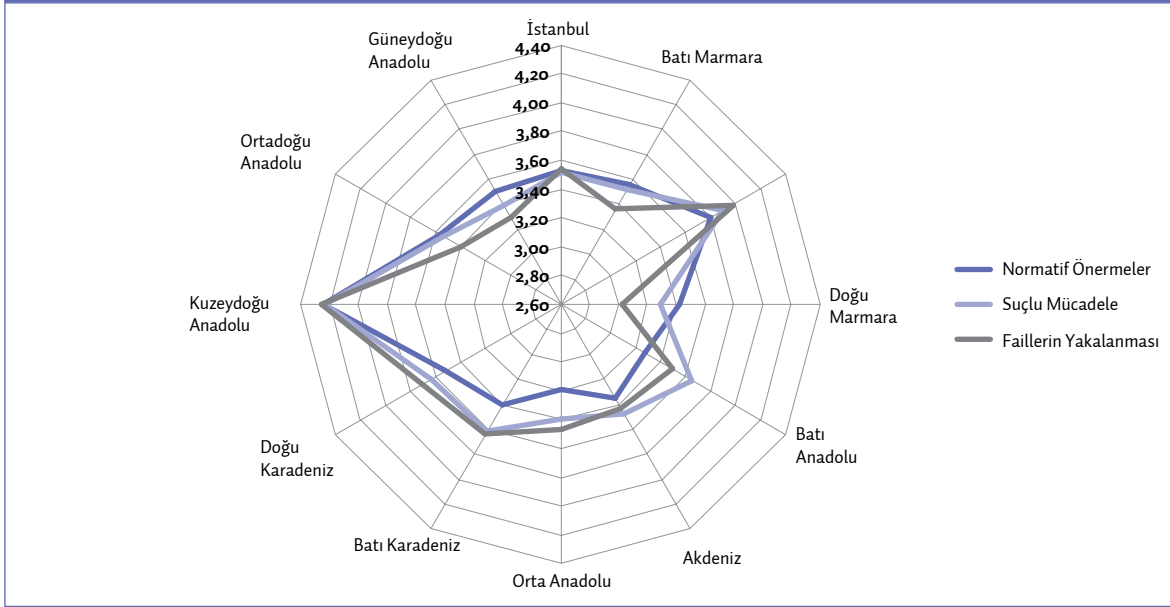
Bir önceki bölümde, Türkiye’de toplumun polisin etkinliği algısını şekillendiren demografik faktörlerin; coğrafi bölge, dini aidiyet, siyasi ve etnik kimlik olduğu belirtilmişti. Etnik kimliğin, polisin etkinliği algısına etkisinin diğer demografik faktörlere göre daha düşük olduğunu belirtmekte fayda vardır.

ŞEKİL 16. BÖLGELERE GÖRE ETKİNLİK

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi (ort. 4.20), polisin etkinliği algısının en yüksek olduğu bölgedir. Onu Ege Bölgesi (ort. 3.84) takip etmektedir. Polisin etkinliği algısının en düşük olduğu bölge ise Doğu Marmara Bölgesi’dir (ort. 3.37).

ŞEKİL 17. BÖLGELERE GÖRE POLİS ETKİNLİĞİ BOYUTLARI

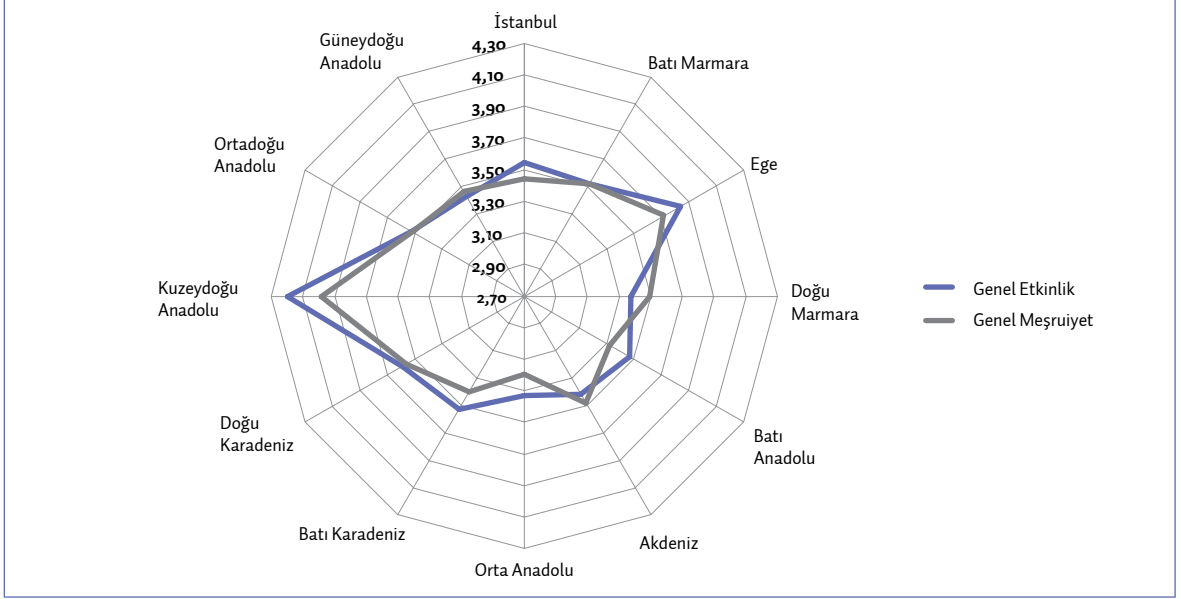

Bölgelere göre etkinlik ve meşruiyetin paralel olduğu gözlemlenmektedir. Doğu Marmara ($Ort_{Etkinlik}=3.37$; $Ort_{Meşruiyet}=3.49$), Akdeniz ($Ort_{Etkinlik}=3.42$; $Ort_{Meşruiyet}=3.48$) ve Güneydoğu Anadolu'da ($Ort_{Etkinlik}=3.43$; $Ort_{Meşruiyet}=3.46$) polisin etkinliği algısı, polisin meşruiyetine olan inançtan daha yüksektir. Ege ($Ort_{Etkinlik}=3.84$; $Ort_{Meşruiyet}=3.72$) ve Kuzeydoğu Anadolu'da ($Ort_{Etkinlik}=4.20$; $Ort_{Meşruiyet}=3.98$) ise polisin etkin olduğu algısı, polisin meşruiyetine olan inançtan daha yüksektir.

TABLO 19. BÖLGELERE GÖRE POLİSİN ETKİNLİĞİ ALGISININ BOYUTLARI

	Normatif Önergeler	Suçla Mücadele	Faillerin Yakalanması
İstanbul	3.53	3.52	3.55
Batı Marmara	3.56	3.52	3.37
Ege	3.81	3.90	3.98
Doğu Marmara	3.42	3.30	3.03
Batı Anadolu	3.28	3.65	3.49
Akdeniz	3.35	3.47	3.44
Orta Anadolu	3.19	3.40	3.46
Batı Karadeniz	3.40	3.62	3.64
Doğu Karadeniz	3.52	3.64	3.71
Kuzeydoğu Anadolu	4.24	4.23	4.25
Ortadoğu Anadolu	3.57	3.53	3.40
Güneydoğu Anadolu	3.50	3.39	3.30

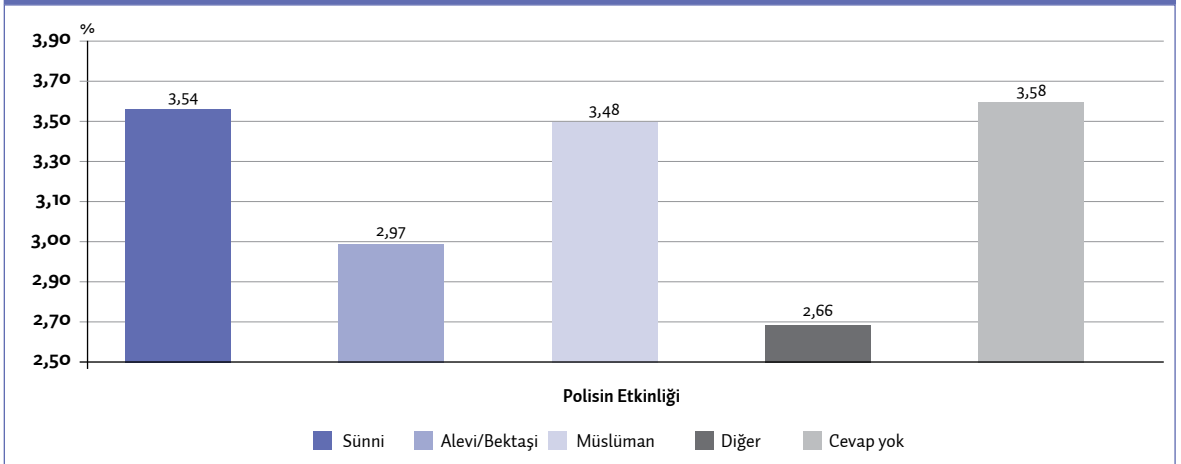
ŞEKİL 18. BÖLGELERE GÖRE ETKİNLİK VE MEŞRUIYET ALGISI

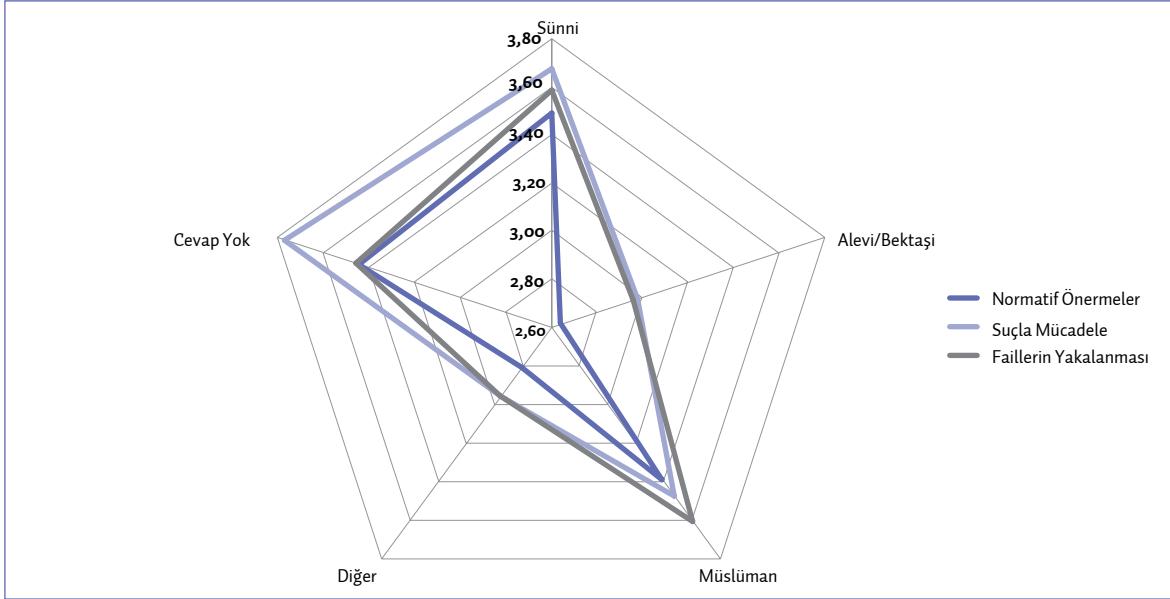
Dini kimliğin, polisin meşruiyet algısını tahmin etmede önemli etkisi olduğu görülmektedir ($p < 2.20E-16$). Polisin etkin olduğu algısı Sünni kesimde (ort. 3.54) en güçlüdür. Polisin etkinliği algısı, kendini Alevi (ort. 2.97) ve olarak tanımlayan vatandaşlar arasında düşüktür.

Dini kimliğe göre polisin etkinliği ve meşruiyet algıları paraleldir. Sünni ($Ort_{Etkinlik}=3.54$; $Ort_{Meşruiyet}=3.47$), Alevi/Bektaşî ($Ort_{Etkinlik}=2.97$; $Ort_{Meşruiyet}=3.00$) ve dini kimliğini bildirmek istemeyen ($Ort_{Etkinlik}=3.58$; $Ort_{Meşruiyet}=3.48$) katılımcılar arasında etkinlik algısı en yüksektir.

ŞEKİL 19. DİNİ KİMLİĞE GÖRE POLİSİN ETKİNLİĞİ ALGISI

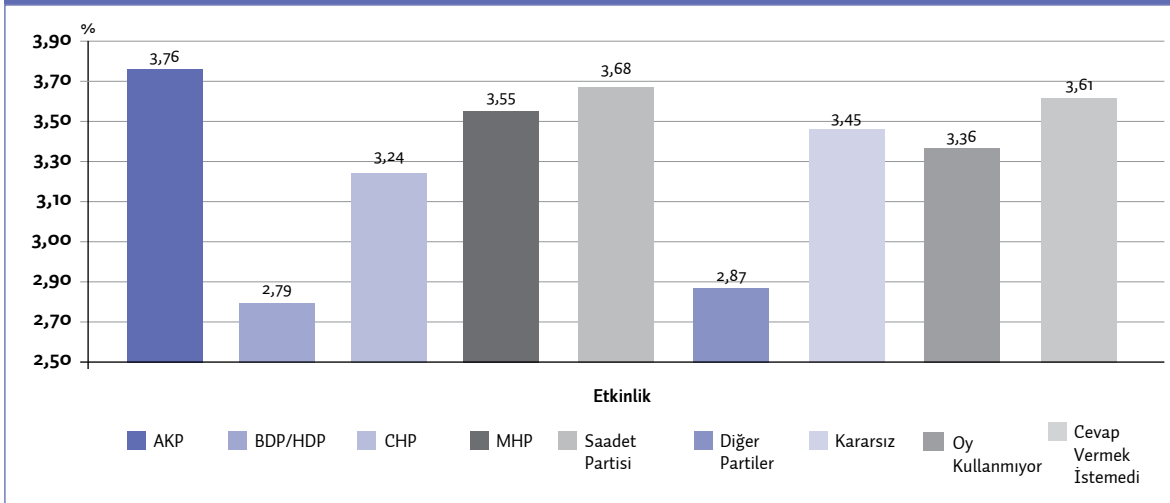

ŞEKİL 20. DİNİ KİMLİĞE GÖRE POLİSİN ETKİNLİĞİ ALGISININ BOYUTLARI

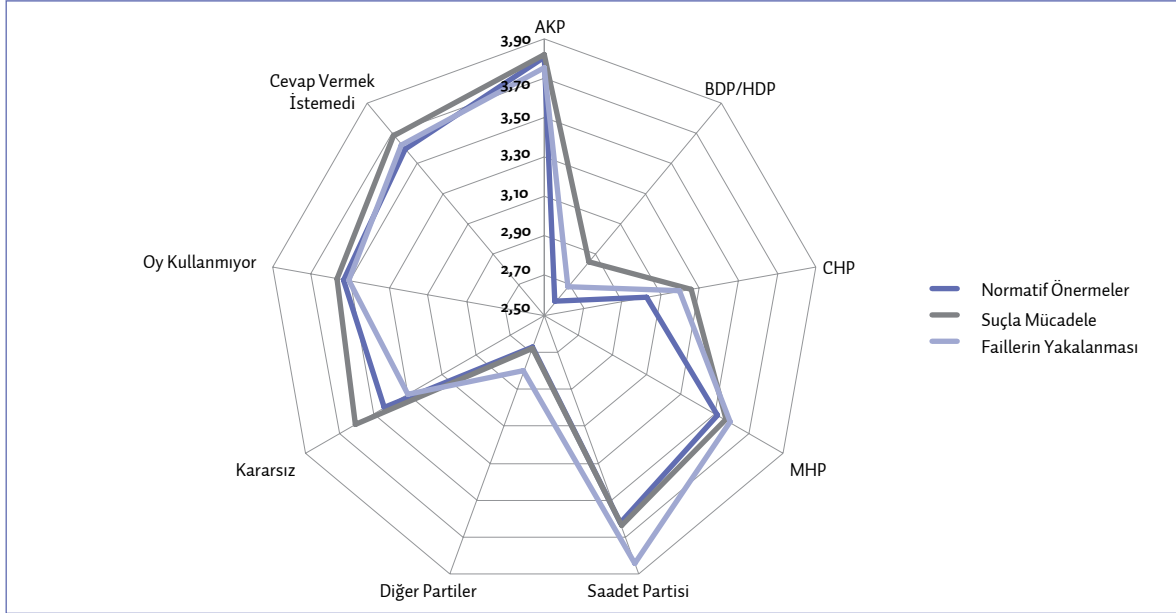

Siyasi kimliğe göre polisin etkinliğine dair yapılan araştırma sonucunda ise polis etkinliği algısı, AKP'ye oy vereceğini bildiren ($Ort_{Etkinlik}=3,76$; $Ort_{Meşruiyet}=3,65$) katılımcılar arasında yüksektir. Diğer partilere (BBP, DP, DSP, İP, ÖDP, HÜDAPAR, TKP ve SDP) oy vereceğini belirten katılımcıların polisin etkinliği algısı ise nispeten daha düşüktür ($Ort_{Etkinlik}=2,87$; $Ort_{Meşruiyet}=2,89$).

ŞEKİL 21. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE POLİSİN ETKİNLİĞİ

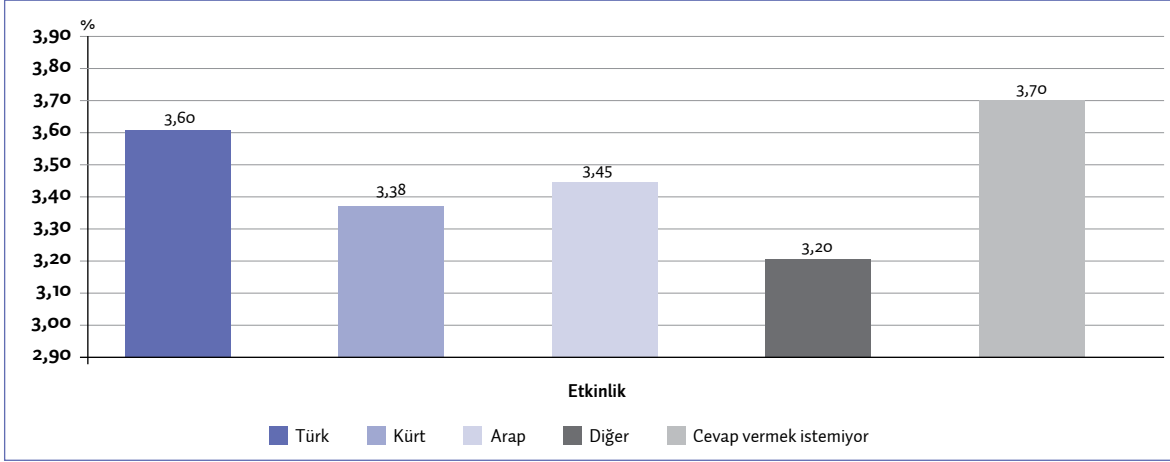
ŞEKİL 22. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE ETKİNLİK BOYUTLARI

TABLO 20. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE ETKİNLİK ALGISI BOYUTLARI

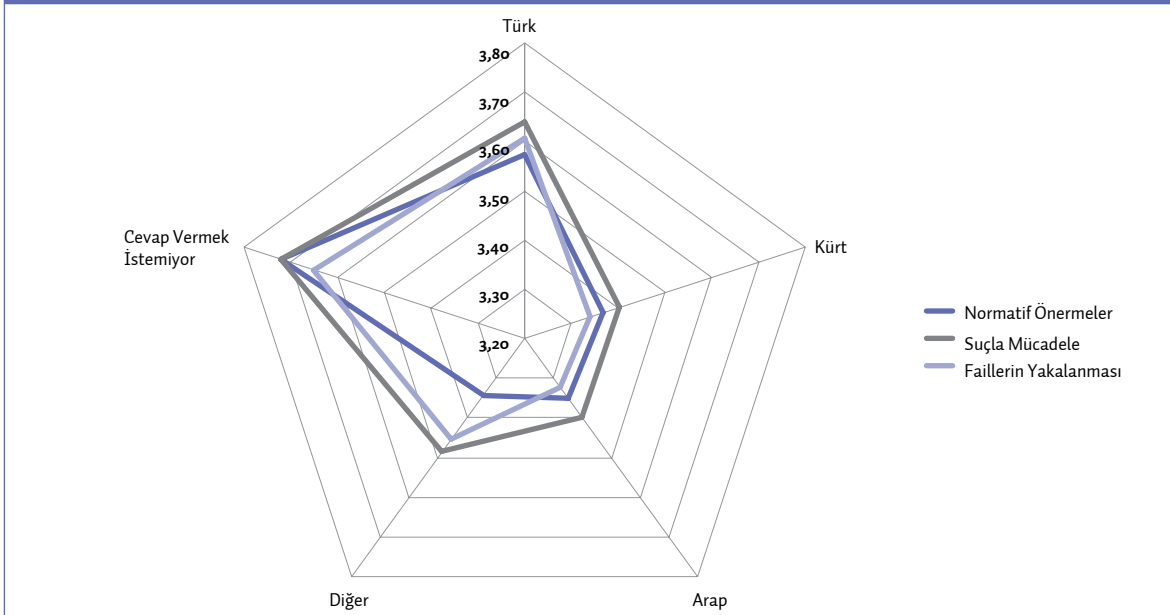
	Normatif Önermeler	Suçla Mücadele	Faillerin Yakalanması
AKP	3.81	3.82	3.75
BDP/HDP	2.59	2.85	2.69
CHP	3.03	3.26	3.20
MHP	3.52	3.56	3.59
Saadet Partisi	3.62	3.64	3.84
Diğer Partiler	2.67	2.68	2.80
Kararsız	3.44	3.61	3.30
Oy Kullanmıyor	3.53	3.56	3.51
Cevap Vermek istemedi	3.59	3.69	3.62

ŞEKİL 23. ETNİK KİMLİĞE GÖRE POLİSİN ETKİNLİĞİ ALGISI

Etnik kimliğe göre polisin etkinliği algısına dair yapılan analizler sonucunda polisin etkinliğine ilişkin en düşük algının Kürt ($Ort_{Etkinlik}=3.38$; $Ort_{Meşruiyet}=3.39$) vatandaşlar arasında olduğu görülmektedir. Etnik aidiyetini belirtmek istemeyen katılımcılar arasında ise ($Ort_{Etkinlik}=3.70$; $Ort_{Meşruiyet}=3.60$) polisin etkinliği algısı yüksektir.

ŞEKİL 24. ETNİK KİMLİĞE GÖRE ETKİNLİK ALGISININ BOYUTLARI

Kadınların (ort. 3.67) polis etkinliği algısı, erkeklere oranla (ort. 3.47) daha yüksektir.

5.3 KATILIMCILARIN BEYAN ETTİĞİ GÜVEN

Bir önceki bölümde üzerinde durulduğu gibi katılımcıların polise olan güveni bağımlı değişken olarak kullanılmak üzere dokuz önermeden oluşturulmuştur. Katılımcıların meşruiyet algısı ile beyan ettikleri güven arasındaki ilişkinin anlaşılması amaçlanmıştır.

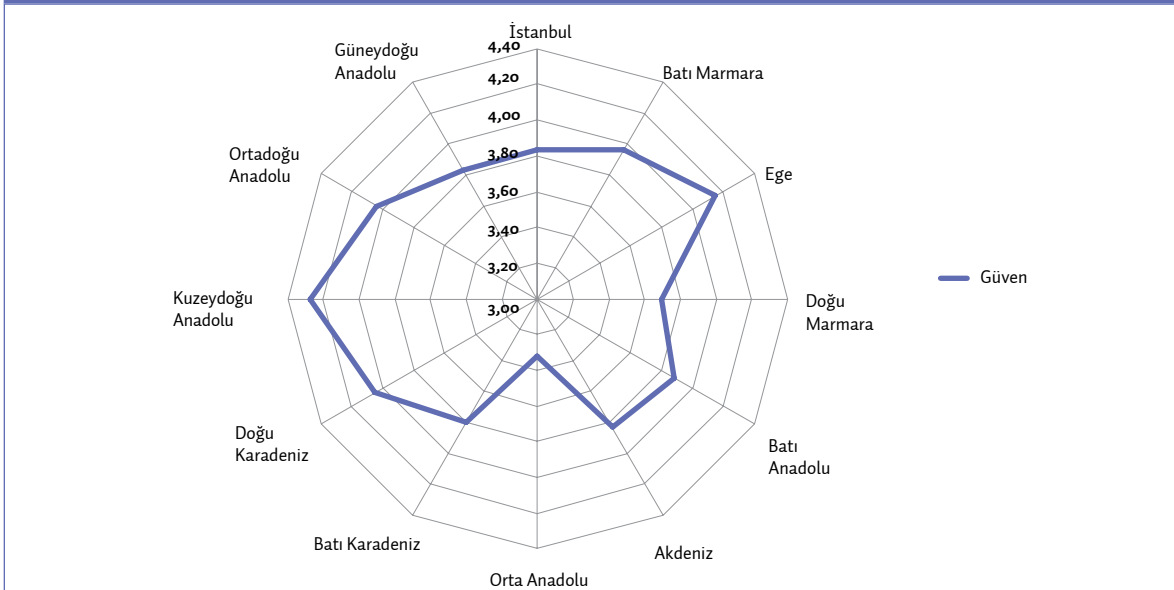
TABLO 21. BEYAN EDİLEN GÜVEN ÖNERMELERİ

Güvenlik ve asayişe ihtiyaç duyduğum bir durumda polisi arayacağıma (1) hiç emin değilim...(5) tamamen eminim.
Polisin, ona başvurduğum konudaki problemi çözeceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.
Polise başvurmak amacıyla şahsen karakola gitmek konusunda (1) çok çekimserim...(5) çok rahatım.
Polisten, gerektiğinde bana memur kimliğini göstermesini istemeye (1) kesinlikle cesaret edemem... (5) rahatlıkla cesaret ederim.
Polisin, ona ihtiyaç duyduğumda bana etnik kimliğimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin, ona ihtiyaç duyduğumda bana dini kimliğimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin, ona ihtiyaç duyduğumda bana siyasi kimliğimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin, ona ihtiyaç duyduğumda bana medeni halimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.
Polisin, ona ihtiyaç duyduğumda bana cinsiyetimi gözetmeden eşit hizmet vereceğine (1) kesinlikle inanmıyorum...(5) kesinlikle inanıyorum.

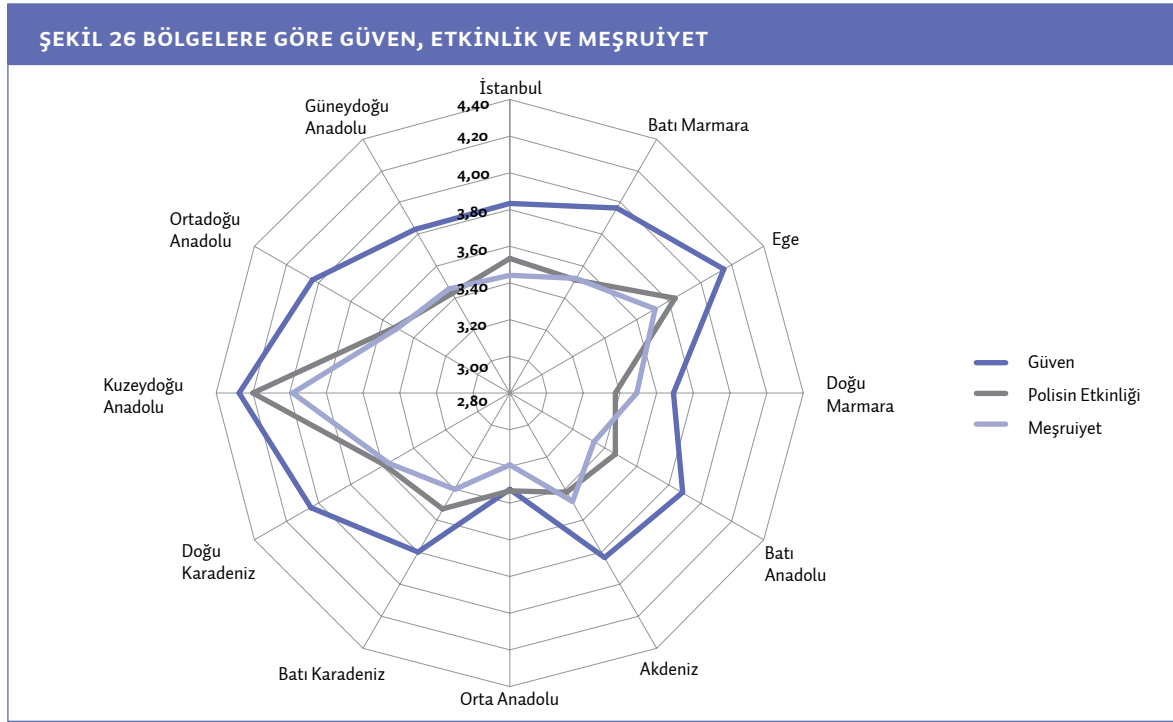
5.3.1 Demografik Faktörlere Göre Polise Olan Güven

Güvenin en yüksek olduğu bölge Kuzeydoğu Anadolu ($Ort_{Güven} = 4.3$), en düşük olduğu bölge ise Orta Anadolu'dur. ($Ort_{Güven} = 3.32$)

ŞEKİL 25. COĞRAFİ BÖLGELERE GÖRE GÜVEN

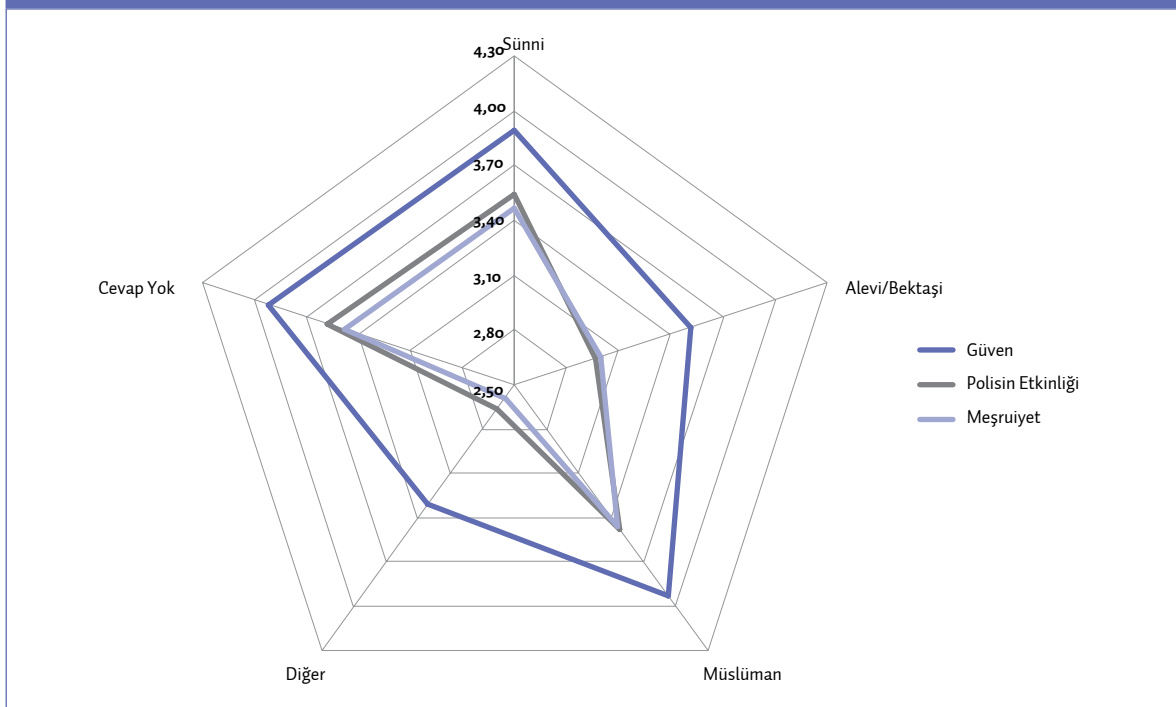
Aşağıdaki grafik, bölgelere göre polisin etkinliği algısı ve güven ortalamalarını göstermektedir. Orta Anadolu Bölgesi ($Ort_{Güven} = 3.32$; $Ort_{Etkinlik} = 3.33$) hariç tüm bölgelerde, katılımcıların polise duyduğu güven, polisin etkinliğine olan inançtan daha fazladır. Bu, özellikle demokratik konsolidasyon süreçlerinde olan ülkelerde görülen bir durumdur. Örneğin, Arjantin’de, demokratik geçişten sonra uzun bir süre toplumun polise olan güveni, polisin etkinliğine olan inancından önemli ölçüde daha yüksek olmuştur. (Monjardet 2010) Düzenli yapılan polis çalışmaları, polise duyulan güvenin cunta altındaki “baskıcı politikalar ile kamu düzeni sağlamaya duyulan güven” olarak anlaşılmaya devam ettiğini ancak toplumda demokratikleşme fikri yerleştikçe polise duyulan güvenin düşmeye, polisin etkinliğinin ise daha yavaş bir oranda yükselmeye başladığını göstermektedir. (L’Heuillet 2010)

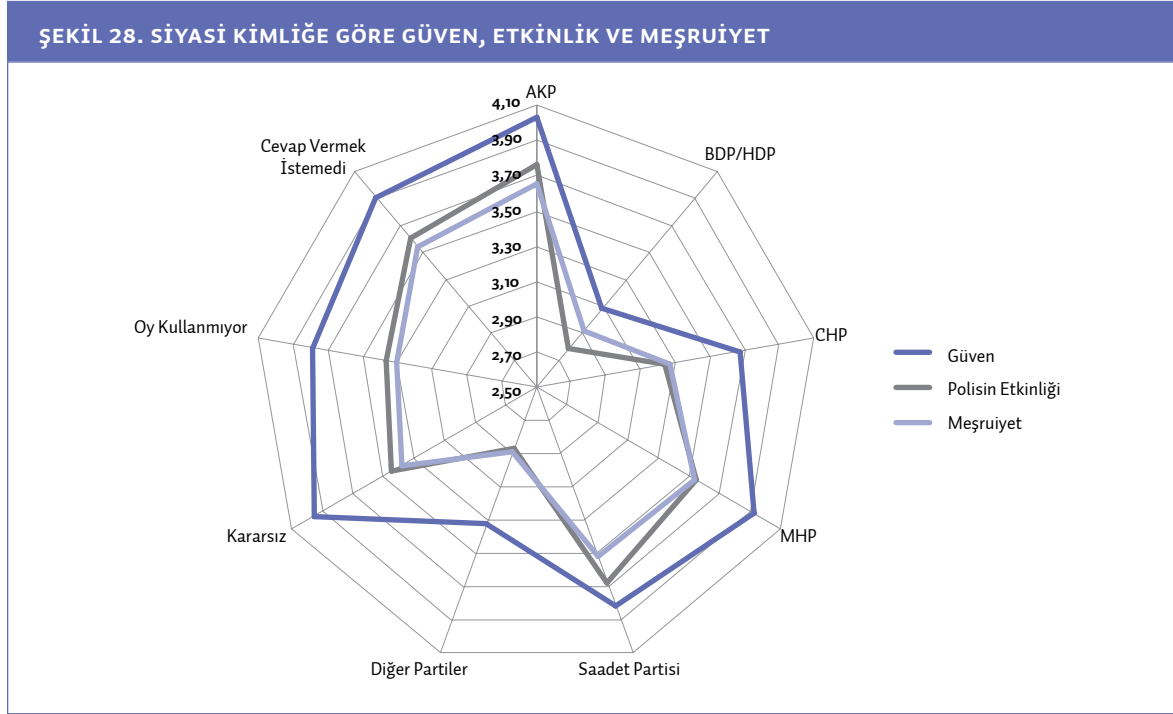
Toplumun polise duyduğu güveni en iyi açıklayan faktörlerin coğrafi bölge ($p < 2.20E-16$), dini kimlik ($p < 9.22E-05$), siyasi kimlik ($p < 2.20E-16$) olduğu görülmektedir. Polise olan güven bağlamında etnik kimlik, istatistiksel olarak anlamlı bir etki olarak gözlemlenmemiştir.

TABLO 22. BÖLGELERE GÖRE GÜVEN, ETKİNLİK VE MEŞRUIYET

	Güven	Etkinlik	Genel Meşruiyet
İstanbul	3.83	3.54	3.44
Batı Marmara	3.97	3.52	3.52
Ege	4.15	3.84	3.72
Doğu Marmara	3.69	3.37	3.49
Batı Anadolu	3.89	3.47	3.33
Akdeniz	3.83	3.42	3.48
Orta Anadolu	3.32	3.33	3.19
Batı Karadeniz	3.80	3.53	3.40
Doğu Karadeniz	4.05	3.59	3.56
Kuzeydoğu Anadolu	4.28	4.20	3.98
Ortadoğu Anadolu	4.04	3.52	3.51
Güneydoğu Anadolu	3.84	3.43	3.46

ŞEKİL 27. DİNİ KİMLİĞE GÖRE GÜVEN, ETKİNLİK VE MEŞRUIYET

Siyasi kimliğe göre polise olan güvenin en yüksek olduğu gruplar, AKP seçmenleri ($Ort_{Güven} = 4.03$; $Ort_{Etkinlik} = 3.76$; $Ort_{Meşruiyet} = 3.65$) ve hangi partiye oy verdiğini söylemek istemeyen ($Ort_{Güven} = 3.91$; $Ort_{Etkinlik} = 3.61$; $Ort_{Meşruiyet} = 3.54$) katılımcılardır.

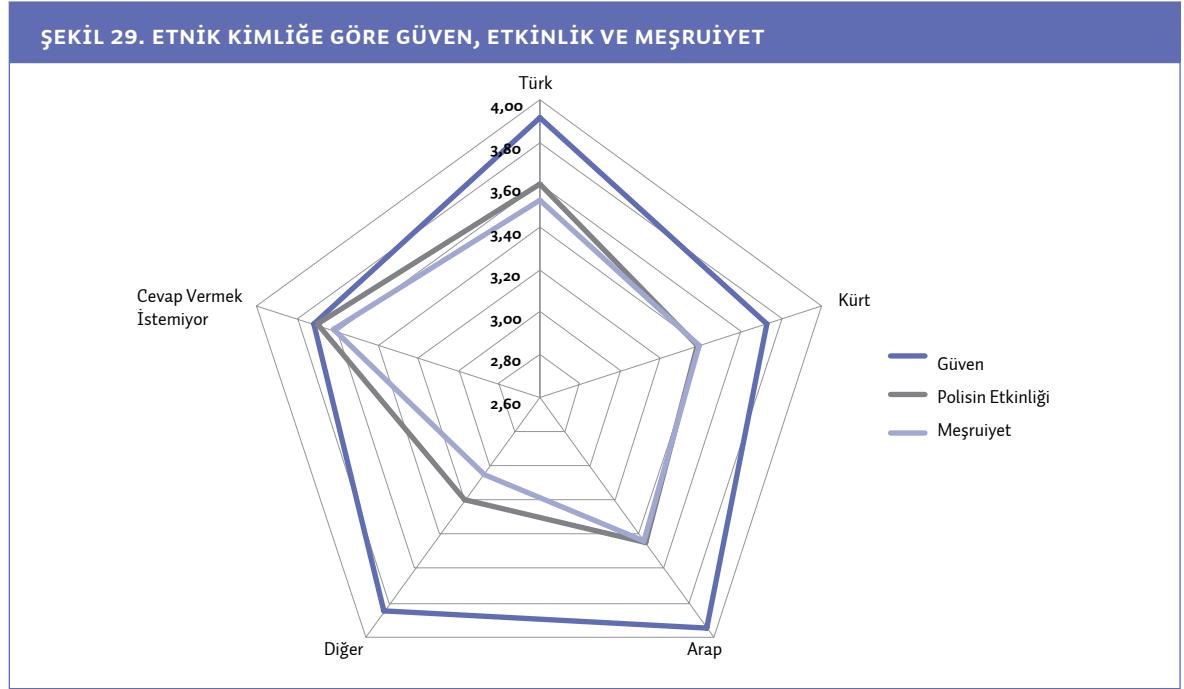

Polise güvenin en düşük olduğu kesim ise BDP ($Ort_{Güven} = 3.08$; $Ort_{Etkinlik} = 2.79$; $Ort_{Meşruiyet} = 2.92$) seçmenidir.

TABLO 23. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE GÜVEN, ETKİNLİK VE MEŞRUIYET

	Güven	Polisin Etkinliği	Meşruiyet
AKP	4.03	3.76	3.65
BDP/HDP	3.08	2.79	2.92
CHP	3.68	3.24	3.27
MHP	3.93	3.55	3.54
Saadet Partisi	3.82	3.68	3.52
Diğer Partiler	3.33	2.87	2.89
Kararsız	3.96	3.45	3.38
Oy Kullanmıyor	3.78	3.36	3.30
Cevap vermek istemedi	3.91	3.61	3.54

Etnik kimlik, toplumun beyan ettiği güven üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir faktör olmamasına rağmen aşağıda etnik kimliğe göre dağılım verilmiştir. “Kürtler” ve “Diğer” olarak tanımlanan gruplar arasında beyan edilen güven, Türklere ve Araplara oranla oldukça düşüktür. **Bütün gruplarda katılımcıların beyan ettiği güvenin, ölçülen etkinlik ve meşruiyet algılarından önemli ölçüde daha yüksek olduğu görülmektedir.**

5.3.2 Meşruiyet ve Güven

Regresyon analizi sonuçlarına göre toplumun polisin meşruiyetine olan inancı, polise duyulan güveni %32 oranında açıklamaktadır. Türkiye’de toplumun polise güvenine en çok etki eden meşruiyet boyutu, kanun ve kuralların uygulanmasıdır. İstatistiksel olarak çıkan veriler, toplumun polise olan güvenini etkileyen en anlamlı boyutun ($p=0.000255$) polisin tavrı olduğunu göstermektedir.

Meşruiyet algısında değişimlere en hassas bölgeler İstanbul, Doğu Marmara, Doğu Karadeniz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu’dur. Bir başka deyişle bu bölgelerde yaşayan katılımcıların meşruiyet algısındaki değişimler, polise olan güvenlerini diğer bölgelerde yaşayanlara oranla daha fazla etkilemektedir.

TABLO 24. MEŞRUIYET VE GÜVEN ÇOKLU SABİT ETKİ REGRESYON				
Bağımlı Değişken: Güven				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
İstanbul	0.32057	0.124771	2.569	0.010237
Doğu Marmara	-0.146079	0.055389	-2.637	0.008398
Doğu Karadeniz	-0.127046	0.05677	-2.238	0.025297
Ortadoğu Anadolu	0.121944	0.062112	1.963	0.049701
Güneydoğu Anadolu	-0.146582	0.061224	-2.394	0.016716
İş Durumu				
İşsiz ve iş aramıyor	-0.237356	0.119775	-1.982	0.047601
Dini Aidiyet				
Dini olarak hangi gruba ait olduğunu bilmiyor	0.773688	0.355531	2.176	0.029618
Siyasi Aidiyet				
Hangi partiye oy vereceğini bilmiyor	0.145512	0.064146	2.268	0.02337
Meşruiyet Boyutları				
Polisin Tavrı	0.054938	0.015004	3.662	0.000255
Kanunların Uygulanması	0.228908	0.015262	14.999	<2.00E-16
Hizmetlerin Dağılımı	0.147292	0.013822	10.657	<2.00E-16
Ortak Değerler	-0.008285	0.012134	-0.683	0.494767
$R^2_{\text{adjusted}} = .32$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

Dini aidiyetlerinin hangi gruba ait olduğunu bilmediğini belirten katılımcıların polise olan güveni, meşruiyet algısındaki değişimlere hassastır ve bu değişimlerle doğru orantılıdır. Benzer şekilde, hangi partiye oy vereceğini bilmeyen katılımcıların da polise olan güveni, meşruiyet algısındaki değişimlerden etkilenmektedir.

Meşruiyet algısı ve etkinlik algısı birlikte değerlendirildiğinde ise uygulama ve hizmetlerin dağılımı boyutlarının, güven algısının değişmesinde en etkili boyut olduğu görülmektedir.

TABLO 25. MEŞRUIYET VE ETKİNLİK ÇOKLU SABİT ETKİ REGRESYON

Bağımlı Değişken: Güven				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatistiksel Anlamlılık (p)
Meşruiyet Boyutları				
Kanunları Uygulama	0.18	0.0165665	10.071	<2.00E-16
Hizmetlerin Dağılımı	0.1158438	0.0141363	8.195	3.62E-16
Polisin Etkinliği				
Normatif Önergeler	0.1299741	0.0164766	7.888	4.19E-15
Faillerin Yakalanması	0.0450852	0.0132905	3.392	0.000702
$R^2_{\text{adjusted}} = .33$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

5.3.3 Polisin Etkinliği ve Güven

Polisin performansı algısı, tek başına ele alındığında bölgesel etkiler görülmektedir. Özellikle İstanbul'da polisin etkinliği algısındaki ufak bir değişim, polise olan güveni önemli bir şekilde etkilemektedir.

Herhangi bir partiye oy vermeyeceklerini belirten katılımcıların polise olan güveni, polisin etkinliği algısından önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu, ilginç bir bulgudur. Aynı şekilde Saadet Partisi ve CHP seçmenlerinin de polise olan güvenleri, polisin etkinliği algısındaki değişimlerden önemli derecede etkilenmektedir. Yani, siyasi görüş olarak kendini en büyük muhalefet partisine yakın hisseden, hükümetten uzak hisseden ya da siyasi aidiyet hissetmeyen katılımcıların polise olan güveni, polisin etkinliği algısındaki değişimler bağlamında oldukça hassastır.

Polisin etkinliği algısının boyutları arasında istatistiksel olarak en anlamlı boyut 'suçla mücadele'dir. Fakat bu algıdaki değişimin güvende yarattığı etki, normatif önermelere göre daha azdır. Yani toplumun güveninin oluşmasında en anlamlı etkisi olan boyut suçla mücadele olsa da bunun, güven algısında yarattığı etki oldukça azdır. Ancak normatif önermelerde görülen değişim, güven algısında önemli oranda iniş çıkışlara neden olmaktadır.

Normatif önermeler olarak adlandırılan boyutun polise olan güvene etkisi, diğer iki boyuttan çok daha güçlüdür. Bu önermelere ilişkin algının bir puan artması, güven algısını %6 oranında arttırmaktadır.

TABLO 26. POLİS ETKİNLİĞİ ÇOKLU SABİT ETKEN REGRESYONU

Bağımlı Değişken: Güven				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
İstanbul	0.304877	0.124771	2.392	0.01684
Ege	-0.121237	0.052361	-2.315	0.02066
Doğu Marmara	-0.159161	0.056976	-2.793	0.00525
Ortadoğu Anadolu	0.121944	0.062112	1.963	0.049701
Dini Aidiyet				
Dini olarak hangi gruba ait olduğunu bilmiyor	0.090222	0.040841	2.209	0.02724
Siyasi Aidiyet				
Bugün seçim olsa CHP'ye oy verir	0.090222	0.040841	2.209	0.02724
Bugün seçim olsa Saadet Partisi'ne oy verir	0.409676	0.161699	2.534	0.01134
Hangi partiye oy vereceğini bilmiyor	0.135074	0.06563	2.058	0.03966
Geçersiz oy kullanacağını bildiriyor	1.952555	0.714898	2.731	0.00635
Etkinlik Boyutları				
Normatif Önergeler	0.277324	0.013275	20.891	<2.00E-16
Suçla Mücadele	0.032568	0.014274	2.282	0.02258
Faillerin Yakalanması	0.058115	0.013703	4.241	2.29E-05
$R^2_{\text{adjusted}} = .34$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

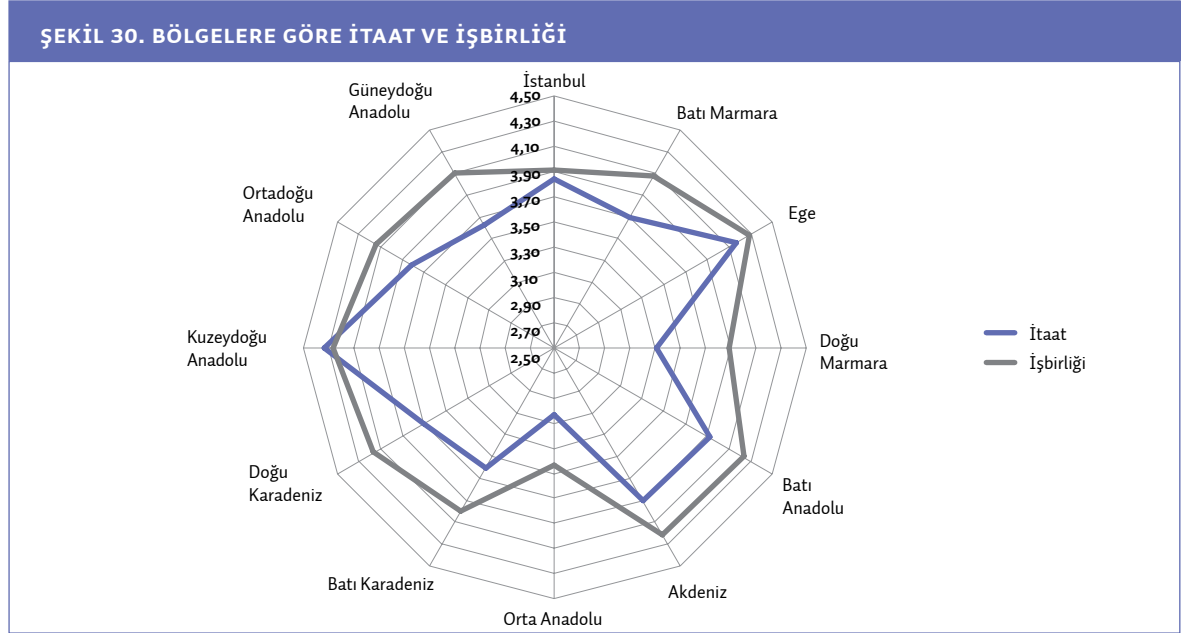
5.4 POLİSLE İŞBİRLİĞİ VE POLİSE İTAAT

Bir önceki bölümde, polisin meşruiyetine olan inancın toplumda polise itaat etme ve polisle işbirliği yapma olasılığını artırabileceğine değinilmişti. Polise itaat etme, daha çok polisin kararlarına uyma gibi davranışları kapsarken polisle işbirliği yapma, herhangi bir mağduriyet durumunda polisi aramayı ya da tanıklık edilen olayı polise bildirme gibi davranışları kapsamaktadır. Türkiye'de toplumun mağduriyete uğradığında bunu polise bildirme ya da tanıklık yapma eğilimi, polisin kararlarını doğru kabul ederek polise itaat etme eğiliminden daha yüksektir. Bu bölümde öncelikle toplumun polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme eğilimini etkileyen demografik faktörler, daha sonra ise meşruiyet ve etkinlik algılarının polisle işbirliği yapmayı nasıl etkilediği gibi konular ele alınmaktadır.

5.4.1 Polisle İşbirliği ve Polise İtaati Etkileyen Demografik Faktörler

Türkiye’de toplumun polise itaat etme ve polisle işbirliği yapma motivasyonunu istatistiksel anlamlılık çerçevesinde etkileyen faktörler coğrafi bölge, dini aidiyet, siyasi kimlik ve gelir düzeyidir. Diğer ölçeklere benzer bir şekilde, etnik kimlik istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmamıştır.

Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi ($Ort_{İtaat}=4.33$; $Ort_{İşbirliği}=4.27$) hariç tüm bölgelerde polisle işbirliği yapma eğilimi, polise itaat etme eğiliminden daha yüksektir.

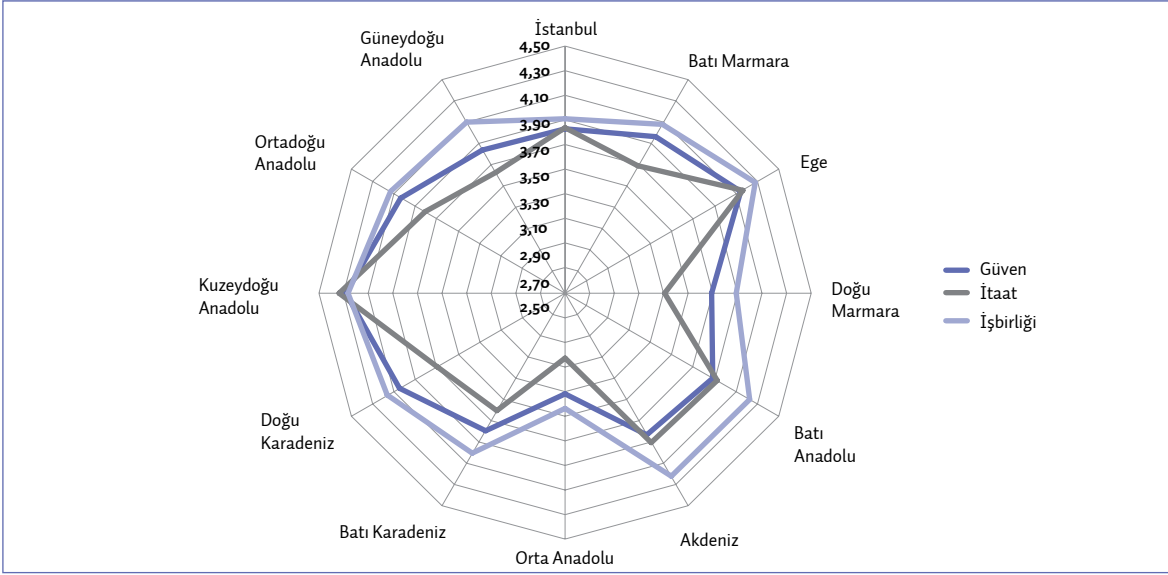
Bölgelere göre itaat ile işbirliği birlikte hareket etmektedir. Kuzeydoğu Anadolu bölgesi hariç tüm bölgelerde polise işbirliği yapma eğilimi, polise itaat etme eğiliminden daha yüksektir.

TABLO 27. BÖLGELERE GÖRE İTAAT VE İŞBİRLİĞİ

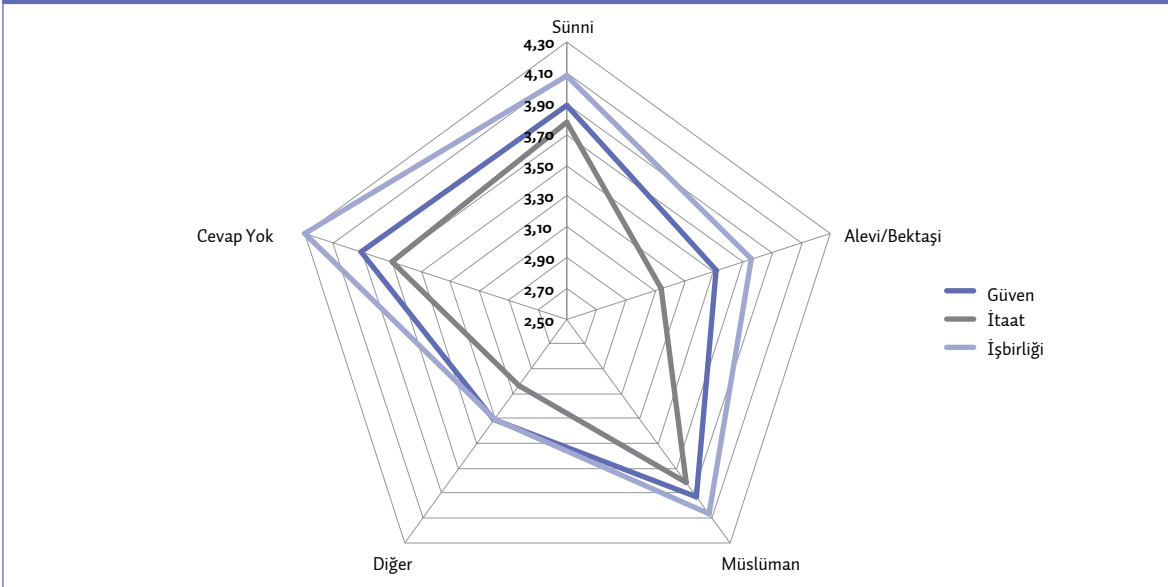
Bölge	İtaat	İşbirliği
İstanbul	3.8	3.9
Batı Marmara	3.7	4.1
Ege	4.2	4.3
Doğu Marmara	3.3	3.9
Batı Anadolu	3.9	4.2
Akdeniz	3.9	4.2
Orta Anadolu	3.0	3.4
Batı Karadeniz	3.6	4.0
Doğu Karadeniz	3.7	4.2
Kuzeydoğu Anadolu	4.3	4.3
Ortadoğu Anadolu	3.8	4.1
Güneydoğu Anadolu	3.6	4.1

Polisle işbirliği yapma eğilimi, polise olan güveni bile aşmaktadır. Bir başka deyişle toplumun polisle işbirliği yapma motivasyonu için polise güvenmesi gerekmektedir.

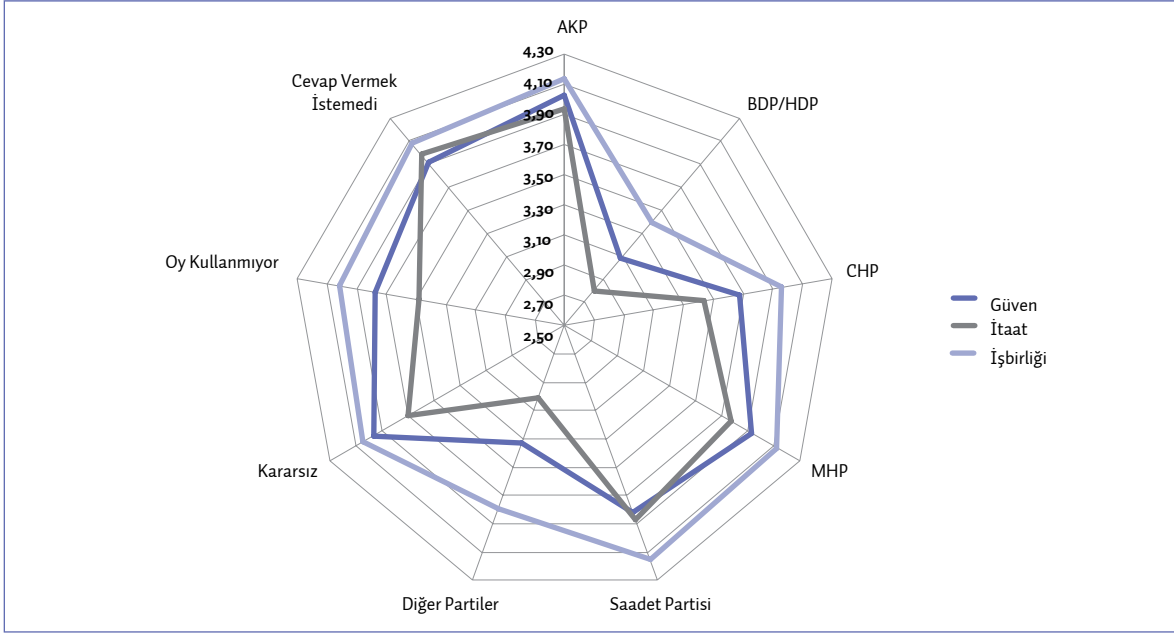
ŞEKİL 31. BÖLGELERE GÖRE GÜVEN İTAAT VE İŞBİRLİĞİ

ŞEKİL 32. DİNİ KİMLİĞE GÖRE İTAAT VE İŞBİRLİĞİ

ŞEKİL 33. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE GÜVEN, İTAAT VE İŞBİRLİĞİ

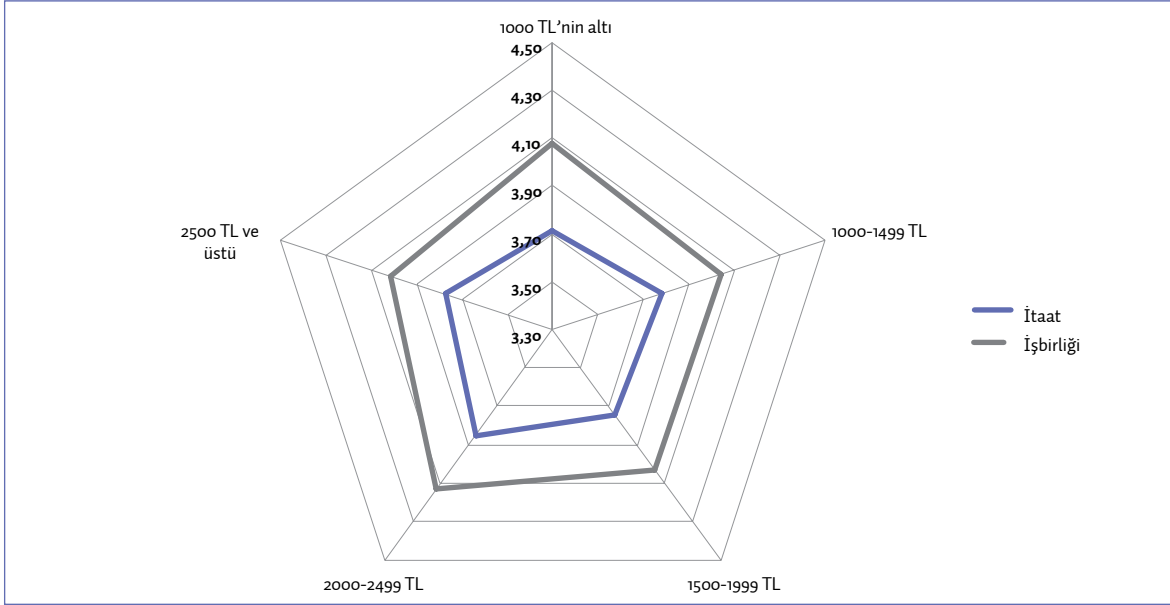

TABLO 28: SİYASİ KİMLİĞE GÖRE GÜVEN, İTAAT VE İŞBİRLİĞİ

	Güven	İtaat	İşbirliği
AKP	4.03	3.93	4.14
BDP/HDP	3.08	2.80	3.39
CHP	3.68	3.43	3.96
MHP	3.93	3.77	4.13
Saadet Partisi	3.82	3.87	4.15
Diğer Partiler	3.33	3.01	3.79
Kararsız	3.96	3.70	4.05
Oy Kullanmıyor	3.78	3.48	4.02
Cevap Vermek İstemedi	3.91	3.98	4.08

Diğer ölçeklerden farklı olarak itaat ve işbirliği ölçeğini etkileyen demografik faktörlerden biri de gelir düzeyidir. Gelir düzeyleri arasındaki fark oldukça az olmakla birlikte, gelir düzeyi oldukça etkili bir faktördür.

ŞEKİL 34. GELİR DÜZEYİNE GÖRE İTAAT VE İŞBİRLİĞİ

5.4.2 Meşruiyet, İtaat ve İşbirliği İlişkisi

Toplumun meşruiyet algısı ile polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme ilişkisi değerlendirildiğinde, bazı coğrafi bölgelerin ve meşruiyet algısının tüm boyutlarının toplumun polise güvenini etkilediği görülmüştür. İstanbul, Akdeniz ve Ortadoğu Anadolu'da toplumun polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme eğilimi, meşruiyet algısındaki değişimler açısından oldukça hassastır.

Yine ilginç bir şekilde, siyasi aidiyet hissetmeyen katılımcıların meşruiyet algısındaki ufak değişimler, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonlarını önemli şekilde etkilemektedir.

Meşruiyeti oluşturan polisin tavrı ve ortak değerlerin temsili boyutları, toplumun polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu en anlamlı şekilde etkilemektedir. Bir başka deyişle toplumun polisin tavrı ve kanunların ortak değerleri temsil ettiği algısındaki değişimler, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu etkilemektedir. İlginç bir şekilde, toplumun polisin tavrı algısındaki değişim, işbirliği yapma ve polise itaat etme algısı ile ters orantılıdır. Toplumun polisin tavrına ilişkin algısının olumlu yönde değişmesi, polise itaat etme ve polisle işbirliği yapma motivasyonunu düşürmektedir. Bundan şu sonucu çıkarmak mümkün olabilir: Toplumun polisle işbirliği yapması ve polise itaat etmesinde polisin olumsuz tavrı etkili olmaktadır. Toplumun polisle işbirliği yapması, bir bakıma zorlama ile olabilir. Böylesi bir duruma, otoriter rejimlerden çıkan, demokratik konsolidasyon döneminde olan toplumlarda sıkça rastlanmaktadır. Toplumun polisle işbirliği yapma motivasyonunun, korkuya değil de meşruiyet ve etkinlik algısına bağlı çıkması zaman almaktadır.

TABLO 29. MEŞRUIYET, İTAAT VE İŞBİRLİĞİ İLİŞKİSİ ÇOKLU SABİT ETKEN REGRESYONU				
Bağımlı Değişken: İtaat ve İşbirliği				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatistiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
İstanbul	1.085701	0.151736	7.155	1.04E-12
Akdeniz	0.765783	0.065391	11.711	<2.00E-16
Ortadoğu Anadolu	0.381441	0.074444	5.124	3.17E-07
Siyasi Aidiyet				
Hangi partiye oy vereceğini bilmiyor	4.110909	0.840464	4.891	1.05E-06
Meşruiyet Boyutları				
Polisin Tavrı	-0.022162	0.017978	-1.233	0.2178
Kanunları Uygulama	0.148747	0.018274	8.14	5.66E-16
Hizmetlerin Dağılımı	0.116682	0.016549	7.051	2.18E-12
Ortak Değerler	0.007997	0.014526	0.551	0.582
$R^2_{\text{adjusted}} = .41$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

Polisin etkinliği ve meşruiyeti algıları, toplumun polisle işbirliği yapma motivasyonu ile birlikte regresyon analizine tabi tutulduğunda İstanbul, Akdeniz ve Ortadoğu Anadolu bölgelerinde toplumun meşruiyet ve etkinlik algılarındaki değişimin, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme algılarını önemli bir biçimde etkilediği ortaya çıkmaktadır. Meşruiyet ve etkinlik boyutları birlikte ele alındığında, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu istatistiksel olarak en anlamlı şekilde etkileyen boyutlar, polisin tavrı ve normatif önermelerdir. Polisin tavrı algısındaki değişim, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu azaltmaktadır. Ancak polisin etkinliği boyutlarından ‘normatif önermeler’deki artış, polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunu arttırmaktadır.

TABLO 30. MEŞRUIYET VE ETKİNLİK REGRESYON				
Bağımlı Değişken: İtaat ve İşbirliği				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
İstanbul	1.082625	0.151736	7.155	9.45E-13
Akdeniz	0.786537	0.065135	12.075	<2.00E-16
Ortadoğu Anadolu	0.324823	0.075211	4.319	1.62E-05
Siyasi Aidiyet				
Hangi partiye oy vereceğini bilmiyor	4.065822	0.838171	4.851	1.29E-06
Meşruiyet Boyutları				
Polisin Tavrı	-0.046374	0.018534	-2.502	0.0124
Kanunları Uygulama	0.112451	0.020001	5.622	2.05E-08
Hizmetlerin Dağılımı	0.096064	0.017067	5.629	1.98E-08
Polis Etkinliği Boyutları				
Normatif Önergeler	0.053455	0.019889	2.688	0.00723
Faillerin Yakalanması	0.07092	0.016047	4.419	1.02E-05
$R^2_{\text{adjusted}} = .42$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

5.4.3 Polisin Etkinliği - İtaat ve İşbirliği İlişkisi

Toplumun polisin etkinliğine dair algısı ile polise itaat etme ve polisle işbirliği yapma eğilimi arasındaki ilişki, bölgesel faktörlerden etkilenmektedir. Burada ilginç bir bulgu, kendisini Müslüman olarak tanımlayan katılımcılar arasında polisle işbirliği yapma ve polise itaat etme motivasyonunun, polisin etkinliği algısından olumsuz yönde etkilendiğidir. Kendini Müslüman olarak tanımlayan katılımcılarda polisin etkinliği algısındaki artış, polisle işbirliği yapma ya da polise itaat etme motivasyonunu düşürmektedir.

TABLO 31. POLİS ETKİNLİĞİ VE MEŞRUIYET ÇOKLU SABİT ETKEN REGRESYONU				
Bağımlı Değişken: İtaat ve İşbirliği				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatistiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
İstanbul	1.037484	0.150157	6.909	5.87E-12
Akdeniz	0.801646	0.065583	12.223	<2.00E-16
Ortadoğu Anadolu	0.408015	0.075017	5.439	5.77E-08
Dini Aidiyet				
Müslüman	-0.239623	0.086243	-2.778	0.00549
Siyasi Aidiyet				
Hangi partiye oy vereceğini bilmiyor	4.604578	0.842047	5.468	4.90E-08
Polis Etkinliği Boyutları				
Kuramsal Önergeler	0.1308918	0.0152265	8.596	<2.00E-16
Suçla Mücadele	0.0422234	0.0161678	2.612	0.009058
Faillerin Yakalanması	0.0750369	0.0150166	4.997	6.16E-07
$R^2_{\text{adjusted}} = .4124$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

Polisle işbirliği yapma ya da polise itaat etme motivasyonunu en anlamlı şekilde etkileyen etkinlik boyutu ise “suçla mücadele”dir. Toplumun polisin suçla başarılı bir şekilde mücadele ettiğini düşünmesi, işbirliği yapma motivasyonunu etkilemektedir.

5.5 TOLERANS GÖSTERDİKLERİ FAKTÖRLER

Önceki bölümlerde, polisin meşruiyetine olan inancı ve güveni yüksek olan toplumlarda polisin ihlallerine daha çok tolerans gösterildiği anlatılmıştı. Bu bölümde ise toplumun toleransını etkileyen faktörler ve daha sonra meşruiyet ve etkinlik algılarının tolerans gösterilmesindeki etkileri ele alınacaktır.

5.5.1 Toleransın Boyutları

Bu ölçek, 12 soruyla işlevselleştirilmiştir. Toplumun, verilen değişik senaryolardan hangisine tahammülünün daha yüksek olduğu ölçülmeye çalışılmıştır. Polisin etkinliği algısında olduğu gibi katılımcılar, toleransa ilişkin sorularda genel önergeler ve sınırları belli ihlaller arasında bir ayırım yapmaktadır.

TABLO 32. TOLERANS FAKTÖR YÜKLEMELERİ

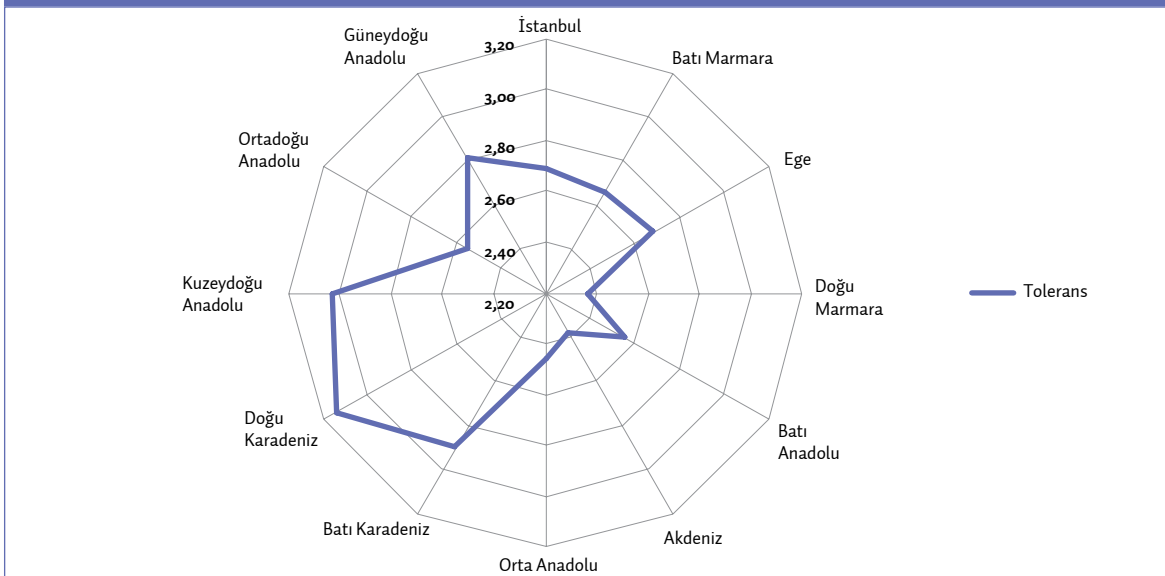
	Faktör 1	Faktör 2
Olası bir yasa dışı eylemi engelleyecekse polisin izinsiz dinleme yapmasını (1) hiç haklı bulmam (5) her zaman haklı görürüm.	0.697	
Olası bir yasa dışı eylemi engelleyecekse polisin işkence yapmasını (1) hiç haklı görmem (5) çok haklı görürüm.	0.504	
Polis, yasa dışı fiil şüphesi bulunan bir kişiyi suçsuzluğu ispatlanıncaya kadar cezaevinde tutabilir.	0.454	
Polis, vatandaşların internet üzerindeki paylaşımlarını, yazışmalarını potansiyel suçluları ortaya çıkarmak için takibe alabilir.	0.547	
Polis, halkın iyiliği için zaman zaman kanunlara karşı hareket edebilir.		0.463
Kamu düzenine bir tehdit karşısında polisin şiddet kullanması meşrudur.		0.823

Polisin etkinliğine benzer şekilde, toplumun polis ihlallerine gösterdiği toleransın bir normatif, bir de özel boyutunun olduğu ortaya çıkmıştır.

5.5.2 Toleransı Etkileyen Demografik Faktörler

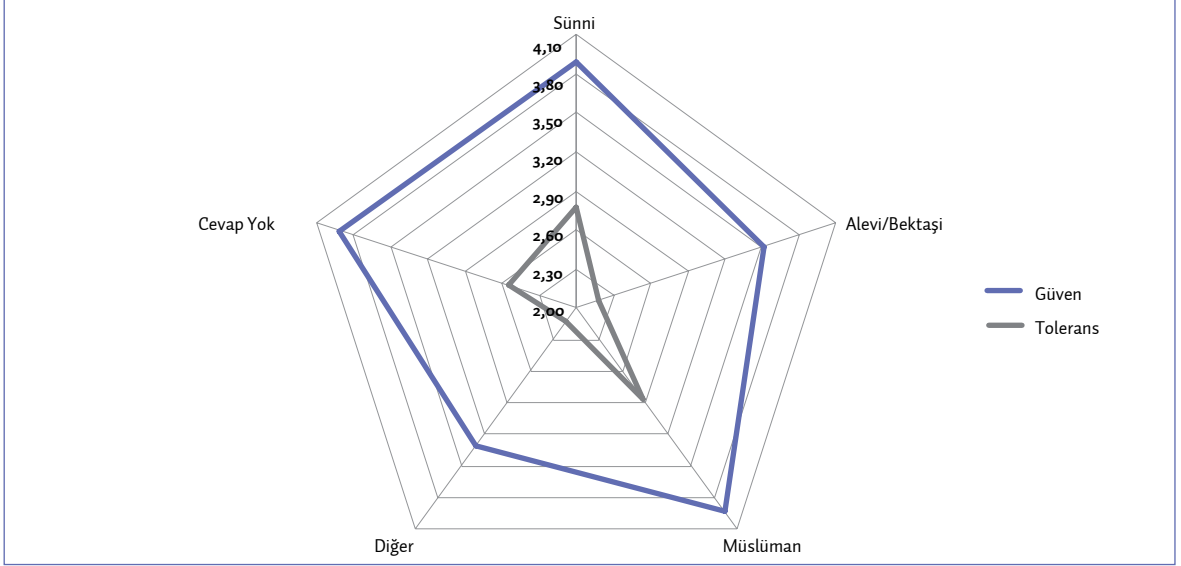
Toplumun polisin kanunları ihlal etmesine gösterdiği toleransı istatistiksel anlamlılık çerçevesinde etkileyen faktörler; coğrafi bölge ($p < 2.20E-16$), dini aidiyet ($p = 3.19E-10$) ve siyasi kimlik ($p < 2.20E-16$)'tir. Etnik kimlik polis ihlallerine gösterilen toleransı, istatistiksel anlamlılık çerçevesinde etkilememiştir.

ŞEKİL 35. BÖLGELERE GÖRE TOLERANS

Polis ihlallerine toleransın en yüksek olduğu bölgeler, Doğu Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu'dur.

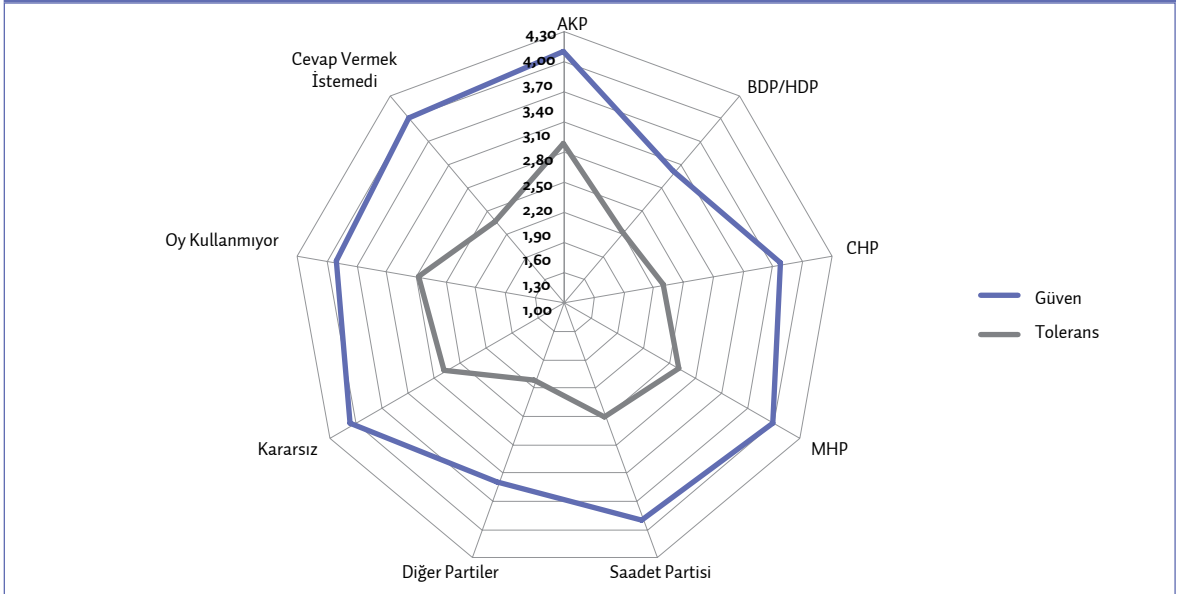
ŞEKİL 36. DİNİ KİMLİĞE GÖRE TOLERANS

Polis ihlallerine gösterilen tolerans, çoğunluk olan dini kimlik gruplarında polise güvenle doğru orantılı; “Alevi” ya da “Diğer” olarak tanımlanan gruplarda ise ters orantılıdır. Çoğunluk gruplarda polise olan güven arttıkça polisin ihlallerine gösterilen tahammül de atmaktadır. Ancak azınlık gruplarda, polise olan güven arttıkça ihlallere karşı gösterilen tolerans azalmaktadır. Bir başka deyişle azınlık grupların polise olan güveni arttıkça bu gruplar, polisin daha az kuralları ihlal etmesini beklemektedir. Polise olan güven azaldıkça ihlal beklentisi de artmaktadır.

Bu sonuç, dünya çapında yapılan çalışmaların bulgularını doğrulamaktadır. Polisin yolsuzluk yaptığı ve gücünü suistimal ettiği haberleri, polisin etkinliği ve meşruiyet algısının daha az olduğu toplumlarda daha çok ses getirmektedir. (Dowler 2002; Dowler ve Sparks 2008)

ŞEKİL 37. SİYASİ KİMLİĞE GÖRE TOLERANS

BDP ve “Diğer Parti” seçmenleri arasında tolerans ve güvenin ters orantılı olduğu; diğer gruplar arasında ise polise güven ile gösterilen toleransın doğru orantılı olduğu görülmüştür. **BDP ve “Diğer Parti” seçmenlerinin polise olan güveni arttıkça gösterdikleri tolerans düşmektedir. Polise güveni düşük olan gruplarda polis ihlalleri beklentisi olduğundan, bu gruplarda polise olan güvenin artması, toleransın azalması anlamına gelmektedir.**

5.5.3 Meşruiyet ve Tolerans İlişkisi

Meşruiyet algısı ve tolerans arasındaki ilişki regresyon analizine tabi tutulduğunda, toplumun meşruiyet algısı, polise gösterilen toleransı %47 oranında açıklamaktadır. Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde polisin meşruiyet algısı ile tolerans ters orantılıdır. İstatiksel olarak önemli oranda anlamlı olan bu iki bölgede, polisin meşruiyet algısındaki olumlu değişimler, polis ihlallerine gösterilen toleransı önemli derecede azaltmaktadır. Ortadoğu Anadolu Bölgesi’nde ise meşruiyet ve tolerans arasında doğru orantı vardır.

Kendini Kürt olarak tanımlayan katılımcıların, polisin meşruiyeti algısındaki değişim polise gösterdikleri toleransla ters orantılıdır. İstatiksel olarak oldukça anlamlı olan bu ilişki, Kürt vatandaşların mevcut polis algısında polis ihlallerine yer verdiği ancak meşruiyet algısı olumlu değiştiği zaman, polisin ihlallerinin daha az olmasını bekledikleri anlamına gelebilir. Etnik aidiyet hissetmediğini söyleyen katılımcılar arasında polise gösterilen tahammül, meşruiyet algısı ile doğru orantılıdır.

TABLO 33. MEŞRUIYET VE TOLERANS ÇOKLU SABİT ETKEN REGRESYONU				
Bağımlı Değişken: Tolerans				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
Akdeniz	-0.177195	0.050196	-3.53	0.000421
Ortadoğu Anadolu	0.288574	0.057118	5.052	4.62E-07
Güneydoğu Anadolu	-0.146582	0.061224	-2.394	0.016716
Etnik Aidiyet				
Kürt	-0.085739	0.040419	-2.121	0.03398
Etnik Aidiyeti Yok	0.368649	0.157595	2.339	0.019386
Siyasi Aidiyet				
Bugün seçim olsa CHP’ye oy verir	-0.102354	0.036741	-2.786	0.005371
Meşruiyet Boyutları				
Polisin Tavrı	0.057673	0.013797	4.18	2.99E-05
Kanunları Uygulama	0.199711	0.014034	14.23	<2.00E-16
Hizmetlerin Dağılımı	0.207587	0.01271	16.332	<2.00E-16
Ortak Değerler	0.038795	0.011158	3.477	0.000514
$R^2_{\text{adjusted}} = .47$				
$p \leq .05$ = istatistiksel olarak anlamlı, $p > .05$ = istatistiksel olarak anlamsız				

Polise gösterilen toleransa ilişkin istatistiksel olarak en anlamlı boyut ortak temsildir. Toplumun, kanunların kendisini temsil ettiğine dair inancındaki değişim, polisin ihlallerine daha çok tolerans göstereceği anlamına gelmektedir. Ayrıca polisin tavrına ilişkin algıdaki olumlu değişim, ülke genelinde polise gösterilen toleransı arttırmaktadır.

Polisin meşruiyet ve etkinliği algılarının birlikte değerlendirildiği analizde ortak değerler boyutu, istatistiksel olarak toleransı etkileyen önemli boyuttur.

TABLO 34. MEŞRUIYET, ETKİNLİK VE TOLERANS REGRESYON				
Bağımlı Değişken: Tolerans				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatistiksel Anlamlılık (p)
Meşruiyet Boyutları				
Kanunları Uygulama	0.1022	0.014844	6.885	6.95E-12
Hizmetlerin Dağılımı	0.154221	0.012666	12.176	<2.00E-16
Ortak Değerler	0.031792	0.010733	2.962	0.00308
Polisin Etkinliği				
Normatif Önermeler	0.289967	0.014763	12.868	<2.00E-16
Suçla Mücadele	0.090868	0.012516	7.26	4.85E-13
$R^2_{\text{adjusted}} = .46$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı, } p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

5.5.4 Polis Etkinliği ve Tolerans İlişkisi

Polisin etkinliğine ilişkin veriler ile tolerans ilişkisi değerlendirildiğinde, bölgelerin toleransla ilişkisinde ilginç bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Batı Marmara, Doğu Marmara, Akdeniz, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz bölgelerinde polisin etkinliğindeki artış, polise gösterilen toleransta azalmaya neden olmaktadır. Bir başka ifade ile toplumun polisin etkinliğine ilişkin algısı olumlu yönde değiştikçe, polisin yapabileceği ihlallere tahammülü azalmaktadır.

TABLO 35. POLİS ETKİNLİĞİ-TOLERANS ÇOKLU SABİT ETKEN REGRESYONU

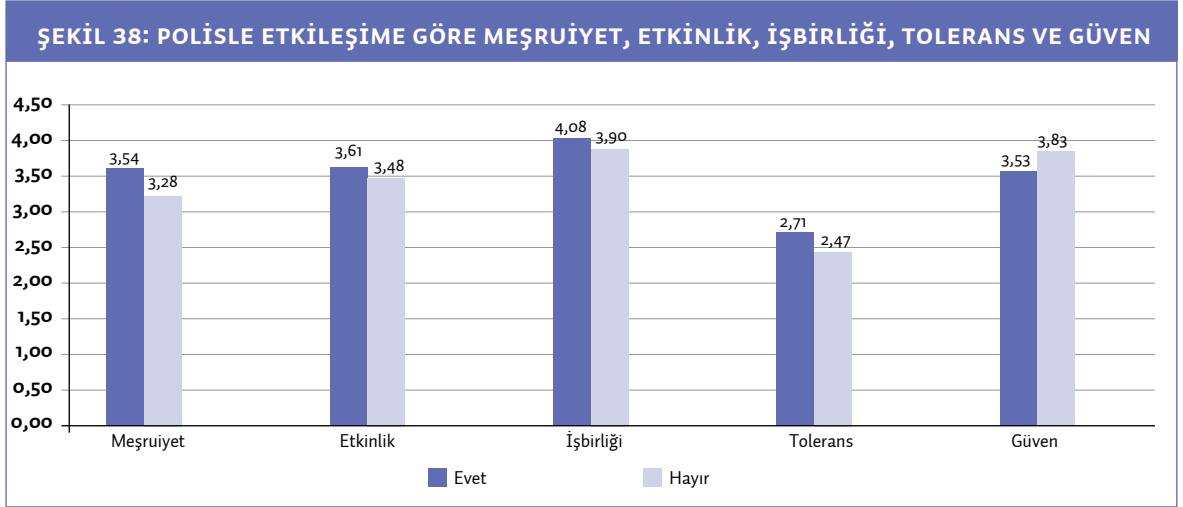
Bağımlı Değişken: Tolerans				
	Tahmini Eğim	Standart Hata	t değeri	İstatistiksel Anlamlılık (p)
Bölge				
Batı Marmara	-0.153375	0.054802	-2.799	0.00516
Doğu Marmara	-0.160505	0.051472	-3.118	0.00184
Akdeniz	-0.153614	0.050301	-3.054	0.00228
Batı Karadeniz	-0.151003	0.052998	-2.849	0.00441
Doğu Karadeniz	-0.117044	0.052376	-2.235	0.02551
Ortadoğu Anadolu	0.268689	0.057536	4.67	3.14E-06
Etnik Aidiyet				
Etnik Aidiyet Hissetmiyor	0.4818818	0.1607837	2.997	0.002748
Polis Etkinliği Boyutları				
Kuramsal Önergeler	0.2942169	0.0129289	22.756	<2.00E-16
Suçla Mücadele	0.1196851	0.0137282	8.718	<2.00E-16
Faillerin Yakalanması	0.0750369	0.0150166	4.997	6.16E-07
$R^2_{\text{adjusted}} = .46$				
$p \leq .05 = \text{istatistiksel olarak anlamlı}, p > .05 = \text{istatistiksel olarak anlamsız}$				

Etnik aidiyet hissetmediğini bildiren vatandaşların polise gösterdikleri tahammül, polisin etkinliğine çok güçlü bir şekilde bağlıdır. Polisin etkinliği algısındaki küçük bir artış bile bu grubun polise gösterdiği tahammülü oldukça büyük bir oranda arttırmaktadır.

Polis etkinliği boyutları arasında faillerin yakalanması boyutu, polise gösterilen toleransta en etkili boyuttur.

5.6 POLİSLE ETKİLEŞİM

Dünya örnekleri, polisle etkileşimin polise duyulan güvene olumsuz etki ettiğini göstermektedir. Türkiye’de de polisle etkileşim yaşayan kesimin polise güveni daha düşük olmaktadır. Polis etkileşimi arttıkça, polis meşruiyeti algısı, işbirliği yapma eğilimi ve ihlallere tolerans da artmaktadır. Yani, polisle etkileşimi tecrübe eden vatandaşların beyan ettiği güven daha az olmaktadır. Ancak meşruiyet ve etkinlik algıları ile işbirliği yapma ve tolerans gösterme eğilimleri polis etkileşimiyle artmaktadır.

YAZAR HAKKINDA

Nur Kırmızıdağ

Nur Kırmızıdağ, lisans eğitimini Pennsylvania Üniversitesi'nde Siyaset Felsefesi bölümünde, yüksek lisans eğitimini Columbia Üniversitesi İnsan Hakları ve Antropoloji bölümünde tamamladı. 6 sene boyunca Latin Amerika'da çeşitli insan hakları kuruluşları ile çalıştı. Daha önce üç yıl boyunca SETA Vakfı'nda araştırmacı olarak çalışan Kırmızıdağ, halihazırda Johns Hopkins Üniversitesi'nde siyaset teorisi alanında doktora çalışmasını sürdürmektedir.

KATKIDA BULUNANLAR

Özge Genç

Lisansını 2003 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde; yüksek lisansını Londra Üniversitesi'ne bağlı School of Oriental and African Studies'de (SOAS) Uluslararası Siyaset ve Orta Doğu alanında tamamladı. Halihazırda İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünde doktora çalışmasını sürdürüyor. Ağustos 2009-2010 arasında Columbia Üniversitesi Orta Doğu Enstitüsü'nde misafir araştırmacı olarak görev aldı. TESEV Demokratikleşme Programı kadrosuna 2006 yılında katılan Genç, TESEV'de Program Direktörü olarak görev almaktadır.

Ferhat Kentel

ODTÜ'de işletmecilik lisans eğitimini tamamladıktan sonra 1983'te Ankara Üniversitesi SBF'den yüksek lisans ve 1989'da Paris, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS)'den sosyoloji doktora derecesi aldı. Fransa'da EHESS'de ve Université de Paris'de çeşitli dönemlerde misafir öğretim üyesi ve araştırmacı olarak bulundu. Türkiye'de ve yurtdışında çeşitli kitap ve dergilerde modernite, yeni sosyal hareketler, din, İslami hareketler, aydınlar, etnik cemaatler üzerine makaleleri yayımlandı. Kentel halen Şehir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi ve bölüm başkanıdır.

Berkay Mandıracı

Berkay Mandıracı, lisans derecesini 2010 yılında Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim bölümünden, lisansüstü derecesini 2012 yılında Bremen Üniversitesi ve Jacobs University Bremen'in ortaklaşa düzenlediği Uluslararası İlişkiler: Küresel Yönetişim ve Toplumsal Kuramlar programından almıştır ve halihazırda Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora çalışmalarını sürdürmektedir. TESEV Demokratikleşme Programı kadrosuna Mart 2014'te katılan Berkay Mandıracı, yargı reformu ile güvenlik sektörü reformu alanlarında yürütülen projelerden sorumludur.

SAM Araştırma-Danışmanlık

Ağustos 1994'te İMV-SAM olarak kurulan SAM Araştırma Danışmanlık, 1999 yılından itibaren faaliyetlerini SAM (Sosyal Araştırmalar Merkezi) adıyla sürdürmeye başlamıştır. Siyaset bilimi, sosyoloji ve ekonomi alanlarında eğitim görmüş araştırmacılar tarafından oluşan profesyonel kadrosu ile SAM, güvenilir veri toplama ve derinlemesine niceliksel analizler yapmada uzmanlaşmıştır.

Bibliyografya

- Akhtar, Aisha, Sadaf Rafiq, Ali Asif, and Arshia Saeed. 2012. "Public Perceptions of Police Service Quality: Empirical Evidence from Pakistan." *International Journal of Police Science & Management* 14: 97.
- Alemika, Etannibi, and Innocent Chukwuma. 2000. *Police-Community Violence in Nigeria*. Lagos: CLEEN/NHRC.
- Almond, Gabriel Abraham, and Sidney Verba. 1963. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Sage Publications, Inc.
- Bayley, David H. 1990. *Patterns of Policing: A Comparative International Analysis*. Rutgers University Press.
- . 2006. *Changing the Guard: Developing Democratic Police Abroad*. Oxford University Press.
- Beck, Adrian, and Yulia Chistyakova. 2002. "Crime and Policing in Post-Soviet Societies: Bridging the Police/Public Divide." *Policing & Society* 12 (2): 123.
- Beetham, David. 1991. *The Legitimation of Power*. London: Palgrave Macmillan.
- Bellman, Arthur. 1935. "A Police Service Rating Scale." *Journal of Criminal Law and Criminology (1931-1951)* 26 (1): 74.
- Block, Richard L. 1971. "Fear of Crime and Fear of the Police." *Social Problems* 19 (1): 91–101.
- Bottoms, Anthony, and Justice Tankebe. 2012. "Beyond Procedural Justice: A Dialogic Approach to Legitimacy in Criminal Justice." *Journal of Criminal Law & Criminology* 102 (1): 119–70.
- Bradford, Ben, and Jonathan Jackson. 2009. "Public Trust in Criminal Justice: A Review of the Research Literature in the United States." In *Review of Need: Indicators of Public Confidence in Criminal Justice for Policy Assessment*, edited by Anniina Jokinen and Elina Ruuskanen. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control.
- . 2010. "What Is Trust and Confidence in the Police?" *Policing* 4 (3): 241–48.
- Bradford, Ben, Jonathan Jackson, Mike Hough, and Stephen Farrall. 2009. "Trust and Confidence in Criminal Justice: A Review of the British Research Literature." In *Review of Need: Indicators of Public Confidence in Criminal Justice for Policy Assessment*, edited by Anniina Jokinen and Elina Ruuskanen. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control.
- Bradford, Ben, Jonathan Jackson, and Elizabeth Stanko. 2009. "Contact and Confidence: Revisiting the Impact of Public Encounters with the Police." *Policing & Society* 19 (1): 20–46.
- Bradford, Ben, Elizabeth A. Stanko, and Jonathan Jackson. 2009. "Using Research to Inform Policy: The Role of Public Attitude Surveys in Understanding Public Confidence and Police Contact." *Policing* 3 (2): 139–48.
- Braithwaite, Valerie. 2004. "The Hope Process and Social Inclusion." *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 592 (1): 128–51.
- . 2009. *Defiance In Taxation And Governance: Resisting and Dismissing Authority in a Democracy*. Cheltenham ; Northampton, MA: Edward Elgar Pub.
- Braithwaite, Valerie, Kristina Murphy, and Monika Reinhart. 2007. "Taxation Threat, Motivational Postures, and Responsive Regulation." *Law & Policy* 29 (1): 137–58. doi:10.1111/j.1467-9930.2007.00250.x.

-
- Bridenball, Blaine, and Paul Jesilow. 2008. "What Matters the Formation of Attitudes toward the Police." *Police Quarterly* 11 (2): 151–81.
- Brown, Ben, and Wm Reed Benedict. 2002. "Perceptions of the Police: Past Findings, Methodological Issues, Conceptual Issues and Policy Implications." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 25 (3): 543–80.
- Brown, Karin, and Philip B. Coulter. 1983. "Subjective and Objective Measures of Police Service Delivery." *Public Administration Review* 43 (1): 50–58.
- Brown, Timothy A. 2006. *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. New York: Guilford Press.
- Brunson, Rod K., and Ronald Weitzer. 2011. "Negotiating Unwelcome Police Encounters: The Intergenerational Transmission of Conduct Norms." *Journal of Contemporary Ethnography* 40 (4): 425–56.
- Bureau of Justice Statistics (BJS). 2007. "Sourcebook of Criminal Justice Statistics Online." <http://www.albany.edu/sourcebook/toc.html>.
- Caldero, Michael A., and John P. Crank. 2010. *Police Ethics: The Corruption of Noble Cause*. Elsevier.
- Cao, Liqun. 2001. "A Problem in No-Problem-Policing in Germany: Confidence in the Police Germany and USA." *European Journal of Crime, Criminal Law & Criminal Justice* 9 (3): 167–79.
- Cao, Liqun, and Velmer S. Jr Burton. 2006. "Spanning the Continents: Assessing the Turkish Public Confidence in the Police." *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management* 29: 451.
- Cao, Liqun, James Frank, and Francis T. Cullen. 1996. "Race, Community Context and Confidence in the Police." *American Journal of Police* 15 (1): 3–22.
- Cao, Liqun, and Charles Hou. 2001. "A Comparison of Confidence in the Police in China and in the United States." *Journal of Criminal Justice* 29 (2): 87–99.
- Cao, Liqun, Yung-Lien Lai, and Ruohui Zhao. 2012. "Shades of Blue: Confidence in the Police in the World." *Journal of Criminal Justice* 40 (1): 40–49.
- Cao, Liqun, and Jihong Solomon Zhao. 2005. "Confidence in the Police in Latin America." *Journal of Criminal Justice* 33 (5): 403–12.
- Cao, Liqun, Steven Stack, and Yi Sun. 1998. "Public Attitudes toward the Police: A Comparative Study between Japan and America." *Journal of Criminal Justice* 26 (4): 279–89.
- Carlan, Philip E. 1999. "Occupational Outcomes of Criminal Justice Graduates: Is the master's Degree a Wise Investment?" *Journal of Criminal Justice Education* 10 (1): 39–55.
- Chermak, Steven, Edmund McGarrell, and Jeff Gruenewald. 2006. "Media Coverage of Police Misconduct and Attitudes Toward Police." *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management* 29: 261.
- Cherney, Adrian, and Kristina Murphy. 2013. "Policing Terrorism with Procedural Justice: The Role of Police Legitimacy and Law Legitimacy." *The Australian & New Zealand Journal of Criminology* 46 (3): 403–21.
- Cheurprakobkit, Sutham. 2000. "Police-Citizen Contact and Police Performance Attitudinal Differences between Hispanics and Non-Hispanics." *Journal of Criminal Justice* 28 (4): 325–36. doi:10.1016/S0047-2352(00)00042-8.
- Choi, Jaehwa, Michelle Peters, and Ralph O. Mueller. 2010. "Correlational Analysis of Ordinal Data: From Pearson's R to Bayesian Polychoric Correlation." *Asia Pacific Education Review* 11 (4): 459–66.
- Chu, Doris C., and Linda S. J. Hung. 2010. "Chinese Immigrants' Attitudes toward the Police in San Francisco." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 33: 621.
- Chu, Doris C., and John Huey-Long Song. 2008. "Chinese Immigrants' Perceptions of the Police in Toronto, Canada." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 31 (4): 610–30. doi:10.1108/13639510810910599.

-
- Correia, Mark E, Michael D Reisig, and Nicholas P Lovrich. 1996. "Public Perceptions of State Police: An Analysis of Individual-Level and Contextual Variables." *Journal of Criminal Justice* 24 (1): 17–28.
- Correia, Mark E. 2010. "Determinants of Attitudes toward Police of Latino Immigrants and Non-Immigrants." *Journal of Criminal Justice* 38 (1): 99–107.
- Crank, John P., and Andrew L. Giacomazzi. 2007. "Areal Policing and Public Perceptions in a Non-urban Setting: One Size Fits One." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 30 (1): 108–31.
- Culver, Leigh. 2004. "The Impact of New Immigration Patterns on the Provision of Police Services in Midwestern Communities." *Journal of Criminal Justice* 32 (4): 329–44.
- Davis, Diane E. 2006. "Undermining the Rule of Law: Democratization and the Dark Side of Police Reform in Mexico." *Latin American Politics and Society* 48 (1): 55–86.
- Dowler, Kenneth. 2002. "Media Influence on Citizen Attitudes toward Police Effectiveness." *Policing & Society* 12 (3): 227–38.
- Dowler, Kenneth, and Raymond Sparks. 2008. "Victimization, Contact with Police, and Neighborhood Conditions: Reconsidering African American and Hispanic Attitudes toward the Police." *Police Practice & Research* 9 (5): 395–415.
- Duprez, Dominique. 2009. "Urban Rioting as an Indicator of Crisis in the Integration Model for Ethnic Minority Youth in France." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 35 (5): 753–70.
- Edwards, Charles J. 1999. *Changing Policing Theories: For 21st Century Societies*. 2nd edition. Sydney: Federation Press.
- Frank, James, Steven G. Brandl, Francis T. Cullen, and Amy Stichman. 1996. "Reassessing the Impact of Race on Citizens' Attitudes toward the Police: A Research Note." *Justice Quarterly* 13 (2): 321–34.
- Frank, James, Brad W. Smith, and Kenneth J. Novak. 2005. "Exploring the Basis of Citizens' Attitudes Toward the Police." *Police Quarterly* 8 (2): 206–28.
- Gau, Jacinta M. 2010. "A Longitudinal Analysis of Citizens' Attitudes about Police." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 33 (2): 236–52.
- Gelman, Andrew. 2009. "Models and Methods in the Social Sciences." In *A Quantitative Tour of the Social Sciences*, edited by Jeronimo Cortino and Andrew Gelman, 3–20. New York: Cambridge University Press.
- Gelman, Andrew, and Jennifer Hill. 2006. *Data Analysis Using Regression and Multilevel/Hierarchical Models*. 1 edition. New York: Cambridge University Press.
- Gerber, Alan S., Donald P. Green, and Edward H. Kaplan. 2004. "The Illusion of Learning from Observational Research." In *Problems and Methods in the Study of Politics*, edited by Ian Shapiro, Roger M. Smith, and Tarik E. Masoud, 251–73. New York: Cambridge University Press.
- Gerber, Theodore P., and Sarah E. Mendelson. 2008. "Public Experiences of Police Violence and Corruption in Contemporary Russia: A Case of Predatory Policing?" *Law & Society Review* 42 (1): 1–44.
- Giddens, Anthony. 1994. "Risk, Trust and Reflexivity." In *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Social Order*, edited by Ulrich Beck, 184–97. Cambridge: Polity Press.
- Goldschmidt, Jona. 2008. "The Necessity of Dishonesty: Police Deviance, 'making the Case', and the Public Good." *Policing & Society* 18 (2): 113–35. doi:10.1080/10439460802008637.
- Goldsmith, Andrew. 2005. "Police Reform and the Problem of Trust." *Theoretical Criminology* 9 (4): 443–70.
- Guadagnoli, Edward. 1988. "Relation to Sample Size to the Stability of Component Patterns." *Psychological Bulletin* 103 (2): 265–75.

-
- Hagan, John, Carla Shedd, and Monique R. Payne. 2005. "Race, Ethnicity, and Youth Perceptions of Criminal Injustice." *American Sociological Review* 70 (3): 381–407.
- Halim, Shaheen, and Beverly L. Stiles. 2001. "Differential Support for Police Use of Force, the Death Penalty, and Perceived Harshness of the Courts Effects of Race, Gender, and Region." *Criminal Justice and Behavior* 28 (1): 3–23.
- Hasisi, Badi. 2007. "Police Relations with Arabs and Jews in Israel." *The British Journal of Criminology* 47 (5): 728–45. doi:10.1093/bjc/azmo27.
- Hasisi, Badi, and David Weisburd. 2011. "Going beyond Ascribed Identities: The Importance of Procedural Justice in Airport Security Screening in Israel." *Law & Society Review* 45 (4): 867–92.
- Hawdon, James, and John Ryan. 2003. "Police-Resident Interactions and Satisfaction With Police: An Empirical Test of Community Policing Assertions." *Criminal Justice Policy Review* 14 (1): 55–74.
- Hetzl, R.D. 1996. "A Primer on Factor Analysis with Comments on Patterns of Practice and Reporting." *Advances in Social Science Methodology* 4: 175–206.
- Hills, Alice. 2008. "The Dialectic of Police Reform in Nigeria." *Journal of Modern African Studies* 46 (02): 215.
- Hindelang, Michael J. 1974. "Public Opinion Regarding Crime, Criminal Justice, and Related Topics." *Journal of Research in Crime and Delinquency* 11 (2): 101–16.
- Hinds, Lyn, and Kristina Murphy. 2007. "Public Satisfaction With Police: Using Procedural Justice to Improve Police Legitimacy." *Australian & New Zealand Journal of Criminology* 40 (1): 27–42.
- Home Office. 2008. *From the Neighbourhood to the National: Policing Our Communities Together*. Policing Green Paper. London: Home Office.
- Hough, Mike, Jonathan Jackson, and Ben Bradford. 2013. "The Drivers of Police Legitimacy: Some European Research." *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism* 8 (2): 144–65.
- Hough, Mike, Jonathan Jackson, Ben Bradford, Andy Myhill, and Paul Quinton. 2010. "Procedural Justice, Trust, and Institutional Legitimacy." *Policing* 4 (3): 203–10.
- Ivković, Sanja Kutnjak. 2008. "A Comparative Study of Public Support for the Police." *International Criminal Justice Review* 18 (4): 406–34.
- Jackson, Jonathan. 2012. "Why Do People Comply with the Law? Legitimacy and the Influence of Legal Institutions." *The British Journal of Criminology* 52 (6): 1051–71.
- Jackson, Jonathan, and Ben Bradford. 2009. "Crime, Policing and Social Order: On the Expressive Nature of Public Confidence in Policing." *The British Journal of Sociology* 60 (3): 493–521.
- Jackson, Jonathan, Ben Bradford, Mike Hough, Jouni Kuha, Sally Stares, Sally Widdop, Rory Fitzgerald, Maria Yordanova, and Todor Galev. 2011. "Developing European Indicators of Trust in Justice." *European Journal of Criminology* 8 (4): 267–85.
- Jackson, Jonathan, Ben Bradford, Betsy Stanko, and Katrin Hohl. 2012. *Just Authority?: Trust in the Police in England and Wales*. New York: Routledge.
- Jackson, Jonathan, Aziz Z. Huq, Ben Bradford, and Tom R. Tyler. 2013. "Monopolizing Force? Police Legitimacy and Public Attitudes toward the Acceptability of Violence." *Psychology, Public Policy, and Law* 19 (4): 479–97.
- Jackson, Jonathan, and Jason Sunshine. 2007. "Public Confidence in Policing A Neo-Durkheimian Perspective." *The British Journal of Criminology* 47 (2): 214–33.
- Jang, Hyunseok, Hee-Jong Joo, and Jihong (Solomon) Zhao. 2010. "Determinants of Public Confidence in Police: An International Perspective." *Journal of Criminal Justice* 38 (1): 57–68.

-
- Jesilow, Paul, and J'Ona Meyer. 1995. "Public Attitudes Toward The Police." *American Journal of Police* 14 (2): 67–89.
- . 2001. "The Effect of Police Misconduct on Public Attitudes: A Quasi-Experiment." *Journal of Crime and Justice* 24 (1): 109–21.
- Jonas, Arthur B. J., and Elizabeth A. Whitfield. 1986. "Postal Survey of Public Satisfaction with Police Officers in New Zealand." *Police Studies: The International Review of Police Development* 9: 211.
- Jonathan-Zamir, Tal, and David Weisburd. 2013. "The Effects of Security Threats on Antecedents of Police Legitimacy Findings from a Quasi-Experiment in Israel." *Journal of Research in Crime and Delinquency* 50 (1): 3–32.
- Kääriäinen, Juha. 2008. "Why Do the Finns Trust the Police?" *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 9 (2): 141–59.
- Kääriäinen, Juha, and Reino Sirén. 2011. "Trust in the Police, Generalized Trust and Reporting Crime." *European Journal of Criminology* 8 (1): 65–81.
- Kääriäinen, Juha Tapio. 2007. "Trust in the Police in 16 European Countries A Multilevel Analysis." *European Journal of Criminology* 4 (4): 409–35.
- Kane, Robert J., and Michael D. White. 2009. "Bad Cops." *Criminology & Public Policy* 8 (4): 737–69. doi:10.1111/j.1745-9133.2009.00591.x.
- Karakus, Onder, Edmund F. McGarrell, and Oguzhan Basibuyuk. 2011. "Public Satisfaction with Law Enforcement in Turkey." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 34 (2): 304–25.
- Karikari, Kwame. 2002. *The Face and Phases of the Ghana Police*. Accra: Media Foundation for West Africa.
- Kelling, George L., and James Q. Wilson. 1982. "Broken Windows." *The Atlantic*, March. <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/1982/03/broken-windows/304465/>.
- Kelly, Janet M. 2003. "Citizen Satisfaction and Administrative Performance Measures Is There Really a Link?" *Urban Affairs Review* 38 (6): 855–66.
- Kochel, Tammy Rinehart, Roger Parks, and Stephen D. Mastrofski. 2013. "Examining Police Effectiveness as a Precursor to Legitimacy and Cooperation with Police." *Justice Quarterly* 30 (5): 895–925. doi:10.1080/07418825.2011.633544.
- Kumar, T. K. Vinod. 2012. "Impact of Community Policing on Public Satisfaction and Perception of Police Findings From India." *International Criminal Justice Review* 22 (4): 397–415.
- Kwak, Dae-Hoon, Claudia E. San Miguel, and Diana L. Carreon. 2012. "Political Legitimacy and Public Confidence in Police: An Analysis of Attitudes toward Mexican Police." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 35 (1): 124–46.
- L'Heuillet, Helene. 2010. *Baja política, alta policía. Un enfoque histórico y filosófico de la policía*. Buenos Aires: Prometeo Libros.
- Lai, Yung-Lien, Liqun Cao, and Jihong Solomon Zhao. 2010. "The Impact of Political Entity on Confidence in Legal Authorities: A Comparison between China and Taiwan." *Journal of Criminal Justice* 38 (5): 934–41.
- Lambert, Eric G., Shanhe Jiang, Mahfuzul I. Khondaker, O. Oko Elechi, David N. Baker, and Kasey A. Tucker. 2010. "Policing Views From Around the Globe: An Exploratory Study of the Views of College Students From Bangladesh, Canada, Nigeria, and the United States." *International Criminal Justice Review* 20 (3): 229–47. doi:10.1177/1057567710375984.
- Larsen, and John P. Blair. 2009. "The Importance of Police Performance as a Determinant of Satisfaction with Police." *American Journal of Economics and Business Administration* 1 (1): 1–10.

-
- Lassman, Peter. 2000. "The Rule of Man over Man: Politics, Power and Legitimation." In *The Cambridge Companion to Weber*, edited by Stephen P. Turner. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lind, E. Allan, and Tom R. Tyler. 1988. *The Social Psychology of Procedural Justice*. New York: Plenum Press.
- Loader, Ian, and Neil Walker. 2001. "Policing as a Public Good: Reconstituting the Connections between Policing and the State." *Theoretical Criminology* 5 (1): 9–35.
- Lord Scarman. 1982. *The Scarman Report: The Brixton Disorders, 10-12 April, 1981*. Harmondsworth: Penguin Books Ltd.
- MacCallum, Robert C., Keith F. Widaman, Shaobo Zhang, and Sehee Hong. 1999. "Sample Size in Factor Analysis." *Psychological Methods* 4 (1): 84–99.
- MacDonald, John. 2007. "Race, Neighbourhood Context and Perceptions of Injustice by the Police in Cincinnati." *Urban Studies* 44 (13): 2567–85.
- Macdonald, John, and Robert J. Stokes. 2006. "Race, Social Capital, and Trust in the Police." *Urban Affairs Review* 41 (3): 358–75.
- Maguire, Edward R., and Devon Johnson. 2010. "Measuring Public Perceptions of the Police." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 33: 703.
- Malone, Mary Fran T. 2010. "The Verdict Is In: The Impact of Crime on Public Trust in Central American Justice Systems." *Journal of Politics in Latin America* 2 (3): 99–128.
- Marenin, Otwin. 1996. *Policing Change, Changing Police: International Perspectives*. Taylor & Francis.
- Marenin, Otwin, and Dilip K. Das. 2000. *Challenges of Policing Democracies: A World Perspective*. Psychology Press.
- Mastrofski, Stephen D., and Jack R. Greene. 1993. "Community Policing and the Rule of Law." In *Police Innovation and Control of the Police*, edited by Lorraine Green, David Weisburd, and Craig Uchida, 80–102. Springer New York. http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4613-8312-3_5.
- Mastrofski, Stephen D., Robert E. Worden, and Jeffrey B. Snipes. 1995. "Law Enforcement in a Time of Community Policing*." *Criminology* 33 (4): 539–63.
- Mathiesen, Thomas. 2012. *The Defences of the Weak: A Sociological Study of a Norwegian Correctional Institution*. 1 edition. London: Routledge.
- Menjivar, Cecilia, and Cynthia L. Bejarano. 2004. "Latino Immigrants' Perceptions of Crime and Police Authorities in the United States: A Case Study from the Phoenix Metropolitan Area." *Ethnic & Racial Studies* 27 (1): 120–48.
- Mishler, William, and Richard Rose. 1998. *Trust in Untrustworthy Institutions: Culture and Institutional Performance in Post-Communist Societies*. Glasgow: Centre for the Study of Public Policy, University of Strathclyde.
- Monjardet, Dominique. 2010. *Lo Que Hace La Policía: Sociología de La Fuerza Pública*. Buenos Aires: Prometeo Libros.
- Morata-Ramírez, María de los Ángeles, and Francisco Pablo Holgado-Tello. 2013. "Construct Validity of Likert Scales through Confirmatory Factor Analysis: A Simulation Study Comparing Different Methods of Estimation Based on Pearson and Polychoric Correlations." *International Journal of Social Science Studies* 1 (1): p54.
- Morris, Stephen D., and Joseph L. Klesner. 2010. "Corruption and Trust: Theoretical Considerations and Evidence From Mexico." *Comparative Political Studies* 43 (10): 1258–85.
- Mucchielli, Laurent. 2009. "Autumn 2005: A Review of the Most Important Riot in the History of French Contemporary Society." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 35 (5): 731–51.

-
- Murphy, David W., and John L. Worrall. 1999. "Residency Requirements and Public Perceptions of the Police in Large Municipalities." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 22 (3): 327–42.
- Murphy, Kristina, and Adrian Cherney. 2011. "Fostering Cooperation with the Police: How Do Ethnic Minorities in Australia Respond to Procedural Justice-Based Policing?" *Australian & New Zealand Journal of Criminology* 44 (2): 235–57.
- . 2012. "Understanding Cooperation with Police in a Diverse Society." *The British Journal of Criminology* 52 (1): 181–201.
- Murphy, Kristina, Tom R. Tyler, and Amy Curtis. 2009. "Nurturing Regulatory Compliance: Is Procedural Justice Effective When People Question the Legitimacy of the Law?" *Regulation & Governance* 3 (1): 1–26.
- Murty, Komanduri S., Julian B. Roebuck, and Gloria R. Armstrong. 1994. "The Black Community's Reactions to the 1992 Los Angeles Riot." *Deviant Behavior* 15 (1): 85–104.
- Myhill, Andy, and Ben Bradford. 2012. "Can Police Enhance Public Confidence by Improving Quality of Service? Results from Two Surveys in England and Wales." *Policing & Society* 22 (4): 397–425.
- Nagin, Daniel S. 1998. "Criminal Deterrence Research at the Outset of the Twenty-First Century." *Crime and Justice* 23 (January): 1–42.
- Nalla, Mahesh K., and Manish Madan. 2012. "Determinants of Citizens' Perceptions of Police–Community Cooperation in India: Implications for Community Policing." *Asian Journal of Criminology* 7 (4): 277–94.
- Natapoff, Alexandra. 2006. "Underenforcement." *Fordham Law Review* 75: 1715.
- Nofziger, Stacey, and L. Susan Williams. 2005. "Perceptions of Police and Safety in a Small Town." *Police Quarterly* 8 (2): 248–70.
- O'Connor, Christopher D. 2008. "Citizen Attitudes toward the Police in Canada." *Police Studies* 31 (4): 578–95.
- Oettmeier, Timothy, and Mary Ann Wycoff. 1999. "Personnel Performance Evaluations in the Community-Policing Context." In *Police and Policing: Contemporary Issues*, edited by Dennis Jay Kenney and Robert P. McNamara. Westport, CT: Greenwood Publishing Group.
- Okereke, Godpower O. 1993. "Public Attitudes toward the Police Force in Nigeria." *Police Studies: The International Review of Police Development* 16: 113.
- Paes Machado, E. 2002. "Policing the Brazilian Poor: Resistance to and Acceptance of Police Brutality in Urban Popular Classes (Salvador, Brazil)." *International Criminal Justice Review* 12 (1): 53–76.
- Page, Benjamin I. 1995. "Speedy Deliberation: Rejecting '1960s Programs' as Causes of the Los Angeles Riots." *Political Communication* 12 (3): 245–61.
- Parmentier, Stephan, and Geert Vervaeke. 2011. "In Criminal Justice We Trust? A Decade of Public Opinion Research in Belgium." *European Journal of Criminology* 8 (4): 286–302.
- PEW. 2008. *Unfavorable Views of Jews and Muslims on the Increase in Europe*. Global Attitudes Project. Washington, D.C: Pew Research Center. <http://www.pewglobal.org/files/2008/09/Pew-2008-Pew-Global-Attitudes-Report-3-September-17-2pm.pdf>.
- Priest, Thomas B, and Deborah Brown Carter. 1999. "Evaluations of Police Performance in an African American Sample." *Journal of Criminal Justice* 27 (5): 457–65.
- Reiner, Robert. 2010. *The Politics of the Police*. Fourth Edition. Oxford: Oxford University Press.
- Reisig, Michael D., Jason Bratton, and Marc G. Gertz. 2007. "The Construct Validity and Refinement of Process-Based Policing Measures." *Criminal Justice and Behavior* 34 (8): 1005–28. doi:10.1177/0093854807301275.
- Reisig, Michael D., and Mark E. Correia. 1997. "Public Evaluations of Police Performance: An Analysis across Three Levels of Policing." *Police Studies* 20 (2): 311–25.

-
- Reisig, Michael D., and Andrew L. Giacomazzi. 1998. "Citizen Perceptions of Community Policing: Are Attitudes toward Police Important?" *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 21 (3): 547–61.
- Reisig, Michael D., Justice Tankebe, and Gorazd Mesko. 2014. "Compliance with the Law in Slovenia: The Role of Procedural Justice and Police Legitimacy." *European Journal on Criminal Policy and Research* 20 (2): 259–76.
- Reynolds, K. Michael, Olga B. Semukhina, and Nicolai N. Demidov. 2008. "A Longitudinal Analysis of Public Satisfaction with the Police in the Volgograd Region of Russia 1998—2005." *International Criminal Justice Review* 18 (2): 158–89. doi:10.1177/1057567708318484.
- Roberts, Julian V. 2007. "Public Confidence in Criminal Justice in Canada: A Comparative and Contextual Analysis 1." *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* 49 (2): 153–84.
- Rosenbaum, Dennis P., Amie M. Schuck, Sandra K. Costello, Darnell F. Hawkins, and Marianne K. Ring. 2005. "Attitudes Toward the Police: The Effects of Direct and Vicarious Experience." *Police Quarterly* 8 (3): 343–65.
- Sampson, Robert J., and Dawn Jeglum Bartusch. 1998. "Legal Cynicism and (Subcultural?) Tolerance of Deviance: The Neighborhood Context of Racial Differences." *Law & Society Review* 32 (4): 777–804.
- Sargeant, Elise, and Christine E. W. Bond. 2013. "Keeping It in the Family: Parental Influences on Young People's Attitudes to Police." *Journal of Sociology*, May, 1440783313482817. doi:10.1177/1440783313482817.
- Schmitt, Thomas A. 2011. "Current Methodological Considerations in Exploratory and Confirmatory Factor Analysis." *Journal of Psychoeducational Assessment* 29 (4): 304–21.
- Schuck, Amie M., Dennis P. Rosenbaum, and Darnell F. Hawkins. 2008. "The Influence of Race/Ethnicity, Social Class, and Neighborhood Context on Residents' Attitudes Toward the Police." *Police Quarterly* 11 (4): 496–519.
- Sigelman, Lee, Susan Welch, Timothy Bledsoe, and Michael Combs. 1997. "Police Brutality and Public Perceptions of Racial Discrimination: A Tale of Two Beatings." *Political Research Quarterly* 50 (4): 777–91.
- Sims, Barbara, Michael Hooper, and Steven A. Peterson. 2002. "Determinants of Citizens' Attitudes toward Police - Results of the Harrisburg Citizen Survey - 1999." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 25: 457.
- Sivasubramaniam, Diane, and Jane Goodman-Delahunty. 2008. "Ethnicity and Trust: Perceptions of Police Bias." *International Journal of Police Science & Management* 10 (4): 388–401.
- Skogan, Wesley G. 2005. "Citizen Satisfaction with Police Encounters." *Police Quarterly* 8 (3): 298–321.
- . 2009. "Concern About Crime and Confidence in the Police Reassurance or Accountability?" *Police Quarterly* 12 (3): 301–18.
- . 2013. "Use of Force and Police Reform in Brazil: A National Survey of Police Officers." *Police Practice and Research* 14 (4): 319–29.
- Smith, D.A, N Graham, and B Adams. 1991. "Minorities and the Police: Attitudinal and Behavioral Questions." In *Race and Criminal Justice*, edited by Michael J. Lynch and E. Britt Patterson,. New York: Harrow & Heston.
- Stone, Christopher E., and Heather H. Ward. 2000. "Democratic Policing: A Framework for Action." *Policing and Society* 10 (1): 11–45.
- Sun, Ivan Y., Susyan Jou, Charles C. Hou, and Yao-chung (Lennon) Chang. 2014. "Public Trust in the Police in Taiwan: A Test of Instrumental and Expressive Models." *Australian & New Zealand Journal of Criminology* 47 (1): 123–40.

-
- Sunshine, Jason, and Tom R. Tyler. 2003. "The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing." *Law & Society Review* 37 (3): 513–48.
- Swindell, David, and Janet M. Kelly. 2000. "Linking Citizen Satisfaction Data to Performance Measures: A Preliminary Evaluation." *Public Performance & Management Review* 24 (1): 30.
- Tankebe, Justice. 2008a. "Police Effectiveness and Police Trustworthiness in Ghana: An Empirical Appraisal." *Criminology & Criminal Justice* 8 (2): 185–202. doi:10.1177/1748895808088994.
- . 2008b. "Colonialism, Legitimation, and Policing in Ghana." *International Journal of Law, Crime and Justice* 36 (1): 67–84.
- . 2009. "Public Cooperation with the Police in Ghana: Does Procedural Fairness Matter?*" *Criminology* 47 (4): 1265–93.
- . 2013. "Viewing Things Differently: The Dimensions of Public Perceptions of Police Legitimacy." *Criminology* 51 (1): 103–35.
- Taylor, Ralph, and Brian Lawton. 2012. "An Integrated Contextual Model of Confidence in Local Police." *Police Quarterly* 15 (4): 414.
- Thibaut, John W., and Laurens Walker. 1975. *Procedural Justice: A Psychological Analysis*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Thomassen, Gunnar, Jon Strype, and Marit Egge. 2014. "Trust No Matter What? Citizens' Perception of the Police 1 Year after the Terror Attacks in Norway." *Policing* 8 (1): 79–87.
- Thompson, Krissah. 2010. "Arrest of Harvard's Henry Louis Gates Jr. Was Avoidable, Report Says." *The Washington Post*, June 30, sec. Nation. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/06/30/AR2010063001356.html>.
- Thurman, Quint, Jihong Solomon Zhao, and Andrew L. Giacomazzi. 2001. *Community Policing in a Community Era: An Introduction and Exploration*. Los Angeles, Calif: Roxbury Pub Co.
- Tilly, Charles. 2004. "Trust and Rule." *Theory and Society* 33 (1): 1–30.
- Tyler, Tom R. 1990. *Why People Obey the Law*. Princeton, N.J: Princeton University Press.
- . 2000. "Social Justice: Outcome and Procedure." *International Journal of Psychology* 35 (2): 117–25.
- . 2005. "Policing in Black and White: Ethnic Group Differences in Trust and Confidence in the Police." *Police Quarterly* 8 (3): 322–42.
- . 2006. "Psychological Perspectives on Legitimacy and Legitimation." *Annual Review of Psychology* 57 (1): 375–400. doi:10.1146/annurev.psych.57.102904.190038.
- Tyler, Tom R., and Jeffrey Fagan. 2008. "Legitimacy and Cooperation: Why Do People Help the Police Fight Crime in Their Communities." *Ohio State Journal of Criminal Law* 6: 231.
- Tyler, Tom R., and Yuen Huo. 2002. *Trust in the Law: Encouraging Public Cooperation with the Police and Courts Through*. New York: Russell Sage Foundation.
- Tyler, Tom R., Stephen Schulhofer, and Aziz Z. Huq. 2010. "Legitimacy and Deterrence Effects in Counterterrorism Policing: A Study of Muslim Americans." *Law & Society Review* 44 (2): 365–402.
- Tyler, Tom R., and Cheryl J. Wakslak. 2004. "Profiling and Police Legitimacy: Procedural Justice, Attributions of Motive, and Acceptance of Police Authority." *Criminology* 42: 253.
- Van Craen, Maarten. 2012. "Determinants of Ethnic Minority Confidence in the Police." *Journal of Ethnic & Migration Studies* 38 (7): 1029–47.
- . 2013. "Explaining Majority and Minority Trust in the Police." *Justice Quarterly* 30 (6): 1042–67.

-
- Van Craen, Maarten, and Wesley G. Skogan. 2014. "Differences and Similarities in the Explanation of Ethnic Minority Groups' Trust in the Police." *European Journal of Criminology*, June, 1477370814535375.
- Vancluysen, Kris, Maarten Van, and Johan Ackaert. 2011. "The Perception of Neighborhood Disorder in Flemish Belgium: Differences between Ethnic Majority and Minority Group Members and Bearing on Fear of Crime." *Journal of Community Psychology* 39 (1): 31–50.
- Violanti, John M., and Fred Aron. 1995. "Police Stressors: Variations in Perception among Police Personnel." *Journal of Criminal Justice* 23 (3): 287–94.
- Waddington, P. a. J. 2010. "Police Corruption." *Policing* 4 (4): 313–14.
- Weber, Max. 1978. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Edited by Gunther Roth and Claus Wittich. University of California Press.
- Weitzer, Ronald. 1995. *Policing Under Fire: Ethnic Conflict and Police-Community Relations in Northern Ireland*. Albany: SUNY Press.
- . 2002. "Incidents of Police Misconduct and Public Opinion." *Journal of Criminal Justice* 30 (5): 397–408.
- Weitzer, Ronald, and Badi Hasisi. 2008. "Does Ethnic Composition Make a Difference? Citizens' Assessments of Arab Police Officers in Israel." *Policing & Society* 18 (4): 362–76. doi:10.1080/10439460802094652.
- Weitzer, Ronald, and Steven Tuch. 1999. "Race, Class, and Perceptions of Discrimination by the Police." *Crime & Delinquency* 45 (4): 494–507.
- . 2002. "Perceptions of Racial Profiling: Race, Class and Personal Experience." *Criminologica* 40 (2): 435–56.
- . 2004. "Race and Perceptions of Police Misconduct." *Social Problems* 51 (3): 305–25.
- . 2005a. "Determinants of Public Satisfaction with the Police." *Police Quarterly* 8 (3): 279–97.
- . 2005b. "Racially Biased Policing: Determinants of Citizen Perceptions." *Social Forces* 83 (3): 1009–30.
- . 2006. *Race and Policing in America: Conflict and Reform*. 1 edition. New York: Cambridge University Press.
- . 2008. "Police–Community Relations in a Majority-Black City." *Journal of Research in Crime and Delinquency* 45 (4): 398–428.
- Wells, William. 2007. "Type of Contact and Evaluations of Police Officers: The Effects of Procedural Justice across Three Types of Police–citizen Contacts." *Journal of Criminal Justice* 35 (6): 612–21. doi:10.1016/j.jcrimjus.2007.09.006.
- Williams, D. G. T. 1982. "The Brixton Disorders." *Cambridge Law Journal* 41 (01): 1.
- Wu, Yuning. 2009. "Citizen Trust in Police The Case of China." *Police Quarterly* 12 (2): 170–91.
- . 2012. "Trust in Police: A Comparison of China and Taiwan." *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice* 36 (3): 189–210.
- Wu, Yuning, Rodney Lake, and Liqun Cao. 2013. "Race, Social Bonds, and Juvenile Attitudes toward the Police." *Justice Quarterly* 0 (0): 1–26.
- WVS. 2014. "Confidence in Police." *World Values Survey*. <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSONline.jsp>.

TESEV

Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı
*Turkish Economic and
Social Studies Foundation*

Mecidiye Mahallesi
Dereboyu Caddesi
No: 41 Kat: 2
34347 Ortaköy İstanbul

T +90 212 292 89 03
F +90 212 292 90 46

ISBN:978-605-5332-66-2